

54829

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
FRANCISCO-IOSEPHINAE ANNORUM MCMXXXIII—XXXIV.

BESZÁMOLÓ

A SZEGEDI M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
1933—34. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL



SZERKESZTETTE

Dr. SZÉKI TIBOR

AZ 1933—34. TANÉV RECTOR MAGNIFICUSA

KIADJA: A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
SZEGED, 1935

54829

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
FRANCISCO-IOSEPHINAE ANNORUM MCMXXXIII—XXXIV.



BESZÁMOLÓ

A SZEGEDI M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
1933—34. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

SZERKESZTETTE

Dr. SZÉKI TIBOR

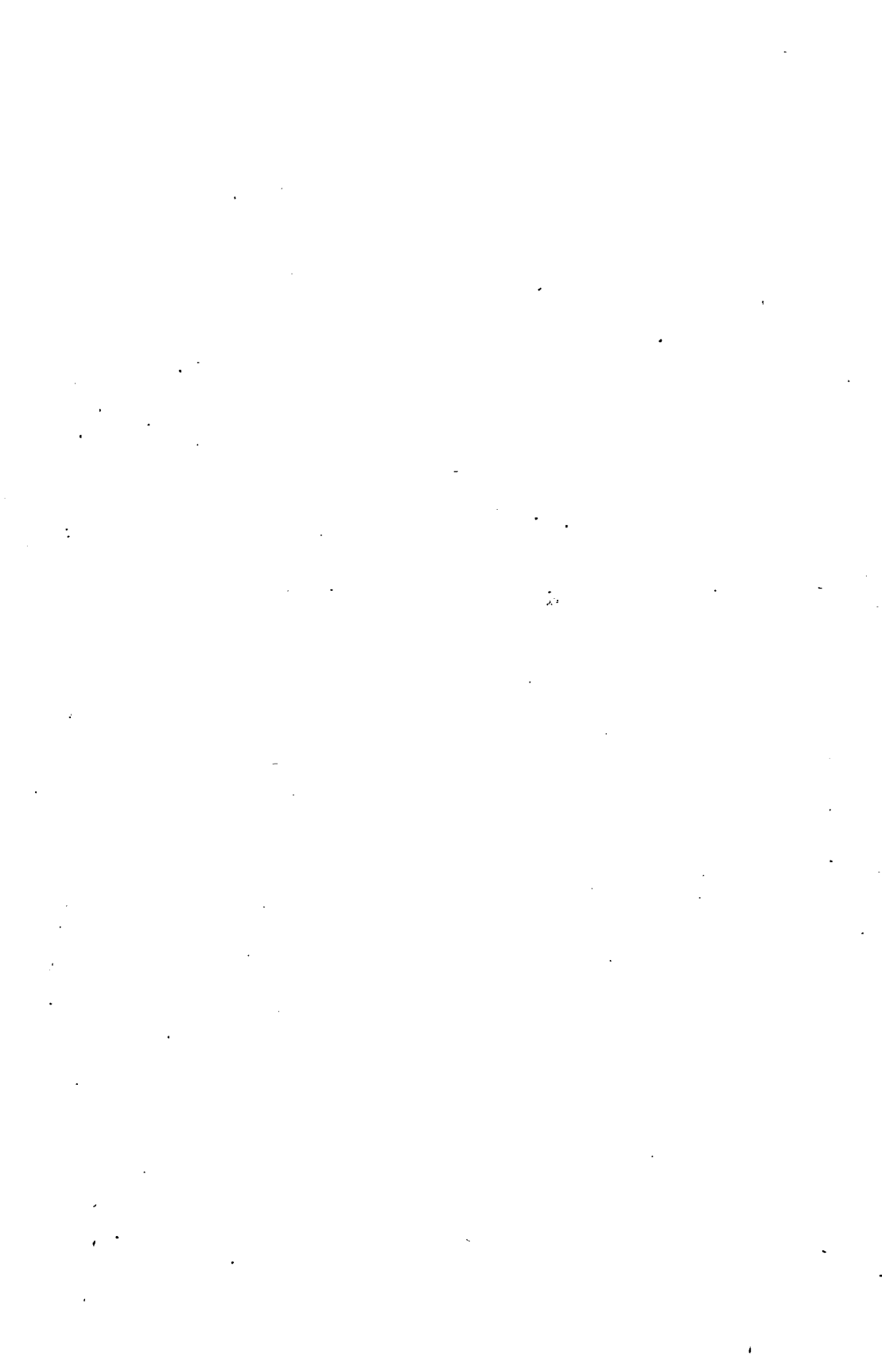
AZ 1933—34. TANÉV RECTOR MAGNIFICUSA



KIADJA: A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
SZEGED, 1935

I.

Tanévnyitó ünnepély.



SZÉKI TIBOR

bölcsészet- és gyógyszerészdoktor, az általános kémia ny. r. tanára, az I. sz. vegytani intézet igazgatója, a matematikai és természet-tudományi karnak 1926/27. tanévi dékánja és 1927/28. és 1928/29. tanévi prodékánja, a Középiskolai Tanárképző Intézet tanára és igazgató tanácsának tagja, az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló, az Országos Tanítóképzőintézeti Tanárvizsgáló, a gyógyszerész-mesteri és a gyógyszerészgyakornoki vizsgáló bizottság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező, a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület tiszteletbeli, a berlini Deutsche Chemische Gesellschaft rendes és a Magyar Természettudományi Társulat választmányi tagja, a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Rectorának az Egyetem 1933 október hó 1-én tartott közgyűlésén az 1933—34. tanévet megnyitó beszédei.

A) *A rectori lánc átvételekor mondott beszéd:*

Méltóságos lelépő Rector Úr!
Tekintetes egyetemi közgyűlés!

Mély megilletődéssel veszem a rectori láncot, egyetemünk legfőbb méltóságának díszes jelvényét, a felelősségnek azzal az érzésével, mely természetszerűleg át kell hassa a lelkét annak, aki társainak megtisztelő és ki-tüntető bizalmából elnyert magas tisztség betöltésére vállalkozik.

A felelősséget, jól tudom, elődeim is valamennyien mélyen átérezték, de talán egyikükre sem nehezedett ez az érzés oly súllyal, mint most én reám, mikor államháztartásunk rohamosan fokozódó takarékoskodásból kifolyó intézkedéseknek egyike vagy másika egyetemünk zavartalan működése elé olyan akadályokat gördíthet, melyeknek elhárítására erőim elégtelenek lennének.

Ebben az ünnepélyes pillanatban szinte félve kérdem önmagamtól: vajjon az esetleg bekövetkező nehéz viszonyok között képes leszek-e mindazoknak a feladatoknak kellőképen eleget tenni, melyeknek teljesítését tőlem egyetemünk minden egyes tagja joggal elvárhatja? Erre a kérdésre feleletet adni nem tudva mégis bizalommal látok a munkához, mert tudom, mert meg vagyok győződve, hogy tanártársaim, kiknek baráti jóindulatát és lekötelező szívélyességét egész tanári működésem alatt mindig és kivétel nélkül mindenikük részéről szerencsés lehettem élvezhetni, támogatásukat — melyet most különösen kérek — ebben a tisztségemben sem fogják megvonni tőlem.

Midőn erről a helyről is hálás köszönetet mondok tanártársaimnak, hogy egyhangú választásukkal a legnagyobb kitüntetésben részesíteni kegyesek voltak, ígérem és fogadom, hogy minden erőmet egyetemünk érdekeinek szolgálatába állítom, hogy egyetemünk ősi hagyományaihoz hiven ragaszkodva és azt végsőkig védelmezve, igyekezni fogok egyetemünk hírnevét és tisztségem tekintélyét csorbítatlanul megóvni, s kizárólag csak annak a munkának élni, mely Alma Materünket hivatásában a tudomány terjesztésében és művelésében előbbre viszi.

Hiszem, hogy Isten segítségével, tanártársaim, az ifjúság és egyetemünk minden szervének támogatásával, gyenge erőim és szerény tehetségem dacára sem fog vezetésem alatt egyetemünk életében visszaesés bekövetkezni s a tanév végén egy megcsorbítatlan és jogaitól semmiben meg nem fosztott egyetem kormányzását adhatom át utódomnak.

Adja a Mindenható, hogy így legyen!

B) *Rectori székfoglaló.*

A konstitúció jelentősége az organikus chemiában.

Nem szakemberek, mikor intézetemet látogatják és laboratóriumom dolgozó asztalán apró üvegcsészekben tetszetős külsejű, csillogó, színes kristályokból álló vegyületeket pillantanak meg, azok egyikére rámutatva, — rövid időközben — rendszerint két kérdéssel szoktak hozzám fordulni: „Mi ez a vegyület?” kérdezik először, talán csak azért, hogy valami iránt érdeklődést mutassanak. Az egyszerűnek látszó kérdésre a felelet nem könnyű, mert az érdeklődés tárgyának csak olyan neve van, ami a szerkezetből, konstitúcióból következik ez pedig éppen a szerves vegyületeknél nemcsak komplikált, hanem a laikus fül számára egyenesen kínai szavakhoz hasonló hangzású. Nem felelhetem az összetételnek megfelelően, hogy a kért anyag pl. a dimethoxyphenyl α -oxy- β -amino-propan. A konkrét felelet elől kitérve válaszolom: „ez egy vegyület, melyet itt állítottunk elő először“. A látogató azonban ezzel nem elégszik meg, tovább kérdezi: „és mire jó ez az új vegyület?“ . . . Most már zavarban vagyok. Szinte szégyenkezve kell bevalljam akárhányszor, hogy a kért vegyület egyelőre még semmire sem jó, sőt még az én speciális céljaimra való alkalmazhatósága is kétséges.

Az érdeklődő már nem kérdez többet. Szinte látszik, hogy tűnődik önmagában: micsoda sisifusi munka folyhat egy szerves kémiai, sőt egyúttal gyógyszerész-kémiai laboratóriumban, hol vegyületeket készítenek, melyek semmire sem alkalmazhatók. A laikus pedig elvárja, hogy a

chemikus csak olyan vegyületeket állítson elő, melyeknek közvetlen effektív haszna van az emberiségre. Nem gondol arra, hogy a chemikus, mint minden természettudós elsősorban a természet titkainak a kifürkészésére törekszik, s chemiai előismeretek hiányával nem tudja elképzelni, hogy ennek érdekében hogyan is folyhat a kutató munka. Nem értheti meg, hogy ezekből a sok értékelennek látszó vegyületekből, hogyan vonhatunk le olyan messzemenő következtetéseket, melyeknek alapján az élő szervezetekben előforduló legbonyolultabb összetételűnek látszó vegyületek szerkezetébe is bepillantást nyerhetünk.

Mint a mineralogusnak vagy geologusnak nem a drága köveket, vagy nemes fémeket tartalmazó ásványokra vagy ércekre van szüksége, hanem legtöbbször olyan szürke kőzetekre vagy földdarabokra, melyekből bizonyos hegységek összefüggését tisztázhatja vagy talajviszonyokra következtetést vonhat, úgy a chemikus is számtalan esetben egy-egy érdekes problémának megoldását mások számára teljesen érdektelen, de annál érdekesebb összetételű vegyületnek köszönheti.

Mindenki, aki a középiskolát elvégezte a chemiából is annyi tudással kellene bírjon, amennyi szükséges arra, hogy egyszerűbb chemiai problémák, vagy műveletek magyarázatát megérthesse. Ma már szükségszerű követelmény, hogy minden művelt ember ismeretekkel bírjon azokról az anyagokról, melyek életszükségleteinek tárgyát képezik s melyek létezésének alapfeltételei.

Hogy a chemia és különösen a szerves chemia az általános műveltség keretében még ma sem foglalta el azt a helyet, mely jelentősége folytán megilletné, legfőbb oka abban van, hogy a természettudományoknak ez az ága a középiskolai tantervezet körülhatárolása után jóval később indult rohamos fejlődésnek. A tanítási anyagba való beillesztése később már nagy nehézségekbe ütközött különösen az elfogultság és technikai okok miatt is, de

főképen annak a téves és elavult nézetnek hangoztatása folytán is, hogy a chemia nem klasszikus tudomány. S ha egyik-másik tanintézetben a chemiai oktatás némi teret nyert is, az távolról sem olyan, mely e tárgy fontosságának megfelelne.

Különösen illik a chemiai oktatás szükségességére Dr. Preisz Hugó egyetemi tanárnak hat évvel ezelőtt a budapesti egyetem alapításának 292-ik évfordulója alkalmából a „Természettudományokért“ cím alatt mondott ünnepi beszédének következő része: „A főiskolai oktatás színvonala és eredményessége természetszerűen nagy mértékben függ attól a készülségtől, mellyel a tanulók a középiskolából a főiskolába lépnek. A helytelen, vagy elégtelen középiskolai készülség szükségszerűen magával hozza az egyetemi tanításnak bizonyos fokú elértéktelenedését, vagy pedig miatta az egyetemi oktatás színvonalának kell alásülyednie, hogy bele tudjon kapcsolódni a hallgatóság előismereteibe.“ Azok, akik az egyetemeken chemia tanításával foglalkoznak az első esztendőben különösen nyomasztóan érzik a középiskolai oktatás fogyatékoságát, mikor kényszerülve vannak előadásaikban a chemiának olyan elemi részeivel foglalkozni, melyekkel a hallgató a gymnasium bármelyik középosztályában megismerkedhetett volna. Illetékes faktorok nem akarják belátni, hogy chemiai ismeretekre nemcsak azoknak van szükségük, kik orvosi, gyógyszerészi, technikai vagy természetrajz tanári pályára készülnek, hanem mindenkinek nemcsak az általános műveltség, hanem a mindennapi élet követelményeinek szempontjából is. Ma, amikor a mezőgazdaság, a föld észszerű művelése vegyi termékek nélkül el sem képzelhető, mikor a gyümölcsstermelőknek veszedelmes védőszerekkel kell dolgozniok, mikor egy háztartásban is a fertőtlenítés, konzerválás, betegség esetén diaetás konyha vezetése, házi gyógyszerekkel való bánásmód bizonyos chemiai felkészültséget kíván, s mikor

még az a veszedelem is fenyeget, hogy mérges gázok ellen fog kelleni védekeznünk, akkor nem lehet behunyt szemmel elmennünk e tényállások előtt.

De más szempontok is kívánatossá teszik a chemiának a középiskolában való intenzívebb tanítását. A chemia experimentális tudomány tanítása tehát kísérleteket igényel. Már pedig, ki kételkednék abban, hogy a kísérletes tanítás alkalmazása igen fontos, mert bármely kísérlet, akármilyen egyszerű legyen is az, minden elméleti tanításnál hathatósabban és jobban támogatja a megfontolt, nyugodt cselekvést, mivel logikus, körültekintő és bíráló megfigyelésre tanít. Mégis még ma is igen sok nehézségbe ütközik, hogy az általános műveltséget adó tanintézetek, tehát a középiskolák, a chemiának gyakorlati tanítását tantervükbe a megkívánt mértékben fölvehessék. (Udránszky.)

Nem terjeszkedhetem most ki arra, hogy milyen a középiskolákban a természettudományok szerepe és sorsa. Sokat lehetne erről is beszélni. Mindazoknak, kiknek e kérdés a szíven fekszik, figyelmébe ajánlom Preisz Hugónak említett ünnepi beszédét és Zelovich Kornélnak a középiskolai oktatás reformjáról írt kritikáját. A legnagyobb tárgyilagossággal megírt értekezésekből meggyőző erővel tűnik ki a természettudományok intenzívebb tanításának szükségessége.

A természettudományok a szellemi tudományokkal adják a kultúrtudományokat. A disparitas a természettudományok javára kellene legyen, mert ezekből szaporodtak fel jobban és szaporodnak fel most még rohamosabban az élet által megkövetelt elsajátítandók. Az arány ma még megfordítva van. Maradhat ez így mikor a természettudományoké a jelen és még inkább a jövő?!

*

Az eddig elmondottakkal olyan bevezetést adtam felolvasásomnak, mely mint később kitűnik, voltaképen nincs közvetlenül szoros összefüggésben értekezésem tárgyával.

Célszerűnek véltem mégis ezzel kezdeni székfoglalómat nemcsak azért, hogy egy mélypontból kiindulva annál jobban rámutathassak a szerves chemiának jelentőségére, hanem különösen azért, mert mélyen átéreztem Wilhelm Ostwald „Die Jugend“ című értekezésében foglalt fejtegetések igazságát, s ezek között azt is, hogy a középiskolai tanítási rendszer, melyet istápolói hihetetlen conservativismussal „noli me tangere“-nek tekintenek, idővel csak úgy fog megváltozni, ha mindazok, kik átérzik a radikális változtatások szükségességét, azt szorgalmazzák írásban és szóban ott ahol csak lehet, esetleg még annak tudatával is, hogy e miatt személyes megtámadtatásban lesz részük. Szükségét éreztem mindezeknek erről a helyről és éppen most kifejezést adni, mikor iskolás növendékek szülőinek erőszakolt bevonásával propaganda indult meg arra, hogy az egyes gimnáziumokba a latin tanítását az első három osztályba ismét visszaállítsák, mikor mesterségesen szítják a törekvést áldott emlékű kultuszministerünk ama rendelkezésének megsemmisítésére, mely rendelkezése a leépítés dacára is alkotó munka volt. Ez a bevezető egyúttal indokoltá teszi, hogy ezúttal a kelle-ténél többet engedjek a rektori székfoglalóktól megkövetelt tudományosabb jellegből, s valamilyen speciális szerves chemiai problema fejtegetése helyett inkább egy általános tárgykörrel foglalkozzam, mely egyben rávilágít e tudományszak lényegére is.

Ha a szerves chemia történetére egy pillantást vetünk, fel fog tűnni, hogy ez a tudományszak nem évszázadokon át tartó fokozatos fejlődéssel, hanem ugrásszerűen, évtizedek alatt emelkedett a fejlettségének igen magas fokára.

A szerves chemiának mint szorosabb értelemben vett tudománynak a születését 1828-ra teszik, arra az időre, melyben *Wöhlernek* sikerült bizonyos sókból mesterséges úton az emberi és állati anyagcsere forgalomban fontos szerepet játszó ureumot előállítani, s ezáltal az akkor uralkodó tannal merőben ellentétes tényt felmutatni. *Wöhler* felfedezéséig ugyanis az volt a felfogás, hogy az élő szervezetben előforduló vegyületek olyan titkos életerő hatására jönnek létre, milyennel az emberek akaratuk szerint nem rendelkezhetnek s így nem is lehet módjukban azokat mesterségesen előállítani. Régen az ilyen feltételezett „vis vitalis“ hatása alatt létrejött vegyületeket nevezték el szerves vegyületeknek. Tehát a *Wöhler* előtti időkben is létezett szerves chemia, de akkor annak nem volt más célja, mint élő szervezetekből és pedig különösen gyógyhatást mutató, vagy festő anyagokat tartalmazó növényekből az emberek egészségét szolgáló, illetve textilanyagok festésére alkalmas anyagokat izolálni. Abban az időben a szerves chemiának a művelői csaknem mind gyógyszerészek voltak, nemkülönben minden idők legnagyobb két kemikusa *Scheele* és *Liebig* is. *Liebig* tudományos munkásságának java része az ureum

mesterséges előállítására utáni időre esik, tehát abba a korszakba, melyben a szerves vegyületekről alkotott addigi felfogásokat gyökeresen meg kellett változtatni. Az ureumot ugyanis csakhamar követte sok más természetben előforduló vegyületnek mesterséges előállítása, s ennek következtében már nem lehetett mint karakterisztikumot tovább állítani róluk, hogy keletkezésük vitális erőhöz van kötve.

A lavinaszerűen szaporodó szerves vegyületek tanulmányozása révén megállapítják, hogy mindezen anyagoknak a szén képezi alapanyagát s ez a tulajdonképeni jellemzője ennek az óriási vegyületcsoportnak. Így változik át *Wöhler* idejében a szerves chemia a szénvegyületek chemiájává.

Abban az időben, mikor *Liebig* és *Hofmann* korszakalkotó vizsgálataikat végezték — sőt már előbb is — meg volt az irányzat arra, hogy a szerves vegyületek összetételét ne csak a molekulákban szereplő atomok mineműségével és számával fejezzék ki, hanem olyan képlettel, mely az atomok helyzetéről és elrendeződéséről felvilágosítást nyújt. Ilyen irányú törekvések közben állapították meg, hogy a természetben előforduló különböző aromás szaggal bíró vegyületek mézről lepárolva egy könnyen mozgó, kormozó lánggal égő, hat szén és hat hidrogén atomból álló vegyületet adnak, melyet *Faraday* még 1825-ben a világító gázban, *Hofmann* a kőszénkátrányban megtalálta. A kísérleti tények arra engedtek következtetni, hogy az ú. n. aromás vegyületek mindenkében egy atomkomplexumnak kell lenni, mely bizonyos pirogenetikus folyamatokban benzol alakjában szabadul fel. *Kekule* ennek a szénhidrogénnek a kifejezésére egy formulát talált, mely nemcsak a benzolról eddig észlelt megfigyeléseknek adta magyarázatát, hanem utat nyitott a szerves chemiában a céltudatos munkálkodásra. Egy elmélet sem volt egy tudományszakra annyira termékenyítő

hatással, mint éppen a *Kekule*-féle benzolgyűrűs theoria. A *Kekule*-féle elmélet tette lehetővé, hogy komplikált összetételű vegyületeket elemeiből úgy építhessük fel, mint a hogyan az építész terve után a kőműves a legkülönbözőbb épületeket építi meg. A szerves chemiában a vegyületeknek a felépítését mondják szintézisnek. Ezek foglalkoztatják ma is különösképen a szerves chemikust azzal a célzattal, hogy az emberiség számára olcsóbban építsen mint maga a természet. És ebben a versenyben már számtalanszor győzött a chemikus.

Még 1870 és 1900 között nagy fogyasztásnak örvendő iparcikknek az alizarinnak, indigónak és a kámfornak szintézisét valósították meg. Az alizarint a pácfestékeknek legkiválóbbikát régebben a *rubia tinctoria* nevű növényből nyerték, ma sokkal olcsóbban a kőszénkátrányban nagy mennyiségben előforduló anthracenből készítik.

Az indigót azelőtt szintén egy növény, a keletindiából származó indigofera *tinctoria* szolgáltatta, jelenleg ugyancsak a kőszénkátrány egyik alkotórészét képező naphtalinból gyártják.

A közismert kámfort pedig, melyet még nem rég a japánban növő *driobalanops camphora* fájából destilláció útján különítettek el, ma a terpentinelajból szintetizálják.

Hogy gazdasági szempontból mit jelent a nevezett anyagok mesterséges előállítása, mutatják a statisztikai adatok, melyek szerint Németországból évenként 34 millió márka értékű indigót és 35 millió márka értékű alizarint visznek ki. A celluloid ipar számára nagy mennyiségben szükségelt kámforból pedig ugyancsak Németországban 1930-ban 120 millió márka értékben volt a kivitel 15 millió márkát érő importált természetes kámforral szemben.

A mesterséges kautsuk előállítása is nagyjában már megoldott problema, csupán az előállítási költségek és versenyképesség tekintetében vannak e téren még kívánnivalók. A német államháztartásra nézve mind nagyobb és

nagyobb jelentőségűvé válnak *Bergius*nak az autómobilok és motorok hajtására alkalmas ú. n. könnyű olajoknak közvetlenül szénből és hidrogénből való előállítására vonatkozó kísérletei, melyek már túlnőttek az egyszerű experimentálás keretein s gyárakban üzemserűvé kezdenek kialakulni. Ez a — helytelenül a szén csepfolyósításának nevezett — olaj szintézis nemcsak a rosszabb minőségű szeneknek az értékesítésére is kedvező befolyással lenne, hanem a még raffinálásra szoruló és az 1930-as év kimutatása szerint Németországba 403 millió márka értékben szállított ásványolajnak további importálását is feleslegessé tenné.

A kémiai szintézisek végrehajthatóságának első feltétele, hogy a mesterségesen előállítandó szerves vegyületnek szerkezete, kémiai konstitúciója pontosan ismert legyen. Az élő egyedek, életműködésük zavartalan fentartását biztosító szerves anyagok képzésére, a természet által bőségesen és nagy választékban rendelkezésére bocsátott elemekből csak igen keveset, főképen szenet, hidrogént, oxygént és nitrogént használnak fel. Ebből a négy elemből áll pl. az indigó, a kokain, a strychnin és tojásfehérje. Abból, hogy ezek a vegyületek azonos kémiai összetétel mellett annyira különböző sajátságokat mutatnak nyilvánvaló, hogy a szerves vegyületeknek kémiai, fizikai és fiziológiai tulajdonságait nem az őket alkotó elemeknek a minősége vagy mennyisége szabja meg, hanem az atomoknak a molekulán belüli elrendeződése vagyis a molekula konstitúciója. Sőt még az olyan vegyületek is, melyek ugyanazon elemeket ugyanakkora mennyiségben tartalmazzák, tehát az ú. n. isomer vegyületek, nemcsak különböző, hanem néha egyenesen ellentétes tulajdonságokat mutatnak. Ebből a néhány elemből olyan rendkívül sokféle és különböző tulajdonságú vegyület azért keletkezhetik, mert a szénatomok nemcsak más elemek atomjaival, hanem önmagukkal is képesek egyesülni s a

molekulában szénláncolatokat vagy gyűrűs kapcsolatokat létesíteni.

A szénatom láncolatok éppen úgy képezik a vegyület molekulájának vázát, mint az alap és főfalak magát az épületet. Az épületnek egyéb alkatrészei a többi három elem atomjainak vagy atomcsoportjainak felelnek meg. Mindezeknek a tényeknek megállapítása a vegyületek szerkezetének, konstitúciójának felismerését tették szükségessé.

E követelményeknek kielégítése elé abban az időben, mikor az organikus chemia még gyermekkorát érte, legyőzhetetlennek látszó akadályok tornyosultak. A még nem kellő számban ismert szerves vegyületeknek kémiai sajátágaiból nem lehetett a szerkezetbeli viszonyokra kielégítő felvilágosítást nyerni. Az akadályok ledöntése végett szükséges volt, hogy a szénvegyületeknek sok százazreit állítsák elő, azoknak összetételét és molekula súlyát megállapítsák, hogy e vegyületekhez a legváltozatosabb kémiai behatások alakjában kérdéseket intézzenek s a bekövetkezett jelenségek alakjában nyert feleletekből következtetést vonhassanak az atomoknak a molekulán belüli helyzetére és elrendeződésére. Így a tisztán spekulatív úton felállított szerkezeti ú. n. struktur képletet az illető vegyületnek elemeiből való terv szerinti felépítése — szintézise — útján lehetett végérvényesen igazolni.

Egy szerkezeti képletnek a feltárása sohasem történhetik megadott receptek szerint és éppen ezért az ilyen kutatásoknál a felmerülő bonyolult kérdések megoldása legtöbbször kemény próbára teszi a kísérletezőnek ügyességét és leleményességét. Számtalan esetben több bűvárnak különböző szempontból megindított, de ugyanazon problema megoldására irányuló munkájára van szükség, hogy a célt elérni lehessen. Sokszor évtizedekig is eltarthat több kutatónak együttes munkája, míg egy komplikált szerves vegyületnek a szerkezete minden oldalról kétséget kizáróan bizonyítást nyer.

A szerkezeti képlet egy geometriai kép, mely által egy vegyületnek chemiai és esetleg fizikai sajátága is kifejezésre jut. Az organikus chemia rohamos fejlődését, magas színvonalát és a szintéziseknek hosszú sorát a konstitúcióra vonatkozó vizsgálatoknak, az ú. n. struktur chemiának köszönheti.

A konstitúciót kifejező képletből fontos következtéseket vonhatunk le, melyek számos esetben gyakorlati jelentőséggel is birhatnak. A szerkezeti viszonyoknak csak némi ismerete esetén számos régóta ismert szerves vegyületnek az emberiségre nézve áldásos hatását sokkal hamarabb felismerhették volna.

Valerius Cordus doktor egy lipcsei gyógyszerárban már 1540-ben felfedezte, hogy a kénsav alkohollal destillálva a jól ismert aethert adja és csak 1846-ban, tehát több mint 300 évvel később jött rá *Jackson* ir fogorvos, hogy az aether narkotikus hatású. Évszázadokon keresztül abban a meggyőződésben voltak, hogy az aether, mivel alkoholból és kénsavból készült, az utóbbinak az alkatrészét is tartalmazza, s ezért gondolni sem mertek annak belső alkalmaztatására, miután a kénsavnak ártalmas, roncsoló hatását már akkor ismerték. Ennek a téves felfogásnak alapján nevezték el a készítményt helytelenül aether sulfuricusnak s használják ezt az elnevezést még ma is több gyógyszerárban. Az aether szerkezetét ismerve már előállításának idejében gondolhattak volna arra, hogy annak valamilyen fiziologiai hatása kell legyen s ezt felismerve 300 év alatt mennyi szenvedéstől megkímélhették volna az emberiséget.

Hasonló az eset a chloroformmal is. Ezt a jól ismert praeparatumot 1831-ben Giessenben *Liebig* és ugyanakkor tőle függetlenül *Suberian* Párisban állították elő legelőször kálihydrátos alkoholnak chlórozásra, illetve chlór-mésszel való főzése útján. Több mint 10 évig volt használaton kívül ez a vegyület, míg végre 1847-ben

Dr. *Sipson* Edinburgban rájött arra, hogy az kiváló altató szer.

1822-ben fedezte fel *Serullas* a jodoformot de csak a negyvenes években és főképen 1875-től kezdték alkalmazni a sebészetben.

A kokaint *Niemann* 1860-ban izolálta először, de csak 8 évvel később ismerték fel kiváló helyi érzéstelelítő hatását, a szemészetben pedig *Koller* kísérletei alapján csak 1885-ik év után kezdik alkalmazni. És még sok más hasonló esetet lehetne felsorolni.

A chemiai konstitúció bár kétségkívül igen sokat fejez ki, még sem árulja el mindenik esetben az illető szerves vegyület összes sajátságait. Legtöbbet fejeznek ki a színes vegyületek struktur képletei, mert a tulajdonság és szerkezet közötti összefüggés sehol sem olyan határozottan kifejezett, mint éppen a festékek, vagy színes vegyületek chemiájában. A formulából rendszerint pontosan meg lehet állapítani nemcsak a vegyület színes voltát, hanem legtöbbször a szín mineműségét, sőt festésre való alkalmazhatóságát is. A szerkezeti képlet ugyancsak nyilvánvalóvá teszi esetleg egy vegyületnek robbanó voltát is.

Nem állunk azonban már ilyen biztos alapokon a konstitúció és physiologiai hatás közötti összefüggés tekintetében. Számos esetben ugyan következtetni lehet a strukturából egy vegyület mérges, vagy ártalmatlan voltára, esetleg arra is, hogy mint valamilyen gyógyszer alkalmazást nyerhet, sejteni lehet altató, fertőtlenítő, vagy lázcsillapító tulajdonságát, de minden esetben kiolvasni belőle, hogy az emberi szervezetnek milyen részeire és általában hogyan hat, azt annyival kevésbé lehet, mert egy vegyületnek élettani hatása nagy mértékben függ a fizikai sajátságoktól is.

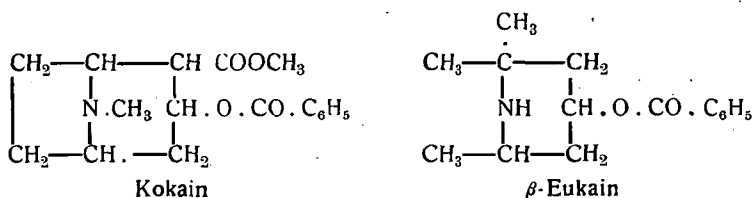
Gyógyszertani kutatások szempontjából különös jelentőséggel bírnak a természet nyújtotta erősen hatásos

vegyületeknek szerkezeti képletei, mert ezeknek alapján lehet irányítást nyerni bizonyos gyógyszerek szintéziseire.

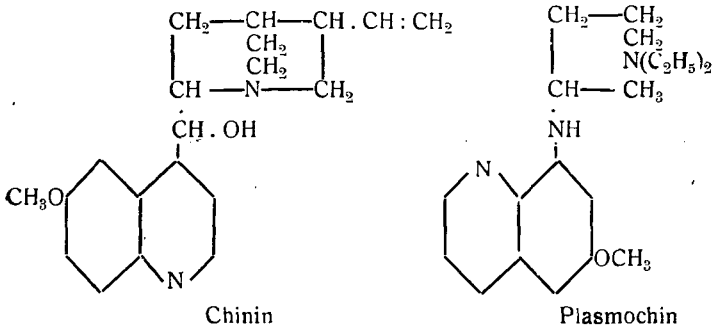
A szénvegyületeket az imént épületekhez hasonlítottam, melyekben a fő és tartó falakat szénatomok, szénláncok képezik. Ez a hasonlat még más, mélyebb értelemben is megállja helyét. Ugyanis éppen úgy, mint egy kész épületben a stylus és konstrukció épségben hagyásával válaszfalakat helyezhetünk át, esetleg vehetünk ki, vagy ablakokat ajtókkal, pilléreket oszlopokkal cserélhetünk fel, úgy a szénvegyületek molekuláiban is bizonyos atomokat vagy atomcsoportokat kiszakíthatunk, vagy azokat másokkal helyettesíthetjük.

Ezek az ú. n. leépítéses és substitúciós rektiók a szerves chemiának leggyakrabban alkalmazott műveletei közé tartoznak. Leépítéssel, vagy substitúcióval a természetben előforduló igen bonyolult szerkezetű vegyületeket a konstitúció tekintetében leegyszerűsíthetjük, sok esetben nemcsak az illető anyag lényegesebb tulajdonságainak megváltoztatása nélkül, hanem igen gyakran káros hatásának kiküszöbölésével és előnyös sajátságainak jelentékeny felfokozásával. E műveletek tehát gyakorlati jelentőségűvé válnak mindannyiszor, valahányszor megmutatják, hogy az élő szervezet által termelt vegyület bonyolult konstitúciójára a maga változatlanságában bizonyos hatások előidézésére nincs is szükség, mert egyszerűbb és megváltoztatott formájában is ugyanazt a célt esetleg még jobban szolgálhatja. Ilyen esetekben nem a természet által szolgáltatott bonyolult összetételű vegyületet építjük le, hanem mindjárt az egyszerűbb származékát állítjuk elő. Pl. a közismert és elég bonyolult konstitúciójú anaesthetikumot a kokaint orvosi célokra a Peruban és Boliviában termő *Erythroxylon Coca* leveleiből extrahálással nyerik. Előállítására így is meglehetősen költséges és még költségesebb szintétikus felépítése, mely *Robinson* és *Willstaetter* kísérletei révén szintén lehetségessé vált. A ko-

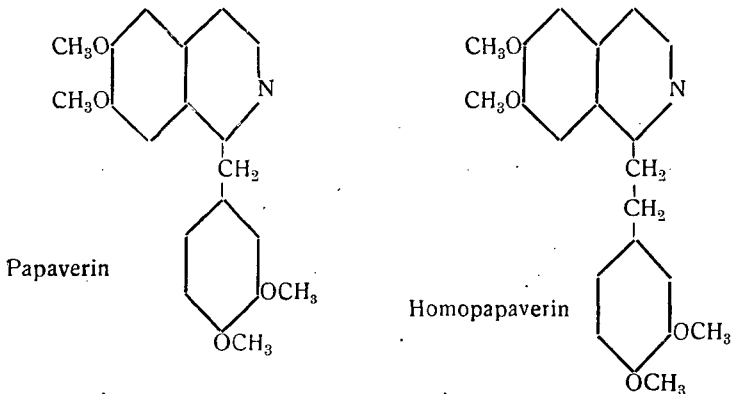
kainnak véredény összehúzó és kiváló érzéstelenítő hatása mellett nagy hátránya, hogy mérges s ezért belsőleg nem alkalmazható. Érzéstelenítő hatás tekintetében a kokainhoz teljesen hasonló, de sokkal egyszerűbb konstitúciójú vegyületet építhetünk fel acetontól, acetaldehydből és ammoniából. Ez a vegyület β -Eucain név alatt ismert. Előnyös sajátága a kokainnal szemben, hogy olcsóbban előállítható, kevésbé mérges és oldata főzéssel bomlás nélkül sterilizálható. Ha a kokain és β -eucain szerkezeti képleteire egy pillantást vetünk, rögtön látni fogjuk konstitúció tekintetében a nagy hasonlóságot a két vegyület között azzal a különbséggel, hogy az utóbbinak összetétele sokkal egyszerűbb.



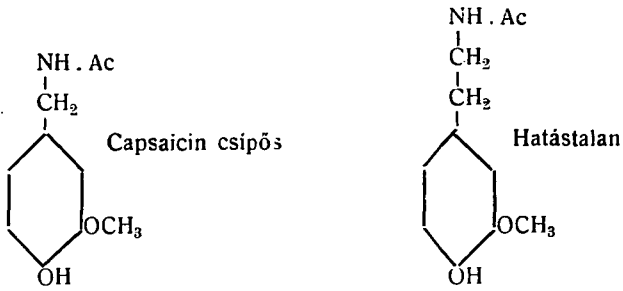
A maláriának specifikus gyógyszerét és még sok más betegségnek leküzdésére alkalmas chinint a cinchona fajok kérge szolgáltatja. Mesterséges előállítása még sokkal tökéletlenebb, semhogy annak gyakorlati alkalmazására gondolni lehetne. Számos kiváló kutatónak évtizedes munkájára volt szükség, míg pontos szerkezete ismertté lett. S ha ezig — gyakorlati szempontból figyelembe vehetően — szintétikusan nem is juthattunk el a chininhez, sok fáradsággal, tervszerűen előállított igen nagy számú chininhez hasonló szerkezetű vegyületek között hosszas kísérletezéssel sikerült egy olyat találni, mely a malaria tropica nevű infectiósus betegség gyógyítására — hatás tekintetében a chinint felülmulva — igen alkalmasnak bizonyult. Ez a plasmochin.



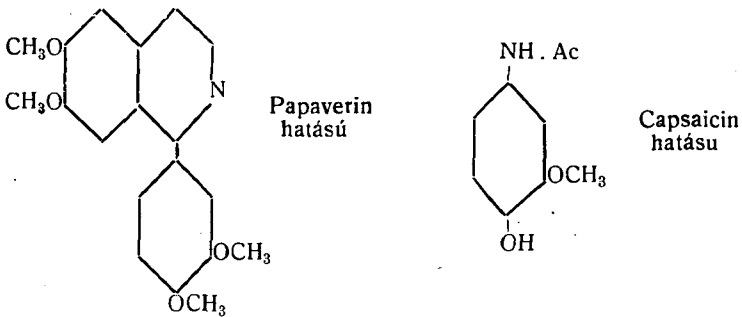
Egy physiologiai hatású vegyület szerkezetében lényegtelennek látszó változtatások a jellegzetes tulajdonságoknak gyökeres, sőt egyenesen ellentétes irányba való megváltoztatását vagy teljes eltűnését vonhatják igen gyakran maguk után. Például az opium-alkaloidák egyik, gyógyászati szempontból igen értékes tagjának a papaverinnek splasmolytikus hatása az ellenkezőbe csap át, ha az isochinolin gyűrűt és veratrolós részt egy metylen csoport helyett kettővel kapcsoljuk össze



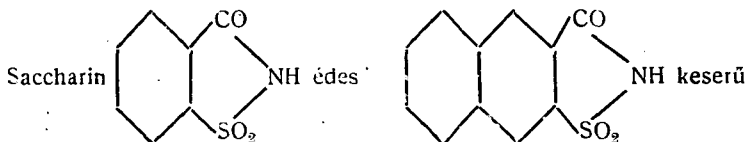
Hasonlóképen ha a paprika csípős ízét előidéző capsaicinben a guajacol és acylamin csoport közé nem egy, hanem két vagy több metylen csoportot iktatunk be a fűszerhatás teljesen megszűnik.



De sem a papaverin, sem a capsaicin sajátágaiban számottevően nem változik meg, ha a bennük szereplő egyetlen CH_2 gyököt kikapcsoljuk és az isochinolin gyűrűt a veratrollal, illetve az acylamin csoportot a guajacollal közvetlenül fűzzük össze.



A cukornál ötszázszorta édesebb saccharin keserű ízűvé válik, ha molekulájába még egy benzolgyűrűt építünk be oly módon, hogy ez által naphtalin vázas vegyületté alakuljon át.



Ilyen és ezekhez hasonló példának százait lehetne felhozni a szerves chemia területéről.

Az organikus kémiai szintéziseknél számtalan esetben teljesen eltekintenek azoktól az atomkombinációktól,

melyeket a természet nyújt és teljesen újakat keresnek. Értékes gyógyszereinknek nem egy tagja az élő szervezetek által szolgáltatott vegyületeknek egyik csoportjába sem sorozható. A veronál, az antipyrin és salvarsan is ilyen típusba tartozó praeparatumok, melyeket itt azért is érdemesnek tartottam felemlíteni, mert ezek feltalálásának előzményei rámutatnak arra, hogy hosszú ideig értéktelennek minősített, tisztán tudományos készítmények egyszerre hirtelen milyen nagy gyakorlati jelentőségre emelkedhetnek. A veronált 1882-ben *Emil Fischer* állította elő a még 1828-ban mesterségesen nyert ureum alkalmazásával, *Knorr* 1883-ban az antipyrin felépítéséhez az 1865-ben felfedezett acetecetestert és *Ehrlich* salvarsanjához az 1842 óta ismert arsanilsavat használta. Az ureum, acetecetester és arsanilsav — *Ostwald* szavaival élve — a szerves chemiának üvegekoporsóba zárt hullái voltak, melyek szerepüket eljátszották. Ezek csupán annak demonstrálására, hogy ilyen szerkezetű vegyületek is előállíthatók évtizedeken keresztül mint tudományos kuriozítások foglaltak szerényen helyet a gyűjteményekben mindaddig, míg más anyagokkal való kombinációik révén új életre nem keltek, hogy fontosságuk tekintetében jóval felülmúlják azokat az anyagokat, melyek mellett azelőtt teljesen háttérbe szorultak. Ki gondolta volna 1828-ban, hogy a vese útján kiküszöbölődő, s ezért a laikusok által legtöbbször undorral emlegetett, ureum valamikor egyik legkiválóbb altató szernek, a veronálnak előállítására fog szolgálni s hogy ugyancsak az ureum, bizonyos származékai alakjában, a termőtalaj javításának egyik fontos tényezője lesz. Vagy ki sejtette volna az acetecetesterről és az arsanilsavról feltalálásuknak idejében, hogy azok valamikor millió ember életének megmentésében fognak fontos szerepet vinni.

Ha az ureum, acetecetester és arsanilsav feltalálóiól annak idején megkérdezték volna, hogy mire jök a készítményei, vagy ha *Hofmann*t azzal faggatták volna, hogy

miért vesződik a bűzös kátránnyal, vajjon tudtak volna-e kérdezőjüknek kielégítő feleletet adni?

Ma az Aspirin néven ismert acetyl-salicylsavat *Gerhardt* 1853-ban a salicylsav már ismert konstitúciójának alátámasztása végett állította elő először. A vegyület akkor annyira jelentéktelen szerepet töltött be, hogy *Gerhardt* régebbi életrajzaiban fel sem említették, hogy ezt a salicylsav származékot előállította. Gyógyhatását csak később ismerték fel s a fiatalon, 40 éves korában peritonitisben hirtelen elhunyt *Gerhardt*, ki sokat szenvedett neuralgikus fejfájásokban, sohasem tudta meg, hogy betegségének specifikus gyógyszerét fedezte fel.

A kiváló fizikustól, *Faraday*-tól 101 évvel ezelőtt, mikor egy előkelő társaságban bemutatta, hogy a felfüggesztett mágnesű elektromos áram hatására helyzetéből kitér, a parlamentnek egyik jelenlevő tagja gúnyosan kérdezte „és mire jó ez a felfedezés?” — „azt az idő fogja megmutatni Mylord!” — felelte önérzetesen *Faraday*, mintha érezte volna, hogy ez a tisztán tudományos kísérlete fogja alapját képezni azoknak az energia forrásoknak, melyek nélkül a modern élet ma el sem képzelhető. Több mint 40 esztendeig maradt csupán játékszerű mutatóvannak *Faraday* kísérlete, míg azt *Siemens* a dynamogépig ki nem fejlesztette. Az elektromos hullámok is, a drótnélküli távíró és rádió útján csak akkor kezdtek gyakorlati jelentőséget nyerni, mikor feltalálójuk — *Herz* — már régen sirba szállt.

Mindezek a példaképen felhozott esetek mutatják, hogy a chemiában és éppen úgy a fizikában is a tudományos dolgozatok értékét sohasem lehet a pillanatnyi eredmények alapján megítélni. És mégis talán éppen azért, mert a chemiának az emberiség oly sokat köszönhet, még a nem egészen laikusok is egy új chemiai dolgozat elbírálásánál a gyakorlati értékesíthetőségére vannak elsősorban figyelemmel.

Bizonyára a mai takarékosági áramlattal túltelített idők természetszerű következménye, hogy különösen a kutatásokban anyagi támogatást nyert chemikusok tudományos munkálatait hasznosság szempontjából ma jobban mérlegelik, mint valaha.

Ha kiváló tudósoknak köszönhető nagy alkotások létrejöttének előzményeit kutatjuk, gyakran fogjuk tapasztalni, hogy azok számos, a szerves chemia óriási birodalmában nevükkel elvesző és hírnévre soha szert nem tett hangyaszorgalmú fiatal bűvároknak figyelemre alig méltatott s egymással összefüggőnek nem látszó dolgozataiból vannak, mint egy palota téglákból és kövekből felépítve. A geniális alkotó ezeket az épületanyagokat rendezte, összeillesztette, majd egy közös tető alá hozva összefüggő egészé képezte ki, melynek tagozottságában már megtaláljuk a rendszerességet és célszerűséget.

Az építéshez összehordott téglák egyes darabjainak szerepét előre senkisé nem tudhatja. A legtöbb természetesen a fő vagy közfalak anyagává válik, de közülök nem egynek az a szerep jut, hogy bolthajtásoknak záróköveivé legyen, melyeken az egész épületnek részei nyugszanak. Így válik számtalanszor a szakirodalomban ezrével előforduló, szürke adatokként elkönyvelt dolgozatoknak egyike másika fundamentális jelentőségűvé, nagy gyakorlati vagy tudományos értékű munkálatok, illetve tanulmányok kialakulásánál. Más esetekben geniális gondolkodóknak a terveit fiatal tudósok, technikusok, assistensek, gyakoronokok stb. hajtják végre legtöbbször olyankor, mikor a tervező már régen elköltözött az élők sorából.

A szerkezetre vonatkozó vizsgálatok tették lehetővé, hogy sok esetben megalkothassuk azt, amit a természet az emberi szem elől legelrejtettebb műhelyében az állati és növényi élő sejtekben teremt, hogy behatolhassunk a molekulák világába s azokban akaratunk és elképzelésünk

szerint állapíthassuk meg az atomok helyzetét vagy változtathassuk meg rendszerüket.

Néhai főnököm és elődöm *Dr. Fabinyi Rudolf*, ki a kémiai konstitúcióra vonatkozó vizsgálatok és általában a szerves kémia legrohamosabb fejlődésének korszakában volt e tudományszaknak szemlélője és érdemes művelője, egyik értekezésében a tudós lelkesedésével jegyzi meg: „Kell-e nagyobb szerű eredmény, birhat-e földi lény magasabbal azon öntudatnál, hogy az öröktől létező teremő erőnek egy részét birtoklásba vette, mellyel az anyag törvényeit meghatározza és segélyökkel a mikrokosmosban naprendszereket megváltoztatni és új világokat megalkotni képes.“

Egyetemi Polgárok! Fiatal Barátaim! A konstitúció kérdése nemcsak az organikus kemiában bir nagy jelentőséggel, hanem az egyes egyén értékének elbírálásánál is, mert bizonyos vonatkozásokban az erre adott felelet szabja meg az ember helyét abban a sorozatban, melyben fajsúlyuk szerint vannak csoportosítva.

Az emberi test konstitúciója és pedig jó konstitúciója alatt az ép szervek harmonikus együttműködésével megáldott, kifogástalan csont és idegrendszerrel bíró egészséges szervezetet értjük, mely képessé teszi az embert intenzív fizikai munka kifejtésére, nélkülözésekre, betegségek leküzdésére és azokkal szemben való ellenállásra, fátalmak elviselésére stb. Ez egy nagy ajándék, melyet születésünkön Istentől készen kapunk s csupán ápolnunk kell és visszaélnünk nem szabad vele, hogy normális körülmények között, utolsó napjainkig megőrizhessük.

A lelki konstitúció azonban, mely az ember kvalitását megszabja, már nem egy ilyen adottság. Ennek megszerzésére mindenki maga kell törekedjen és pedig egy egész életen át, mert tökéletes sohasem lehet. Alapjait

a szülői házban rakják le a szorosabb értelemben vett neveléssel, a továbbépítés már magára az egyénre vár. Ebben a munkában nagy segítségükre lesz Önök számára az egyetem, mely bizonyos formában szintén nevel, mert *Imre Sándor* szavaival élve, állandóan meg van benne, „a törekvés arra, hogy az egyetem hatása megtalálja az utat az ifjúság lelkéhez.“

Az organikus vegyületek szerkezeténél láttuk, hogy azokban mindig egy szén atom-komplexum képezi az alapvázat, amelyre kapcsolódva a különböző atomcsoportok minemőségükkel és elrendeződésükkel együttesen szabják meg a vegyület tulajdonságát. A lelki konstitúciónak is meg van a maga alapváza: a jellem, mely kapcsolatban a vallásos érzülettel, általános műveltséggel, szaktudással, felebaráti és hazaszeretettel és még sok mással adják az értéket az embernek a társadalomban.

Amidőn tehát Önök itt tanulmányaikat megkezdik, illetve folytatják, mélyen át kell érezzék, hogy nem csupán egy bizonyos fokú szaktudás elsajátítása céljából lettek egyetemünk tagjai, hanem azért is, hogy idejüket lelki konstitúciójuk kiépítésére is hasznosítsák. Fordítsák minden szabad percüket önmaguk művelésére, igyekezzenek mennél nagyobb általános műveltségre szert tenni és ragadjanak meg lehetőleg minden alkalmat, mely számukra művészi élvezetet nyújthat. Ápolják egymással szemben a kölcsönös megbecsülést, adjanak kifejezést ahol csak lehet izzó hazaszeretetüknek, s tartózkodva a rendbontó tüntetésektől fegyelmezett magatartásukkal öregbítsék egyetemünk jó hírnevét. Dolgozzanak a legnagyobb erőfeszítéssel ne csak annyit, amennyi éppen szükséges, hanem annyit, amennyit egészségük épségének kockáztatása nélkül bírnak. Dolgozzanak — maguknak a szórakozásra is időt engedve — vidáman, s ne gondoljanak már most csüggedve elhelyezkedhetésüknek nehézségeire, csak arra,

hogy az a tudás és műveltség, melyet itt az egyetem falai között megszereznek, egyszer meg kell teremje a gyümölcsét.

Önöktől tehát nem csupán a legszűkebb mértékkel kiszabott kötelességek teljesítését várjuk, hanem ennél jóval többet, példaadást úgy kicsiny, mint nagy dolgokban; állandó bizonyítását annak, hogy az ifjúságnak legjavát, Hazánk ifjú nemzedékének legmegbízhatóbbját képviselik. Mindenikük nemzetünknek nagy értékévé válik ha megacélozott akarateréjével — a nélkülözések és lemondások közepette is — a tudásnak és műveltségnek egy bizonyos fokára jut, de bünt követ el nemcsak önmagával, hanem Hazájával szemben is az, ki haszontalanságokra pazarolja el ifjú életének legdrágább éveit. Nem mondhatok most találóbbat, mint amit a franciák nagyhírű tudósa Pasteur mondott az ifjúságnak 70-ik születésnapja alkalmából a Sorbonne nagytermében rendezett ünnepségen: „Ne engedjétek, hogy sziveteket terméketlen és értéktelen kételkedésnek betegsége befertőzze; ne engedjétek, hogy azok a szomorú órák, melyek minden nemzet életében előfordulnak, valaha is beárnyékolják akarástokat. Mennél több időt töltsétek szorgalmas munkálkodás közben laboratoriumokban és könyvtárakban. Mindegyikötöknek első kérdése az legyen: mit tettem eddig saját kiművelésem érdekében? . . . és azután előhaladástok nyomán az, hogy mit tettem Hazámért? Boldog az, ki megéri azt az időt, amikor azzal a tudattal gondol vissza életére, hogy hozzájárult az emberiség haladásához és fejlődéséhez.“

Véssék jól emlékezetükbe a most mondottakat és ezeknek szem előtt tartásával végezzék tanulmányaikat egyetemünkön. De azután később, mikor már Alma Materünkől kikerültek se feledkezzenek meg a most legutóbb hallottakról, mert csakis ilyen célkitűzésekkel küzdve és dolgozva és ilyen szellemben élve nem lesz frázis, hanem válik élő valósággá annak a mondásnak az igazsága,

melyet valamennyien a zászlójukra írtak: hogy . . . „E hont újra nagygyá csak fiainak szent akarata teheti.“

Isten segítségét kérve munkánkhoz az 1933/34. tanévet megnyitottnak nyilvánítom és t. vendégeinknek köszönetet mondva, Egyetemünk közgyűlését berekesztem.



II.

Tiszteletbeli és „sub auspiciis Gubernatoris“
doktori avatások.



1.

Wagner János tiszteletbeli doktorrá avatása.

Az egyetem Tanácsa 1933. évi december hó 2.-án tartott nyilvános ülésén Wagner János nyug. kir. tanítóképző intézeti főigazgatót a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának Gödöllőn 1933. évi augusztus hó 29.-én kelt legfelsőbb engedélyével a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avátta.

Az avató ülésen elhangzott jelentés és beszédek:

a) Dr. Kerékjártó Béla Dékán jelentése:

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Karunk a folyó évi május hó 18-án tartott 1932/33. tanévi IX. rendes ülésében Dr. Györfy István és Dr. Farkas Béla egyetemi ny. r. tanárok előterjesztése alapján elhatározta, hogy felterjesztéssel fordul a nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumhoz, kérve, hogy Wagner János ny. kir. főigazgatónak nagyérdemű botanikai munkássága elismeréséül a tiszteletbeli bölcsészettudományi doktori címmel való felruházását a legfelsőbb helyen kieszközölni méltóztassék.

A Kar ezen elhatározásának indokai a következők:

Wagner János ny. kir. főigazgató, aki 40 évvel ezelőtt írta meg első botanikai tárgyú cikkét, az azóta eltelt idő alatt fáradhatatlan buzgósággal és állandóan fokozódó elmélyüléssel foglalkozott Magyarország flórájának kutatásával; paedagógiai és tudományos irodalmi munkásságával hozzájárult nemzeti művelődésünk előmozdításához.

Wagner János különösen ismertté tette nevét 1892 és 1893-as balkáni kutató útjának eredményeivel, amelynek legjelentősebb részét Dr. Degen Árpád adta közre „Megjegyzések néhány keleti növényfajról” c. tanulmány sorozatban.

„Magyarország virágos növényei” képes atlasza és Magyarország gyomnövényei, Hárs tanulmánya, a részlet munka hihetetlen nagy tömeget tartalmazza és az ismeretek olyan sokasága világlik ki belőle, ami kevés más monographiában lelhető.

Növényrendszertani-növényföldrajzi kutatásai Turóc vm. és a Deliblat flórájáról tudományos működésének külön értékes fejezetét képezik.

Egy sereg tankönyve, ifjúsági olvasmánya nagy paedagógiai értékkel bír és a botanika ismeretének sikeres terjesztéséhez bizonyosan erősen hozzájárult.

Karunk valóban méltót kíván jutalmazni akkor, amikor Wagner Jánost e nagy tudományos munkásságáért legnagyobb jutalmával a tiszteletbeli doktori címmel óhajtja kitüntetni. A VKM. kérésünknek helyt adva felterjesztésben kérte a legfelsőbb engedélyt a *honoris causa* doktori avatásra.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága Gödöllőn 1933. évi augusztus hó 29-ik napján kelt legfelsőbb elhatározásával a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 21.954/1933. IV. számú előterjesztésére megengedni méltóztatott, hogy Wagner János nyug. kir. tanítóképző intézeti főigazgató értékes botanikai munkássága elismeréséül a szegedi m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemen a bölcsészettudományok *honoris causa* doktorává avattassék és részére a tiszteletbeli doktori oklevél kiadassék.

Tisztelettel kérem a Tekintetes Egyetemi Tanácsot, hogy Wagner János nyug. tanítóképző intézeti főigazgató úr Öméltóságát a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává felavatni méltóztatassék.

b) *Rector Magnificus* üdvözlő beszéde :

Fogadja Méltóságod szívből jövő üdvözetemet tiszteletbeli doktorrá avatása alkalmából. Ez a tiszteletbeli doktori oklevél, mellyel Egyetemünk Matematikai és Természettudományi Kara Méltóságodat kitüntette, jele annak, hogy hervadhatatlan érdemeket szerzett a tudomány terén. Midőn azonban a Matematikai és Természettudományi Kar indítványát az egész Egyetem magáévá tette, ezzel kifejezte azt, hogy mi mindnyájan a legnagyobb tisztelettel hajtuk meg zászlónkat Méltóságod előtt, ki ezután nemcsak nemzetünknek, hanem Egyetemünknek is dísze lesz.

Igen nagy öröömre szolgál, hogy Egyetemünk Tanácsa és Tanári Kara nevében átnyújthatom az Egyetem legmagasabb kitüntetését annak a szakférfiúnak, ki maga erejéből küzdötte fel magát az elismerés magaslatára, aki tanítói és nevelői pályáján is elismerésre méltó tevékenységet fejtett ki s amellet minden szabad idejét önzetlenül a tudomány művelésére fordította.

Méltóságodnak a közoktatás terén szerzett érdemeit a magas királyi kegy — királyi tanácsosi cím adományozásával — elismerte, a tudományért tett szolgálataiért is az illetékes szakkörök a legnagyobb elismeréssel adóztak, de érdemes nagy tudományos munkásságának megbecsüléséből eddig a külső elismerés mégis hiányzott.

Szerencsésnek érzem magam, hogy én adhatom át az Egyetem legnagyobb kitüntetését a tudományért élő tudósnak, annak a férfiúnak, akinek szívjósága, szerénysége és szelídlelkűsége is közismeretes honi szakkörökben.

Szívből kívánom, hogy az Isteni Gondviselés még sokáig tartsa meg Méltóságodat, hogy amilyen friss erővel és szeretettel dolgozott eddig, ezentúl sem szűnjön meg tovább munkálkodni.

Ezzel a kívánsággal átadom e díszoklevelet, mint tiszteletünk és nagyrabecsülésünk zálogát.

c) *Wagner János hosszabb beszédben mondott köszönetet a nagy kitüntetésért.*

Beszédében futó pillantást vetve pályafutására, utalt a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek nagy növénygeografiai munkájára, amely révén formálódott ki benne is az Egyetem iránt érzett legmelegebb rokonérzése és a legmelegebb lelki közössége.

Majd többek között beszédét a következő szavakkal fejezte be:

„Sohasem gondoltam, hogy öncélú munkásságom, melynek szeretettel vívott küzdelmei és gazdag eredményei maguk bőséges jutalomban részesítettek, végeredményben ily nagy elismeréshez és a legnagyobb kitüntetéshez juttat. Nem adnám e kitüntetést a világ semmiféle kincséért és — igaz öreg vagyok, ily korban talán nem is illik ígéreteket tenni, — mégis úgy érzem, szabad köszönetem és hálám kifejezésével kapcsolatban azt mondanom, hogy amíg eszemet birom, amíg mozogni tudok, kutatgatni fogom Nagy-Magyarország flóráját; bele fogok mélyülni további speciális tanulmányokba, örömkönyveket

fogok hullatni új eredményeken, iparkodni fogok másokat is megnyerni a természet szeretetének és erőmhöz képest segítségére leszek mindenkinek, aki a természet vizsgálatában részt venni óhajt; végül pedig emberi voltom korlátai közé szorított képességeim biztos tudatában, alázattal fogok leborulni a teremtés kifürkészhetetlen titka előtt.“

2.

Dr. moóri Glattfelder Gyula tiszteletbeli doktorrá avatása.

Az egyetem Tanácsa 1934. évi február hó 8.-án tartott nyilvános ülésén dr. moóri Glattfelder Gyulát, a csanádi egyházmegye püspökét a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának Gödöllőn 1933. évi szeptember hó 30.-án kelt legfelsőbb engedélyével a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

Az ülésen elhangzott a) dékáni jelentés, b) rectori üdvözlő beszéd és c) a tiszteletbeli Doktor beszéde.

a) Dr. Heller Erik Dékán jelentése:

Magnifice Rector!
Tekintetes Egyetemi Tanács!

A Ferencz József-tudományegyetem jog- és államtudományi karához m. é. március hó 31-én a kar összes tanárainak aláírásával a következő indítvány érkezett bèn:

„Tekintetes Jog- és Államtudományi Kar!

Tisztelettel alulírottak indítványozzuk:

méltóztassék Dr. moóri Glattfelder Gyula csanádi püspök úr Önméltóságát, aki Budapesten 1874 március 18-án született, általában a magyar közélet terén, különösen pedig a tudományok művelésében és ápolásában, az egyetemi ifjúság valláserkölcsei művelésének hathatós előmozdításában és egyetemünk újjáépítésének munkájában szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül a jogtudományok tiszteletbeli (honoris causa) doktorává kreálni és előterjesztést tenni arra, hogy Magyarország Főméltóságú Kormányzója legkegyesebben megengedni méltóztassék azt, hogy egyetemünk Dr. moóri Glattfelder Gyula csanádi püspök urat a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avathassa és részére a tiszteletbeli doktori oklevelet kiadhassa.

Ez az indítvány aligha kíván bővebb megokolást, annyira ismertek lévén hazaszerte azok a nagy lelki tulajdonságok, melyek Önméltó-

ságát, mint embert, mint nagyképeségű és felkészültségű tudóst és bölcs egyházfejedelmet, mint a tudomány és művészet fenkölt lelkű művelőjét és pártolóját, mint az ifjúság nemes szívű és áldozatos lelkű barátját jellemzik és ékesítik.

Mindössze csak arra kívánunk emlékeztetni, hogy Önagyméltósága mint a kir. Pázmány Péter egyetem hittudományi karának kivételes tehetségénél fogva fiatalon tanára, az egyházjog tudományának éveken át helyettesként megbízott előadója volt, amely időből származtatható a jogtudományok iránt való fokozottabb és minden alkalommal észlelt és érzett érdeklődése és sokszor tapasztalt szeretete.

Egyetemi tanári multja és száműzött egyetemünknek ebbeli sorsában való osztályos részesedése kétségtelenül igen nagy mértékben járult hozzá ahhoz, hogy egyetemünk új otthona itt Szegeden felépülhessen. Ekörüli munkájában nemcsak a harcolgatások és megfontolgatások idejében bölcs tanácsaival és nem egyszer irányt adó meglátásaival volt segítségünkre, amit boldog emlékü Klebelsberg Kunó volt nagy vallás- és közoktatásügyi miniszterünk több alkalommal hálás szavakkal ismert el és emelt ki, hanem amit mindannyian tudunk, az építési bizottság munkájában mint annak egyik legszorgalmasabb tagja szakszerű útbaigazítással irányította az építés munkáját, sőt jelentékeny anyagi áldozattal (telkek átengedésével) is igyekezett az egyetem teljes kiépítését előmozdítani.

S ha még felemlítjük, hogy egyetemünk ifjúságának előbb Újszegeden otthon biztosításával, később a Szent Imre Kollégium felépítésével és ezekben évente száznál több egyetemi hallgató kényelmes és előnyös elhelyezésével az egyetemeket alapított és fenntartott s a tudomány iránt lelkesedő nagy egyházfejedelmekre emlékeztető módon támogatta és istápolja elődeinek gazdagságától megfosztottan, de soha nem lankadó megértéssel és szeretettel egyetemünk életét és fejlődését; ha emlékeztetbe idézzük azt a támogatást, melyet egyetemünk és karunk igazságos érdekeinek szolgálatában mindannyiszor tapasztalni alkalmunk volt, ahányszor ennek szüksége adódott: máris sokkal többet mondtunk, mint amennyit Önagyméltóságának a honoris causa doktori méltóság megadása iránt tett indítvány megokolására általánosan ismert érdemeire tekintettel elmondani szabad lett volna ebben a karban.

A Tekintetes Karnak

Szeged, 1933. évi március hó 31-én

kiváló tisztelettel:

Dr. Menyhárth Gáspár, Dr. Polner Ödön, Dr. Kováts Ferenc, Dr. Kiss Albert, Dr. Ereky István, Dr. Buza László, Dr. Heller Erik, Dr. Iványi Béla, Dr. Túry Sándor Kornél, Dr. Csekey István, Dr. vitéz Surányi-Unger Tivadar, Dr. Horváth Barna sajátkezüleg."

Ezt az indítványt a karnak mult évi május 31-én tartott IX. ülésén Dr. Buza László azidőszerinti dékán a kar elé terjesztette, amely azt egyhangúlag elfogadta és nagy örömmel és lelkesedéssel kari határozattá emelte.

A kari határozatnak megfelelően mult évi június 12-én a dékán a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr Önagyméltóságának jelentést tett

a kar egyhangú határozatáról és azt azzal a kéréssel terjesztette Ónagyméltósága elé, hogy azt a Miniszter Úr vegye jóváhagyólag tudomásul és tegyen a Kormányzó Úr Ó Főméltóságához aziránt előterjesztést, hogy Ő megengedni kegyeskediké moóri Glattfelder Gyula dr.-nak, csanádi megyéspüspök úr Ónagyméltóságának a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avatását és a tiszteletbeli doktori oklevélnek részére leendő kiadását.

Miután a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr Ónagyméltósága a jog- és államtudományi kar hozzá felterjesztett kérésének eleget téve, ebben a tárgyban legfelsőbb helyen előterjesztést tett, a Kormányzó Úr Ó Főméltósága mult évi szeptember 30-án Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy Dr. moóri Glattfelder Gyula csanádi püspök úr Ónagyméltóságát a tudományok ápolásában, az egyetemi ifjúság valláserkölcsi művelődésének előmozdításában és a magyar kir. Ferencz József-tudományegyetem újjáépítésének munkájában szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül a szegedi m. kir. Ferencz József-tudományegyetem a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avathassa és részére a tiszteletbeli doktori oklevelet kiszolgáltathassa.

Erről a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr Ónagyméltósága az egyetem Tanácsát tudomás- és megfelelő további eljárás végett 23,002—1933. IV. számú rendeletével értesítette, amely rendeletet a Rector Magnificus mult évi október hó 20-án 200—1933/34. etsz. átiratával a jog- és államtudományi karnak tudomás és megfelelő további eljárás végett megküldött.

Mindezek alapján tisztelettel kérem a Tekintetes Tanácsot, méltóztassék Dr. moóri Glattfelder Gyula csanádi püspök úr Ónagyméltóságát a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avatni.

b) *Rector Magnificus üdvözlő beszéde :*

Honoris causa Doktor Úr!
Kegyelmes Uram!

Az Egyetem a maga részéről a legnagyobb kitüntetést adja, midőn díszdoktorrá avat valaki olyat, aki az Egyetem fejlesztése körül rendkívüli érdemeket szerzett, vagy aki tudományos munkásságával kitűnt a tudomány művelői közül. És mi most mégis úgy érezzük, hogy a honoris causa doktori oklevéllel járó legnagyobb gráduossal még keveset nyújtanánk Excellenciádnak, ha nem fűznők még hozzá a mi és utódaink mélységes háláját, tiszteletét és őszinte nagyrabecsülését. Mert Kegyelmes Uram az előbb említett feltételtől megkívántaknál — ha

azokat még a maga összeségében is vesszük — sokkal többet tett.

Tudományos érdemeinek méltatására most itt nem lehetek hivatott, de mint azokon kívüleső tényekre jóleső érzéssel hivatkozhatom, hogy Kegyelmes Uram még áldott emlékü nagy Kultuszminiszterünk életében Egyetemünk itteni megalapozása és újjáépítése munkájából jelentékeny részt vett ki magának és lehetővé tette templomtéri épületeinknek olyan külső formákkal való felépíthetését, amelyekkel azok nemcsak Egyetemünknek és e városnak, hanem Hazánknek is dicsőségére válnak.

Amint ezek az épületek sorozatukban egy közös fálal olvadnak egybe Nagyméltóságod hajlékával és intézményeivel, szinte szimbolizálják azt a kapcsolatot, amely Egyetemünket Csanád püspökéhez fűzi. És ezt a kapcsolatot talán még jobban megerősítette a megszálló hatalom erőszaka folytán Nagyméltóságodat és Egyetemünket egyaránt székhelyeink elhagyására kényszerítő közös sors és még szorosabbra fűzött az azonos cél a tudomány és a kultúra művelése, valamint a társadalom egységének és békéjének és ezzel a magyar nemzet jövő nagyságának a biztosítása.

Kegyelmes Uram ennek a kapcsolatnak a tudatától indítatva, nemcsak Egyetemünk megalapozása és újjáépítése érdekében fejtett ki áldozatos tevékenységet, hanem a legutóbbi időkben segítségünkre jött sorsdöntő jelentőségű fáradozásaival, amelyekkel az Egyetemünk megcsorbítására irányuló törekvéseket megghiúsítani és ezzel Egyetemünknek épségben maradását biztosítani méltóztatott.

Boldog érzéssel tölt el, hogy nagy patronusunk és jótevőnk: Klebelsberg Kunó gróf váratlan és hirtelen elhunyt után árvaságunkban nem maradtunk egyedül, mert Nagyméltóságodnak jóindulatát bírjuk, pártfogására számíthatunk és segítségét mindenkor remélhetjük. Nagy

megnyugvásunkra szolgál, hogy Nagyméltóságod áldást osztó kezének a védelme alatt érezzük magunkat és így bízhatunk nemcsak változatlan megmaradásunkban, hanem fejlődésünkben is.

Egyetemünk Tanácsa mindezeket mélyen átérezve, a legnagyobb tiszteletének és nagyrabecsülésének akart kifejezést adni azzal, amidőn a szigorú előírástól eltérve, a kézfogás ünnepi aktusára lelépett az emelvényről és maga járult az új honoris causa doktora elé.

Amidőn Nagyméltóságodnak Egyetemünk megalapozása, újjáépítése és megmentése, a tudomány művelése, valamint az egyetemi ifjúság valláserkölcsei művelődésének előmozdítása körül szerzett igaz érdemei elismerésül, szeretetteljes hála és köszönetünk jeléül a díszdoktori oklevelet mély tisztelettel átadom, kérem az Úr Istent, hogy áldásos életét még számos évtizeddel meghosszabbítva, tegye lehetővé értékes munkájának hosszú nyúló folytathatását egyházának javára, a magyar tudomány és kultúra fejlődésére és a magyar haza dicsőségére.

c) Dr. moóri Glattfelder Gyula beszéde:

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Mélyen meghatva mondok köszönetet a Ferencz József-Tudományegyetem s nevezetesen a jogi kar kitüntető figyelméért, mellyel az általa adható legnagyobb dísz, a tiszteletbeli doktorságot nekem juttatni kegyes volt. Hasonlóképp hódolattal emlékezem meg a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának intézkedéséről, mellyel az egyetem határozatát jóváhagyni s a maga részéről is e tudományos kitüntetéshez hozzájárulni méltóztatott. Amikor azzal a fogadalommal, melynek kapcsán az imént a díszdoktori oklevelet átvettem, a Ferencz József-Tudományegyetem és csekélységem között a legbensőbb kapcsolat létesült, akkor a hivatalos szöveghez úgy is mint jó barát, úgy is mint

a tudományos munka őre és részese, teljes önérettel és készséggel fűzöm azt az ígértet, hogy az egyetem által nekem juttatott dísz az egyetem minden jogos igényének és nemes törekvésének hű szolgálatával és becsületes védelmével kívánom viszonzni.

A díszdoktori oklevelet úgy tekintem, mint az egyetem kitüntető figyelmét barátjával szemben. Nem jutalmazni akarja vele a teljesített szolgálatot s nem a közbenjárás vagy védelem ellenértéke kíván lenni, hanem annak az örömmek jele, hogy az egyetem és barátai egy nagy univerzitást, vagy lelki családot alkotnak, ahogy azt az egyetemi gondolat klasszikus érája, a középkor, elképzelte. A Ferencz József-Tudományegyetem is bizonyára azt óhajtotta szimbolizálni, hogy büszke arra a megértésre, melyet a társadalom vezető tényezői vele szemben tanúsítanak, de kétségkívül kifejezésre akarta juttatni azt is, hogy nem kíván sztoikus nyugalommal kiemelkedve a körülötte lüktető élet hullámai közül izolált magasságban élni, hanem öröme bekapcsolódni az élet ütemébe, s akkor barátai is legkedvesebb kötelességüknek fogják ismerni az egyetem védőbástyájaként szerepelni. Ne engedje az egyetem soha, hogy a falai között az „odi profanum vulgus“ szelleme legyen úrrá, s a társadalom viszont értse meg, hogy a tudomány csarnoka nem elérhetetlen magasságokban trónoló areopág, hanem mindannyiunk drága kincse, amelyből szüntelen indítások és új gondolatok termékenyítő erő gyanánt áradnak az egész nemzetre s azért mindenki, és mindegyik egyetem sajátos körzete külön is, becsületének kell hogy tekintse az egyetem virágzását és biztonságát.

Hiszem azt is, hogy az egyetem megbecsülni kívánta azt az érdeklődést és munkát, melyet külső tényező az ő legdrágább kincse, az egyetemi ifjúság nevelése és támogatása irányában folytat. Miután az egyetem „univerzitas docentium et discentium,“ bizonyára nem lehet

közömbös szemében, ha jogilag kötelékébe nem tartozó tényezők mentorul jelentkeznek az új generáció lelki haladásának biztosítása érdekében. S hízelgek magamnak azzal a gondolattal, hogy ezt a kapcsolatot is kívánta a Ferencz József-Tudományegyetem honorálni, amikor ifjúsága jóakaró barátját az általa adható legnagyobb dísszel kitüntette s ezzel hitet tett amellett is, hogy nem csak tudást, de lelket is kíván szolgálni.

De meggyőződésem, hogy a doktori diploma az egyetem részéről az universitas scientiarum szellemében annak a tudományos és világnézeti beállítottságnak is elismerése, melynek szolgálatában minden gondolatom és egész munkám áll. S különösen stílszerűnek találom, hogy ezt a munkát épp a jogi kar veszi észre és tünteti ki, mint amely a gondolat oly irányú ápolását ismeri élet-céljául, amely irányban az egyház is etikai és transzcendentális tevékenységét kifejti. A jog morális jellege koronként elhalványulhat, kapcsolata Istennel és az Ő legfelsőbb szentesítésének tudata homályba borulhat, de az nem jelenti az emberi haladás legdicsőbb korszakait, sem a történelem legtermékenyebb periódusait. Nemcsak a szellemi élet virágzása esik össze a jogi és erkölcsi fogalmak harmoniájának idejével, hanem a népek nyugodt fejlődése, a civilizáció zavartalan haladása is attól függ, mily mértékben sikerül az emberek köztudatára hozni a gondolatot, hogy nem az erő, mely a jog érvényesítését kicsikarhatja, hanem az erkölcs, mely annak győzelmét megnyugtató örömmé varázsolja, dicsősége minden jogrendnek és biztosítéka az emberi haladásnak. Amikor a metafizikai szempontok meggondolatlan kicsinylése egyrészt, másrészt pedig az etikai tekintetek brutális eltiprása az emberi történelem valóságos lázállapotára vezetett, akkor mindenkinek, aki a műveltség igazi barátja s nem jelszavak rabszolgája, örülni kell minden egyes alkalomnak, ahol a lélek és erő, az erkölcs és hatalom, a vallás

és jogalkotás harmóniájának ünnepét ülik. Valamikor érthetetlen módon a tudomány szabadságát féltették az egyháztól, mely századokon keresztül a tudomány csarnokait emelte. S ma azt látjuk, hogy a felsőbb szempontok alól magát emancipált eszmeáramlat visszahatásaként a nyerserő kíván világszerte trónra ülni s gúzsbakötte minden szabad gondolatot megmutatja, hol vannak a tudomány ellenségei s a szellemi rabszolgaság nagymesterei. Örülni kell ekkor, hogy a jog és erkölcs, a törvény és Isten harmóniájának hírnökei nem némulnak el, hanem amikor az erőszak jelszavainak sorra behódolnak, az igazság örökkévalóságát és ezzel a jognak is biztonságát őrzik és képviselik. Ezt a gondolatot látom kifejezve a Ferencz József-Tudományegyetem ünnepi gesztusában, s a kitüntetés felett érzett örömöm azért különösen nagy, mivel benne egész életfelfogásom igazolását látom.

Adja Isten, hogy amint ez ünnepi alkalommal theologia és jog egymásra találtak, úgy az élet útján mindig kart-karba öltve haladjanak, s akkor a nemzet, a műveltség és az egész emberiség szebb jövője elé bízva tekinthetünk.

3.

Ifj. dr. Bibó István és Papp János „sub auspiciis Gubernatoris“ doktorrá avatása.

Az egyetem Tanácsa 1934. évi május hó 19.-én tartott ünnepi ülésén ifj. dr. Bibó István államtudományi és Papp János bölcsészettudományi doktorjelölteket a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának Budapesten 1934. évi május hó 1.-én kelt legfelsőbb engedélyével „sub auspiciis Gubernatoris“ doktorokká avatta.

Az avató ülésen a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának képviselőjében dr. Szily Kálmán m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár úr jelent meg.

Az ülésen elhangzott beszédek:

a) *Dr. SZILY KÁLMÁN m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár ünnepi beszéde:*

„Magnifice Rector!

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Tisztelt ünnepi közönség!

Megnehezült az idők járása fölöttünk; Trianontól és a világgazdasági válságtól sújtott szegény Magyarországon bizony nehéz az élet; nehéz ma embernek lenni és még nehezebb magyar embernek lenni. Az emberek állami és társadalmi közösségének hosszú idők kialakította és szinte változhatatlannak vélt életformái és berendezkedései dőlnek meg, vagy látszanak megdőlni mind szellemi, mind anyagi téren, mind többen és többen eszmélnék fel arra a keserű igazságra, hogy az ember az életnek nevezett szép ajándékot csak állandó küzdéssel

őrizheti meg és mindinkább problémává és nyomasztó gonddá kezd válni sok helyütt: — Istennek hála, Magyarországon nem — még az emberi élet alapfeltétele is, az imádságban az Istentől kért mindennapi kenyér.

A történelem és a filozófia tudományainak a jelen fölé emelkedni akaró magas ormairól, ahonnan állítólag biztossággal lehet áttekinteni a multat és ahonnan talán némi valószínűséggel lehet megjósolni a jövőt, olyan kijelentések hangzanak el, hogy mindez természetes, mert a régi megszokott világ meghalt, új világ van születőben és korunk az átmeneti idő, ennek bajai és szenvedései éppen az új, szebb és boldogabb világ megszületésének a vajúdásai.

Lehet, hogy így van; de akkor is ennek az új világnak mikénti kialakításához van szavunk nekünk is, ma élőknek és különösen van szava az ifjúságnak, aki élete nagyobbik részével már a jövőhöz tartozik. Magyar ifjú, milyennek képzeled és akarod te ezt az új világot? Ugye kell ebben lenni örök, élő Istennek, akinek kinyilatkoztatása szabja meg az erkölcsi törvényeket és akinek létét botor emberi gőg hiába próbálja megtagadni, ugye kell ebben lenni emberi értéknek, ami több, mint a fizikai létű ember, mert értéké teszi a szellemi, vagy testi munka nemes verejtékével létesített produktuma, ugye kell ebben lenni az emberi sorsközösségek tudatának, felebaráti cselekvő szeretetnek, szociális igazságnak, ugye kell ebben lenni férfi jellemnek, női erénynek, kell tudományak, művészetnek és ugye kell ebben lenni magyar nemzetnek, amely az új világban is a régi történelmi hazájában éli a maga tudatos, öncélú életét?

Magyar ifjú, ha ezt akarod és mást nem is akarsz, akkor Te is készítsd elő a jövő megszületését, egyéneként porszem vagy, együttességben hatalom, mert a ma ifjúsága jelenti a holnapot. Küzdened, dolgoznod, fáradnod, szenvedned, néha csalódnod is kell,

amíg a mánál jobb holnap megszületik, de csüggedned nem szabad és fanatikus hittel kell hinned, hogy bizony meg fog születni. Sokan vannak a magyar ifjúságban, akik így készülnek a jövőre, a sok közül példaadásként emelkedik ki az a két ifjú, aki most előtttem áll. Kedves fiatal barátaim, ifj. Bibó István és Papp János, Önök méltóknak bizonyultak arra, hogy a szellemi életpályára készülő magyar ifjútól elérhető legnagyobb kitüntetés, a Főméltóságú Kormányzó legmagasabb pártfogása alatt végbemenő doktorrá avatást elnyerjék. Önök középiskolai és egyetemi tanulmányaik során minden vizsgán a legjobb eredményt mutatták fel; ezzel azt tanúsítják, hogy meg volt Önökben állandóan a vasakarát, a jellemzilárdság, a szívós kitartás arra, hogy Istentől kapott szép tehetségüket, szüleiknek szerető nevelését és tanáraiknak nemes buzgalmű tudás-átplántálását teljes mértékben értékesítsék és hogy hősiezen le tudták küzdeni az oly sokszor és sokféle formában jelentkező kísértéseket. Abban a hadjáratban, amit a diáknak kell végigharcolni az iskola évei alatt, Önök nemes veretű, kitűnő fegyverekkel voltak ellátva; az Önök érdeme az, hogy ezeket úgy forgatták, hogy diadalmaskodtak.

A hadjárat, vagyis a tanulás befejeztével a kivívott diadal nagy lelki gyönyörűség és ez a kiállott fáradozások méltó jutalma. De jutalom az a gyűrű is, amelyet a mai nap emlékére a Kormányzó Úr Ő Főméltósága legmagasabb megbízásából átnyújtok Önöknek. Ez a gyűrű nem csupán ékesíti Önöket, hanem mint olyanokat jelöli meg, akik egész életükre el vannak kötelezve hazájukkal és tudományukkal szemben.

Az Úr Isten áldása segítse Önöket ahhoz, hogy a kettős elkötelezettségüknek magyar becsülettel eleget tessenek.“

b) *Rector Magnificus beszéde:*

Doktor Urak!

A midőn eddigi összes tanulmányaikat kiváló eredménnyel befejezték és a legmagasabb kormányzói kitüntetésre méltóknak bizonyultak, visszagondolva sikereikre bizonyára már önkéntelenül megállapíthatták, hogy mindaz a mit elértek, nem csupán egy faktornak, a szorgalomnak köszönhetik. Saját tapasztalataik alapján meggyőződhetnek, hogy az eredmény foka a mit valaki elérhet első sorban mindig az őserőtől, a lélektől magától, alaptulajdonságaitól függ. Kiváltságosak, kiket az Úr Isten olyan tehetségekkel áldott meg, vagy akik szüleiktől olyan lelki tulajdonságokat örököltek, melyeknek kifejlesztéséhez a szükséges feltételek és a helyes irányítások hozzájárulva képessé váltak magasabbrendű kötelességek teljesítésére. Ilyen értelemben kiváltságosak Önök is Doktor Urak, kik bizvást tekinthetnek a jövőbe és nyugodtan vehetik fel az élet követelményeivel — még a mostani áldatlan viszonyok között is — a nehéz küzdelmet, mert nemcsak kiállották a próbát, melyből lelkük ritka egészséges voltára és szép tehetségükre következtetni lehet, hanem az őserőből fakadó törhetetlen kitartásuknak, energiájuknak is feltűnő bizonyágát adták.

Amidőn Egyetemünk Tanácsa, tanártestülete és egész Alma Materünk nevében a mai ünnepélyes doktorrá avatásuk alkalmából üdvözlöm önöket, szívből kívánom, hogy az a nagy akaraterő és energia, mely tehetségüket érvényre juttatta és amely csak igen kevés embernek osztályrészül jutó kormányzói kitüntetéshez segítette, ne lankadjon el Önökben ezután sem, hogy legyen erejük beváltani azokat a várankozásokat, melyeket legszebb eredményekre jogosító jövőjükhöz fűzünk.

Az élet útján, amelyen most ragyogó fényességtől megvilágítva, tanáraik, barátaiak és pályatársaik legjobb

szerencsekívánatai közben, szüleiknek örömkönnyein megtört tekintetétől kísérve elindulnak, jussanak el arra a magaslatra, melyre csak a Hazáért és tudományért végzett rendkívüli teljesítmények árán lehet emelkedni, s adhassák bizonyosságát annak, hogy azt az elsőséget, melyet a középiskolában, majd itt az Egyetemen a maguk számára megszereztek, az élet sokkal nehezebb küzdelmeiben is megtartották.

Méltóságos Kormányzói Képviselő Úr!

Mindnyájunk nevében leghálásabb köszönetemet fejezem ki Méltóságodnak, hogy ünnepélyes ülésünkön megjelenni és kitüntetett doktorainknak lélekemelő, bölcs és szeretetteljes szavak kíséretében a kormányzói gyűrűt átadni méltóztatott. Egyben kérjük Méltóságodat, kegyeskedjék a Kormányzó Úr Ő Főméltósága magas személye előtt mélységes hódolatunkat és hálás köszönetünket tolmácsolni a legfelsőbb kitüntetésért, melyben Egyetemünk legifjabb doktori részesültek.

Egyetemünk ünnepi közgyűlését azzal a szívünk mélyéből fakadó kívánsággal zárom be, hogy a Kormányzó Úr Ő Főméltóságát az Isten sokáig éltesse.



III.

Az egyetem halottainak temetésén
elmondott beszédek.



1.

Id. Imre József dr. a természet volt nyilvános rendes tanára 1933. évi szeptember hó 8-án hunyt el Budapesten.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem képviselőjében szeptember 9.-én a temetésen dr. Ditrői Gábor egyetemi ny. r. tanár jelent meg és a következő gyászbeszédet mondotta :

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

A volt kolozsvári, jelenleg szegedi Ferencz József-Tudományegyetem Rectora, Tanácsa és Orvosi Kara képviselőjében jöttem, hogy búcsút vegyek a magyar tudományos élet nagy halottjától, az Egyetemnek két és fél évtizeden át volt tanárától, dékánjától, leghűségesebb fiától, id. Imre Józseftől.

Példátadó élete nem a hangoskodók olcsó babérait aratta, hanem az elhivatott ember áhítatos, soha nem lankadó munkáját művelte, amelyből embertársainak boldogság, hazájának dicsőség fakadt.

Gyönyörűen ívelő pályája, mely olyan volt, mint a szivárvány, ragyogó végesvéig, az Alföldről indult el a fiatalság teljében s eredményezte a természetnek eladdig nem tapasztalt föllendülését és a hódmezővásárhelyi szemkórház megszületését. Az így magasba szökkent ív minden ragyogásával Erdélyország-Tündérország felé fordult és zenitjét az ottani Egyetemen érte el. A szivárvány lehajló ága aztán a száműzetés szomorú felhőjén áttörve, újból az Álföldre szált, ahova immár öregén vezette el munkatársait.

Háromszor kellett kezdenie az életet, egyre nehezedő szívvel és ő újrakezdte. Utoljára akkor, mikor a fiatalok is csüggedten horgasztották le a fejüket. De ő felfelé nézett, a messze magyar jövőbe látott és nem csüggedett. Pap- és tanárember őseitől örökölt törhetetlen bizakodással Istennek a jóemberek és jónemzetek iránti kegyelmében.

Szép volt látni azt a pályát tízéves együttműködés alatt ragyogón ívelni át Erdély feledhetetlen egén, fájdalmas, de felemelően szép volt látni lefelehajlását a bujdosás és újotthon-alapítás idején. Ha visszagondolok ezekre az időkre, egyformán nagynak látom benne a tudóst, a tanárt és az embert.

A tudóst, aki nem törekedett gyors sikerekre, hanem a magyar ember csodálatos józanságával érezte meg a helyes utat, a tanárt, aki nagyszerű, veleszületett képességekkel, tiszta logikával tanított, az embert, aki mindennek felett igazságos és mindennek felett magyar volt és oly hűséges fia Egyetemének, mint kevesen, aki testi, lelki szenvedést elfelejtett, ha az Egyetem ügyeiről volt szó.

A volt kolozsvári, jelenleg szegedi Egyetem mély hálával és nagy, nagy fájdalommal ismeri el, volt Mesterem, koporsódnál újból hűségedet, kiválóságodat és könnyes szemmel mond búcsút Neked.

Imre József professor, Isten Veled, nyugodjál békeségben. Mi nem fogunk elfelejteni.

2.

Móra Ferenc a szegedi Somogyi-könyvtár és Városi Múzeum igazgatója, Egyetemünk tiszteletbeli doktora 1934. évi február hó 8.-án hunyt el Szegeden.

Az Egyetem képviselőjében február 10.-én a temetésen a kis Tanács vett részt és dr. Schmidt Henrik a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar Dékánja az Egyetem nevében a következő beszédet mondotta:

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Tanácsa, tanári kara és ifjúsága nevében búcsúzom Egyetemünk tiszteletbeli doktorától, Móra Ferencről. Alig egy esztendeje, hogy Egyetemünk meghajtotta az elismerés és nagyrabecsülés zászlaját a kulturális kincsek azon csodás gazdagsága előtt, amellyel Móra Ferenc kortársait és az utókort oly királyi bőkezűséggel ajándékozta meg. Egyetemünk díszdoktori oklevelét azon imádságszerű jókívánással nyújtottuk át, hogy alkotó tevékenységének, tudományos munkaszeretetének és a szívek mélyébe világító életbölcességének ragyogása még sokáig világítsa meg a nehéz magyar élet rögös útjait. Úgy éreztük, hogy csak szerény szószólói és követői vagyunk az olvasók és tisztelők ezreinek, akik Móra Ferenc alkotásainak lenyűgöző hatása alatt szívük csordultáig voltak iránta eltelve hálával, csodálattal és rajongással. Legnagyobb csodálatunk mellett azonban mégis még várakozással és reményekkel tekintettünk a jövőbe, mert láttuk magunk előtt azt, mily hatalmas lendülettel bontakozott ki tudományos kutatá-

sának évezredekbe visszanyúló távlata és alkotó művészetének gazdag világa egyaránt. Évről-évre magasztosabb célokat, nehezebb problémákat tűzött maga elé, a Tiszahát homokbuckáin az élet gondjaival nehezen küzködő testvérei lelkivilágának a forró szeretet szivárványos színével való megvilágítása után, világtörténelmi fontosságú egyéniségek lelki életének és az emberiség megszámlálhatatlan millióit megragadó eszmék erejének megrajzolásával ejtette bámulatba rajongó olvasóközönségét.

A sors kivette a fáradhatatlan kézből az író tollat. Megdőbbenve állunk egy tüneményes elme nagyszabású terveinek, titkos reményeinek nagy sokaságának váratlan összeomlása előtt. És mégis, úgy érezzük, mintha nem utolsó útjára kísérnők Móra Ferencet, hanem mintha most mennénk eléje, hogy fogadjuk őt, mintha most jönne hozzánk az ő lelkének tisztaságával, soha haragot vagy gyűlöletet, hanem mindig csak szeretetet, gyöngédséget érző, jóságot és derűt terjesztő szívének nemességével, hogy megtanítson minket, hogyan kell látni és hogyan kell szeretni, — mint szívbe markoló szóval mondotta — a mi véreinket, hogy elvezessen bennünket az egyszerű kunyhóba és a gazdag császár palotájába egyaránt, mindenütt megmutatva a szívek vívódását, a lelkek gyötrődését, égi boldogságot és szörnyű pusztulást egyaránt. E képek emlékei és e tanulságok bölcs ereje pedig élni fog bennünk mindaddig, míg Móra Ferenc fennkölt lelkével a túlvilágon újból találkozunk.

3.

Dr. Degen Árpád c. nyilvános rendes tanár 1934. évi március hó 30.-án hunyt el Budapesten.

1934. évi április-hó 2.-án Budapesten a temetésen az Egyetem képviselőjében megjelent dr. Győrffy István egyetemi ny. r. tanár a következő gyászbeszédet mondotta a sírnál:

Drága jó Kartársunk!

Utolsónak, utóljára maradtam végtisztességtételre . . . A magy. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Rectora, Tanácsa és Tanári testülete, annak külön matematikai és természettudományi kara is, valamint Általános Növénytani Intézete nevében meghatódott lélekkel jövök Tőled búcsút venni. Látom magam előtt szelíd tekinteted, nyugodt, csendes főtartásod, szemfelvetésed . . . Rövid leszek. Mi, Ferencz József-Tudományegyetem nagy értéked elismeréseként, tudományos munkásságod *külső* díszéül megadtuk Néked 7 évvel ezelőtt azt, ami saját szavaid szerint: „a fiatalkori álmok beteljesülése, a kutató életmunkának betetőzése“ volt vala.

És mert a Tudomány folyton scepticus kell legyen, itt is búcsúzóul, látod, kérdezzük fojtott hangon: nem tudjuk megmondani, kit sirassunk el jobban Benned?

A sok bel- és külföldi elismeréstől már régóta tele-díszített elsőrendű szakembert, *Tudóst?* Akinek neve messze földön tiszteletet parancsolt — Hazánknak is nagy becsületet szerezve;

avagy zokogjunk a tetőtől talpig *Úr* eltüntén? —

Akinek bárhol való megjelenése alkalmával sugárzott a hétköznapiasságtól mentes az a választékosság, amely csupán messze, több parentalis nemzedékre visszamenőleg lehet egy culturnép filialis nemzedékén öröklődhető;

avagyon meleg könnyem hulljon a jó *Ember*-ért?!

Engem ugyan 32 év intim barátsága kötött Hozzád, felelnem ha nehéz is, mégis a legutóbbi mivoltodért marok szivembe a fájdalom. És bizonyosan így gondolkozik az az őszfürtű, Pozsonyban, szülővárosodban, egykoron az ottani evangelicus theológián működő Patriarcha — családotoknak most is jó barátja, Aki Téged kicsi gyermek korodban térdén lovagoltatott . . .

Tudós érdemeid is igen nagyok, elismerte régen is, *ma is* mindenki, de lenyűgöző tisztelőkké mégis *kedves egyéniséged* varázsolt mindenkit.

Hiszen ezért is lettél orvossá; a lelked, a jó szíved húzott *oda* meg, a: Virágokhoz.

A culturember *is* hús, vérből való; a lelkek mélyén soknál van kivetni való, de kinyűvi enmaga az ember önkezűleg; leszűri az emberek sokja enmaga keletkező „indulat“-„savait“, akár, miként *Knipowitsch* orosz professor a Fekete tengerről kimutatta, hogy mélységében, a rengeteg tömegben képződött kénsav miatt, élő szervezet megélni nem tud, hanem egy zónában a vízszíne alatt fellépő Sulphurbacteria hártája aztán elnyel, felhasznál mindent, s e hártya felett kénhydrogénnek nyoma sincs. „Tiszta“ vizű . . .

De a Te lelki-összetételed másnemű volt: mélységes, le a fenekéig érő *tiszta vizű* tó, akár ott a Tátra északi oldalán a *Tengerszem* . . . Ha fénynyaláb esik belé, iszonyú mélységekből is tisztán villószik elő a gránit nyers teste . . .

Az igaz, hogy nagy mélységénél fogva az ilyen tiszta tengerszem nem lesz se túlmeleg, se túlhideg . . . Constans csupán *önfegyelmzésében*; és tulajdonságai *tisztaságában!*

Most március 13.-án írtad Balatonfüredről, hozzám intézett utolsó leveledben, mikor a „déli végek“-ről a töretlenek első tavaszi hírnökeiből Részedre a „járás virágok“-ból (*Crocus variegatus*) kis csokrétát küldtem, — köszönöd

„a kedves virágajándékot, . . .
amely pohár vízben
itt állván előttem arra
emlékeztet, hogy mi lehetne —
ha.“

És hogy nagyon leromlott egészségi állapotod.

Dehát én még örültem, hogy a régi Idők perzsa királyai kedvenc ruhaviselete fő kellék adója a sáfrány — vad testvére, a csikos, még elérkezett élve Hozzád; hogy örülhettél pár percig nekik . . .

Befejeztetett . . .

Ah! Bár félttem én is, de nem gondoltam mikor utolsó Szegedi látogatásodkor, a *Wagner János* tiszteletere adott banketten Téged is köszöntélek a „Megjegyzések néhány keleti növényfajról“ CI. része megjelenése alkalmából . . .

101! — miként koronásfők üdvözlésére eldőrdülő 101 ágyúlövés . . .

Hiszen igaz, maiesteticus . . . De füstje eloszlásán mégsem gondoltuk, hogy a gyászlobogót kell hamarosan a Tudomány árbocára félig felhúznunk . . .

Mégsem hittük, hogy a *Magyar Botanikai Lapok* XXXIII. évfolyama szedésekor főszerkesztőnk már csak szellemi gondolkozás módjában foggja kedves lapunkat irányítani továbbra is.

A 101, Balkán floráját illető, ágyúlövés hangja már elült . . . Bezárul kripta ajtód mindjárt . . . és, akik itt maradunk Utánad, egyelőre a nagy catastrophalis, özszeomlásod-okozta, kavargó porfellegtől, nem látunk, de tudjuk előre — annak eltüntén: Véled együtt oda van

egy, a hagyományoktól ékes, Benned mint repraesentansban általán tisztelt, hatalmas: *tudományos Mult* . . .

Itthagytad Hazslinszky-reliquias harbariumi mappadat, amely oly sok növénykincset vitt haza Számodra, lelked gyönyörűségére, de Hazánk dicsőségére is. Lezárúl Veled egy nagy darab Történet . . .

* * *

Nem hittük, hogy az ez év csudaszép sok *Nárcis*-ával annak jeléül aggatta magát tele az Alvilág istene: *Pluto*, mert Téged magával fog ragadni . . .

Árván, egyedül, itt hagytad, Aki Mindened volt . . . jóban, rosszban, fényben és nehéz időkben . . .

* * *

Dégen Árpád!

Eltávozásod az Élők sorából olyan, akár egy nagy hegyóriás lesülyedne a föld *alá* . . . A Te kiváló személyi tulajdonságaid és szaki tudásod magas hegy collossusa tövibe több más népfaj botanikusa is letelepedett, akik Téged egyaránt tiszteltek, becsültek, akár mi; s akiket különben e „hegy“ elválasztott; de a Sors végzete is . . . s most látjuk: mely sokan vagyunk!! Bár az alpin területhez hasonlóan, mindig tartottál Magad és a Feléd közeledő közt bizonyos tisztas távolságot, de mégsem voltál rideg, nem segítő . . .

A Te tudásod virágos szép fája olyan vala, akár a most is még virító barackfák. Sok „tudás-virágot“ lepatintottál Magadról, átadtad: másoknak, önként, szívből, örömmel . . . nem törődve veled, hogy Magad lettél vele szegényebb . . .

Nagy musicalis lélek is voltál . . . Életedben is kerültél a hangbicsaklásokat . . . Harmonicus lélek valál . . .

És mikor most búcsúzunk Tőled, a föld elfed örökre, a kripta ajtóra egyben — címermegfordítás is jó . . . Utolsó utadra ide fodrozza a Szél a Duna felől, a Duna

4.

Dr. Somogyi Szilveszter Szeged szabad kir. város polgármestere, Egyetemünk tiszteletbeli doktora 1934. évi május hó 11.-én hunyt el Szegeden.

Temetésén május hó 15.-én a Tanács testületileg vett részt és a Rector Magnificus a következő gyászbeszéddel búcsúzott Egyetemünk nagy barátjától:

Még alig enyhült az a nagy bánat és szomorúság, mely a Ferencz József-Tudományegyetemet áldott emlékü egykori kultusministerének, gróf Klebelsbergnek elhunytával érte és most Te nagyrabecsült tiszteletbeli doktorunk, hatalmas pártfogónk és igaz barátunk újból mérhetetlen nagy fájdalommal töltöd el tudományos intézményünk minden tagját, mikor íthagytad őket, hogy pihenni térj nagy alkotótársad mellé, kivel annyi még megvalósulásra váró tervet szőttél s akivel annyit tettél Alma Materünk érdekében.

Sajátszerű véletlen, hogy az a nap, melyen nemes szived utolsót dobbant, összeesik azzal a nappal, melyen Egyetemünket ősi székhelyén 15 évvel ezelőtt elrabolták. Ez a veszteség bizonyára pótolhatatlan marad, ha Te nem veszed pártfogásodba a mi elüldözött, mindenéből kifosztott, hontalanná vált egyetemünket. Te voltál az, aki azonnal felismerve ennek a tudományos intézménynek nagy jelentőségét, melyet e városra kulturpolitikailag és gazdaságilag gyakorolhat, nemcsak menedéket és férőhelyet adott számára, hanem erős harcok között lefolytatott szívós munkával keresztülvitted, hogy Szeged — a városok történetében példátlanul álló — nagy anyagi

1919

V.

41

áldozatával Egyetemünk újjáépítését lehetővé tegye s intézményeink olyan díszesen emelkedhessenek fel, hogy azok nemcsak e városnak, hanem az Országnak is büszkeségére váljanak.

Egyetemünk fájdalmas elmúlásodnak napjára, mint kettős katasztrófájának évfordulójára fog ezután mindig visszaemlékezni, annak az Általad legjobban bizonyított igazságnak tudatával, hogy a kultúráért folytatott harc felmagasztosít, hogy ez a küzdelem kivívja ezrek és ezrek boldogulását s hogy ebben a harcban nem lehet elbukni, csak megdicsőülni. Az a fényes glória, melyet egy ilyen szívós küzdelem emelt a fejed fölé, világítson még nagyon soká az utókor számára.

Egyetemünk 62 éves történetének azon lapjai, melyek az utóbbi 13 esztendő eseményeinek feljegyzéseit foglalják magukban, valamennyien Rólad beszélnek, minden lap tudásodnak, törhetetlen energiádnak, szívós kitartásodnak, áldozatkész jó szivednek fényes bizonyossága, kitörölhetetlen emléke. Alig volt jelentősebb ügy Egyetemünk életében, melyben mint a város vezető férfia, mint bölcs, tapasztalt tanácsadó és mint igaz barátunk ne szentelted volna időd, munkabírási java részét arra, hogy Egyetemünk egészséges fejlődését, tekintélyének öregbítését ne szolgáljad. És mikor most legutóbb Egyetemünket komoly veszedelmek fenyegették, a beteg gyermekéért remegő anyának az aggodalmait is felülmúlva, a megcsonkítás lehetőségének már a gondolatától is elszörnyedve, fáradhatatlanul, izgalmak közepette, álmatlan éjszakákon szöve a terveket, melyekkel a támadásokat elháríthatod, hol a meggyőző érvelések fegyverét használva, hol könyörögsre fogva szavaid, emberfeletti erővel cselekedtél és fáradoztál épségben maradásunkért. És ha nem ismertél akadályokat az Egyetemünk érdekeiért folytatott törekvéseidben, ha a harc heve olykor magával ragadott, az elv, az eszme állt mindenkor szemed előtt és a küzdelem

1020
62
1840

végén sohasem a légyőzött ellenfél, hanem a jó barát nyújtott Neked kezét.

Örök életre ébredt szellemed nyugtassa rajtunk szeretettel tekintetét, kik gyászolunk, gyászoljuk tiszteletbeli doktorunkat, jóakarónkat és védelmezőnket, igaz barátunkat, a széleslátókörű férfiút, de mindenekelőtt . . . az embert; az embert a szó igaz, legnemesebb értelmében. Fenkölt szivedet, őszinte, nemes jellemedet, mely előttünk minta volt, a baráti jobbot, melynek szorításában föltétlenül megbízhattunk. Nehéz szívvel tekintünk a jövőbe, hiányozni fog bölcs tapasztalatod, nélkülözni fogjuk Egyetemünk méltányos igényeit és érdekeit mindenkor magasabb szempontból megítélni és előmozdítani tudó hív készségedet. Gyászoljuk az egyetemi ifjúság igaz barátját, a bajtársak lelkes patronusát. Kövessék ők nyomdokaidat a Te szellemedben a tudomány, az igazság, az ember-szeretet eszményi szent célja felé! . . . Földi részed pedig pihenjen békén e megszentelt helyen a Téged híven szeretett nagynevű és áldottemlékű munkatársad mellett.

Egyetemünk tanártestületének hálája és kegyelete, Alma Materünk fényes lapjai megfogják híven őrizni emlékedet! Isten Veled!

IV.

Egyetemi ünnepélyeken elmondott beszédek
és tudományos előadások.



1.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Tanácsa által néhai dr. gróf Klebelsberg Kunó volt vallás- és közoktatásügyi Miniszter, az egyetem díszdoktora elhunytának évfordulója alkalmából 1933. évi november hó 19.-én tartott ünnepélyes közgyűlésen elmondott beszédek.

Rector Magnificus megnyitó beszéde:

Mélyen tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

Alig múlt két éve annak, hogy mi, a Ferencz József-Tudományegyetem tanárai, ugyanebben a teremben jelentünk a kultuszminiszteri székből akkor nem rég távozott nagy patronusunk, ma már csak áldott emlékü igaz barátunk előtt, hogy az üdvözlő szónok szavaival élve: „a változott körülmények között megismételjük meg nem változott érzelmeinkről a bizonyágtételt“.

Azóta ismét nagyot fordult a mi kis, közvetlen világunk kereke. Iránta viselt érzelmeink, melyeknek most ismét kifejezést akarunk adni, ha nem is változtak meg, sőt még jobban kimélyültek, már nem a nyugodt, gondtalanul reménykedő és bízó lelkekből törnek elő, hanem remegő, lesujtott, bánatos szivekből fakadnak.

Milyen nagyoknak, milyen erőseknek, bátraknak éreztük magunkat akkor, mikor Ő előtte önthettük ki sziveinkből a ragaszkodásnak, a szeretetnek, a nagyrabecsülésnek, a hódoló tiszteletnek jeleit, s milyen szegényeknek, elárvultaknak és elhagyottaknak tudjuk magunkat most, mikor Róla emlékezünk.

Engedd meg megdicsőült lélek, hogy a mostani szomorú ünnepi percekre idézzük ide rendkívüli szellemalakodat, hadd érezzük magunkat jelenlétedben bizakodóbbaknak, a Te mindenkor hangoztatott optimizmusodon reménykedőbbeknek, a Te emberfeletti munkásságodon fáradhatatlanoknak. Hadd táruljon fel előttünk az a perspektíva, melyet a Te rajongásig szeretett Hazáért folytatott kulturpolitikád tett oly messzire láthatóvá.

A szeretet és a kegyelet szárnyán jöjj közénk, hogy ne legyünk Nélküled oly árvák s erősíts meg hitünkben, hogy a kulturának azokból a fegyvereiből, melyeket Te adtál nekünk, soha egyet sem fognak kicsavarni a kezünkben.

Jöjj, jelenjél meg előttünk, nem azért, hogy dicsérjünk, hiszen a Te rendkívüli szellemednek dicsőségét hirdetik tetteid és alkotásaid, s a Te nagy neved fénye mellett szavaink ereje úgyszólván csak halványak, erőtlenekek lennének, hanem hogy hitet tegyünk Neked síron túl is kíséző ragaszkodásunkról, szent fogadalmunkról, hogy a Te elveid szerint kívánunk élni és dolgozni és hogy a Te nagyszerű elgondolásod szerint akarunk mind jobban és jobban bekapcsolódni abba a munkába, melyre a Te nagy áldozatos erőfeszítéseiddel, a kétségbeesés elszántságával teremtetted meg a lehetőségeket.

Régi megállapítás, hogy mennél kiváltságosabb, mennél erősebb valamely egyéniség, annál nagyobb a reánk való visszaható ereje. Innen van az, hogy a kiválasztott nagy szellemek emlékezetét évszázadokon át nem csupán a szemünkkel látható munkáiért vagy alkotásaiért ápoljuk, hanem éppen úgy szóval és írásban hirdetett életbölcseiségeiért, irányelveiért, célkitűzéseikért, mert ezeknek bár csak részlegesen magunkévá tételével is tudjuk a legtöbb esetben ténykedéseinket a hétköznapi élet felül emelni és azoknak bizonyos értéket biztosítani.

Nagynevű volt Kultuszminiszterünk irányelvei és cél-

kitűzései abból a mély meggyőződésből fakadtak, hogy a kulturfőlény a magyarnak a lét vagy nem-lét sorsdöntő kérdése. Ennek a cáfolhatatlan igazság paizsának védelme alatt építette kérlelhetetlen dacos elszántsággal, folytonos ostromok és támadások tüzeiben a kulturának gátjait és védő falait, ennek oltalma alatt ölelt minket szegedieket szeretettel magához és biztosította számunkra a tudomány műhelyének csarnokait úgy, hogy a legutóbbi napok félelmetes viharjai sem tudták alappillérjében megingatni.

Már magában ezért, a további létünket biztos alapokra fektető, építő, értékeket termelő munkájáért, melyet a lelki világában parancsolólag uralkodó „kell“ szócskától hajtva lázas sietséggel, gánccsal, szemrehányással nem törődve, akadályokat letipró energiával — a közel jövő veszedelmeit mintegy megérezve — juttatott csaknem teljes befejezéshez, a hálának legmélyebb érzésével kell eltelve lennünk emléke iránt.

Ez, az egész lelkünket átható mélységes hálaérzet készlet mindnyájunkat természetszerűleg arra, hogy Ő reá folyton emlékezzünk, amikor a fogadalmi templomtérré lépünk éppen úgy, mint mikor laboratoriumi munkáinkhoz kezdünk, mert nekünk Róla nemcsak a kövek, hanem műszereink legapróbb csavarjai is beszélnek.

Különösképen emlékeznünk kell most elmulásának gyászos évfordulója alkalmából, hogy visszaidézve képzeletünkbe az Ő rendkívüli tehetségeit és erényeit azokat példaképpen magunk elé állítva erőt és biztatást nyerjünk a további munkára és küzdelemre.

„Az, amit“ — áldott emlékű volt Kultuszminiszterünkben — „nagyrabecsültünk, szerettünk és csodáltunk él és élni fog nemcsak a mi, hanem utódaink szívében, az idők örökkévalóságában, a história lapjain, mert Őt az utókor történetének hagyományul adva, halhatatlan lesz“.

Dr. Kováts Ferenc egyetemi ny. r. tanár ünnepi beszéde:

Mélyen tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

Szegeden, a szegedi Ferencz József-Tudományegyetemnek gróf Klebelsberg Kúnó emlékének szentelt ünnepén felszólalni s az ünneplésre egybegyűltek érzelmeit tolmácsolni, több, mint nehéz és felelősségteljes feladat. A hálás kegyelet adóját leróni a magyar kulturügyeket hosszú időn át vezető kormányférfiúval, az egyetem díszdoktorával, a város díszpolgárával szemben, itt, ebben a körben, ebben a városban, ezen az egyetemen, egyáltalán nem az, amit feladatnak nevezünk; oly kevésbé nem az, amint-hogy nem feladat, hanem annál sokkal több, szeretni szülőinket és szívünkben ápolni megdicsőült emléküket, amint-hogy nem feladat, hanem annál sokkal több, hogy örök, soha meg nem szűnő hálánkat fejezzük ki velük szemben, akik gondviselésszerűen, szívük egész melegével, elgondolásaik és elhatározásaik harmonikus teljességével szerettek és támogattak, jóságos lényük minden megnyilatkozásával és szülői gondoskodásuk minden tényével vezettek és istápoltak bennünket, és önzetlenül, fáradhatatlanul, boldogulásunk biztosításának célját soha el nem ejtve, egyengették számunkra az élet göröngyös útjait. És amikor e helyen, ebben a környezetben, gondolunk gróf Klebelsberg Kúnóra és felidézzük lelkünkben az ő áldásos emlékét, akkor a könnyek fátyolán keresztül, ellenállhatatlan erővel, árad ki lelkünkéből a gyermeki hálaérzet közvetlen melege, és minden gondolatunkkal úgy

járulunk nagy atyai pártfogónk és jótevőnk szent sírjához, mint a gyermek szüleiéhez, hogy újból és újból lángra lobbantsuk szivünkben a kegyeletes gyermeki hálának örökmécsesét, és lelkünk érzelmeinek legszebb virágaival koszorúzzuk meg csendes kriptáját.

Nem is élek hasonlattal, ha a megdicsőültnek irántunk érzett vonzalmát a szerető atyáéval jellemezem, pusztán tényt állapítok meg, amely tény oly mély igazságot foglal magában, hogy szabatosabban, kifejezőbben, találóbban nem tárhatom fel azoknak a kapcsolatoknak a bensőségét, amelyek Őt hozzánk és minket Őhöz áfűztek és amelyek azóta mélyültek ki és a dicsőséges tettek hosszú és tündöklő sorozatában nyilvánultak meg, amióta gróf Klebelsberg a közoktatásügyi kormányzat vezető helyéről nagy szervező programjának megvalósításában szaporította, fejlesztette és kiépítette hazánk kulturintézményeit. Nagy elgondolásai végrehajtásánál úgy járt el, mint a szülő, amikor a gondjaira bízottak sorában gyermekeit is látja, és a gyermekeit közvetlenül érintő feladatokat nagyobb szeretettel, szeretőbb odaadással oldja meg, mint amely szeretettel és odaadással fárad mások boldogulásán. Gróf Klebelsberg szeretetével így tüntette ki az ország minden városa közt Szegedet, a magyar kultúra minden intézménye között a mi egyetemünket, és csakis e megkülönböztetett szeretettel magyarázhatjuk, hogy legkedvesebb elgondolásait, legnagyobb alkotásait, legmélyebben szántó terveit itt, minálunk és miértünk valósította meg. Amikor választhatott nagy programja egyes részleteinek végrehajtási színhelyei között, a szerető atyának érthető és menthető részrehajlásával kedvezett Szegednek. Amikor a magyar kultúrszint emelésének, a magyar kulturfőlény biztosításának, a magyar nemzet szellemi fegyverei szaporításának és tökéletesítésének nagy programjában felvette a vidéki központok intézményes fejlesztésének és megerősítésének mindennél fontosabb

feladatait, atyai örömmel állította Szegedet a fejlesztendő nagy vidéki városok élére, és ezt nem azért tette, mert ez a város, lakossága számával, nemzeti hűségével, veszteségei és áldozatai összehasonlíthatatlan nagyságával mindenképen kiérdemelte ezt a felmagasztaltatást, vagy legalább is nem egyedül és nem első sorban ezeknek az érdemeknek objektív méltatása váltotta ki elhatározásait, hanem mindenekelőtt atyai szíve szubjektív érzelmeinek bensőséges sugallatára hallgatott, amikor Szeged és a szegedi egyetem sorsának intézését, intézményes fejlesztését, anyagi és szellemi kulturigényeinek biztosítását első programpontra illesztette be nagyvonalú elgondolásaiba.

Ezért akkor, amikor gróf Klebelsberg Kúnó korai és váratlan elhunytára hírére fájdalmasan megdöbbsent az egész magyar nemzet és a magyar kultúrtársadalom párt- és világnézleti különbség nélkül mély és osztatlan megrendüléssel állta körül ravatalát, Szeged város közönsége és a szegedi kulturintézmények képviselői ott a vérbeli rokonság gyászához hasonló gyással, fájdalmához hasonló fájdalommal, a pótolhatatlan veszteség hasonló érzelmeivel búcsúztatták a nagy, az elfelejthetetlen halottat. Tudtuk és éreztük, amint ma is tudjuk és érezzük, hogy többet veszítettünk benne, mint a magyar kulturügynek Eötvös és Trefort óta legnagyobb és leghűségesebb sáfárját, mint a magyar szellemi megújulás fáradhatatlan apostolát, mint a magyar kultúrfölényre való törekvésnek fanatikus előharcosát, de többet is, mint a szegedi polgárság lankadatlan támogatóját, mint a szegedi kulturintézmények megteremtőjét és továbbfejlesztőjét, mint Szeged szellemi és anyagi kulturigényeinek soha nem pihenő, változatlan hévvel, szent meggyőződéssel írásban és tettel küzdő előmozdítóját. És amikor földi hánvait elhelyeztük a szegedi kripta hűvös boltozatába, akkor úgy éreztük, hogy mély gyászunkban lefüggönyözött ablakok mögé, belső szobánk magányába és csendjébe kell vonulnunk,

hogy a nemzeti kegyeletnek impozánsan külsőséges megnyilvánulása után, tanúk nélkül, magunkra maradvá, ad-hassuk át lelkünket árvaságra jutásunk keserű tudatában annak a legnagyobb, minden más érzéstől különböző, szivettépő és reménytelen fájdalomnak, amelyet a forrón szeretett édesatyának örökre való eltávozása vált ki az elhagyott gyermek sajtó szívében.

Ez a fájdalom, amelyet az idő csak enyhíthet, de meg nem szüntethet; hat át bennünket akkor, amikor köteles hűséggel, hálás szeretetünk és ragaszkodásunk bensőséges megnyilatkozásával üljük meg drága halottunk felejthetetlen emlékét. Ismét és újból, bánatos mosollyal könnyes szemünkben, emlékszünk meg arról a sok jóról, amit velünk tett, arról a gyöngéd szeretetről, amelyben oly bőségesen részesített bennünket, arról a rokonszenves megértésről, amelyet mindenkor tanusított panaszaink és óhajaink iránt és arról az ihletett hévről, amellyel oly sikeresen küzdött törekvéseink érdekében. Emlékezetünkbe idézzük a megdicsőült jóságos arcát, amely mindenkor felragyogott, amikor felénk fordult, emlékezetünkbe idézzük hozzánk intézett szavait, amelyek kéréseinkre teljesítést, bajainkra orvoslást, törekvéseinkre támogatást, célkitűzéseinkre pártfogást helyeztek kilátásba, s felvonultatjuk lelkünkben a dicsőséges tetteket, amelyekkel és amelyek során beteljesedtek az ígérek, sikerültek az orvoslások, és eredménnyel járt a pártfogó támogatás. És miként az árva, akivel még a legjobb mostohának gondoskodása sem képes elfelejteni azt az időt, amikor az édes szülő szívének ösztönszerű rezgésével érezte meg a gyermek lelkének minden ki nem mondott vágyát is és aki legnagyobb lelki kincse gyanánt őrzi elhunyt szülője emlékét: úgy mi is, még akkor is, ha majd a mainál boldogabb idők forrón remélt bekövetkeztekor törekvéseink legteljesebb megvalósításának örvendhetünk, még akkor is nem feledkezhetünk meg gróf Klebelsbergről, aki többet

jelentett számunkra, mint támogatót, pártfogót, vezetőt, istápolót, jóltevőt, — sokkal, hasonlíthatatlanul sokkal többet, mert édes atyánk volt.

És ezért, mert édes atyánk volt, nem kell felidéz-nünk emlékét, amikor összegyűltünk, hogy Róla beszél-jünk, mert emléke eltörölhetetlenül él közöttünk, nem kell dicséernünk és magasztalnunk Őt, mert felmagasztalja és dicséri azoknak a nagy alkotásoknak örökhatású ered-ményeivel kifejezett emlék, amelyet Ő földi pályafutásá-ban emelt magának és amelynek szegedi kincseit minden-napos búcsújárásunk meghatottságával szemléljük. Ott, a szegedi templomtéren, az őszi szürkület misztikus dereng-ésében, szívünk ihletes megdobbanásával feleszmélünk arra, hogy az, akinek elgondolásai valósultak meg a ma-gyar jelenkori műemlékek talán legszebbjén, nemcsak a mi atyai pártfogónk, de mint a Magyar nemzeti kulturá-nak fenkölt papja, az egész Magyar Nemzet nemes kul-turvágának hivatott megszemélyesítője és beteljesítője volt. Alkotásai közt azok is, amelyeket minálunk valósított meg, nemcsak a mi számunkra, de az egész Magyar Nemzet számára készültek. Amikor minket vezetett, buz-dított és tanított, vezette, buzdította és tanította az egész nemzetet, a nemzet egész értelmiségét, a nemzet minden megértő, fogékonylelkű fiát. És ha akkor, amikor hirdette a magyar nemzeti kultúra megújulásának szent igéjét, nem is talált mindenütt oly megértésre, oly szeretetre, mint minálunk, most, amikor az alkotó eltávozásával csak műve maradt meg közöttünk, a nemzet tagjainak mind-nagyobb körzeteiben terjednek el azok a hatások, ame-lyeket a nemzeti művelődésre váltott ki az ő pihenést nem ismerő, gigantikus méretű alkotó munkája. Még azok is, akik annak idején más intézkedésekben, más eszmék megvalósításában látták a nemzet boldogulásának feltéte-leit és pesszimiztikus kritikával fordultak szembe az élő Klebelsberggel, érzéseik szinte öntudatlan áthangolásával

hódolnak be a halottnak. Halálával nagyobbra nőtt, mint aminőnek őt a legnagyobb szeretet képzelhette el akkor, amikor még közöttünk járt. A személyes érintkezéseknek mindig szűkítő korlátjai közül, az emberi vágyak és szenvedélyektől eltorzított véleményharcok véges küzdőteréből felemelkedett Ő a halhatatlanság végtelen birodalmába, oda, ahol már többé dicséretre nem szorul s ahová a bíráló el nem ér. Minden, ami életében az emberi természet gyarlóságánál fogva elháríthatatlan mellékhatásként tapadt hozzá élete nagy művéhez, megsemmisült és elenyészett a halhatatlanság örök tűzében, minden, ami az emberi eszközök és képességek megváltozhatatlan végességénél fogva elhomályosíthatta a kortársak szemében az ő munkájának nagyvonalúságát, megdicsőülése után mint földi salak hullt le a nemzet legnagyobbjai közé emelkedő alakjáról, amely annál tisztább, annál tündöklőbb fényben ragyog fel megpróbáltatásaink nehéz idejének sötét háttéréből, mennél hosszabb időköz választ el bennünket az Ő, a mi drága halottunk, földi pályafutásának korai és váratlan végétől.

Most, amikor gróf Klebelsberg lelke dicsőségesen bevonult abba a Magyar Pantheonba, amelynek földi csarnokát éppen Ő alkotta meg épülésünkre itt, ebben a városban, ennek az egyetemnek az épületkoszorújában, tárgyalanná, mert elintézté vált az a kérdés, amelyet oly gyakran, a pártok és vélemények harcában, vetettek fel ellenfelei és hívei egyaránt. Most már nem kérdés, hogy nagy volt-e Ő, hogy nagy volt-e az Ő egyénisége e jelző abszolút értelmében, avval a mértékkel mérve, amelyet csak a nemzet legnagyobb fiaival szemben szabad alkalmaznunk. Most szinte fölösleges ez a kérdés, olyannyira nemzeti dogma lett az Ő rendkívüli nagysága. Tudjuk, hogy ezt az Ő rendkívüli nagyságát nem a rendkívüli viszonyok termelték ki, amelyek közt élt és alkotott, tudjuk, hogy Ő nem hasonlítható Antaeushoz, aki erejét

csak a Földanyának megérintéséből merítette, tudjuk, hogy semmikép sem áll, mintha csendes, békés, megállapodott viszonyok közt nem bontakozott volna ki ez az Ő nagysága, úgyhogy csak a rendkívüli idők súlyos feladataival és problémáival való megbirkózásnak az „in magnis voluisse“ elv szerint járó elismerésére tarthatna számot. Nemzeti dogma, hogy gróf Klebelsberg Kúnó a magyar nemzet legnagyobb fiai közé tartozik, és kétségtelen, hogy, ha bármily szigorúan is rostáljuk meg azokat, akiket evvel a jelzővel tüntetünk ki, Ő mindenképen, feltétlenül, kell megmaradjon a felmagasztaltak között.

Valóban, közelebbi bizonyításra nem szorul, hogy Ő nagy, kivételesen nagy és sokoldalú tehetség volt. Bámulatos munkaereje, tudományos és művészi hajlamai, írói és szónoki készsége fényesen igazolják ezt az Ő nagy tehetségét. Aki gróf Klebelsbergnek akár csak egy vezércikkét vagy egy értekezését olvasta, aki elismerte az Ő szinte csalthatatlan politikai és kormányzati judiciumát, aki tudomást szerzett arról a nagy megértésről, amellyel mindenkor felkarolta a tudományos kutatások és a művészi alkotások ügyét, s végül, akinek fogékony lelkébe besugároztak az Ő kifinomodottan művészies és tudományszerető lényének mindig érdekes, mindig fenkölt, mindig eredeti emanációi, az nem vonhatja ki magát az alól a benyomás alól, hogy egészen nagy emberrel állott szemben. Gróf Klebelsbergnek tette vágyó lelki aktivitása a szó legtágasabb értelmében vett kulturproblemák mind-egyike felé fordult. Érdekelték, hozzászólásra, véleményadásra ingerelték, tette, harcra tüzelték a társadalmi kulturélet minden ágának, az emberiség szellemi birodalma minden tartományának a fejleményei. Nagy tanultsága, széleskörű tapasztalatai és általános műveltsége pedig arra képesítették, hogy bármihez szólt hozzá, felfigyelésre, átgondolásra, állásfoglalásra kényszerítette azokat, akikhez intézte szavait, kényszerítette erre az egész magyar nem-

zetet. Akár helyeseltük nézeteit, akár szembe helyezkedtünk azokkal, a mindig termelékeny, mindig tanulságos, mindig közhasznú vita az Ő jelszavai, eszméi, követelései, javaslatai után indult, s önként és önkéntelenül Őt ismertük el szellemi életünk nagy tehetségű, nagy befolyású és impulzív erejű vezérének.

De megelégedhetünk-e annak a megállapításával, hogy felejthetetlen jóltevőnk csupán nagy tehetség volt? A nagy tehetség szavával találóan, kielégítően, érdemeihez, szerepléséhez és emlékéhez méltóan fejeztük-e ki az Ő valódi nagyságát? — Tehetségesnek lenni annyi, mint átlagon felüli birtokában lenni a nemzet valamely értékes és hasznos tulajdonságának. A nemzeti tulajdonságok és képességek egyenetlen megoszlása a nemzet tagjai között, a társadalom szellemi képességeinek egyedi differenciációja, alapfeltétele a nemzet szellemi és anyagi kulturfejlődésének. A kulturhaladás igénylésein belül a tehetségek fejlesztik ki képességeiket, a művelődés feladatkereteit életmunkájukkal ők töltik ki, de nem ők állapítják meg az igénylést és nem ők rajzolják meg a kereteket. Kész feladatok előtt állanak, amelyeknek megoldását rátermettségüknél fogva ő reájuk bízta a nemzet, mely feladatokat ellenben mások jelölnek ki, azok, akik a próféta íhletével látják meg és tárják fel a jövő boldogulásának útjait, azok, akiknek lelke messze szárnyal időben és térben annak az emberöltőnek a határain túl, amelyben leélik földi sorsukat: a nemzeti géniusznak fenkölt megszemélyesítői és hivatott szolgálói, a nagy nemzeti lángelmék. A tehetségeket a nemzet maga termeli ki, a lángelmékkel a Gondviselés áldja meg a nemzetet. Tehetségesek a lángelmék is, lángelmék azonban csupán azok a tehetségek, akiket emberi képességeiken fölül transcendentális látnoki erővel, a jelen földi talajából a jövő misztikus magaslatiba felérő alkotás képességével ajándékozott meg és a halhatatlanság krizmájával kent fel a nemzeti géniusz.

Hivatásuk, hogy miként Prometheusz az égből rabolt tűzzel, látomásaik fényével derengtessék fel a nemzet jövő sorsának titokzatos homályát. A nemzeti munkaprogramm nagyvonalú és megmagyarázhatatlanul tökéletes megjelölésével ők mutatják meg az utakat, amelyeken haladnia kell a nemzetnek eszményei megvalósulása, jövőbeni boldogulása, sorsával kijelölt hivatásának beteljesülése felé.

Nem illik-e ez a meghatározás, a lángész meghatározása, szórul-szóra arra, akiről itt megemlékezünk? Próféta volt-e Ő, a jövőbe látó, a jövő útjait kijelölő, a nemzetet ez út felé irányító s a jövő nagy feladataira előkészítő, a nemzetet kulturhivatásának legigazabb betöltésére szervező lángész, vagy csak tehetség, a mások megállapította feladatok végrehajtója, a mások kezdeményezte kulturmű folytatója, a mások kijelölte irányban haladó és munkájával a mások megvonta kereteket kitöltő tehetség?

Gróf Klebelsberg életművét a legrövidebb és legpregnansabb fogalmazásban a magyar kulturfejlesztés szerves újjáalkotásának nevezhetjük. Ennek az újjáalkotásnak a kiindulási alapjai egyrészt a mélyen szántó kulturtörténészek és szociologusnak tudományosan objektív s szinte pesszimisztikusan hűvös megállapítása a magyar kultúrának a világháború utáni állapotáról és fogyatékoságairól, másrészt a magyar nemzet kulturképességeinek a kultúr-szükségleteinek a legnemesebb hazaszeretet szubjektív optimizmusával való meglátása. Az újjáalkotás végcélja és megvalósításának büszke koronája pedig a magyar kultúra fenséges templomának csalhatatlanul biztos intuícióval tervezett s merészen új eszközök és eljárások alkalmazásával végrehajtott fel- és kiépítése. Két kulturkép, az akkori állapot képe és az újjáalkotás befejezésének képe közé illesztette be gróf Klebelsberg az ő grandiózus elgondolásait. Felismerte, hogy az eddigi kulturfejlődés

menete nemcsak a letörés és megcsonkítás katasztrófája következtében lassúdott meg és hogy nemcsak az anyagi eszközök elégtelenségével magyarázható, hogy mért jutott e fejlődés ideig-óráig holtpontra, hanem hogy kultúr-törekvéseink viszonylagos sikertelenségét nagyrészt a régi fejlesztési program elhibázottságának és a kulturlehetőségek kellő kiaknázása elmulasztásának kell betudnunk. A program elhibázottságának jeleit és következményeit genialis megérzéssel mindenekelőtt a magyar kultúra területi szintvonalának megdöbbenően magas hullámú elgörbüléseiben látta meg, mely szintvonal úgy felfelé, mint lefelé túlnagy és indokolatlan eltéréseket mutat a magyar kultúrszint átlagvonalával szemben. Ezek a kultúrszint-különbségek túlságosan nagyok és így sok tekintetben aggasztóak voltak már a békebeli Nagymagyarország területi összességében. Az újkori történelmi fejlődés nemzeti sajátosságainál fogva és tiszteletreméltó politikai elgondolások megvalósításaképpen eleink a kulturfejlesztés eszközeivel bőségesebben látták el a most a haza vérző testéről lekapcsolt területeket, mint annak a területnek nagy részét, amely a Csonkaországnak maradt meg, mely területnek jutott azonban Nagymagyarországnak nagy kulturközpontja, a magyar hazának a Duna két partján ékeskedő gyémántcsattja, a székesfőváros. Így érthető, hogy viszonylagosan nagyobb fény és sötétebb árnyék váltakoznak a Csonkaország, mint a békebeli Nagymagyarország kulturája területén, és hogy a megcsonkulás után ideig-óráig nem volt, ami az elveszett Pozsony, Kassa, Nagyvárad, Arad, Kolozsvár és Temesvár kulturhatásait és kulturfejlesztő jelentőségét pótolja. Különösen nagy a Magyar Alföld kulturális elmaradottsága, kultúreszközökben való szegénysége a Dunántúl hegyes-dombos vidékével szemben, nemcsak a török hódoltságnak itt legnagyobbmértvű pusztításai következményeképpen, de a kellő fejlesztésnek a múltban szenvedett elmaradása miatt

is. Gróf Klebelsberg elgondolásaival mindenekelőtt felkarolni kívánta az Alföldet annak szörnyű elmaradottságában, hogy elenyésztse az országrészek kultúrszintjei között tátongó különbségeket és az Alföldet legalább is a Dunántúl kultúrszintjére emelje fel. Felismerte továbbá, hogy ennek a szintemelésnek a fogatosításában a főváros kulturintézményei csak részben és fogyatékosan használhatók ki, és hogy a vidék kultúrszintvonalának hathatós emelése addig nem biztosítható, amíg a vidéken nem épülnek ki a kultúra decentralizált gócpontjai. Erre a magyar kultúra nemzeti jellegének határozottabb kidomborítása és e jelleg mélyítése érdekében azért is volt és van szükség, mert a világvárossá fejlődött fővárosunk, minden magyarossága mellett is, a városi kultúra átminősülésének elemi törvényeinél fogva szükségképen a nagyváros nemzetközi civilizációjának befogadásával halványította el a legmagasabbrendű magyar kultúra nemzeti jellegét. Nem kerülte el gróf Klebelsberg figyelmét az a másik hátrány sem, amellyel a nemzeti kultúra kizárólagos központosítása jár, s amely abban mutatkozik, hogy e központosítással mindjobban szűkülnek meg a nemzeti kulturképességek kibontakozásának és felnevelésének lehetőségei, mert e lehetőségeket megakasztja, sőt sok esetben beszünteti a kulturfejlesztés helyének a vidékkel, a nemzeti kulturcsírák egyedüli tevénytelen talajával szemben mutatkozó elszigeteltsége. S így, bármennyire sértette is látszatra ez az intézkedés a főváros érdekeit, be kellett szüntetni, legalább is egy időre, a kulturfejlesztés eszközeinek már túlzásba vitt országos központosítását, sőt le kellett építeni részben az eddigi központosítást is és gondoskodni kellett a nagyobb vidéki gócpontok, mint helyi kulturközpontok hathatós és eredményes fejlesztéséről.

Kiépítendő kulturközpontok gyanánt mintegy önként kínálkoztak gróf Klebelsberg terveinek azok a vidéki városok, amelyek részben a háború kitörése idejében, rész-

ben a megcsonkulás után a vidéki egyetemek székhelyei lettek. Kettő e székhelyek közül az Alföld területén épült, és így szerencsés adottsággal illeszkedett be az egyetemi székhelyek fejlesztésének feladata az alföldi kultúra emelésének programjába, amelyet gróf Klebelsberg így mintegy két oldalról tudott megvalósítani, az elemi kulturintézmények nagyarányú fejlesztésével mintegy alulról, felfelé, és az egyetemi székhelyek kiépítésével felülről lefelé. E fejlesztés minden programpontjának jelentőségteljes helyi megvalósítását itt Szegeden, az egykor talán a legjobban megsanyargatott és fejlődésében a legválságosabban elmaradt alföldi vidék központjában, azelőtt három évvel ünnepeltük meg az ötezredik népiskola, a Budapestről idehelyezett polgári tanárképző főiskola, az egyetemi építkezések és a Magyar Pantheon felavatásával. Szeged országos jellegű felmagasztaltatásával ez az ünnep jelképezte egyúttal a magyar kulturfejlesztés tudatos irányváltozásának a határkövét.

A magyar kultúrszint országos összehangolása és a magyar kulturérdekek ápolásának szélesebb alapokra helyezése mellett gróf Klebelsberg másik nagy elgondolása volt a magyar kultúrának az eddiginél szervesebb összekapcsolása a nagy nyugateurópai nemzetek kultúrájával. E kultúra megismerésétől és tanulmányozásától a hosszú háború alatt és a háborúra következő zavaros időkben majdnem teljesen el voltunk zárva. A tudományos kutatások eredményei és a művészi célkitűzések megvalósításai a külföldön szinte rohamosan szaporodtak föl azóta, hogy ideiglenesen szüntek meg külföldi összeköttetéseink, amelyek a békében sem voltak túlságosan közvetlenek és sűrűk, mert Ausztria a nemzetközi értelemben vett külfölddel való érintkezéseinket részben megnehezítette, részben egyenesen meghiusította. Nemzeti függetlenségünknek a megcsonkítással és megaláztatással eltorzított elismerése után a külfölddel való tudományos és művészi kapcsó-

lataink ügye egészen újszerű, az eddigiéknél egészen más, sokkalta nagyobb körültekintéssel és erőfeszítéssel járó megoldásokat kívánó problémává alakult ki. Gróf Klebelsbergnek halhatatlan érdeme, hogy szívós kitartással harcolt ki a külföldnél elismerést, rokonszenvet, megértést és támogatást a békekötés igazságtalanságával szinte utolsó sorba taszított magyar nemzet kulturtörekvései számára. Nemzetközi kulturkapcsolataink megszervezésénél ismét kísértett az a történelmünk egész lefolyása alatt újból és újból felmerülő kérdés, hogy kulturkapcsolatainkkal nyugatra, vagy keletre kell-e orientálódnunk, az a kérdés, amelyet oly gyakran tett aktuálissá hazánk geográfiai helyzete Nyugateurópa határán, a balkáni Kelet tőszomszédságában. Gróf Klebelsberg azt a felfogást tette magáévá, amelyet nemzetünk legnagyobbjai Szent Istvántól kezdve vallottak Nagy Lajoson, Körvin Mátyáson, Pázmány Péteren, Széchenyi Istvánon keresztül. Felismerte, hogy Nyugathoz való tartozásunk multunkban és jelenünkben, történelmi küldetésünkben és kulturvágyainkban gyökeredzik, és ihletes buzgósággal s maradandó sikerrel kezdeményezte, megerősítette, mélyítette és kiépítette kulturkapcsolatainkat a Nyugattal. És ismét: mert az ország keleti határszéle van leginkább kitéve a Kelet balkanizálási kísérleteinek, építette fel itt, az ország keleti részében, Debrecenben és Szegeden, a nyugati nagy kulturközösség hatalmas védőbástyáit. E kulturkapcsolatok fentartása és fejlesztése érdekében teremti meg a külföldi kollegiumokat, küldi fiataljaink legjelesebbjeit a külföldre, rendeli el a magyar középiskolákban a nagy kulturnemzetek nyelve belterjes tanítását, és állítja a magyar kulturfejlesztés céljai szolgálatába azokat a külföldi intézményeket, amelyek alapítóik kívánsága értelmében nemcsak egy országnak, egy nemzetnek, de az egész emberiségnek kulturügyét szolgálják. Törekvéseit ismét itt Szegeden azoknak a nagy anyagi eszközöknek a megszerzésével valósította meg,

amelyeket a Rockefeller-alapítvány bocsátott a szegedi egyetem kutató intézeteinek rendelkezésére, s nemkülönben sikerrel kecsegtettek azok a tárgyalások is, amelyeket gróf Klebelsberg folytatott a Carnegie-alap képviselőivel, s mely tárgyalások eredményességét egyrészt meghiúsította váratlan elhunytja, másrészt az amerikai gazdasági katasztrófa.

Rektorságom idejében, Szeged kulturintézményei felavatásának fentemlített ünnepén, gróf Klebelsberg Kúnóra tartott felköszöntőmben azt mondtam, hogy „a magyar jövő nemzedékek történetírója azt a fejezetet, amelyet a világháború utáni korszak kulturfejlesztésének szentel, a magyar kulturtörténet Klebelsberg-korszakának fogja nevezni“. Ma, amikor áttekinthetjük gróf Klebelsberg élete munkáját, világosan, tisztán és elfogulatlanul látjuk, mennyire igaz ez az állítás, mert ellentmondás nélkül megállapíthatjuk, hogy gróf Klebelsberg életművével arra a korszakra, amelyben kifejtette közéleti tevékenységét, reálította a maga nagy és erős egyéniségének eltörölhetetlen bélyegét. Látjuk, hogy lángész volt, akinek látomásos elképzelésében feltámad és él a magyar kultúra megújulásának, a nemzeti öröknek e szent cél szolgálatába állításának magasztos képe. Tündöklő vérteteket készít nemzetének, nem a háború öldöklő fegyvereiből, de a tudomány és a művészet örökkévaló értékeiből. Alkotó tudós, aki intuitív csalhatatlansággal építi fel a nemzet kulturszervezetét, alkotó művész, aki csillogó fantáziával festi meg a nemzet kulturképességei nemességét, alkotó lángész, aki megsejteni velünk a magyar kulturfölénnyel biztosítandó boldogabb nemzeti jövőt.

Lángelméje nagyságának mi szegediek koronatanúi vagyunk. Mert abban, amit minálunk alkotott, amit miértünk kigondolt és tervezett, maradék nélkül benne van fenkölt gondolategyetemének minden alkotó eszméje. Kulturfejlesztési programjának minden részgondolatából

jutott nekünk és megtermékenyült itt attól a nagy szeretettől, amellyel irántunk viseltetett. És így, amikor emlékét ápoljuk és gondozzuk körünkben, nemcsak a neki tartozó hálás kötelességünket teljesítjük, hanem szent kötelességünket a nemzet kulturértékeivel szemben, amelyek őrzését, megvédését és fejlesztését reánk bízta az elhunyt szeretete. E kötelességünk tudatában fogjuk hálás ragaszkodásunk soha meg nem szűnő melegségével ápolni szívünkben gróf Klebelsberg Kúnó emlékét, aki a magyar nemzet egyik legnagyobb lángelméje, nekünk pedig édes, jó atyánk volt.

2.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem által Ludovico Ariosto nagy olasz költő halálának négyszázados évfordulója alkalmából 1934. évi február hó 28.-án rendezett emlékünnepelelyen elhangzott beszédek :

Rector Magnificus beszéde :

Nemzetek, melyek egymásnak rokonszenvét, barátságát bírják, nem csupán vezető férfiak iránt viseltetnek kölcsönös nagyrabecsüléssel és hódolatteljes tisztelettel, hanem elhunyt nagyjaiknak és kiválóságaiknak emlékeit is kegyelettel őrzik és ápolják. Főleg áll ez a megállapítás az olasz és magyar nemzetre, melyek közötti — oly messzi időkre visszanyúló — kapcsolat a mostani nehéz időkbén még jobban megerősödött, szorosabbá vált.

Mi magyarok különösen kötelességünknek ismerjük, hogy ebből a kapcsolatból kifolyólag, melyben az „erős“ a „hatalmas“ emel és gyámolít minket gyengéket, elesetteket, megragadjunk minden alkalmat, mely a nagy olasz nemzet iránt érzett hálánknak és tiszteletünknek kifejezésére szolgálhat.

Mindezeknek mély átérzése indította egyetemünket arra, hogy négy évvel ezelőtt Luigi Ferdinando Marsili, az első alföldkutató halála bicentennáriuma alkalmából emlékünnepelelyt üljön, s ugyanez a lelki motívum készített most is minket arra, hogy Ludovico Ariosto nagy olasz költő — ki szellemi alkotásaival nemcsak hazáját, hanem az egész művelt emberiséget megajándékozta — halála négyszázados fordulóján emlékének áldozzunk.

Ez az Ariosto ünnepelely tulajdonképen még a mult esztendőben lett volna esedékes. Nem a mi igyekezetünkön mulott ennek eltolódása. A programmal és az előkészületekkel már novemberben készen voltunk. Az ünnepelely pontos napja is meg volt állapítva, mikor ünnepelelyi szónokunk Giovanni Bertoni Ő exzellenciájának levelét vettük, melyben egyik igen közeli családtagjának súlyos betegségére hivatkozva sajnálattal tudatta, hogy felkérésünkre már elvállalt kötelezettségének nem tehet eleget.

Dacára annak, hogy ilyen körülmények között a szigoruan aktuális időből kifogytunk, az Ariosto ünnepelely megtartásától mégsem álltunk el annyival kevésbbé sem, mert az olasz kövelelység jóindulatú támogatásával

az ünnepi beszéd megtartására sikerült az olasz írók egyik legnagyobbját, a görög és római klasszikusok kiváló fordítóját, az „Istituto Nazionale del Dramma antico“-nak elnökét, a jeles drámaíró, a finom érzékű zeneszerzőt, az olasz kir. Akadémia rendes tagját megnyerni: Ettore Romagnoli Ő exzellenziáját, ki kizárólag azért, hogy kérésünknél elegendő tetven utazott el Milanóból közénk. Valóban Itália nem küldhetett kultúrájának és művészetének képviselőjére nemesebb és méltóbb nagyságot, mint: Eccellenza Romagnolit.

Dr. Sik Sándor egyetemi ny. r. tanár emlékbeszéde :

Az 1517. esztendőben történt, hogy Estei Hippolit bibornok, a ferrarai herceg öccse, Beatrix magyar királyné unokatestvére Magyarországra készült, ahol rokonának, néhai Mátyás királynak jóvoltából gyermekkorra óta érsekséget viselt. Erre az útra magával akarta vinni jeles udvari emberét, Lodovico Ariosto mestert. Ariosto akkor már nagyhírű költő volt, megírt egy sereg latin és olasz költeményt; komédiáival megalapította az olasz vígjátékot, sőt egy évvel előbb kiadta már negyvenékes nagy művét, az Őrjöngő Lórándot is. Nevét ismerte Itália valamennyi humanista udvara, és érthető, hogy sok anyagi gondja mellett (kilenc fiatalabb testvéréről kellett gondoskodnia) és az udvari szolgálatnak néha terhes, néha megalázó bosszúságai közt is jól érezte magát a ferrarai udvarban és nem kívánczolt a távoli és ismeretlen országba, ahol, mint egyik költeményében írja, „a pólus alatt“ sokkal zordabb a tél. „És nemcsak a hidegség ártana — írja —, hanem a kályhák melege is, amit úgy gyűlölök, hogy jobban menekülök előle, mint a pestis elől. Pedig ott télen mindenki fűtött szobában lakik, abban esznek-isznak, játszanak, ott alszanak és ott csinálnak egyebet is... Hát még az az erős bor, amelyet úgy kell kerülnöm, mint a mérget! Pedig ott úgy isszák lakomáikon, hogy szentségtörésszámba megy, ha valaki keveset iszik, vagy vízzel issza. No meg a fűszeres, paprikás ételek!“ A bibornoktól idegenkedett-e a költő, vagy a szép Alexandra Benuccinak, későbbi feleségének szerelme tartóztatta, nem tudjuk. De bizonyos, hogy ha csak ürügyül hozta is fel félelmét a magyarországi élettől, aggodalma beteljesült volna. A Dobzse László Magyarországon, a parasztlázadás leverése utáni évek szörnyű fülleltségében, a nemesi osztályok hangos és vad harcai közt, Mohács előrevetett árnyékában aligha érezte volna jól magát az Esté-k udvarának lágy és álmodozó poétája.

Pedig más részről a rettegett magyarországi kályhák mellé, a duna menti tél végtelen estéiben, a szobákba szorult középkori emberek közé Itália nagyszerű irodalmának egész kincsházából aligha illett volna valami jobban, mint az Őrjöngő Lóránd végeszakadatlan; édes meseadatok. A barbár magyarok, akik közt Mátyás király már gyermekkorában az óriás Lórándról szóló mesékben gyönyörködött, alighanem éppúgy örültek volna a nagy olasz mesemondó énekének, ha értik a nyelvét, mint a költő honfitársai.

Mi azonban, négy évszázad távlatából, más idők, más nép, más izlés gyermekei, akiknek számára Ariosto és egész világa egy réges-rég

letűnt kor érdekes emléke csak, próbáljuk meg a magunk szemével nézni az eposzt és kérdezzük: mit mond nekünk, mai embereknek, nem-olaszoknak, — ami majdnem egyértelmű avval, mi benne az abszolút, az el nem múlt érték?

Ha evvel a szemmel lapozgatjuk az Őrjögő Lóránt énekeit és mindjárt a 20-ik, 30-ik lapon kezdünk beleveszni ennek a 36.000 verssoros őserdőnek szövevényes tömkelegébe, az első érzésünk alighanem a megzavarodás, ha nem éppen a bosszús megzavarodás lesz, és alighanem hajlandók leszünk az anekdota szerint felkiáltani Hippolit bibornokkad: „Ugyan Messer Lodovico, honnan szedte össze ezt a sok bolondságot!” Mert ha Ariostót a maga igazi valója szerint méltányolni akarjuk, akkor félre kell tennünk minden olyan követelményt, aminőket a nagy epikai remekekkel szemben szoktunk támasztani.

Ennek az eposznak mindenekelőtt nincs is meséje, hanem *mesél* vannak. Van ugyan egy tág és elmosódó keret, Nagy Károly küzdelme a szaracénok ellen, de melyik olvasónak jut eszébe erre a harcra gondolni, mikor a legkülönb keresztény lovagok, az eposz hősei sem gondolnak reá! Az eposz elején megjelenik a táborban egy szép keleti hercegnő, és jóformán minden valamirevaló lovag az első látására belebolondul és megy utána kalandozni, vívni, szerelmet keresni, mintha sohasem harcolt volna a nagy és szent ügyért. És az olvasó képzelete elindul a Lórándok, Ruggierók, Rinaldók, Astolfók után, körül lengi az Angelikák, Olimpiák, Günevrák, Fiordiligik, Izabellák tündérszép alakjait, megcsodálja a gyönyörű amazonok, Radamanték, Marfisák harcait és szerelmeit, megbabonázva követi a kalandok, párbajok, szerelmi jelenetek, búvölések, csodálatos utazások végtelen sorát, délceg paripákon, táltosokon, hippogrifeken, maguktól járó hajókon nyargal a hősökkel szédítő iramban, királyok és hölgyek, varázslók és vénasszonyok, remeték és csábító szirének közt, erdőkön, tengereken, csodálatos kastélyokon, kerteken, tengeri szörnyek szikláin át, országok és világrészek határain keresztül, fel és le egészen a pokolig és a holdig, amelybe Szent János segítségével nyerünk bepillantást Astolfo repülő lovának nyergéből.

Nincs ebben a mesebeli összevisszaságban semmi belső rend, semmi olyasféle, amit Homerosztól napjainkig szerkezetnek szokás nevezni. Az egyes meseszálak egymásba szövődnek, egy-egy énekben két-három-négy kaland is megszakítja egymást, mindegyik a legérdekesebb, legdöntőbb ponton; sőt voltaképp kezdete sincs az egésznek, mert a mese ott folytatja az eseményeket, ahol a költő nagy elődje, Boiardo a maga Szerelmes Loránd-jában elhagyta.

Még a szerkezetnél is kevesebbet találunk ebben a költeményben az ú. n. époszi fenségből. Nemzetekre kiható nagy események, Istenkiválasztotta hősök, óriási célok, az Ilias, az Aeneis, a Megszabadított Jeruzsálem, vagy a Zrínyiász nagy eszméi, szenvedélyei, mondanivalói, mindebből semmi sincsen. „Le donne, i cavalier, l'arme, gli amori, Le cortisie, l'audaci imprese“ ezekről szól. Arany fordítása már egy árnyalattal megkomolyítja ezt a programot:

Hölgyek és levették, szerelmek, kalandok,
S harc az én tárgyaim, mikről danolandok.

Harc: igen, harc is, de ezek a harcok nem népek létharcai, hanem féltékeny szerelmesek, nőszabadító kóbor lovagok párbajai, legfeljebb dühöngő vasgyűrűk ellenállhatatlan öklelődései. És bizony épen elég pajzánság, szent dolgokkal űzött tréfa: az udvaronc, Boccaccio utóda, egy félpogány kor fia nem tagadja meg magát.

Amint nincs egységes meseszerkezet és fenség, nincs igazi jellemzés sem. A vitéz lovagok alapjában mind egyformák; a hölgyek is vagy gyengéd, de hősies, kissé érzéki, de nemes érzésű szépségek, vagy minden gonoszságra képes cselszövők, egyik a másiktól legfeljebb sorsában különbözik, amint a mesemondó szeszélye hozza, akárhányszor még abban sem.

És mégis, aki az Örjögő Lórándot olvassa, egy pillanatig sem lehet kétségben, hogy remekművet olvas. Mi van hát ebben az eposzban, ami csakugyan remekké teszi? Nyilvánvaló, hogy igazságtalanság a nagy eposzírókkal mérni össze, körülbelül olyanféle igazságtalanság, aminőt Jókaival szemben követnek el azok a kritikusok, akik a mult századi realista regény követelményeit akarják behajítani rajta.

És nem hiába említtem Jókait. Azt hiszem, az, ami Ariostót nagyvá teszi, nagyon rokon avval, ami Jókai értékét teszi realista kortársai felett. Ariosto — mint Jókai — elsősorban a nagy mesemondó, a páratlan, a mindenkinél kedvesebb, színesebb, elragadóbb mesemondó. Ariosto nagyságát — mint Jókaiét — nem az iskolaműveltség, nem az eszméket szimatoló értelem, nem a hitvány valószerűséget sürgető „gyakorlati ész“, csak a kongeniális fantázia mérheti le. Prófétai eszmék és tudákos gondolatok, köldöknéző lélekelemzés és nyárspolgári, ú. n. életábrázolás helyett egész más nyújt nekünk Ariosto: rokonszenves, ragyogó hőseket, gyönyörű hölgyeket, akik olyan vitézek és olyan szépek és olyan érdekesek, hogy eszünkbe sem jut egyéni lélektanuk iránt érdeklődni; bonyolult kalandokat, váratlan fordulatokat, tréfás jeleneteket, anekdotákat, olykor pajzánságokat, olyan kápráztató gyorsasággal változó, csillogó képeket, hogy rá sem érünk eszmélkedni, vajjon valószínűek-e, vagy nem; harcoló, szenvedő, de végül mégis legtöbbször csak boldoguló ártatlanságot, szépséget és bátorságot, félelmes, garázdálkodó, de végül mégis csak megszegyenülő intrikát, olyan természetes magátólértetődőséggel, hogy a mindnyájunkban benne rejlő gyermekszív rámondja az ament, még mielőtt eszünkbe juthatna világnézeti, morális, vagy logikai mérlegelés tárgyává tenni azt, amit láttunk. Mi ez mind együttvéve? Ha szépen akarom megmondani, azt mondhatom, hogy a mese, az örök mese. Ha szigorú akarok lenni, úgy is mondhatom: a ponyva, az örök ponyva. De ha szabatos akarok lenni, talán azt kell mondanom: ami a mai ember számára a mese, detektívregény és az érzelmes szalonregény, körülbelül azt adja Ariosto együttvéve, az e nemben elérhető legtisztább művészettel.

De miiben áll ez a művészet? Mivel teszi műremekké a nagy olasz varázsló azt, ami nagy művészet nélkül mégis csak legfeljebb naiv mese maradna, de az sem maradhat, mert hiszen nem a nép embere mesél, hanem a Vergiliuson, Boiárdón, főúri humanizmuson nevelkedett poeta doctus; ami a forma csodatévő ereje nélkül legfeljebb ügyesebbfajta ponyva lehetne, de még csak nem is ügyesebb, mert a konvenció, a mecénásoknak szóló köteles hizelgés, a mellőzhetetlen klasszikus remiszcenciák, a közbeszöött kedves, de banális elmélkedések és az eposz

keretén túlramutató vonatkozások még azt is mesterkéltté, nem egyszerűen almassá tenné.

A Lóránd-mese formátlan kincshalmazából azonban Isten-áldotta művész keze formál műremeket. Formáló erejének egyik eleme: a költő viszonya tárgyához, a művészi attitűde és az egésznek ebből folyó alaphangja, amely a legváltozatosabb akkordok mögül is kihangzik és nem enged szabadulni bennünket varázslata alól. Ez az attitűde az igazi népi mesemondó attitűde-je. Megjelenésében egyszerű, szinte naivnak tetsző, valójában igen összetett lelki jelenség ez. Bőven van mindenekelőtt a mesébe való belefeledkezés, a fantázia öncélú ragyogásától, a magateremtette színektől és alakoktól való megrészegülés, gyermeki öröm, a játék teremtő öröme. Ahogy Ariosto az ő hőseit hajszojja, kalandjait keveri, meséit bonyolítja, minél szövevényesebbre, minél rendkívülire, minél váratlanabb fordulatokkal teljesebbre, minél káprázatosabbra, abban lehetetlen meg nem érezni: milyen gyermeki örömmel csüng ez a költő a maga leleményén, a maga kedves fúrfangjain, alkotó képzeletének önmaga számára is mindig újra meglepő, újra érdekes, boldogító játékán. Ez a közös öröm, ez a kollektív játék, amelybe a mesemondó és hallgatója és a mese hősei voltaképpen egygyé lesznek, ez az igazi mesemondó páratlan ereje és ez Ariosto művészetének ellenállhatatlan hatalma.

A mesemondó attitűde-je azonban még egy más vonást is mutat: a legteljesebb mesegyönyörűség, a mondókájában legteljesebbnek látszó felolvadás mellett is ott játszik a szeme szögletében, egy huncutkás, kedvesen fúrfangos mosoly. Még amikor legjobban átéli is azt, amit mond, megőrzi vele szemben bizonyos fölényét. Félreérthetetlenül mutatják ezt a népmese megszokott stílusfordulatai. „Egyszer volt, hol nem volt (azaz talán voltaképpen nem is volt) — úgy látom mint most (vagyis: nem igaz, mert most nem látom) — még most is élnek, ha meg nem haltak“ stb. Ime, a mesemondó ravasz-kás fölénye meséjével szemben. Mintha mondaná: azért nem kell ám elhinni mindazt, amit mondok! Ez a mesemondói fölényes huncutkodás szinte állandóan ott kísért, ott ingerkedik, ott mosolyog Ariosto csillogó fantáziajátéka, ráfeledkező mesegyönyörűsége mögött. A következő két strófában pl. Lóránd harcát írja le egy ellenséges hadsereggel (IX. ének, 68—70. strófa). Mesterien olvad össze ebben a két strófában egyrészt a költő robusztus gyönyörűsége, amellyel élvezi Lóránd ellenállhatatlan erejét, a harc vad realitását, a verekedés primitív, de örök emberi gyönyörűségét, másrészt a mesemondó fölényes tréfálkozása, amellyel éppen a túlzás, a valószerűt messze túlfokozás művészi fogásán keresztül sejteti hallgatóságával, hogy nem feltétlenül kell komolyan venni az egészet.

Hol a harcos népség legsűrűbben áll,
Arrafelé feszült Lóránd kopjaszála.
Egyet is, kettőt is, hármát is felpókel —
Vélnéd, gombócokat tűz a villájára.
Tele már a kopja csupa ellenséggel.
Merő emberhús az! Már hat verezék el,
S mivel több rá nem fért; a hatodik embert
Úgy kollintja tarkón, hogy félholtan hemperg.

Mint az ügyes békász ha ér árokpartot,
 Hol a kecskebéka egymás mellett vartyog,
 Dőfi combon, háiba, hol csak egyet lelhet
 S hosszú fogó-nyársán béka-fűzért alkot,
 S addig le se rázza vasáru a terhet,
 Hegytől tövéig míg az meg nem tellett:
 Úgy dobja el Lóránt a 'már nehéz rúdat,
 S kardrántva, keményen, közibéjük rúgtat.

Eltörvén gerelye, acélját ragadja,
 Azt, amely gazdáját cserbe sohse hagyja.
 Ahányat csak szúr s vág, mindjárt eleinten
 Anyi gyalog s lovas marad vérbe fagyva'.
 Hová az a kard ér: színét váltja minden,
 Kék, zöld, fehér ruha pirul véres színben!*

A ráfeledkezés és a huncutkodó fölény mellett, bár sokkal ritkábban, de még egy harmadik, mindezeknél magasabbrendű elem is belefoglalódik az igazi mesemondó hangulat szövevényébe. Ez az emberi együttérzésnek, a minden el nem romlott lélekben ott rejtőző meleg közös emberi szimpátiának felszólaló ereje. Együtt szenvedni a szenvedővel, örülni a jók

* Il cavalier d' Anglante, ove più spesse
 Vide le genti e l' arme, abbassò l' asta;
 Ed uno in quella e poscia un altro messe,
 E un altro e un altro, che sembrar di pasta:
 E fin a sei ve n' infilzò; e li resse
 Tutti una lancia: e perch'ella non basta
 A più capir, lasciò il settimo fuore
 Ferito sì che di quel colpo muore.

Non altrimenti nell' estrema arena
 Veggiam le rane di canali e fosse
 Dal cauto arcier nei fianchi e nella schiena
 L' una vicino all' altra, esser percesse;
 Nè dalla freccia, finchè tutta piena
 Non sia da un capo all' altro, esser rimosse.
 La grave lancia Orlando da sè scaglia,
 E con la spada entro nella battaglia.

Rotta la lancia, quella spada strinse,
 Quella che mai non fu menata in fallo;
 E da ogni colpo, o taglio o punta, estinse
 Quand' uomo a piedi e quand' uomo a cavallo:
 Dove toccò, sempre in vermiglio tinse
 L' azzurro, il verde, il bianco, il nero, il giallo.

(Radó Antal fordítása sokkal erősebb népies ízt ad a stílusnak, mint az eredetié.)

boldogulásán, örvendezni a gonoszok megszegényülésén: épen olyan elemi megnyilatkozása az ember nemesebb ösztöneinek, mint a fantázia játékán való gyönyörködés. Ariosto, a nagy mesemondó, aki a szó modern értelmében lelket ábrázolni nem tud, meséjének azokon a pontjain, amelyek ezt az emberi együttérzést érintik, néha egy-egy sorban megragadó kifejezést tud adni ennek az örök emberi szimpátiának és a szimpátián keresztül az örök emberi megértésnek. Ime, egy példa. A XIX. énekben leírja Izabella halálát. A leány szerelmese, Zerbín meghalt; őt, amikor éppen kolostorba tart, egy vad mór keríti hatalmába és magáévá akarja tenni. A leány, akinek nincs más kincse, mint ártatlansága és hűsége, és nincs egyéb vágya, mint szerelmese után halni, furfangos tervet eszel ki, hogy megszabadulhasson és a halálba mehessen. Azt mondja támadójának, hogy egy csodás szere van, amely a testet fegyvernek sérthetetlené teszi; elkészíti a szert és felszólítja Rodomontot, hogy próbálja ki őrajta.

Így is tesz. Mosolyog, s elszántan a vészre,
Nyújtja nyakát annak, ki mit se vesz észre,
Kinek a fejét az ital is zavarja,
Melytől meg nem óvhat semmi fegyver érce...
Hisz neki a tigris, emelkedik karja,
S borzalmas erővel úgy lecsap a kardja,
Hogy az Amor-lakta, szép fej messze szökött
S árvaságban hagyta a véres törzsököt.

Hármat ugrik a fej s im: mozog az ajka;
Hallják, kik ott állnak, hogy Zerbint sóhajtja:
Őt, kit követni vágy, Zerbint, aki végett
Oly különös módon kora sirt óhajtja.
Dicső szív te, melyben hű szerelem égett,
Te, mely többre tartád a szent szűziséget,
Aki téreinkről óh jaj, tovaszállt már,
Ifjú életednél, léted tavaszánál:

Béke szálljon veled, te magasztos lélek!
Erősb ha vón, lantom, hogy' dicsőjtenélek!
Minden művészettel, bájt mely önt a dalba,
Hogyan fáradoznék, mindaddig, míg élek:
Hogy késő századok véne, fiatalja
Örök glóriádat fönnen magasztalja!
De így szállj föl égbe s legyen veled béke!
S maradjon meg köztünk hűséged emléke!**

** Bagnossi, come disse, e lieta porse
All' incauto pagano il collo ignudo;
Incauto, e vanto anco dal vino forse,
In contra a cui non vale elmo nè scudo.
Quell' uom bestial le prestò fede, s scorse
Si colla mano e si coll ferro crudo,

A mesemondó művészetén kívül van azonban még egy tulajdonsága Ariostónak, amely a remekmű karakterét adja Lórándjának, s ez a külső stílus (nyelv és verselés) klasszicitása. Klasszicitást mondtam, vagyis egyszerűséget, szabatoságot, tisztaságot, mértéktartást, magátólértetődöttséget, szóval körülbelül azt, amivel Arany János epikai stílusát szoktuk jellemezni. Ha tartalom szempontjából Jókait emlegettem mint analógiát, stílus dolgában, azt hiszem, a magyar olvasó elgondolása akkor közelíti meg Ariosto igazi valóját, ha *Toldi*, még inkább, ha *Toldi szerelme* stílusára gondol; ez a hasonlat még abban is megáll, hogy a Lóránd stílusának is van minden műköltői klasszicitása mellett némi népies zamata is, akárcsak Arany nyelv-művészetének. Persze ezt az állítást kedves hallgatóimnak bizonyítás nélkül kell elfogadniok, nem tőlem, hanem az irodalomtudomány közmeggyőződésétől, mert ez az érték, amelyet a legjobb fordítás is alig, Radó Antal derék, értelmes, jól élvezhető, de éppen stílus dolgában legkevésbé kongeniális fordítása egyáltalán nem éreztet.

Ha már most egy formulába kell foglalnom Ariosto értékét, ezt mondanám: mesemondó zsenialitás és klasszikus forma. De ha ez igaz, akkor Ariosto szimbolum lehet: nemzetének szimboluma. Zsenialitás és klasszicitás egyszerre: nem jellemző-e ez az olasz jellemre!

A három nagy latin testvér közül a spanyolnak jutott a zsenialitásnak talán legnagyobb foka; de ez a zseni bizonyos értelemben „vad zseni“, a forma, a mértéktartás, tehát a nagy egyetemes hatás lehetőségének adománya nélkül. A francia szellem kétségtelenül a legmagasabb rendű formai klasszicitás képviselője Európában, innen elvitathatatlan vezető szerepe a szellemi világban. Az olasz szellemben mintha megvolna, és összhangban volna meg mind a kettő. A középkor három nagy olasz géniusza talán a legjobban mutatja ezt. A világnak talán legcsodálatosabb formátlan szívzenije. Assisi Szent Ferenc, és a legszigorúbb formájú filozófus, az

Che dell bel capo, già Amore albergo,
Fe tronco rimanere il petto e il tergo.

Quel fe tre balzi: e funne udita chiara
Voce, ch' uscendo nominò Zerbino,
Per cui seguir ella trovò sì rara
Via di fuggir di man del Saracino.
Alma ch' avesti più la fede cara,
E 'l nome, quasi ignoto e peregrino
Al tempo nostro, della castitade,
Che la tua vita e la tua verde etade.

Vattene in pace, alma beata e bella.
Così i miei versi avesson forza, come
Ben m' affaticherei con tutta quella
Arte che tanto il parlar orna e come,
Perchè mille e mill' anni, e più, novella
Sentisse il mondo del tuo chiare nome.
Vattene in pace alla superna sede,
E lascia all' altre esempio di tua fede.

európai gondolkodás nagy megfigyelmezője, Aquinói Szent Tamás mellett Itália teremtette meg azt a művet is, amelyben a szívnek és fantáziának leggazdagabb, legkorlátlanabb zsenialitása a világirodalom legkíméletesebb, legmértánibb klasszicitású formájában jelenik meg: a Divina Commediát.

És nem ugyanazt látjuk-e napjainkban? Itália adta a világnak azt a férfiút, akiről — akár rokonszenves valakinek az, amit alkot, akár ellenszenves — mindenki kénytelen megvallani, hogy korunknak talán egyetlen államférfiúi lángelméje. És amit ez a lángelme alkotott, nem egy új, egy szoros fegyelmű klasszikus *forma*-e, egy nép, nem kevesek szerint az egész emberiség számára.

Amikor Ariostóban a zsenialitás és a klasszicitás ölelkezését ünnepljük, akkor az örök Itália szellemének hódolunk.

3.

A magyarországi egyetemi és főiskolai tanároknak Szegeden 1934. évi május 19., 20. és 21.-én tartott VIII. baráti összejevetelén elmondott beszédek:

a) *Rector Magnificus megnyitó beszéde:*

Hét esztendeje annak, hogy Egyetemünk először kifejezést adva azon általános óhajtnak, hogy „a professorok évenként egyszer, az egyetemi székhelyeken összejöjjenek, a társegyetemek intézményeinek megtekintése, a baráti kapcsolatok megteremtése és kimélyítése végett“ vendégül látta itt Szegeden a felső oktatással foglalkozó intézmények tanárait. Egyetemünk akkori érdemes rectora néhai Dr. Tóth Károly, kinek tragikus elvesztése fölötti fájdalmunkat ma is mélyen érezzük, kire máskor is gyakran visszaemlékezünk, ma különös kegyelettel kell reá gondoljunk, mert valóban Ő volt az ki — Tauffer Ő méltóságának szavaival élve — úgy forma mint tartalom tekintetében tipust alkotott egyetemi találkozásainknak.

Ennek a formának, ennek a típusnak betartásával ma már másodsor jut a szerencse Egyetemünknek, hogy a vendéglátó házigazda szerepét játszassa, jeléül annak, hogy példánkat már valamennyi hazai egyetem és főiskola követte, s hogy az első periódus, melybe rendkívüli körülmények folytán Debrecen kétszer kapcsolódott bele, lejárt, s a mai összejevetellel újból kezdődik.

Most mikor már mindenik egyetem és főiskola vendégszeretétét kölcsönösen élvezhettük, bontakozik ki iga-

zán és lép előtérbe az összejöveteleknek nagy súlya és jelentősége. Bár kétségtelen, hogy mindazt a mit a maga összességében eddig elértünk, mint konkrétumokat nehéz pontosan, élesen határolt körvonalakkal megrajzolni, mert az eredmények első sorban is a mi lelkünkben, a mi érzelmi világunkban van elkönyvelve. Itt érezzük, hogy az a barátság és vonzalom, melyre mi a tudományok művelői mindnyájan már hosszú évekkal ezelőtt vágyakoztunk, egyetemközi összejöveteleink révén nemcsak megvalósult, hanem erős gyökeret is vert és olyan szeretetté mélyült, melyet csak az egy közös családba tartozók érezhetnek egymás iránt. Éppen ezekért úgy vélem, hogy arra a programpontra, mely a meghívóinkon rendszerint elsőként szerepel, az ismerkedési estélyre mint ilyenre nincs szükségünk, hiszen már ritkaságszámba megy, ha ilyen alkalommal két professor először szorít egymással kezét. Ezek az estélyek ma inkább a viszontlátás feletti örvendezésre szolgálnak és arra, hogy az egymást rég nem látott kollégák és barátok a közöttük felgyülemlett mondanivalók tekintetében magukon mindjárt könnyíthessenek.

Az egyetemközi összejöveteleknek a baráti jellegen túlmenőleg még egy másik nagy fontossága is van, melyet a legutóbbi baráti összejövetel alkalmával Sipőcz polgármester úr is érintett és a melyet ugyanakkor Imre Sándor kollegánk részletesen fejtegetett, nevezetesen az Ország szellemi egységének, illetve csupán egy tudományos közép pont dokumentálása összes egyetemeink és főiskoláink révén. Dokumentálása annak, hogy „bárhol folyik is a munkánk, valamennyien egyetlen nagy munka részesei vagyunk . . . s nagy szükség van arra, hogy közöttünk összetartás, kölcsönös megbecsülés uralkodjék“ és szabad legyen tovább idéznem „az igazság keresésének és a megismert igazság egyenes megvallásának kötelezettsége azonos és ez bennünket a nagyon sokféle embert, mégis

egy testületté fűz össze. E sokféleségnek szabad érvényesülése adja meg a mi testületünk sajátosságát és tesz bennünket, mint rendet, a nemzet életében oly nagyjelentőségű tényezővé. Munkánkat egyenkint, csak a magunk módján végezhetjük jól, de az egyetemek értékét csak együtt mint testület, tudhatjuk elismertetni és érvényesíteni. Ez pedig egyesülés, középpont nélkül nem lehetséges. De ez az egyesülés is csak a munkánk természetével megegyező, szabad egyesülés lehet. Ezért van nagy jelentőségük ezeknek a baráti összejöveteleknek ahol a . . . feladatok közössége lelki egységet teremthet . . . magyar viszonyok között igazán tudományos élet csak valamennyi tudományos főiskola közös életéből fakadhat“.

Szükségesnek tartottam ezeket a nagyjelentőségű szavakat, melyeket Imre Sándor kollegánk a VII-ik baráti összejövetelen mint legutolsó felszólalók egyike mondott el, megismételjem s azokat mint vezérlő elveket összejöveteleink most kezdődő új ciklusának kiindulási pontjául állítsam.

Remélve, hogy a mostani és ezután következő összejöveteleink ezeknek a gondolatoknak az átérzésével fognak lefolyni, a Ferencz József-Tudományegyetem nevében tisztelettel üdvözlöm Dr. Szily Kálmán Ő méltóságát, ki mostani megjelenésével is tanújelét adta vonzalmának és szeretetének az iránt a testület iránt, melyből kiemelkedett. Szívből köszöntöm a magyar egyetemek professorait és családtagjait mint kedves vendégeinket s kívánom, hogy érezzék jól magukat itt a mi körünkben s találjon szívükben viszhangra az a testvéri szeretet és nagyrabecsülés, a melyekkel őket itt vártuk és ittlétük alatt ennek tanújelét adni igyekszünk. Külön köszönöm Dr. Tauffer Vilmos Úr Ő méltóságának, hogy megjelenésével összejövetelünket megtisztelte és lehetővé tette, hogy a Felső Oktatásügyi Egyesület bekapcsolásával ünnepünk nagyobb jelentőséget nyerjen. Azt hiszem mind-

nyájunk érzelmét tolmácsolom, mikor azt kívánom, hogy jó egészségben még sok éven át folytathassa a felső oktatás érdekében kifejtett nagyértékű munkásságát.

Szeretettel üdvözlöm Baranyi Tibor főispán Úr Ő méltóságát, továbbá Szeged sz. kir. város képviselőjében megjelent Dr. Tóth Béla h. polgármester Urat. Mindketten igaz barátai Egyetemünknek s érdekeinkért már igen sok és eredményes harcot vívtak. Köszöntöm városunk közönségének megjelent reprezentánsait, kiket mindannyiszor szerencsések lehetünk itt látni valahányszor nevezetesebb ünnepi esemény játszódik le Alma Materünk életében.

Ezzel ünnepi ülésünket megnyitom és felkérem Dr. Bartók György professor urat, hogy „A kiválasztás kérdése és az egyetem“ című felolvasását megtartani szíveskedjen.

b) *Dr. Bartók György egyetemi nyilv. rendes tanár beszéde: „A kiválasztás kérdése és az egyetem“. Megjelent a „Felső Oktatásügyi Egyesület Közleményei“ 1934 évi 1. számában.*

c) *Dr. Varga Zsigmond debreceni tudományegyetemi Rector néhai gróf Klebelsberg Kunó volt kultuszminiszter sírjának megkoszorúzása alkalmával elmondott beszéde:*

Dicsőült szellem, néhai gróf Klebelsberg Kunó! Mikor sírod felett fáklyát gyújt a hálás emlékezet, mikép aposztrofáljalak, hogy érdekeltnek ne láttassam s halhatatlan nagyságod iránt mégis igazságos legyek? Nevezzelek-e a nemzet lelkiismeretének, ki annyi mulasztást pótlendő alkotásaiddal szinte egyszerre akartad gigantikus méretűvé átalakítani a magyarság lelki arculatát? Vagy nevezzelek-e égzengésnek, mely állandó tervszerű készülődést hirdetett a közeledő nagy viharra? Üstökösnek, mely vakító fényével átvillant a légen s éppoly gyorsan eltűnt, amilyen hirtelen jött? Hasonlítsam fanatizáló buzgóságodat, melylyel a nemzeti kultúra nagyvonalú intézményes megal-

pozásában munkáltad a honvédelem ígéretes kiépítését, örök riadóhoz, amely arra figyelmeztetett, hogy a földdarab, melyen élünk, népek országútja s azon csak úgy maradhatunk meg, ha műveltebbek vagyunk, mint akik átázolni akarnak rajtunk? . . . Folytathatnám a sort s mégsem bizonyos, hogy egészen sikerült jellemzést adhatnék nagyságodról. A Lélek kitöltésének mai szent ünnepeén talán még a legtalálóbban a Lélek emberének dicsőíthetnélek, ki, amit cselekedtél, a lélek által hajtva vitted véghez hazád, nemzeted s az egész emberiség javára. Másképp aligha tudnám maradék nélkül megérteni életedet. Míg így egyszerre világossá lesz előttem, hogy miért lobogtál el, mint az önmagát megemésztő tűz, miért törtél keresztül minden akadályon, hogy célodat elérhesd, s miért tudtad hősi mártíromsággal némán tűrni, mikor a váratlanul beköszöntött anyagi romlás alkotásaidat akarta a zuhanás egyik főokául feltüntetni?! Ma már, hála Istennek, szűnőfélben van a teremtő nagyság megítélése körül keletkezett kakofónikus zaj, s lassanként mindenki kezdi belátni, hogy Klebelsberg Kunó műve a legátgondoltabb honmentés volt. Egy második ragyogó honfoglalás, melynek sikerét, szükségességét nem befolyásolhatja sem idő, sem nyomorúság. És mit tudtál volna még szuggerálni nemzetednek s miképp égetődött volna bele alkotó géniuszod bélyege a magyarság kultúraszereető lelkiismeretébe? Ezt csak mi látjuk igazán, szellemi munkatársaid, kik még mindig nem szűnő fájdalommal siratjuk korai leszakíttatásodat. Dicsőült szellem, halálod után is ragyogó példaképünk! Megfogadjuk, hogy nagyságodnak a magyar szívek pantheonában állítunk örök emléket s e fogadalmunk és szent elhatározásunk jeléül letesszük szerény virágainkat földi sírhantodra.

d) *Dr. vitéz Moór Gyula, a budapesti tudományegyetem ny. r. tanárának, néhai dr. Somogyi Szilveszter, Szeged sz. kir. város nagy polgármesterének sírjánál elmondott beszéde:*

Mindazok nevében, akik az egyetemi és főiskolai tanárok szegedi baráti összejövetelén megjelentek, sőt úgy érzem a távolmaradtak nevében is, az összes magyar főiskolai tanárok nevében teszem le a kegyeletes megemlékezésnek hervadó virágokból font koszorúját Szeged szabad királyi város hervadhatatlan érdemű nagy polgármesterének, Somogyi Szilveszternek korán bezárult sírboltja elé.

Somogyi Szilveszter szellemének immár kihamvadt lobogó lángjával először akkor találkoztam, midőn 1919 nyarán, mint a kolozsvári egyetemnek románok által elűzött tanára kartársaimmal együtt ott állottam egy dicsőséges mult szomorúan lezárult kriptája és egy bizonytalan jövő kapuja előtt. Ebben a kétségbeejtően szomorú időben Somogyi Szilveszter módot talált arra, hogy üzenetet küldjön a román megszállás alatt álló Kincses Kolozsvárra, hogy meghívja a tudomány csarnokából kiűzött tanárokat Szegedre, hogy felszólítsa őket arra, hogy félbeszakított munkájukat az ő városában folytassák tovább. Az ország fővárosában a kommunizmus tombolt, az ország nagyrésze idegen megszállás alatt görnyedt, Szeged városában is idegenek parancsoltak, s e város polgármestere példát mutatott arra, hogy még a legszomorúbb viszonyok közt sem szabad elcsüggedni, hogy még a legreménytelenebb helyzetben sem szabad az alkotó nemzeti életnek megállania.

És Szeged polgármestere példát mutatott arra is, hogy a legrettenetesebb helyzetben sem szabad lemondani a magas kultúra fejlesztésének nagyszerű ideáljáról, mert saját lelkének a jobbik feléről mond le az a nemzet, amely a lét bármily nyomasztó gondjai közt kulturális hivatásáról megfeledkezik.

S Somogyi Szilveszter fanatikus hite és bámulatos érélye keresztül is vitte, hogy Szeged hallatlan anyagi áldozatkészségéből hatalmas új csarnokok épüljenek a Tisza partján a tudomány és felsőoktatás számára. Ha nincs Somogyi Szilveszter, nincs szegedi egyetem s elmaradnak azok a szolgálatok is, amelyeket ez az egyetem már eddigi fennállása alatt is a magyar kultúra ügyének tett és reméljük a jövőben is még tenni fog. Somogyi Szilveszter példát mutatott arra — és ebből a példából az összes magyar városok vezetői a fővárost sem véve ki, tanulhatnak, — példát mutatott arra, hogy hogyan kell a helyi erőket az egyetemes magyar kultúra szolgálatába állítani.

Ha nagy szolgálatokat tett saját városának, nagy szolgálatokat tett a magas kultúra és a magyar felsőoktatás ügyének is, s ezért megérdemli, hogy a magyar kultúra minden munkása megilletődött tisztelettel és hálás kegyelettel álljon meg ez előtt a néma sírbolt előtt.

A Fátum csodálatos rendelése; amelyből emberi erőnél hatalmasabb erők irányítását halljuk kihangzani, az, hogy Somogyi Szilveszter épűgy mint nagy munkatársa, akinek oldalán nyugszik, elment, amikor már nem volt tér a további alkotásra. Hivatását betöltötte: nem volt többé keresnivalója a Földön.

Somogyi Szilveszter! Hivatásodat mint nemzedek hű fia, mint a magyar kultúra építő munkása, egészen és igazán betöltötted. A magyar egyetemi és főiskolai tanárok nevében megilletődött lélekkel kívánom: legyen nyugalmad csendes s zavartalan az álmod!

4.

*A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Jog- és
Államtudományi karának néhai nagyérdemű professzorai:*

*Farkas Lajos és Kolosváry Sándor márvány mellszobrainak
felavatása alkalmával 1934. évi május hó 21.-én tartott ünnepélyén
mondott beszédek:*

a) *Dr. Heller Erik Dékán beszéde:*

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Hölgyeim és Uraim!

Egyszerű, de annál bensőségesebb ünnepélyre gyűl-
tünk össze. Mert nagy öröm és nagy ok nekünk az
ünneplésre az, hogy karunk legelső tanárai közül kettőnek
márványból kifaragott képmását itt az otthonunkban elhe-
lyezhetjük, állandóan őrizhetjük és szemlélhetjük. Öröm
ez nekünk nemcsak azért, mert az a tisztelet, amely élet-
munkájuk értékének elismeréséből fakad, elevenen él
mindnyájunkban, azokban is, akik a megörökítetteket nem
ismertük; hanem öröm az minékünk azért is, mert ezek
a márványszobrok jelképezik a multat, azt a multat, amelyet
elfelejteni nekünk, a Ferencz József-Tudományegyetem
jog- és államtudományi karának kettős bűn volna. Bűn
volna elsősorban azért, mert egy magasztos célok szolgál-
tatába állított intézmény csak akkor él magához méltó
életet, ha multját és mindazokat, akik multjának kiala-
kításában tevékeny részt vettek, nem hagyja feledésbe
menni, de bűn volna másodsorban azért is, mert ha

emlékeinket nem ápolnók, eltépnők azokat a szálakat, amelyek karunkat és egyetemünket Alma Materünk eredeti székhelyéhez, működésének eredeti színhelyéhez és egész régebbi életéhez fűzik.

A megörökítettek iránt érzett kegyeleten és multunk megbecsülésén kívül bensőséggé teszi ünnepélyünket az, hogy a szobrok által ábrázoltak egyikének, Kolosváry Sándornak gyermekeit ezen kegyeletes alkalommal körünkben üdvözölhetjük. Ők megjelenésükkel nemcsak gyermeki szeretetük melegét hozták magukkal, hanem idevarázsolták kincses Kolozsvár légkörét is, amelyben édesatyjuk élt és működött.

Másrészt sajnálattal kell megemlékezmem arról, hogy a másik volt nagyérdemű professzorunk, boldogult Farkas Lajos hozzátartozói nem lehetnek jelen az ünnepélyen. Megjelenésükben őket elháríthatatlan akadályok gátolják, de tudjuk, hogy ebben a pillanatban lélekben ők is itt vannak és velünk ünnepelnek.

Egyszerű ünnepélyünket díszíti és valósággal fényessé teszi Szily Kálmán államtitkár úr Őméltóságának, a mi tisztelettel és szeretettel körülvelt nagy pártfogónknak, nemkülönben a Rector Magnificusnak és a társkarok dékánjainak jelenléte. Őket, valamint kedves vendégeinket mind, akik megjelenésükkel karunkat és kegyeletes ünnepélyünket megtisztelték, szívem egész melegével üdvözlöm.

Állnak tehát a szobrok; azok a szobrok, amelyeket Taiszer János szegedi szobrászművész úr még évekkel ezelőtt készített el korán, tragikusan elhunyt nagyérdemű rektorunk, Tóth Károly kartársunk rendelkezése folytán. Az az elgondolás hozta létre ezt a két szobrot, hogy ezek azokat a férfiakat fogják ábrázolni, akiknek képmásai hivatva lesznek arra, hogy karunk multjának jelképeiül szolgáljanak. Karunknak immár sok évtizedre terjedő élete folyamán szinte beláthatatlan azoknak a professzoroknak a sora, akik működésükkel a magyar egyetemi oktatás

nagy ügyét és a magyar tudományosságot előmozdítva, nagy hálaára kötelezték egyetemünket és nemzetünket. Kolosváry Sándor és Farkas Lajos szobrai valóban alkalmasak arra, hogy mindezeknek a nagyérdemű férfiakkal jelképeiként itt álljanak. Mindketten karunk első tanárai közé tartoztak és mindketten hosszú időn keresztül töltöttek be tanszékeket Alma Materünk jog- és államtudományi karán, ott kezdték egyetemi tanári pályájukat és ott is fejezték be. Testükkel lelkükkel Alma Materünké és Kolozsváré voltak, azé a Kolozsváré, amelynek légkörében fejlődött és erősödött meg karunknak mai napig is fennálló szelleme, olyan szellem, amelyre méltán büszkék lehetünk.

Amidőn most ezeket a márványszobrokat a vezetésem alatt álló kar nevében átveszem, az az érzés hat át, hogy azok nemcsak nagy múltunk emlékének megőrzésére hivatottak, hanem jövő működésünknek a multhoz méltó alakulását is biztosítják, mert állandóan szemünk előtt tartják azokat a férfiakat, akiknek példáját követve, a jövőben is a tudományok fáklyavivői leszünk.

Most pedig legyen a szó azé a kartársunké, aki egyedül van még közülünk azok közül, akik Kolosváry Sándorral és Farkas Lajossal együttműködtek karunkon.

b) *Dr. Menyhárth Gáspár egyetemi ny. r. tanár beszéde:*

Hölgyeim és Uraim!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kedves Gyermek!ek!

A kar, melynek nevében szólani szerencsés vagyok: egyetemünk jog- és államtudományi kara beszédes bizonyítékok szerint eddigi életében híven igyekezett ápolni azokat a legnemesebb emberi érzéseket, amelyeket a pályatársaknak életükben munkásságuk megbecsülése, érdemeik elismerése, személyüknek tisztelete, a maguk és családjuk iránt való szeretet, örömeikben és bánatukban

való együttérzés, eltávozásuk után pedig emléüknek életben tartása s róluk mindig az együttműködés által teremtett benső kapcsolatból táplálkozó kegyeletes megemlékezés által fejezhető ki s a mely érzelmek kivirágoztatása és gondozása biztosította mindez ideig a kar harmonikus életét, kifelé pedig élet nyilvánulásainak jelentőségét és értékét.

Arról kívánunk ma is bizonyosságot tenni, hogy ezek az érzések elevenek bennünk, amidőn készséggel ragadtuk meg az alkalmat arra, hogy két — sajnos már az örökkévalóságba költözött — volt tanártársunk: Kolosváry Sándor és Farkas Lajos emlékének áldozzunk e szerény méretű házi, de szívünkben ünneppé emelkedő kegyeletes aktussal, melyet márványba faragott szobruk felavatására rendeztünk meg.

Nekem pedig, aki ezeknek az érzéseknek szavakban kifejezést adni s kegyeletünk örök tűzű mécsesébe ma új olajat önteni vagyok hivatott, különösen kedves e kötelességnek teljesítése.

Mert nekem — aki a karban ma már évek óta egyedüli összekötő vagyok a kar kolozsvári élete, tehát múltja és mai jelene között s magam vagyok aki e két kedves emlékü tanártársunkkal a kar tanító testületében együtt munkálkodni is szerencsés voltam — hogyan volna igen kedves, hogy a kar kegyeletes emlékezésének őszi rózsáival együtt tehetem lábuk elé tanítványi hálás szeretetem mélytűzű virágait és az idővel barátságukra méltatott ifjabb pályatárs igaz baráti szeretetének nefelejtsekből font koszorúját is.

S mikor annyira méltók és érdemesek mindketten erre! Abból a tizenkettőből valók ők, akik — miként az apostolok is anyagiakban szegényen, sokaktól meg nem értve, de lélekben annál nagyobbak, kiket a tudomány kultuszának szenvedélyes hevületű lelkülete küzdökké tett — küzdelmükkel alakították ki egyetemünknek külön

szellemi egyéniségét és alapították meg jog- és államtudományi karunknak — életük fogytáig hozzátartozva, benne maradva — azt a nagyságát és erejét, melyről illetékes ajkáról nem egyszer hallottunk jóleső büszkeséggel és örömmel.

Mi majd megközelítőleg meg fogjuk most mérhetni értékét annak a munkának, amit e lélekben nagy alapítók végeztek derekasan és győzedelmesen megbirkózva azzal a feladattal, amit később tizenhat tanszékre bontva és emelve ugyanannyi embernek kellene végezni; mert a sors kegyetlen tragédiája úgy bonyolította az eseményeket, hogy 62 év multával a tudományok hét mérföldes lépésű előhaladása és fejlődése idejében új székhelyünkön egy hónap múlva — a mint tudva van — tizenegyen leszünk hivatva tizenötnek is elég munkát végezni. Adná Isten, hogy majdan rólunk se mondhasson mást a megemlékezés, mint amit az alapítókról munkásságuk és ebbeli érdemeik méltatásaként mi hálásan elmondhatunk. Mi igyekszünk nyomdokaikon járni.

Ebből a tizenkettőből Kolosváry Sándor a magyar magánjognak volt szerelmes lovagja és vitéze; Farkas Lajos pedig a római jog kialakulásának és mélységeinek szenvedélyes kutatója és magyarázója.

Közös vonása mindkettőjük tudományos munkásságának az általuk művelt disciplinában a jog történetének szeretete s ebből fakadóan a jog intézményeinek történeti alapjaihoz való ragaszkodás. Ami eltérés van közöttük az a tárgyak természetéből adódik. Kolosváry Sándor a magyar magánjog évszázadokon át kipróbált intézményeit a történeti szemlélet üvegén átvilágítva igyekezett hallgatóival megkedveltetni mint megőrizésre értékes kincseket, amelyeknek feltárására szentelte életének javarészt hűséges munkatársával Óvári Kelemennel, aki szintén egyike volt a 12 alapító professzornak, — mint a bányász, aki a föld mélyéből hozza elő fáradságos munkával a drága

köveket, hogy azok csiszolva, foglalva tündököljenek és találjanak értéküket ismerő megbecsülőkre. Farkas Lajos ellenben a római jog intézményeinek kialakulását, csak a mult szempontjából kutathatta s azoknak mint történeti jelenségeknek a maguk történeti valóságában való felderítésére kelle figyelmét és legyőzhetetlen erejét irányítani.

Ez a hely és idő azonban nem arra van szánva, hogy e két kedves emlékű apostol előd tudományos működését vizsgáljuk és méltassuk. El is végezték ezt már arra hivatottak a maga helyén.

Farkas Lajosról a mint ismeretes Kolosváry Sándornak tudós érdemekben gazdag fia Bálint tartott tanítványi szeretet melegétől is hevített s Farkas Lajos tudós egyéniségét hiven jellemző emlékbeszédet a Magyar Tudományos Akadémiában; Kolosváry Sándorról pedig ugyancsak Illés József akadémikus emlékezett meg.

Feladatomból inkább azt látom, hogy e két nemes alaknak néhány oly vonását rajzoljam meg nagy vonalakkal, amelyeket sem tudományos munkáiból meg nem látunk, sem e márvány ki nem fejez, vissza nem ad, de aki őket közvetlenül ismertem, magamnak megjegyeztem.

Mindketten mélyen alapozott, meggyőződéssel nyugvó vallásos lelkek voltak. Kolosváry Sándor az ev. ref. vallásnak volt hűséges híve; Farkas Lajos a hitvalló katolikusok erős egyénisége volt. Az ilyen a végtelen Isten imáadásában felolvadt lelkek tele vannak jósággal és embertársaik iránt érzett és gyakorolt bensőséges szeretettel. Kolosváry Sándornak szelid nézésű kék szemei is visszatükrözték lelkének szelidségét és jóságát. Finom, érzékeny volt a lelke. Ma is látom könnyes szemeit, amelyeket rectori évében a tragikusan elhalt Rudolf trónörökös halála hírére tartott ifjúsági gyűlésen ránk vetett, amikor mintha a jövőbe látott volna, amely elé könnyeiből font fátyolt, elmondta meglátását arról, ami végzetszerűen bekövetkezett és áldásos életének utolsó éveit keservesen

szomorúvá tette, hogy ez a halál nemzeti szerencsétlenségnek leszen a forrása.

Farkas Lajosnak szűrő szemei, melyekkel mintha a veséig akart volna velük látni, nem árulták el szívének gyöngédségét. Pedig rettegett szigorúsága, nem szeretetlenséget jelentett.

Az a gyöngédség, mellyel a kolozsvári szent Erzsébet aggház öregeinek ügyét-baját meghallgatta és elintézte, az a gondoskodás, melyet velük szemben tanusított, amit sok éven át míg ebben a munkában segítőtársa voltam megfigyeltem és láttam, arról tesznek bizonyosságot — amint igaz is — hogy szívében nagy, az evangéliumi szeretet lakozott, ami csak a lélek jóságának a virága lehet.

Ez a mély vallásos lelkület volt erős alapja annak az etikai magasságnak, melyen mindketten mindvégig szilárdan megállottak minden csábítás ellenére is. Puritán volt mind a kettő a szó legnemesebb értelmében. Kolosváry Sándorban külső megjelenést és lelki összetételt tekintve sok vonás volt, ami Deák Ferencre emlékeztet; Farkas Lajos pedig a római Cato Cenzorius sok tulajdonságát viselte magán. Soha egyik sem vállalt tanári tiszte mellett jövedelmező megbízatást, de annál többet dolgoztak egyházaik kebelében — Kolosváry Sándor egyideig politikai téren is, Farkas Lajos pedig társadalmi jótékonyági és tudományos munkakörökben, — önzetlenül, szentnek érzett kötelességből.

Az igazságnak vértezett harcosai voltak egyaránt, ami ha alaptermészetükből és lényegiségükből nem is fakadt volna, de hogy mélyen fészkelt abban, azt etikai magasságuk mutatja, azzá tette volna őket a jognak tisztelete, amelyben éltek és tanári hivatásuknak az az emelkedett felfogása, mellyel pályájukon megindultak s ami annak mindvégig való lelkes betöltésére őket képesítette.

Csakhogy, míg Kolosváry Sándor a iustitiának Werbőczytól a szent atyákból levezetett szelidebb habitusával

töltötte meg lelkét, mely a segítő könyörületeséget is igazságnak ismeri, addig Farkas Lajos lelke a római keményebb-veretű iustitiával volt telítve, akit — Horatiussal szólva — *et si fractus illabatur orbis impavidum ferient ruinae*.

Alighanem ez adta Kolosváry Sándornak, a magyar nemes ivadéknak a demokratikus vonást, mely a maroszeiki „Piros páris kezdetű dalban“ zsellér vagy te, én meg székely, de egünkre egy nap kél fel; egy eső hull a földünkre: mért volnék én különb mint te“ oly meggyőző szépséggel jut kifejezésre s amely dalt meghitt barátai körében mély érzésű lelkének visszhangjaként oly szívesen hallgatott; s alighanem ez a különbség árnyékolt Farkas Lajosra a plebejus családból származottra bizonyos, a római patriciusoktól átvett, rájuk emlékeztető aristokratikus vonást, ami azonban nem a születési aristokratia társaságának keresésében, vagy a fényükben való sütkérezés vágyában, hanem abban jutott kifejezésre, hogy akiket magánál alacsonyabbnak látott, azokkal szemben felsőbbségének tudata és a leereszkedés magatartásából kiérzett. Mint a szent Erzsébet aggháznak gondnoka, akinek a felvétel kérdésében döntő szava volt, az aggházba polgári rendűnél alacsonyabbat soha bejutni nem engedett még fizetés ellenében sem; — igaz, hogy ezt az alapítvány szabályzatának betűszerinti értelmében tette, aki pedig egyébként a szavak által eltakart lényeknek vizsgálója volt.

De egyformán voltak igazságosak abban, hogy a születési és a családi házból származó előnyöket tanítványaiknál oly szükségképi súlytöbbletnek ismerték a szegényebb, az élet küzdelmeivel korán ismeretségbe jutottakkal szemben, melyeket amazoknak szó nélkül kelle hordozniok, ami azonban természetesen csak egyenlő helyzetek megbírálásában volt ítéletük megalkotásánál szerepet játszó.

Mint tanárok az ideális tanár mintaképei voltak mind-

ketten. Bűn számba ment előttük, amit maguk el sem követtek, egy előadásnak meg nem tartása. Tanári működésükben nem a kötelességteljesítést ismerték vezető gondolatnak, hanem a nemzet jövőjének gondos előkészítését s ebben a jövő letéteményesének, az ifjúságnak az igazságok megismerésére, a jognak tudására és tiszteletére való nevelését, aminek csak eszköze volt előttük tanári kötelességeik lelkiismeretes teljesítése.

Az ifjúságot mindketten teljes lélekkel és szivjósággal szerették. Hogy az más formában nyilvánult meg az egyiknél mint a másiknál az lelkiadottságukból folyó következmény volt; de eredményben derűs életfilozófiájukból — amiben egyaránt találkoztak vallásos lelkületükből folyólag — lényegben csak az következhetett, hogy az atyai szeretet melegét mind a kettőben meg kelle éreznie annak, akit arra érdemesnek ítélték.

Kolosváry Sándorral docens koromban sokszor ültem együtt a jogtudományi államvizsgabizottságban több mint tíz éven keresztül.

Mindannyiszor volt alkalmam tapasztalni, hogy teljes erejével és nagy jósággal mindig azon igyekezett, hogy a vizsgázó készültségét megismerje és hogy tudását napvilágra hozhassa. S valóságos lelki szenvedés volt számára, ha nem a tanulás és készülés hiányán, amit igazságos szigorral büntetett, hanem a dura capacitas-on mullott a vizsgálat sikertelensége minden igyekezete ellenére is.

Farkas Lajos fiatalabb tanár éveiben a szigorú censor hírében állott. Pedig ezt akkor is csak a nem kellően készült vizsgázók mondhatták róla. Aki készültséget tudott feleletével bizonyítani, azzal szemben mindig megértő jóakarattal volt. Tankönyvül is szánt, de megtanulásra kétségtelenül igen sok fáradságot kívánó munkájának megjelenése utáni időkből pedig legendák maradtak fenn megértő igazságos jóságáról, amit a tanulás a lelkiismeretes készülést mutató vizsgázók iránt tanúsított a

magá munkájának fáradságain átmérve a tudást, melynek birtokában lehettek.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség !

Nem húzogatom tovább a vonalakat, amelyeket az emlékezésnek ebben az órájában két dicső emlékü tanár-
elődünk képmásának rajzához hozzáadandónak gondolok.

Nem emléket emelni gyűltünk egybe mint mondtam, hanem hogy amit ők maguknak aere perennius, ércnél, kőnél maradandóbb emléket emeltek, arra az elismerés, a tisztelet, a megbecsülés, hála és szeretet lelkünkben élő virágaiból font koszorúkat letegyük és ennek szimbolumaként a ma birtokunkba vett kőből faragott képüket, az anya természet örökzöld babérlevelével behintjük.

Azért jöttünk össze, hogy bizonysgot tegyünk arról, térben és időben egymástól elválasztva bár, hogy küzdelmes apostoli munkájukat jól ismerjük és nem feledtük; hogy a magyar jogtudomány történetébe fényes betűkkel mindörökre beírt tündöklő nevüket magunk és az ifjabb nemzedék gyönyörködtetésére megcsillogtassuk és hogy áldott emlékezetüket, melyeket mi, akik még mint tanítványok mélyen szívünkbe zárva őrizünk, átplántáljuk azoknak is lelkébe, akik azt aneeseinkből és munkáik révén a hazai tudománynak történetéből tanulták és fogják megismerni. Mert úgy tudjuk és úgy érezzük, hogy minden emléknél amit a história valakiről megőriz, nagyobb és dicsőbb az, ami szerető keblekben iránta fennmarad.

Akik áldott éltetekben annyi sok szeretetet és meleget árasztottatok magatok körül és annyit osztogattatok szét, dicső emlékü tanárelődeink egykor igen szeretett tanáraink Kolosváry Sándor és Farkas Lajos ! legyen szeretetünkben is megőrzött drága emléketek most és mindörökre áldott!

V.

Tanévzáró ünnepély.



*Az egyetemünknek 1934. évi május hó 29.-én tartott
1933-34. tanévi évváró ünnepélyén mondott beszédek:*

a) *Rector Magnificus megnyitó beszéde:*

Tekintetes egyetemi közgyűlés!
Mélyen tisztelt vendégeink!

A tanévek idejét jelző homokórának utolsó szemei vannak lepergőben. Az Alma Mater kapui még nem zárultak be, a munka még tovább folyik, de az idő tekintetében már ott tartunk, hogy bizonyos vonatkozásokban visszapillantást vethetünk befejezéshez közeledő tanévünkre. Most még nem részletezzük a történeteket, nem soroljuk fel a fontosabb eseményeket, hanem csak úgy mint a gazda, aki a rendes naptári év közvetlen lejárta előtt mindenkélt előtt annak a termésnek az eredményét mérlegeli, mely egész gazdálkodásának egyik legfontosabb alapját képezte, úgy mi is most a legföltettebb értékeinkre, fiatal csemetéinkre, az ifjúságra fordítjuk tekintetünket, s vizsgáljuk milyen volt ebben a tanévben a rügyfakadás, és a tapasztalatakból milyen következtetéseket vonhatunk le a későbbi termést illetőleg.

A mai közgyűlés és valamennyi, melyet minden tanév ugyanezen napján rendszeren tartani szoktunk, időpontja miatt, évváró ünnepély nevet viseli. Valójában egy egészen különleges kettős ünnep: a visszaemlékezésnek és az érdemek jutalmazásának ünnepe. Visszaemlékezés Egyetemünk nevét viselő megdicsőült apostoli királyunkra, I. Ferencz Józsefre, ki 1872. május 29.-én írta alá Egye-

temünk alapítására vonatkozó rendeletét. Ma tehát éppen 62. esztendeje annak, hogy Egyetemünk zsenge fája gyökeret vert Kolozsváron, az ősi talajban, melyben ha lassan is, de a káros behatásoktól védett helyen és kedvező körülmények között fejlődött és erősödött terebélyes és gazdag termést adó fává 47 éves koráig, míg a háború orkánja gyökerestől ki nem tépte, hogy azután itt a szegedi homokon újból életerőre találjon, azon megerősödve ismét gyümölcsözővé váljék, bár az idők viszontagságai ma is durván tépdésik ágait s galyainak visszanyesése közben életerejét gyöngítő vágásokat kap maga a törzse is.

A visszaemlékezés bár örvendetes, mert Egyetemünk ma is épségben, tudományos erővel és tehetségekkel felvértezten áll szilárdan hivatottságának legmagasabb fokán, de fájdalmas a multjának egyes mozzanataira, a kiűzetésének és elrablásának nehéz napjaira gondolunk, s fájdalmas közel multjában az a két friss seb, mely aránylag rövid időközökben Egyetemünket újraalapítóinak, nagy pártfogóinak és védelmezőinek: gróf Klebelsberg Kunó és Somogyi Szilveszter elvesztésével érte. Kegyelettel ápoljuk emlékeiket, s állandó marad a rájuk emlékezésünk.

A mai közgyűlés, mint említettem, nemcsak a visszaemlékezésnek, hanem a jutalmazásnak is ünnepe. Jutalmazzuk azokat a tanítványainkat, kik szorgalmukkal, tehetségükkel kitűntek, kik pályatételek kidolgozásával magasabbrendű tudományos törekvéseknek és a bűvárkodás iránti hajlamosságuknak tanújelét adták. Mennél több a jutalmazásra érdemes ifjú száma, annál jobb az egyetemi hallgatóság kvalitása. Ha így mérlegelünk, akkor a jelen tanév ebből a szempontból igen örvendetesnek mondható, mert pályaműveket olyan szép számmal és olyan jó eredménnyel mint most, már hosszú évek óta nem nyújtottak be. Hogy ez a szép eredmény, melyet törekvő hallgatóink most első szárnypróbálgatásaikképen felmutattak, kellőképpen kimutatható és igazolható legyen, hasonlítsuk össze

a most pályadíjat, vagy szorgalomdíjat nyert tanítványainknak a beiratkozott hallgatókhoz viszonyított számát a régebbi tanévek ugyanilyen arányszámával.

Évkönyveinkből megállapítható adatok szerint a pályadíjnyertesek százalékában csak az Egyetemünk alapításától számított első 20 esztendőben volt állandó emelkedés, akkor, mikor hallgatóink száma átlagosan 400-500 között váltakozott. Az első évtizedben a beiratkozottak közül 4·5%, a második tíz esztendőben 5·92% volt pályadíjnyertes. A harmadik decenniumban, mikor a hallgatóság létszáma csaknem 50%-kal emelkedett, a pályadíjjal kitüntetettek százaléka 2·99%-ra csökkent le, míg a negyedik évtizedben, a félvévenként átlag 2000 beiratkozott hallgató közül, már csak 1·07% nyert pályadíjat.

Egyik érdemes régi elődöm, ki annak idején ugyancsak egy ilyen ünnepség alkalmával ezeket az adatokat figyelembe vette, azt a következtetést vonta le, „hogy a tanári működésnek tudományos, termékenyítő hatása kevésbé fogékony a nagyobb számú hallgatósággal szemben s hogy a nagy hallgatósággal járó nagyobb adminisztrációs és vizsgálati munka bizonyára többet von el a tanár energiájából.“*

Az utolsó évtizedben benyújtott pályázatok eredményei azonban ezt a megállapítást nem látszanak igazolni, mert a pályamunkákért jutalmazott ifjaink száma ebben a ciklusban jóval több, mint amennyi volt Egyetemünk egyik legvirágzóbb periodusában, a 4-ik évtizedben, melynek első éveiben a hallgatóság száma megfelelt az utóbbi évek átlagos létszámának. Ebben a 4-ik évtizedben a hallgatóságnak csak 1·07%-a pályadíjnyertes, míg a legutóbbi tíz esztendőben 2% (pontosan 1·87%) a jutalmazottak száma.

Egyetemünk 5-ik évtizedének pályamunkákra vonatkozó adatait most figyelmen kívül hagyom, miután a

* Lásd: Szádeczky Gy.: 1912 május 29-én XL. évforduló ünnepén tartott évzáró beszédét.

rendkívüli háborús időben lefolyt tanulmányi évek szorgalmi eredményei összehasonlítási alapul nem szolgálhatnak.

Különösen öröndetes megállapításokat tehetünk, ha az utolsó decennium egyes éveiben a pályaművekért jutalmazottak százalékos arányát vesszük figyelembe.

Tanév	A rendes kari hallgatók száma a II-ik félévben	Jogi karon	Pályadíjat nyertek	Orvosi karon	Pályadíjat nyertek	Bölcsészeti- dományi karon	Pályadíjat nyertek	Math., term.- tud. karon	Pályadíjat nyertek	Pályadíjat nyertek összesen	%	Átlagos %/o
1924/25.	1024	484	2	401	7	52	2	87	—	11	1·07	1·87 %/o
1925/26.	1021	484	2	393	7	51	1	93	1	11	1·07	
1926/27.	1100	541	4	364	9	83	4	112	2	19	1·72	
1927/28.	1243	638	1	357	8	101	3	147	2	14	1·12	
1928/29.	1364	734	2	354	11	142	2	134	3	18	1·39	
1929/30.	1524	844	3	366	7	165	3	149	11	24	1·57	
1930/31.	1689	962	4	394	14	191	8	142	7	33	1·95	
1931/32.	1703	978	4	365	13	198	10	162	12	39	2·29	
1932/33.	1687	974	4	371	18	184	10	158	9	41	2·43	
1933/34.	1597	893	5	359	26	173	8	172	12	51	3·02	
Összesen	13952	7532	31	3724	120	1340	51	1356	59	261	—	—

Látjuk, hogy míg az 1924/25. tanévben rendes hallgatóinknak csak 1%-a részesült pályamunkákért jutalmazásban, addig a jelen tanévben a pályadíjakra érdemesek száma 3·2%-ra nőtt. Ha tekintetbe vesszük, hogy közvetlenül a háború előtti 1913/14. tanévben még egy egész sem volt, csak 0·95 a jutalmazott pályamunkák százaléka, a mostani eredmény egyenesen feltűnőnek mondható. És ez a magas percentes érték nem valami szeszélyes véletlen következtében ugrásszerűen mutatkozik, hanem a szorgalmas ifjaink

számának következetesen és évenként rendszeresen fokozódott emelkedése után. Az elért eredmények, szabályszerűen javuló tendenciájuk alapján, jogosan nyújtanak reményt arra, hogy a tudományos munkásságukért kitüntetettek száma még növekedni fog, s rövidesen Egyetemünk egész működési ideje alatt kimutatható legmagasabb arányt is felül fogja múlni.

Ha azt kutatjuk, hogy most miért több azoknak az ifjaknak a száma, kik a kitűzött pályakérdésekkel komolyan és eredményesen foglalkoztak, mint amennyi volt 30 esztendővel ezelőtt, egyforma hallgatósági kontingens mellett, annak okát elsősorban a mai megnehezült életviszonyokban kell keresnünk, melyek mintegy rákényszerítik az egyetemi hallgatót arra, hogy a lehető legjobb tudományos képzettség megszerezhetése végett a legnagyobb erőfeszítéseket tegye és ne csak a legszűkebbre szabott kötelességet teljesítse. Kétségtelen, hogy ezenkívül az ifjúság tudományos ambíciójának a fokozására nagy hatással volt az Egyetemünkön folyó nagyarányú kutató munka, melyet Egyetemünk tanárai a szemináriumokban, klinikákon, intézetekben és laboratóriumokban kifejtettek. A kutatási vágy természetszerűleg a közvetlen szemlélet alapján át kellett ragadjon az ifjúságra, annyival is inkább, mert professzoraink tehetségesebb hallgatóinkat állandóan lelkesítették kisebb tudományos kérdések és problémák megoldására, s felkeltették bennük a vágyat az önálló tudományos munkára.

Most tehát a tanév végén megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy ifjúságunk ebben a tanévben úgy a szorgalmi időt, mint a szüneteket jól kihasználta. Hangsúlyozom, hogy a szünetet, mert ma valójában a szünet munkásságát jutalmazzuk pályadíjakkal, mivel a szorgalmi időnek naponta kora reggeltől késő estig tartó kötelező munkája nem engedheti meg az ambíciótól sarkalt hallgatóságnak a rendkívüli tudományos törekvéseket. Ezért hirdetjük ki

a jövő tanévre szóló pályatételeket is már most, hogy azok kidolgozására a nyári szünidőt a szorgalmasabbak kihasználhassák.

Egy tanévben megfelelő idejű szünetre éppen úgy szükség van, mint az előadási napokra. Szüksége van a tanárnak és a tanítványnak egyaránt. Előbbinek azért, hogy időt nyerjen a búvárkodásra, tudományszakának előbbre vitelére, az utóbbinak pedig, hogy megemésztthesse a megszakítás nélkül egymásután következő előadáson hallottakat, elmélyülhessen tanulmányába, feldolgozhassa a laboratóriumokban és intézetekben a kísérletekkel elért eredményeket s hogy a természettudományi oktatáshoz nélkülözhetetlen kirándulásokon résztvehessen. Szükségesnek tartottam ezt kiemelve említeni, mert a közéletben minduntalan hallom, hogy az egyetemeken túlsok a vakáció, s hogy a hallgatóságnak drága idejét nem használják ki jól és sok időt engednek nekik a szórakozásra, hogy a szünetek révén az egyetemi tanárok rendkívüli privilegiumokat élveznek, s nagy kényelemben élve, hetenként néhány előadással minden munkájukat elvégzik. Így nyilatkoznak és ezt hangoztatják mindazok, kik az egyetemi hallgatók tanulmányaiban a középiskolai rendszerű tanuláshoz folytatást látják s akik az egyetemi tanárnak egyetlen kötelességeül csakis az előadások tartását tekintik s nem gondolnak és nem is akarnak gondolni arra, hogy a tanításon kívül van egy másik, éppen olyan fontos feladatuk is, a tudomány művelése és előbbrevitele.

Hogy Egyetemünk hallgatóinak milyen nagy része használta ki jól a szünidőt, igazolja a most kiosztandó pályadíjaknak a nagy száma, s hogy professzoraik is milyen nagyfokú irodalmi munkásságot és kutatási tevékenységet fejtettek ki, azt majd feltünteti az a kimutatás, mely a tanév végei beszámolóban fog megjelenni s amelyet gazdagságánál fogva büszkén állíthatunk oda a

többi három magyar egyetem akármelyikének hasonló kimutatása mellé.

Mostan, miután már megemlékeztünk a derék tanítványainkról, kik szorgalmukkal kitűntek, emlékezzünk meg kegyelettel azokról a hallgatóinkról, doktorainkról és alkalmazottainkról, kik a világháborúban vérüket ontva, hősi halált haltak. Ezeknek a hőseinknek emlékezetére állítottuk fel hét évvel ezelőtt ezt a márványtáblát, jeléül annak, hogy Egyetemünk nem felejt. Nem felejt, hogy 186-an véreztek el hozzátartozói közül a haza védelmében s hősiességükkel 186-an hoztak dicsőséget Egyetemünknek.

Ennek a kegyeletes megemlékezésnek kifejezéseül helyezem el Egyetemünk nevében e babérkoszorút. Legyen emlékezetük mindörökre áldott s a reájuk emlékezés segítse elő a feltámadást!

A mai ülésnek a visszaemlékezésen és az érdemek jutalmazásán kívül van még egy harmadik feladata is: tájékoztatása az igen tisztelt hallgatóságnak egy tudományos kérdés felől. Ennek a feladatnak a teljesítése — a hagyományok szerint — a Rectort szolgáló karnak a Dékánjára, ezúttal a math. és term. tud Kar e. i. érdemes dékánjára, Dr Kerékjártó Béla egyetemi nyilv. r. tanár Úrra hárul, ki a „Természeti törvény és matematika“ című értekezését fogja felolvasni.

Mielőtt ennek a traditionális kötelességnek eleget tenne, szabad legyen mély tisztelettel üdvözölnöm kedves vendégeinket és hálás köszönetemet kifejeznem, hogy megjelenésükkel a mai ünnepi ülésünknek fényét emelni méltóztatnak.

Ezek után közgyűlésünket megnyitom és felkérem Dr Kerékjártó Béla Dékán Urat értekezésének felolvasására.

b) *Dr. Kerékjártó Béla a rectort adó matematikai és természettudományi kar Dékánjának előadása:*

Természeti törvény és matematika.

Minden tudománynak ideálja és végső célja törvényszerűségeknek a megállapítása. Az emberi gondolkodás egyik alapformája a kauzalitás: azonos vagy legalább is hasonló okokból azonos illetve hasonló következményekre való következtetés. A természettudományok tárgya a természeti jelenségek közötti kauzális kapcsolatok felderítése két irányban: a jelen megfigyeléséből a jövőre és a multa való következtetés.

Felvetődik a kérdés, van-e egyáltalán törvény illetve törvényszerűség magában a természetben, vagy pedig csak az emberi gondolkodás szubjektív formulái azok, melyeket mi természeti törvénynek tekintünk. Ez a kérdés ugyanabba a kategóriába tartozik, mint a Berkeley által felvetett probléma: van-e egyáltalán természet, vagy pedig mindaz, amit mi természetnek, valóságnak tartunk csak lelkünknek képzeiteiből áll. Tudjuk, hogy a két lehetőség közül bármelyiket feltételezhetjük, anélkül, hogy ellenmondáshoz jutnánk. Mégis van egy lényeges különbség a két felfogás között, mely az ideáлизmusnak a valóság objektív létezését tagadó felfogásával szemben a réalizmusnak ad előnyt s ez az, hogy ha a természetet mint lelkünk képzeiteinek összességét tekintjük, a természetnek minden jelensége egy-egy véletlen, a kauzalitás alkalmazkodása pedig szerencsés véletlen. Így a mi gondolkodásunk ökonomiája szempontjából el kell vetnünk az ideáлизmus felfogását, mert mi mint homo sapiensek büszkén valljuk, hogy gondolkodunk.

Ha pedig a természet objektív létezését feltesszük, fel kell tennünk a természeti törvények objektív létezését is. Annak, hogy két természeti jelenség azonos, vagy hogy bizonyos adataikban megegyeznek, kell, hogy a mi szubjektív megfigyeléseinktől függetlenül is értelme legyen.

A hypothézis, melyet mi természeti törvény néven vezetünk be, tehát ez: két objektíve azonos természeti jelenségnek objektíve azonosak a következményeik.

Ezzel a meghatározással önként értelmetlenné válik az a kérdés, vajjon a természeti törvények megváltozhatnak-e az idők folyamán. Ha egy jelenségnél az idő ténylegesen szerepet játszik, akkor kell, hogy a megfelelő törvényszerűség kifejezésében is szerepeljen az idő; enélkül a mi általunk megállapított kifejezés tökéletlen és hibás, éppen úgy, mintha valamely más lényeges adatnak a változását, illetve e változásnak a hatását hagytuk volna figyelmen kívül. Ha valaki a mágneses hysterezist az időtől függetlenül vizsgálja, ugyanazt a hibát követi el, mintha a víz forráspontjának a meghatározásánál a légnyomást nem veszi figyelembe.

A természettudósnak feladata most már egy objektíve létező és objektív törvények által kormányzott természetnek a titkait kutatni. Erről a munkáról ennek lehetőségeiről és kilátásairól kívánok a matematikus szempontjából összefoglaló képet adni.

A matematikának a természettudományokban való leghatásosabb alkalmazása a természettudományoknak a folytonosságra vonatkozó hypothézisének alapul: *natura non facit saltus*: egy időpontra vonatkozó állapot a közvetlenül rá következőt egyértelműen meghatározza. Ez teszi lehetővé, hogy a matematikának egyik leghatalmasabb eszközét a differenciálegyenletek elméletét természettudományi problémák egész sokaságára alkalmazzuk.

A mechanika a fizikának olyan területe, hol az exaktság a matematikáéval megegyezik. Vegyük például a dinamika egyik klasszikus problémáját az *u. n.* 3-test illetve *n*-test problémáját. Adva van 3 (illetve *n*) anyagi pont, melyeknek tömegei, egymáshoz való helyzetük és sebességük nagyság és irány szerint ismeretesek; a testeknek egymásra való hatását a Newton-féle gravitációs törvény fejezi ki: két test egymásra gyakorolt vonzó ha-

tása a testek tömegeivel egyenesen a távolságuk négyzetével fordítva arányos. A probléma ez: a megadott kezdő helyzetből megállapítani ennek a dinamikai rendszernek helyzetét egy tetszőleges időpontban. A problémának megfelel egy differenciálegyenlet-rendszer; ennek a matematika módszerével való megoldása megadja a dinamikai probléma megoldását. Minden egyes időponthoz hozzárendel ez a differenciálegyenlet-rendszer a megadott kezdeti feltételek alapján egy meghatározott mozgási állapotot; tehát a dinamikai rendszer jövője a kezdeti állapottal s a rendszert uraló törvényekkel egyértelműen és teljesen meg van határozva. Egészen más kérdés az, mennyiben teszi lehetővé a matematikai tudományok jelenlegi állapota a kérdés explicit megoldását. Meg kell említenem, hogy a fent nevezett 3-test probléma egyik legnehezebb s a maga általánosságában még megoldatlan problémája a felsőbb matematikának.

Talán hidegen hagyja a mai művelt közönséget a matematika nevezett problémája s az erőlködés, mellyel a matematikus azt próbálja megoldani. De ime egy probléma, mely minden korok művelt, vagy félvad emberét egyaránt érdekelte: az égitestek mozgásának s még általánosabban a világrendszer keletkezésének és kialakulásának kérdése. Ennek a kérdésnek pedig egyik jól meghatározható s matematikai szigorúsággal kezelhető része a fent említett n -test problémája.

Vessünk egy pillantást a matematikus eljárására, hogyan jut el a problémához s hogyan fogalmazza meg azt. A bolygórendszerre vonatkozó problémánál figyelmen kívül hagyja a bolygók kiterjedését s a bolygókat, illetve a napot anyagi pontokkal helyettesíti. Az anyagi pont fizikailag lehetetlenség, mert minden tömeghez térfogat is tartozik. A matematikus itt abstrahál a tömeg kiterjedésétől, egy ideális rendszert vesz fel, hol pontok s hozzájuk rendelt számok jelzik a tömegeket; a pontok maguk a

bolygók fizikai testeinek tömegközéppontjai; mivel a bolygók egymástól való távolságához képest a bolygók kiterjedése igen kicsiny, a matematikai probléma megoldása jól megközelíti a tényleges fizikai problémának a megoldását. A matematikai probléma megoldásánál a további eljárás most már a következő. Egy-egy anyagi pont helyét és sebességét megállapító számértékeket, az *u. n.* koordinátákat egyenlő szerephez juttatjuk *s e* számoknak az összességét egy pontnak tekintjük egy magasabb dimenzióju térben. Ezt a pontot fázispontnak, a megfelelő teret fázistérnek nevezzük. A különböző időpontoknak megfelelő fázispontok egy fázisvonalat alkotnak; különböző kezdeti állapotoknak megfelelően különböző fázisvonalakat kapunk, melyek a fázis teret, vagy annak egy részét betöltik. A dinamikai rendszer mozgása ebben a magasabb dimenzióju térben úgy tűnik fel, mint a fázispontoknak a fázisvonalak mentén való áramlása, analog egy folyadék áramlásához a közönséges háromdimenziós térben.

Szándékom ennek a matematikai módszernek a megismertetésével éppen az volt, hogy rámutassak két olyan különböző kérdésnek közös matematikai formájára minő a bolygórendszer mozgására vonatkozó dinamikai probléma és a folyadékok áramlásának kérdése.

Ime egy harmadik probléma, melynek a természettudományokban való fontossága alapvető, amely még mindig ugyanahhoz a matematikai probléma körhöz kapcsolódik: az anyag szerkezetének kérdése. A kémia tudománya megmutatta, hogy az anyagok, bizonyos egyszerű anyagokból, *u. n.* elemekből tevődnek össze; az elemek viszont legkisebb az elem egészének tulajdonságaival bíró részekből, atomokból állanak. További analysis arra a hypothézisre vezetett, hogy az atom is részekből, pozitív, illetve negatív elektromossággal töltött *u. n.* magból és elektronokból áll, melyek meghatározott véges számokkal, mozgási állapotokkal, egymás körül való kerin-

gésükkel meghatározzák az atom jellegét. Az elemeknek különböző jellegét ezek szerint az adja meg, hogy egyiknek atomjában néhányval több elektron kering mint a másikéban. Ha sikerülne az elektronok közül egyeseket kiszakítani, az adott elemből egész más jellegű elemet kaphatnánk. Erre vonatkozó, az atomok szétrobbantását célzó vizsgálatok folynak. Közeledünk az alchymisták álmainak megvalósításához ez alkalommal tudományos alapon.

Bohr hypothézise szerint az atom magva és az elektronok hasonló törvényszerűségeknek alávetett rendszert képeznek, mint a dinamikai rendszerek, mint pl. a mi bolygórendszerünk. Két vagy több atom egyesítése megfelel két vagy több bolygórendszer egymás hatókörébe való jutásának; ez ismét az n -test problémának egy esete, a rendszer jövője tehát a kezdő állapottal teljesen meg van határozva.

Ha most elképzeljük, hogy az egész világ minden benne levő élő és élettelen tárgyjal atomok, illetve meghatározott mozgási állapotban levő és egymásra meghatározott törvények szerint ható elektronoknak az összessége, fenti hypothéziseinkből a természetnek erre a predestinációs elvére jutunk: a világnak egy időpontra vonatkozó helyzete a világ egész jövőjét, tehát bármely további időpontban való állapotát egyértelműen meghatározza. Teorétikusan tehát bármely későbbi időpontnak összes legapróbb eseményeit is megállapíthatnók, ha ismernők egy időpillanatban a világot alkotó összes elektronok mozgási állapotát és egymásra való kölcsönös hatásaikat.

Hangsúlyozom, hogy ez a megállapítás ebben a formájában teljesen teorétikus értékű s csak egy célja van: a természeti törvény exakt megállapításának lehetősége.

Praktikusan teljesen használhatatlan a benne foglalt eljárás; hiszen a legegyszerűbb testben foglalt atomok száma is több millió s még több millió az ezeket alkotó magvak és elektronok száma. Ilyen nagy számokkal szemben pedig tehetetlen az ember számolási képessége.

A következő hasonlat megvilágítja a keresztülvitel nehézségét. Minden magyar nyelven írt könyv a magyar ábécé betűinek egy-egy variációja; ezt a nyomdászok vagy gépirók különösen jól tudják. E szerint úgyis írhatnánk regényt, vagy verset, hogy az ábécé betűit vaktában egymás után raknók, ugyanazt a betűt természetesen többször is alkalmazva. A versírásnak ezt a módját egyébként a futurizmus néhány lelkes híve gyakorolja is. A módszer ellen lényeges kifogás az, hogy a helyek számának növelésével a lehetséges variációk száma rohamosan növekedik s hogy emellett legtöbb esetben értelmetlen betűkomplexumokat kapunk, viszont ritka azoknak az eseteknek a száma, midőn értelmes szöveg kerül ki. Valamivel jobb eredményt kapunk, ha a betűk helyett a magyar nyelv szavait kombináljuk. Az eljárás, mely önként ajánlkozik az, hogy nagyobb és önmagukban értelemmel bíróságységeket, jelen példánk esetében szavakat, ill. értelmes mondatokat alkalmazunk.

Hasonló módszerhez kell folyamodnunk akkor is, mikor a természeti jelenségeket vizsgáljuk. Tudjuk pl., hogy egy edénybe zárt gáz molekulái bizonyos sebességgel mozognak meghatározott utakon, közben beleütközve az edény falába; ha ismernők mindegyik molekula sebességét s azoknak egymásra gyakorolt vonzó, vagy taszító hatását, megállapíthatnók ezeknek a pályáit egyenkint, sőt a pályavonalaknak összességét. Ehelyett a pályákra alkalmazzuk a valószínűségi számítás szabályait s levezetjük matematikailag, hogy a gáz nyomása és sűrűsége arányos. A molekulákra vonatkozó törvényből levezettünk egy a gáz egész tömegére vonatkozó törvényt.

Legtöbb esetben azonban törvényszerűségeket állapítunk meg egész rendszerekre anélkül, hogy a részekre vonatkozó törvényszerűségeket megismernők. Így történt ez a fenti kérdésnél is, hogy a gáz nyomásának és sűrűségének arányosságára vonatkozó törvény a kinetikus gázelmélet előtt ismeretes volt.

A természettudományok különböző ágaiban a törvényszerűségnek a megállapítása, az exaktságnak, a matematikának a természettudományokba való bevonulása jellemzi a modern természettudományi kutatást. A leíró tudományok rengeteg és értékes anyagot hordtak össze; a jövő feladata ebben az anyagalmazban szigorú matematikai rendet teremteni. A fizika és fiziko-kémia vezet a kísérleti tudományokban az exaktság szempontjából; a biológiai tudományok jövőjét bizonyára a fiziko-kémia rendszeres alkalmazása fogja jellemezni.

Milyen szerepet játszanak ebben a programban a matematikai tudományok.

A matematikának alapfogalma a természetes szám fogalma; teoretikusan tehát ismét a matematikának minden tétele a természetes számokra vonatkozó egy-egy megállapítás. A gyakorlatban azonban a matematikus összetettebb fogalmakkal dolgozik; általánosítja a számfogalmat s bevezeti a függvény fogalmát, mint számok illetve számösszességek közötti megfeleltetést s ezekre a fogalmakra alapozza az elmélet további felépítését.

A matematikát ebben a fejlődésben saját természete és céljai irányítják. Nem az alkalmazások képezik a matematika további fejlődésének célját, hanem magának a matematikának minél szélesebb és egységesebb felépítése. De sokszor alkalmazásra váró problémák adnak impulzust egész matematikai teoriák felépítésére; máskor viszont a matematikai elmélet megelőzi a természettudományok különböző ágaiban való alkalmazási lehetőséget.

A matematikai tudományok egyik részéről a geometriai tudományokról kívánok még nagyjából képet adni. Ez a fejezete a matematikának, mely szemléletünkhöz való kapcsolódásával nagyfokú önállóságot élvez és a természettudományi problémákra való alkalmazásokat különösen megkönnyíti.

A geometriában szó van pontokról, vonalokról, síkokról

mint alapfogalmakról, görbékről, felületekről mint az előbbieknél alapján definiált további fogalmakról. A matematikus szempontjából a pont szám, illetve szám n -es (n szám összefoglalásából származó symbolum); az egyenes, görbe, sík és felület bizonyos egyenleteknek, vagy egyenletrendszereknek eleget tevő számok, vagy szám n -esek összessége. A pontok, vonalak, síkok között bizonyos egyszerű vonatkozásokat veszünk fel, melyek szemléletünk alapján evidenseknek tűnnek; például azt, hogy két ponton át egy egyenest lehet fektetni. Ezt és néhány más hasonló vonatkozást véve alapul a geometria további tételeit ezekből levezetjük. Ha egyszer az alapul vett vonatkozásokat ismerjük, a továbbiak ezeknek a szemlélettől független logikus folyományai — bár igaz az, hogy éppen az új tételek felfedezésénél minket a szemlélet vezet. Ezek szerint a geometriát, mint formális logikai rendszert felfoghatja az is, kinek nincs fogalma arról, mit értünk pont, vonal és síkon; pl. egy vak, ki a geometria egy részének interpretálását akár az összhangzattannak egy különleges formájában találhatja: ponton egy meghatározott hangot, egyenesen illetve síkon egy-egy meghatározott kettős vagy hármas hangzatot értve.

A gömb geometriájának nagyon érdekes interpretálását adja a színeknek Ostwaldtól származó következő elrendezése. Az egyenlítőn vagyis a gömb egyik főkörén helyezük el a szírvárvány színeit, a rá merőleges tengelyen a szürke színek skáláját fehértől feketéig; a gömb egy pontjához hozzárendeljük azt a színt, mely az illető ponton áthaladó délkörnek megfelelő szírvárványszín s az azon a ponton áthaladó szélességi körnek megfelelő szürke szín egyenlő arányú keveréséből származik. A színek harmóniájára vonatkozó szabályoknak a gömb geometriájának egyes tételei felelnek meg ebben az interpretálásban. Elvi fontosságú, további példaképpen említem meg a következőt: Valaki, aki ezt a két szót: sík és pont állandóan és

rendszeresen felcseréli, a térgeometria egy jelentékeny részét az *u. n.* projektív geometriát mégis hibátlanul meg fogja érteni.

Egy geometriai rendszerben az alapfogalmaknak más alapfogalmakkal való helyettesítése fontos osztályozási és átviteli principiuma a geometriának.

A geometriai disciplinák egyik legújabb és legáltalánosabb fejezete a folytonossági geometria, az *u. n.* topologia, mely a mérték fogalmától s az egyenes és a sík fogalmától független. Két alakzatot a topologia szempontjából *equivalensnek* tekintünk, ha egyiket a másikba folytonos átalakítással át tudjuk vinni.

Pl. a gömböt az ellipsoidba deformálhatjuk, a kettő *equivalens* a topologia szempontjából; de ezek nem *equivalensek* a gyűrű felülettel, melynek népszerű modellje az autó pneumatikja. Ez az utóbbi bárhogyan deformálódik, még ugyanahhoz a *typushoz* tartozó felület marad, de pl. ha kiszakad, már ismét nem tekinthető az ép pneumatikkal *equivalensnek*. Hiszem, hogy ezt a szempontot az autózvezetők természetesnek találják.

A topológiának általánossága folytán alapvető az alkalmazások szempontjából való fontossága. Térjünk vissza még egyszer a fent ismertetett 3-test problémájára, ahogyan azt a fázistérben mint folyadék áramlásának a problémáját megfogalmaztuk. Vegyünk fel a térben egy felületet, mely az áramlás pályavonalait metszi s tekintsük ennek a felületnek önmagába való átvitelét, vagy leképezését, melyet a következőképen értelmezünk. Legyen *A* a felület valamelyik pontja; az *A* ponton áthaladó pályavonalat leírjuk az első olyan *B* pontig, melyben a pályavonal ismét metszi a felületet; ezt a *B* pontot rendeljük hozzá az *A* ponthoz mint megfelelőt. A felületnek önmagára való leképezése a dinamikai problémával szoros kapcsolatban áll; a leképezés tulajdonságai, melyeket a topologia segítségével sikerül megismernünk, megvilá-

gítják a dinamikai rendszer sajátosságait. A dinamikai rendszerre vonatkozó alapvető probléma pl. ez: vannak-e a rendszernek periodikus mozgásai; ilyenek megfelel a fázisvonalak mentén való áramlás önmagába visszatérő pályavonala; a felület leképezésénél pedig ennek a pályavonalnak a felülettel való metszéspontja önmagának felel meg, tehát a felület leképezésének van fixpontja. Minden esetben mikor sikerül a felület leképezéséről kimutatni fixpont létezését, kimutattuk a dinamikai rendszerben periodikus mozgás létezését. Minél többet tudunk a felület leképezéséről, annál tökéletesebben meghatározhatjuk a dinamikai rendszer különböző mozgásainak természetét.

Milyen eredmény várható a matematikai és természettudományok rohamos fejlődésétől? Mindig többet és többet ismerünk meg, közelebb jutunk-e ez által a természet titkainak megfejtéséhez?

Mikor sikerül egy-egy problémát megoldani, s ez által több különböző kérdés egységesen megvilágosodik előttünk, akkor valahogy úgy jár a természettudós, mint a turista, ki több egyenkint megismert vidéket sok fáradás után elért magasabb helyről áttekint: új ismeretlen horizontok merülnek fel szemei előtt, melyhez képest az eddig megismert terület hihetetlenül csekélynek tűnik. A természettudományok fejlődése eddig azt mutatta s nem fér kétség hozzá, hogy ez így is lesz: ismeretünk fejlődésével a már megoldott problémáknak a közben felmerült megoldatlan problémákhoz való aránya mindig kisebb és kisebb lesz. Mindig többet és többet ismerünk meg a világból s ennek során mind jobban belátjuk, mily sok az, amit nem tudunk és nem tudhatunk arról.

Eszembe jut Istenben boldogult nagy mesteremnek, Eötvös Loránd bárónak kedves elszólása. Egy saját maga készítette eszközzel hosszabb megszakítás után újból akart vizsgálatokat folytatni, de nem jött rá, hogyan működik

az eszköz, akkor mondta: „Könnyebb volt az Uristennek megteremteni a világot, mint nekünk kifürkészni azt: hogyan?“ Valóban a génius, mely a világot alkotta s törvényeivel kormányozza végtelen, s az emberi elme képessége korlátos.

VI.

Beszámoló beszéd az 1933-34. tanévről.



Dr Széki Tibor lelépő rector beszámolója az 1933-34. tanévről; felolvasatott 1934. évi szeptember hó 30.-án tartott 1934-35. tanévi évnyitó közgyűlésen:

Egyetemünk életének útján minden egyes tanévmegnyitó ünnepség valójában egy határállomást jelent, mely előtt miután megpihentünk, visszatekintünk megtett útunk legutolsó szakaszára, s a további vezetést kiválasztott társainknak átadva indulunk tovább céljaink felé. Régebben ezek a határállomások csaknem kivétel nélkül megjelölt iránnyal elérhető és előrelátást is biztosító magaslati helyekre estek, honnan gyönyörködve nézhettünk vissza az útunkat érintett szép vidékekre, s a melyeken megelégedetten állapíthattuk meg, hogy az előbbrejutás, az emelkedés a megkívánt mértékben történt.

Az utóbbi években ez a jelentőségteles mozzanat csak egyoldalú kilátást megengedő, bizonytalanul járható, lefele vezető útakon játszódik le, honnan visszatekintve első sorban a mély szakadékok tűnnek szemünkbe, melyeknek láttára természetszerűleg önként kell elhagyja ajkunkat az alázatos hálálkodásnak szava az Úr Isten kegyelméért, hogy azokon minden nagyobb baj nélkül átjuthattunk. A sok veszedelmes helyzetet teremtő részek után jól eső érzéssel látjuk ugyaninnen jóakaróinknak kis seregét is, kik útunkat aggódva figyelték, kik válságos helyzeteinkben mellénk álltak, támogattak, biztattak, segítettek, kiknek nagy részben köszönhetjük, hogy még ilyen életerőben vagyunk. Örömmel tekintünk vissza azokra a derűs helyekre, tisztásokra, melyeken sok gondjaink és bajaink közepette ünnepet ülhattunk vagy leróhattuk hálánkat azok iránt, kik a tudomány művelése és egyetemünk fejlesztése körül rendkívüli érdemeket szereztek.

Ha pedig útunknak arra a szakaszára nézünk, melyen Egyetemünknek tovább haladnia kell, a bizonytalanságnak, a nyugtalanságnak az érzése tölti el lelkünket, mert az előrettekintést eltakaró sűrű ködtől még azt sem láthatjuk, hogy útunk lejtőre, vagy emelkedésre fog-e vezetni. Érdemes elődöm most egy év előtt tartott beszámolójában aggódva kérni, hogy már „elértük-e a legnagyobb mélységet vagy még mindig lejjebb kell sülyednünk?“ Ma lehangoltan és elkeseredetten kell megadjam a feleletet, hogy jelentékenyen lentebb állunk, mint egy évvel ezelőtt s csak a törhetetlen hit és bizalom sorsunk intézői iránt élteti bennünk a reményt, hogy erről a szintről habár lassan is, de szívós és kitartó akaraterővel fel fogunk emelkedni arra a magasságra, melyen méltó helyünk lesz.

Annyi bizonyos, hogy Egyetemünk előbbrejuthatását még számos, csak nagy erőfeszítésekkel elhárítható akadály fogja gátolni. Ezek az erőfeszítések pedig nehéz feladatokat rónak Alma Materünkre akkor, mikor erejében ijesztően meggyengült. Tanszékeink száma lényegesen megfogyott, anyagi javadalmazásunk, fentartásunkat csak nagy nélkülözések árán biztosító összegre csökkent, s mindezekon kívül még a tanulni vágyó ifjúság sem sorakozhatik ezután oly számban zászlóink alá, mint csak nem régen. Betöltött tanszékeink száma a múlt tanév elején volt 56, ma 47, a mi Egyetemünk kötelékéből kilenc egyetemi tanár távozását jelenti a nélkül, hogy tanszékeik, egy kivételével, belátható időn belül betöltést nyernének. Már tanévünknek derekán eltávozott körünkből Dr. Huszti József a classica philologia tudós tanára, kit a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi Kara hívott meg tudományszakának tanszékére, hogy ott még nagyobb energiával és még nagyobb méretek között folytathassa azt a munkát, melyet itt közöttünk méltán csodált fáradhatatlansággal végzett. Eltávozásával megapadt tanári létszám sem maradt soká csorbítatlan. Julius

hó 18-án a Kormányzó Úr Ő Főméltósága Dr. Kováts Ferencet, Egyetemünkön a közgazdaságtan és pénzügytan nyilván. r. tanárát a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen a magyar gazdaságtörténet és történeti segédtudományok tanszékére, Dr. Jankovich Lászlót, egyetemünkön a törvényszéki orvostan nyilván. r. tanárát a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem leíró és tájbonctani tanszékére, Dr. Jeney Endrét, Egyetemünkön az általános kór- és gyógytan nyilván. r. tanárát ugyancsak a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem közegészségtani és gyógyszer-tani tanszékére, Dr. Kiss Ferencet, Egyetemünkön a leíró és tájbonctan nyilván. r. tanárát a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem bonctani-tájbonctani tanszékére, Dr. Imre Sándort, Egyetemünkön a paedagogia nyilván. r. tanárát a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem paedagogiai tanszékére, Dr. Mályusz Elemért, Egyetemünkön a magyar történelem nyilván. rk. tanárát a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetemen a „Magyar történet 1526-ig“ című tanszék-re nyilvános rendes tanároknak kinevezni méltóztatott.

Nevezett eltávozó kartársaink nemcsak hűzágokat, hanem felmérhetetlen űrt hagynak maguk után, melyet sem helyettesítésekkel, sem munkatöbblet vállalással áthidalni nem lesz lehetséges. Ők nemcsak mint tudósok szaktudományuk művelésével és jelentős előbbrevitelével szereztek számunkra dicsőséget és növelték hírnevünket, hanem mint Egyetemünknek ügyes-bajos dolgait is lelkiükön viselő istápolói, az adminisztrációban, a tanárképzőben, gazdasági ügyekben, az egyetemi ifjúság érdekében felbecsülhetetlen értékű munkásságot fejtettek ki. Hisszük, hogy az a nagy szeretet, melyet Egyetemünk iránt eddig érezték tovább is égni fog szívükben, s új működési körükben is védelmezői maradnak nagyon is támogatásra szoruló Alma Materünknek.

Felsorolt professorainkon kívül még Dr. Széki Tibort is, Egyetemünkön az általános chemia nyilv. r. tanárát a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetemen az analitikai és gyógyszerészchemiai tanszékre nevezte ki.

Mint Egyetemünknek nagy veszteségét kell elkönnyeljem Dr. Solymossy Sándor kartársunknak, az aethnografia ny. r. tanárának a törvényes korhatár elérte alkalmából történt nyugalomba vonulását. A midőn visszavonul körünkől szívből kívánjuk, hogy jelenlegi testi és szellemi frissességében, még sokáig gyarapíthassa a magyar tudományt, mely eddig is oly nagyon sokat köszönhet neki. Ugyancsak a veszteségek listájára kell írunk az orvosi karon egy fizetési tanársegédi, két díjas gyakornoki, egy első, egy másod osztályú altiszti és egy kisegítő szolgáló állás megszüntetését.

Bár az Úr Isten kegyelme megkimélt attól, hogy a mult tanévben aktív tanáraink sorából csak egyet is elveszítsünk, a halál mégis megkivánta áldozatait azok közül, kik egyetemünkkel egyéb kapcsolatban állottak.

Mindjárt a tanév legelején, szeptember 8-án, vesztettük el Dr. Imre József nyugalmazott egyet. nyilv. r. tanárt, ki 1909-től 1924-ig működött egyetemünkön, mint a szemészetnek nagynevű professora. Nemcsak nagy tudásáért, hanem azokért az elévülhetetlen érdemekért, melyeket az orvosképzés terén szerzett, még késő utódaink is, mint egyik nagy büszkeségünket fogják nevét emlegetni. Egyetemünk koszorújával, gyászjelentésével és Ditrói Gábor kartársunk búcsúszavaival adta külső jelét kegyeletének. Az ő rendkívüli, kiváltságos egyéniségére hálatelt szívvel fogunk emlékezni tovább is.

Décember 5-én hunyta le örökre szemeit Bleyer Jakab a budapesti egyetemen a német irodalomtörténet nyilv. r. tanára, ki ugyanebben a minőségben 1908-tól 1911-ig tartozott egyetemünk kötelékébe. Érdemekben gazdag egy-

kori kartársunk végtisztességén egyetemünket Schmidt Henrik, a bölcsészettudományi Kar dékánja képviselte.

Egy hónap mulva, januárus 6-án kísértük utolsó útjára Nyilasy Sándor festőművészt, a rajz és festészet lektorát. Művészi alkotásai halhatatlanná és az egész országban ismertté tették nevét. Érdemeit, melyeket egyetemünkön szerzett, nem fogjuk feledni. Temetésén az egyetem nevében a rektor és a bölcsészettudománykari dékán vett részt.

Február 7-én vált meg hosszú szenvedés után e földi élettől Szeged városának egyik legértékesebb polgára, a magyar írók egyik legkiválóbbika, egyetemünk tiszteletbeli doktora: Móra Ferenc. Eltávozása nemcsak Szegednek, nemcsak egyetemünknek, hanem az egész magyar nemzetnek nagy vesztesége volt. Nagyrabecsültük írói művészetéért éppen úgy, mint azért a fáradhatatlan munkásságáért, melyet az archaeologiai tudományok előbbreviteléért oly szívós kitartással és türelemmel végzett. Ha az ember értékét az szabja meg, hogy mennyi marad meg belőle elmúlása után, akkor ő kétségkívül a legnagyobb értékeink egyike volt. Ünnepestes keretek között lefolyt temetésén nagy tanácsunk teljes számban jelent meg s koporsója előtt Schmidt Henrik bölcsészeti dekán mondott magas szárnyalású beszédet.

Csapásként sujtott ránk Dr. Degen Árpád m. kir. udvari tanácsos, címmel és jelleggel felruházott ny. r. tanár kartársunk márczius 30-án történt váratlan elhunytja. A botanikai tudományok terén kifejtett nagyértékű munkássága révén neve messze külföldön is ismert és nagyrabecsült volt. Mindnyájunk nevében Györffy István kartársunk búcsúztatta el a hírneves tudóst, érdemeit méltató, mélyen megható beszéddel.

A felsorolt súlyos veszteségeket május 11-én betetőzte Dr. Somogyi Szilveszter, Szeged város polgármesterének, egyetemünk tiszteletbeli doktorának s egyben leg-

főbb védelmezőjének és pártfogójának elhalálozása. Felmérhetetlen csapás volt egyetemünkre elvesztése, mert ő valóban legnagyobb jótevőnk egyike volt. Ő volt az, aki azonnal felismerve ennek a tudományos intézménynek nagy jelentőségét, melyet e városra kulturpolitikailag és gazdaságilag gyakorolhat, nemcsak menedéket és férőhelyet adott számára, hanem erős harcok között lefolytatott szívós munkával keresztülvitte, hogy Szeged — a városok történetében példátlanul álló nagy anyagi áldozatával — egyetemünk újjáépítését lehetővé tegye s intézményeink olyan díszesen emelkedhessenek fel, hogy azok nemcsak e városnak, hanem az országnak is büszkeségére váljanak. És most egy évvel ezelőtt, mikor egyik fakultásunk megszüntetéséről esett komoly szó, emberfeletti erővel cselekedett és fáradozott épségben maradásunkért. Mélységes fájdalommal gondolunk arra, hogy már nem lehet többé segítségünkre, különösen most, mikor oly nehéz szívvel tekintünk a jövőbe. Egyetemünk területileg jelent meg a temetésén s gyásza mélységének, a koporsó előtt, rektorunk szavakkal is kifejezést adott. A X-ik rendes tanácsülés pedig elhatározta, hogy életnagyságú arcképét az Aula részére megfesteti.

Elhunytaink érdemeit tanácsüléseink jegyzőkönyvében megörökítettük, emléküket pedig kegyelettel fogjuk megőrizni a messze jövőben is.

Egyetemi ifjúságunk köréből örökre eltávoztak ifj. Sinka Pál, ifj. Villányi (Frankó) Endre joghallgatók és Beiermeister József orvoshallgató. Mélységes fájdalommal töltött el korai elmúlásuk.

És mindjárt itt a gyászos eseményekkel kapcsolatban legyen szabad felemlítenem, hogy áldott emlékü kultusministerünkről néhai gróf Klebelsberg Kunó nagy jótevőnk-ről és patronusunkról halálának évfordulója alkalmából megemlékeztünk. November 19-én sírját megkoszorúztuk s utánna Aulánkban gyászünnepelet tartottunk, melyen

Dr. Kováts Ferenc kartársunk mondott emlékbeszédet. Ezzel a gyászünneppel is kifejezésre kívántuk juttatni, hogy elhunyt nagynevű egyetemépítő ministerünket szeretetünk és ragaszkodásunk a síron túl is kíséri.

Nemcsak szellemiekben, hanem anyagiak tekintetében is súlyos veszteségek értek. Dologi javadalmaink, melyek még az 1931/32-iki tanévben, tehát négy évvel ezelőtt, 1,259.027 pengőt tettek ki, évenként fokozatosan apadva 274.527 pengővel kisebb összegre, 984.000 pengőre, csökkent. Fölötte nehéz helyzetet teremt klinikáink, intézeteink és intézményeink ellátását illetően ez a nagy reduktio. Ha figyelembe vesszük, hogy új épületeink emelése után — mikor a dologi kiadások természetesen meg kellett szaporodjanak — a régi dotációt nem emelték, továbbá azt a rendelkezést, mely szerint a még néhány évvel ezelőtt egyes klinikákat és intézeteket magába foglaló kálvária-téri épület helyreállítása költségeinek java részét is ebből kell fedezni, valósággal az egyetemünk üzemmenetét minduntalan zavaró túlzott takarékoskodásra van szükség, hogy a részünkre juttatott átalánnyal valahogy kijöhessünk.

Szellemi és anyagi javaink elvesztésén kívül e változások érintették autonomiánkat is. Bármennyire őriztük ezt a nagy kincset, melyet régen elődeink évtizedeken át sértetlenül tudtak megőrizni, de a melyet mi már megapadva vettünk át, nehéz útunk sok zökkenőjén nem bírtuk hiány nélkül átmenteni. Mélységes fájdalommal tölt el, hogy a sors nekem juttatta a szerepet oly sok veszteségről s annyi sajnálatos eseményről beszámolni, melyeknél nagyobbak csak egyetemünk elrablásakor értek bennünket. És mégis bizonyos fellélegzéssel regisztrálom e szomorító tényeket, mert tanévünk legelején egyik teljes fakultásunk megszüntetéséről volt komoly szó. Egy fakultás elvesztése pedig sokkal nagyobb csorbát ejtett volna egyetemünkön semhogy azt később kiköszörölni lehetett

volna. Így hisszük és meg vagyunk győződve, hogy tan-
székeink, melyek most üresen maradtak, csak szüneteltet-
nek, de nem szűntek meg s a viszonyok javulásával
gazdákat fognak nyerni.

Ha bármennyire keservesen is, de ennek tudatával
nyugszunk bele ebbe az átmeneti állapotba, mert nem
tudjuk elképzelni, hogy ezzel a felsőbb helyről jött — ránk
nézve fölötte nehéz helyzetet teremtő — intézkedésekkel
a vidéki egyetemeknek elsorvasztását célzó akció indult
volna meg. Nemcsak a tanároknak és tanítványoknak
érdeke, hogy a vidéki egyetemek megmaradjanak sőt
fejlődjenek, hanem az államnak is, mert az egyetemek
leépítése s ez által legyengítése az Ország kulturájának
a leromlását is jelenti. Az egyetem a nemzetnek egyik
legnemesebb szerve s ennek egészséges életműködése
intenzíven kihat egész tevékenységére. Az egyetem ren-
deltetése nemcsak az, hogy diplomákat adjon, hanem az
is, hogy a nemzeti kulturát védelmezze és fejlessze. Erre
pedig sohasem volt nagyobb szükség, mint ma, mikor a
nemzetek versenyében a kulturnívó szerepel döntő ténye-
zőként s mikor a szociális átalakulások is kívánatossá
teszik, hogy az ország mennél több polgára bírjon ma-
gasabb képzettséggel és képesítéssel.

Négy év előtt lelépő rektorünk ugyanilyen alkalom-
mal beszámolójában a következőket mondta: „Saját sírját
ássa meg az a nemzet, amely lemond kulturszintjének
fokozatos emeléséről s amely nemcsak, hogy nem kívánja
fejleszteni kulturintézményeit, de meggondolatlanul és
könnyelműen lerontja még a meglevőket is. Nem lehet
és nem szabad a válságot megoldani a jövő nemzedékek
jogos kulturigényeinek elhanyagolásával s a véres verej-
téssel felépített kulturintézmények lerombolásával, mert
az ilyen herosztrateszi intézkedés legfeljebb csak ideigle-
nesen odázza el a válságot, hogy azután annál végzete-
sebbé, gyógyíthatatlanabbá és reménytelenül idültté fajul-

jon.“ Idéztem e mondását nemcsak azért, mert találóbbat nem is lehetett volna mondanom, hanem azért is, hogy a jelen helyzet miatti elkeseredettségéből fakadó elragadtatásnak vádjával ne illettetthessem. Mondta a fentieket akkori prorektorunk akkor, mikor egyetemünk itt a leg-rohamosabban fejlődő korszakát élte, mikor csak féltékenykedésből vagy elviselhetetlenek beképzelt anyagi áldozatok miatt értek — nem illetékesek részéről — támadó szavak. Mi bízunk abban, hogy azok a veszélyek, melyek most a tudományt és a felsőbb oktatást s ez által a nemzetet is fenyegetik, az ország anyagi helyzetének javulásával majdan el fognak múlni, s Alma Materünk megerősödése újból be fog következni.

A sok súlyos veszteséggel szemben — a tényleges tanári testület javára — mindössze csak annyit könyvelhetünk el, hogy Dr. Mester Jánost, a filozófia nyilván. rk. tanárt a Kormányzó Úr Ö Főméltósága nyilván. rendes tanárrá kinevezni méltóztatott.

A nyereségi oldalra kell írunk azokat az erkölcsi jutalmakat és kitüntetések is, melyeket tanártársaink és tudományos segédeink, tudományos, vagy más irányú értékes tevékenységük jutalmazásaként nyertek.

Ilyen nyereséget jelentő személyi változás, hogy a Kormányzó Úr Ö Főméltósága Dr. Engel Rudolf egyetemi magántanárnak, a belgyógyászati klinika adjunktusának az orvosképzés és a szakirodalom művelése, Dr. Gyulai Zoltán egyetemi magántanárnak, a kísérleti fizikai intézet adjunktusának az egyetemi oktatás és tudományos irodalom terén szerzett érdemeiknek elismerésül, az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet adományozta.

Ezekhez az örvendetes jutalmazásokhoz sorakoznak a magántanári képesítések is, melyekben elismert tudományos érdemeik révén részesültek a jog- és államtudományi karnál: Dr. Balás P. Elemér igazságügyi miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri

osztálytanácsos a „Büntetőjog“-ból. Az orvosi karnál: Dr. Berkesy László belgyógyászati klinikai tanársegéd „A fertőző betegségek diagnosztikája“, Dr. deési Daday András OTI ellenőrző orvos „Fejezetek a magyar orvostörténelemből, különös tekintettel közegészségügyünk kialakulására“, Dr. Kühbacher Ferenc szülészeti és nőgyógyászati klinikai tanársegéd „Szülészeti pathologia“, Dr. Méhes Gyula a tihanyi magyar biológiai kutató intézet adjunktusa „Gyógyszerhatástani gyakorlatok“, Dr. Rejtő Kálmán bőrgyógyászati klinikai tanársegéd „Bőrgyógyászati diagnosztika“, Dr. Csinády Jenő élettani intézeti tanársegéd „Munkafiziológia“, Dr. Gaál András m. kir. közegészségügyi intézeti egészségügyi felügyelő „Egészségvédelem hazánkban és külföldön“, Dr. Petrányi Győző gyermek-klinikai tanársegéd „Gyermekgyógyászati propedeutika“ című tárgykörből. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon: Dr. Lukcsics Pál, Br. Eötvös József kollegiumi rendes tanár „A pápaság története a XIV és XV. században“ és Bálint Sándor okl. középiskolai és tanítóképző-intézeti tanár, ethnográfiai intézeti tanársegéd „Az alföldi magyarság néprajza, különös tekintettel Szeged népére“ című tárgykörből. Szívből kívánjuk ifjú kartársainknak, hogy további tudományos munkásságukkal még sok sikert és újabb elismeréseket nyerjenek el.

Mindnyájunkat jól eső érzéssel tölt el, ha fiatal tudósok értékes tudományos munkásságát kitüntető cím adományozásával és egyetemünkön a tanítási jog megadásával jutalmazhatjuk, de különösen örömünkre szolgál, ha a részünkről nyújtható legnagyobb kitüntetést, a honoris causa doktori címet adhatjuk olyan kiválóságoknak, kik az egyetem fejlesztése vagy a tudomány művelése körül rendkívüli érdemeket szereztek. Ilyen örömnepben a tanév folyamán kétszer volt részünk. Először december 2-ikán, mikor a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának legmagasabb jóváhagyásával Wagner János nyug. kir. tanító-

képzőintézeti főigazgatót, a botanikai tudományok kiváló művelőjét a bölcsészettudományok, másodszor februárius 8-ikán, mely napon dr. moóri Glattfelder Gyula úr Önagyméltóságát, Csanád-egyházmegye püspökét, a jogtudományok tiszteletbeli doktoraivá avathattuk, s nyújthattuk át ünnepélyesen a díszdoktori oklevelet. Különösen fényes keretek között folyt le a püspök úr Önagyméltóságának honoris causa doktorrá fogadása, melyen Szeged város közönségének színe-java részt vett. Mélyen megható, mindig emlékezetesnek maradó ünnep volt ez: a nagyra-becsülésnek, őszinte szeretetnek és a legmélyebb tiszteletnek a megnyilvánulása. Számunkra pedig mindezek felül megnyugtatót szerző aktus is, hogy Öexcellenciája iránt, ki nemcsak a tudomány műveléseért, hanem egyetemünk fejlődéseért, újjáépülhetéseért és azon törekvések elhárításaért, melyek megcsonkítását célozták, oly sokat tett, hálánknak egy szerény jelével adózhattunk.

Az előbbiekkal kapcsolatban kell megemlítenem, hogy Dr. munkácsi Joó Imre nagykőrösi református Arany János főgimnáziumi nyugalmazott tanárt, egyetemünk 50 évvel ezelőtt avatott érdemes doktorát, aranyoklevéllel tüntettük ki. Az aranyoklevelet hivatalosan március hó 10-én Nagy-kőrösön, a Rector képviseletében, Dr. Imre Sándor kartársunk, bölcsészeti prodekán, az ünnepelt érdemeit méltató lélekemelő beszéd kíséretében, ünnepélyes külsőségek között, adta át.

Átcsatolt területen élt Dr. Sinkovits Aurél nyug. honvédtörzsorvost, félszázados doktorrá avatásának évfordulója alkalmából, szintén arany oklevéllel akartuk kitüntetni. Az arany-diploma már el is készült, mikor híre érkezett, hogy a kitüntetésre érdemesített öreg úr hirtelen elhunyt. Így az oklevelet csak a családnak — mint kegyeletes emléket — küldhettük el.

Mint örvendetes eseményekről számolhatok be a következőkben azokról a jelentősebb kitüntetésekről, melyek tanártestületünk tagjait érték.

Dr. Csekey István ny. r. tanárt a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a Magyar Vöröskereszt Egylet országos átszervezése és fejlesztése, valamint emberbaráti és szociális feladatainak megvalósítása körül szerzett érdemei elismerésül a magyar vöröskereszt érdemkeresztjével tüntette ki. Az Észtt Irodalmi Társaság tiszteleti tagjává, a Finnugor Kulturbizottság magyar osztályának elnökévé választotta.

Dr. Ereky István ny. r. tanárt a Magyar Tudományos Akadémia rendes, dr. Kerékyjártó Béla és dr. Széki Tibor nyilv. r. tanárokat, valamint dr. Szőkefalvi Nagy Gyula c. ny. tanárt levelező tagokká választotta.

Dr. Csengery János nyug. ny. r. tanár elnyerte a M. T. A. Kazinczy Gábor és neje jutalmát s a Magyar Tudományos Akadémia Classica Philologiai Bizottságának elnökévé választotta.

Dr. Sik Sándor ny. r. tanár elnyerte a M. T. A. Voinits érmét.

Dr. Szentgyörgyi Albert ny. r. tanárt a Hallei Karl Ludvig Akadémia tagjává, dr. Jeney Endre ny. r. tanárt a „Finn Duodecim Társaság“ tiszteletbeli tagjává, dr. Kiss Ferenc ny. r. tanárt és Gellért Albert magántanárt a franciaországi „Association des Anatomistes“ rendes, dr. Baló József ny. r. tanárt a „Société Anatomique de Paris“ membre associé étranger-ré választotta.

Dr. Győrffy István ny. r. tanárt a Finnische Zoologische Botanische Gesellschaft Vanamo (Helsinki) levelező tagjává nevezte ki.

Dr. Tomcsik József ny. rk. tanárt az „Országos Közegészségügyi Tanács“ rendkívüli tagjává nevezte ki.

Dr. Berecz János ny. r. tanárt a „Magyar Nőorvosok Társasága“ az 1936 évi nagygyűlésre elnökké választotta.

Dr. Zolnai Béla ny. r. tanár megválasztatott a „Revue des Études Hongroises“ szerkesztő-bizottságának tagjává és a „Société des Amis de la Nouvelle Revue de Hongrie“ választmányi tagjává.

Dr. Banner János c. ny. rk. tanár megválasztott a belgrádi Archaeologiai Társaság levelező tagjává.

Dr. Szabó László c. rk. tanár kormányfőtanácsosi címet kapott.

Dr. Dudich Endre magántanárunk a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti Karán az állatrendszertani tanszékre egyetemi nyilvános rk. tanárrá neveztetett ki.

Dr. Olay Ferenc magántanárt, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium miniszteri osztálytanácsosát a V. K. Miniszterium IV. ügyosztályának főnökévé nevezték ki.

Dr. Treer József magántanárt a „Magyar Fül- és Gégeorvosok Egyesületé”-be alelnökké választották meg.

Dr. Jancsó Miklós magántanár a „Rainer L. (Tuckahoe N. V. — U. S. A.) által Kopp J. emlékezetére 1931 — 33-ban megjelent, magyar intézetben készült kísérleti bakterologiai és immunitástani dolgozatra kitűzött pályadíjjal jutalmaztatott.

Tanítványaink közül Bibó István jogtudományi doktor, a bécsi Coll. Hung. állami ösztöndíjas növendéke és Papp János, a bölcsészettudományi Kar végzett hallgatója részesültek magasabb kitüntetésben, amennyiben a Kormányzó Úr Ő Főméltósága engedélye alapján május hó 19-én mindkettőt — sub auspiciis Gubernatoris — avathattuk ünnepélyes formák között a közönség élénk érdeklődése mellett államtudományi, illetve bölcsészettudományi doktorokká. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága legmagasabb személyét Dr. Szily Kálmán vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi államtitkár úr képviselte.

Különböző évfolyamokon levő tanítványaink közül is többen, kik szorgalmukkal, tehetségükkel kitűntek, kik pályatételek kidolgozásával magasabbrendű tudományos törekvéseknek és bűvárkodás iránti hajlamosságuknak tanújelét adták, részesültek jutalmazásban. Ifjaink — első szárnypróbálgatásaikképen — itt Szegeden még egy esz-

tendőben sem mutattak fel oly szép eredményt, mint a múlt tanévben, melyben a hirdetett pályatételekre összesen 51 jutalomra érdemes dolgozatot nyújtottak be, a mi azt jelenti, hogy az összes hallgatóságnak 3·2%-a nyert pályadíjat. Örvendetesen állapíthatjuk meg, hogy nagy szám ez, ha figyelembe vesszük a tíz év előtti, vagy akár a múlt tanévi eredményeket, melyekben 1% illetve 2·4% volt a jutalmazottak száma. Reméljük, hogy ez a számarány emelkedés tovább fog tartani.

Az egyetemünkön folyó széleskörű tudományos munkát első sorban is előmozdította és lehetővé tette egyetemi könyvtárunk. Beszámolóink évről-évre meglepő fejlődését, forgalmának feltűnő növekedését, könyvanyagának igen nagy mértékű szaporodását tanúsítják. Erre vonatkozó jelentésem szabályszerűen sorakozik elődeim hasonló ki-mutatásaihoz, még jobban alátámasztva szükségességét egy új könyvtárhelyiség létesítésének, mivel a Dugonics-téri központi egyetemünk első emeletén a gyorsan növekedő állományát folyton újabb és újabb, a közlekedést szolgáló folyosó részeknek raktár céljaira való hozzácsatolásával képesek csak elhelyezni. A bővítésnek ez a módja már nem tarthat soká. A könyvtár jelenlegi állománya 184.718 kötet, 11.210 darabbal több, mint az 1932/33. tanévben. A könyvtárat 1933 szept. 1-óta 1300-al többen vették igénybe mint egy évvel azelőtt s így a látogatók száma 49.321-re emelkedett, kik között 41.782 volt egyetemi hallgató. A látogatók száma 9 év alatt meghatszorozódott s ennek következtében az olvasótermek is szűkké váltak.

Az elmúlt tanévben egyetemünknek külfölddel való szellemi kapcsolata is jelentékenyen erősödött és pedig nem csupán azért, mert tanártársaink, assistenseink és tanítványaink, ünnepeken, kongresszusokon előadások tartása végett, vagy tanulmányi célból, gyakran fordultak meg külföldön, hanem azért is, hogy külföldi

tudósok, különböző alkalmakkor, igen szép számmal ke-restek föl bennünket.

Első látogatónk volt Funck Brentano francia törté-nész, a párisi akadémia tagja, ki meghívásunkra, a böl-csészeti auditorium maximumban, október hó 20-án „Paris a travers les ages“ címen tartott vetített képekkel illusztrált előadást.

November 26-án volt szerencsénk a nagy magyar-barát angol képviselőhöz Llewelin Jones-hoz, kit — a városházán tartott, jobb jövők iránt reményekkel eltöltő lelkes beszéde után — egyetemünk estebédre látott vendégül.

Ugyancsak a külföldi kapcsolatunk erősítése végett, de különösen az olasz nemzet iránt érzett hálánk és nagyrabecsülésünk kifejezése képen, Ludovico Ariosto a nagy olasz költő halála negyedszázados fordulója alkal-mából, februárius 28-án, Egyetemünk Aulájában emlék-ünnepélyt tartottunk, melyen Dr. Sik Sándor egyet. ny. r. tanár kartársunk méltatta Ariosto irodalmi jelentőségét, az ünnepi beszédet pedig — meghívásunkra — Ettore Romagnoli Ő exzellenziája, a görög és római klasszikusok kiváló fordítója, az olasz kir. akadémia rendes tagja, tar-totta. Az ünnepségen megjelent a budapesti olasz követség több előkelő tisztviselője és a fővárosunkban tartózkodó olasz diákok közül is számosan.

Tanévünk végén Finn és Észtről országából kiváló po-litikusok és egyetemi tanárok, — számszerint mintegy heten — tiszteltek meg látogatásukkal, kikkel nemcsak az egyetem falain belül, hanem a tiszteletükre rendezett kirándulásokon s azonkívül a fehér asztalnál is hosszabb időt tölthettünk.

Külföldi vendégeink fogadásánál, kirándulások szer-vezésénél s az itt tartózkodásuk ideje alatt tartott ünnepi ülések rendezésénél fáradságos munkát végeztek dr. Iványi Béla, dr. Csekey István és dr. Kogutowicz Károly kar-

társaink. Első sorban nekik tulajdonítható, hogy idegen látogatóink körünkben jól érezték magukat. Fogadják erről a helyről is hálás köszönetem.

Egyetemünk tanárainak és segédtszemélyzetének tagjai közül számosan időztek hosszabban, vagy fordultak meg külföldön előadások tartása, valamint kongressusokon való részvétel végett. Dr. Miskolczi Rezső ny. rk. tanár Németországban és Ausztriában végzett — négy hónapon át — öröklés kutató tanulmányokat. Dr. Buday Árpád ny. r. tanár és dr. Banner János c. ny. rk. tanár a Hariseion ösztöndíj támogatásával — a tavasz folyamán — három hónapot töltöttek Görögországban tanulmányúton. Dr. Horváth Barna ny. r. tanár Párisban, dr. Szent-Györgyi Albert ny. r. tanár Belgrádban és Wiesbadenben, dr. Baló József ny. r. tanár Madridban a rákkongressuson, dr. Kiss Ferenc ny. r. tanár Brüsszelben, dr. Burger Károly c. rk. tanár Londonban, Waltner Károly c. rk. tanár Zürichben és dr. Botár Gyula tanársegéd Brüsszelben tartottak előadást. Dr. Mészáros Gábor egyetemi m. tanár, a betegélelmezési osztályunk vezetője, külföldi ösztöndíjjal, tanévünk második felében, Bécsben végzett diietetikai tanulmányokat. Dr. Boda István magántanárunk tanulmányi segéllyel Lipcsében és Tübingenben pszichológiai kongresszusokon vett részt. Volt tanítványaink közül pedig többen a külföldi Collegium Hungaricumokban folytattak tanulmányokat.

Egyetemünk tanárai és tudományos segédtszemélyzete a külföldi kapcsolatok mellett természetesen első sorban is hazánkban ápolta különösen a társegyetemekkel való gyakori érintkezést. Belföldi szaküléseken, kongresszusokon, értekezleteken számosan jelentek meg közülünk és tartottak előadásokat vagy vezettek üléseket. Az egyetemek tanárai közötti kapcsolatok kimélyítését célozzák éppen a mi kezdeményezésünkre gyakorlatba vett évi egyetemközi összejövetelek, melyet az idén a pünkösdi ünnepek alkalmával,

május 19-től 21-ig — hat év után immár másodszor — itt Szegeden tartottunk. A jól sikerült egyetemközi összejövetelnek minden mozzanatáról a Felső Oktatásügyi Egyesület néhány nappal ezelőtt megjelent 27-ik füzetébe számolt be nagy részletességgel.

Ami a hallgatóságunknak a létszámát illeti, ebben a tekintetben sem számolhatok be fejlődésről, de nagy visszaesésről sem. Első félévben 2083, a másodikban 1892 volt a létszámuk; 43-al, illetve 85-el kevesebb mint a múlt tanév féléveiben. Doktori fokot nyertek 408-an a következő megoszlással: kánonjogi 6, jogtudományi 195, államtudományi 117, orvostudományi 57, bölcsészettudományi — a bölcsészeti karról 27, a math. term. tud. karról 5, gyógyszerésztudományi 1.

A nőhallgatók száma volt az első félévben $421 = 20.2\%$, a másodikban $402 = 21.2\%$.

Tandíjmentességben vagy tandíjkedvezményben részesültek az első félévben 956-an, a második félévben 937-en. Az elengedett tandíj összege az első félévben 55.920 P 50 f-t, a második félévben 54.703 P 50 f-t, az egész tanévben tehát összesen 110.624 pengőt tett ki, ami azt jelenti, hogy egyetemünk a múlt tanévben a bevett díjaknak 45.2% -ával egyenlő összeget engedett el.

Egyetemünk tehát mindent elkövetett, hogy érdemes hallgatóinak a rossz gazdasági viszonyok folytán megnehezült helyzetén könnyítsen. Különösen sokat tettek hallgatóink segélyezése tekintetében diákjóléti intézményeink: az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda, a Mensa Academica Publica és a Horthy Kollégium. Elsőnek említett intézményünk 752 folyamodót részesített csaknem 50.000 pengőt kitevő összeggel segélyben. Nem nagy ez az összeg, ha figyelembe vesszük, hogy ebből 66 P 66 f. jutott átlagosan — egész tanévre — egy segélyezett hallgatóra. Nagy nyomorral küzdő, igazán érdemes ifjaink megfelelő támogatására kétszer ekkora összeg is kevés

lett volna. Nagy gondot is okozott és sok töprengésre adott okot a Diákvédő Iroda érdemes elnökének Dr. Buday Árpád kartársunknak, ki teljes átérzéssel viseli szívén ifjúságunk nehéz helyzetét, hogy a múlt tanévben az államszegélynek csökkentése folytán az előző évinél 3100 pengővel kisebb segélyösszeget, a nagyszámban megsza-
porodott szegénysorsú diákjaink között, hogyan ossza fel. Hogy csakis igazán érdemesek kapták a segélyt bizonyítja az a körülmény, hogy a nyertes pályamunkák szerzőinek több mint 67%-a élvezte az iroda támogatását.

A Mensa Academica Publica jóvoltából szegénysorsú hallgatóink 21 pengőért kaptak étellemezést, de ezenkívül félélvönként 164-en még ennél is jóval kevesebbet, 12-en pedig semmit sem fizettek. Sokat köszönhetett a hallgatóságunk a Horthy Kollegiumnak is, melyben havi 54 vagy 45 pengőért nyerhettek — napi háromszori bőséges étkezéssel — teljes ellátást. Ezenkívül a segélyezésre érdemesek és arra tényleg rászorulóok — összesen 129-en — külön kollégiumi segélyt is kaptak és pedig rászorultságuk és érdemességük szerint havi 21 pengőt, vagy ennél kevesebbet. Így a legkiválóbb és szegénysorsú egyetemi hallgatók a teljes kollégiumi ellátást havi 24 P befizetése ellenében élvezték.

Egyetemünk hallgatóinak nemcsak szellemi és anyagi szükségleteiről gondoskodott, hanem testneveléséről is. Ezt a feladatot teljesítették a Testnevelési Intézet és a KEAC. Céltudatos működésüknek eredményét, szép sikerét bizonyította a tanév befejeztével tartott dísztorna és löverseny, melyen egyetemünk és a főiskola női és férfi hallgatói a tornában, atlétikában és játéokban tettek bizonyosságot testi ügyességükről és rátermettségükről. A jól sikerült löversenyen pedig több mint 600 hallgatónk vett részt. Nagyjelentőségűnek kell minősítenünk az elért eredményeket akkor, mikor a Testnevelési Intézet tornaterem és sportpálya hiánya miatt legyőzhetetlennek látszó nehéz-

ségekkel küzd. A volt kálvária-téri sebészeti klinika helységeiben a testnevelés mindössze a fegyelmező gyakorlatok végzésében merülhetett ki, kellő testgyakorlásról szó sem lehetett. Most miután ezt az épületet eredeti rendeltetésének — ipariskolának — nemsokára átadják, a Testnevelési Intézet rövidesen hajlék nélkül marad. Ennek a fontos intézetnek mielőbbi végleges elhelyezéséről gondoskodnunk, sürgős teendőink közé tartozik. A testnevelés és a sport fejlesztetése szempontjából nagyon sokat jelent, hogy sikerült az Ujszeged legkülső és a hallgatóság által nehezen megközelíthető periferiáján levő, évekkel ezelőtt létesített, ú. n. Klebelsberg-féle sportpályának a felsővárosi villamos vasút vonalja melletti levante pályára való átköltöztetését lehetővé tenni, sőt az áttelepítést már meg is indítani.

Elismeréssel kell nyilatkoznom a hallgatóságnak a mult tanévben tanusított magaviseletéről is. Az Emericána és a Turul Szövetség tagegyesületei fegyelmező erejének volt köszönhető, hogy az egyetemi zavargások Szegeden zajlottak le legsímábban. Az Emericánába és a Turul Szövetségbe tömörült egyetemi és főiskolai hallgatók a nélkül, hogy az ifjúsági szolidaritást megsértették volna — kevés lényegtelen kivételtől eltekintve — mindenkor komoly formában igyekeztek érvényt szerezni az ifjúság kívánalmainak.

A Turul Szövetség volt első az országban, amely Szegeden kényelmes, egészséges és bajtársias otthont rendezett be nemcsak tagjai, hanem egyetemünk valamennyi elismert szövetségbe tartozó hallgatója számára. A Turul Szövetség szegedi ker. vezérsége csaknem kizárólag tagjai adakozásából, berendezési költségeit kifizette, klubját öneréből fentartotta s ezeken kívül közel ezer pengőt fordított készpénzsegélyezési célokra, 500 pengőt kulturális célokra és saját menzáján 1830 esetben nyújtott természetbeni ebéd-vacsora segélyt arra rászoruló egyetemi és főiskolai hallgatók számára.

Értékes munkát végzett az Egyetemi Énekhar is, melyet már 10 év óta, minden elismerést megérdemlő odaadással és lelkesedéssel és szakértelemmel vezet és fentart Dömötör Gyula szigorló orvos. Az ő kitartó buzgó fáradozásának köszönhető, hogy az énekhar állandó fejlődést mutatva, eredményesen működhetett, s tíz éves fenállása alkalmából jubiláris nyilvános ünnepi hangversenyt rendezhetett.

Mint az egyetemünk administrációját érintő eseményeket említtem fel, hogy a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr Önagyméltósága Dr. Pettykó János főtanácsos, tanácsjegyző Urat a pécsi Erzsébet tudományegyetemhez, s helyébe ugyanezen egyetem tanácsjegyzőjét Dr. Nyakas János tanácsos urat helyezte át, továbbá, hogy a rektori hivatalnak egyik derék, szorgalmas tisztviselőnjét Küjbusz Irén irodatiszt kisasszonyt a IX. fiz. osztályba irodafőtisztté nevezhettem ki. Egyetemünk életében nemcsak örvendetes, de jelentős is egy olyan esemény, mint a legutóbbi akkor, mikor a kisebb tisztviselői állások folytonos beszüntetése miatt, a már hosszú évek óta a IX. és X. fiz. osztályba sánylődő, érdemes hivatalnokaink nem tudnak előbbre jutni.

Gazdasági Hivatalunkban is egy fontos változás történt, amennyiben az igazgatást, melyet a tanév eleje óta — külön megbízás alapján — a már nyugalomba készülő Holló Domokos gondnok, az egész tanári testület elismerését kiérdemlő lelkiismeretességgel, szorgalommal és ügyszeretettel végzett, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendeletére — március elsejével — Rostás Elemér főmérnök úr vette át. Szívből kívánjuk, hogy az igazgató úr, ki már eddigi működésével is rátermetségének fényes jelét adta, ezt a mai viszonyok között fölötte megnehezült munkát egyetemünk fejlődésére s a tanári testület érdekeinek javára végezhesse.

Végül nem hagyhatom felemlítés nélkül azokat az

adományokat, melyekkel egyes jóakaróink egyetemünk vagyonát gazdagították. Így Dr. Dános Árpád c. ny. rk. tanár özvegye 20 drb. 9600 korona névértékű Budapest székesfővárosi 1914 évi 4 $\frac{1}{2}$ %-os kölcsönkötvényt adományozott a jogi karnak, az elhunyt férje nevét viselő alapítvány céljaira. Az Orvosi Karnak a Müller Antal és Nyáry István pályadíj alapítvány ajánlatot fel 9.497 pengő 35 f összeggel. Dr. munkácsi Joó Imre nagykőrösi ref. gimnáziumi nyugalmazott tanár, doktorrá avatásának 50-ik évfordulója alkalmából, a bölcsészettudományi karnak 500 pengős alapítványt tett azzal, hogy ezen alapítványi összeget anyagi tehetsége szerint szíves készséggel gyarapítani fogja. Taiszer János szobrászművész, a központi egyetem alagsori helységében több éven át műterem céljaira használt helységek ellenszolgáltatása fejében négy kiváló elhunyt professornak; Brassai Sámuelnek, Lechner Gedeonnak, Farkas Lajosnak és Kolosváry Sándornak életnagyságú fehér márvány mellszobrával ajándékozta meg egyetemünket. A két utóbbi hírneves jogi professoroknak szobraikat május hó 21-én az egyetemközi összejövetel alkalmából a jogi kar dekáni hivatalában egy bensőséges házi ünnepség keretében avattuk fel, melyen Menyhárhth Gáspár kartársunk emlékezett meg a két nagynevű jogtudósunkról hozzájuk méltó beszéd keretében. A Chonka család pedig Brassai Sámuelnek életnagyságú olajfestményét ajándékozta egyetemünknek. Fogadják a nemesszívű adományozók hálás köszönetünket.

S most midőn beszámolómnak végére értem, legyen szabad kommentárként egy rövid megjegyzést tennem arra a keserű kifakadásra vonatkozólag, melyet jelentésem elején, egyetemünk legyöngülése miatt, tettem. Végtelenül bántana ugyanis, ha valaki véletlenül azt gondolná, hogy azért, mert már csak fél lábbal vagyok ezen az egyetemen, az a kifakadásom nem lehetett őszinte. Éppen ezért lelki szükségét érzem ebből az ünnepélyes alka-

lomból is kinyilatkoztatni és fogadni, hogy ehhez az egyetemhez, melynek hallgatója voltam, melyen pályámat kezdtem s a mely 12 évvel ezelőtt egyik tanszékére meghívással megtisztelt és kitüntetett, hű maradok, sorsa — míg élek — szívesen fog feküdni s fejlődése mindig örömet, visszafejlődése bánatot fog jelenteni számomra.

Végül köszönöm tanártársaimnak és egyetemünk minden szervének, hogy rektori működésomben megértően támogatni, tanácsaikkal útbaigazítani és sok terhes munkámon könnyíteni szívesek voltak. Kartársaim jóindulatának s irántam mindenkor tanusított eléggé meg nem hálálható szolgálatkészségének köszönhetem, hogy a mult tanévben egyetemünk kormányzásának felelősségteljes munkáját — az adott nehéz viszonyok között is — elvégezhettem.

Most pedig azzal a reménnyel és kívánsággal adjuk át kartársaink egyhangú bizalmából, a vezetésre küldötteknek, az egyetem kormányzásának külső jelvényeit, hogy az új tanév ismét fejlődésnek, egy jobb jövő felé való gyors haladásnak mutathassa örvendetes jeleit.

Magnifice Rector!

Most a midőn Magnificentiád vállaira helyezem a rektori láncot, nemcsak egy díszes és sok felelősséggel, valamint terhes munkával járó méltóságnak a jelvényét adom át, hanem egyben annak a bizalomnak szimbolumát is, mely Méltóságodat egyetemünk legmagasabb tisztségébe emelte és amelynek alapján az egész tanári testület megnyugvással néz rektori működése elé.

Tudjuk, hogy Méltóságod, ki már ezelőtt is tudományos és tanári kötelezettségeinek lelkiismeretes teljesítése mellett egyetemünk közügyeiért, fáradságot nem ismerve, odaadó lelkesedéssel oly sokat tett, ki puritánságával és sokoldalú munkásságával mindig példát mu-

tatott, s ki egyetemi ifjúságunknak atyai szeretettel féltő barátja volt, mindenre kiterjedő figyelmes irányításával és ismert erélyességével, egyetemünket — az adódó viszonyok között — a legjobb úton fogja vezetni. De tudjuk azt is, hogy a folyton nehezedő viszonyok és körülmények kemény próbára fogják tenni Méltóságod vezetésre prae-destinált képességeit, ha csak kis részét is meg akarja valósítani azoknak a terveknek, melyeket rajongásig szeretett Alma Materének érdekeiért lelkében szőtt.

Szívből kívánom, hogy Méltóságod törekvéseit mennél több siker koronázza, s könnyen legyőzhesse azokat az akadályokat, melyek az előrehaladásnak útját állhatják.

Az Úristen áldja és segítse meg munkájában!



VII.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és tudományos segédszemélyzet tudományos munkássága.



A jog- és államtudományi karon:

Dr. MENYHÁRTH GÁSPÁR ny. r. tanár:

A kizsákmányoló ügyletekről. („Jog“ c. folyóirat Szeged 1. szám.)

Dr. POLNER ÖDÖN ny. r. tanár:

1. La Constitution de la Hongrie. Milano 1933; klny. a „La Costituzione degli Stati nell'Età Moderna“ című vállalatból; 522—566. l.

2. Választójogi tövényhozásunk. A m. kir. Ferencz József-tudományegyetem baráti egyesülete jog- és államtudományi szakosztályában tartott előadások 8. füzeté; klny. 34 l.

3. Az összeférhetetlenségi tövényjavaslat. Miskolc, 1933; Miskolci jogászet-könyvtára 92. sz.; 17 l.

4. A Mária Terézia-rend közjogi jellege. Magy. Tud. Akadémia II. oszt. filozófiai és történettud. Értekezések IV. köt. 7. szám, 1934. 58 l.

5. Rektori székfoglaló és beszámoló a pozsonyi m. kir. Erzsébet-tud. egyetem 1918/9. tanévi rektori minőségben. Pécs, 1933. 59 l.

Dr. BUZA LÁSZLÓ ny. r. tanár:

Die Revision der Pariser Friedensverträge. (Könyvismertetés) Zeitschrift für öffentliches Recht, Band XIII. Heft 3. S. 446—448.

Dr. HELLER ERIK ny. r. tanár:

1. A biztonsági rendszabály jövője. (Büntetőjogi tanulmányok Angyal Pál születése 60-ik és jogtanári működésének 35-ik évfordulójának emlékére. Budapest, 1933. 30—42. old.).

2. Új jelszavak a büntetőjogban („Jog“ c. folyóirat I. évf. 1. sz. 17—25. old.).

Dr. TÚRY SÁNDOR KORNÉL ny. r. tanár:

A díjvisszatérítés kérdése a biztosítási szerződés megtámadása esetében. Biztosítási Évkönyv XXVI. kötet (30 l.)

Dr. CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. A kultúrpolitikus. Klebelsberg emlékezete. (Széphalom-Könyvtár: 30. sz.) Szeged, 1933. 22 l.

2. Finnország oktatásügye. (Magyar Pedagógiai Lexikon I. r., Budapest, 1933. 617—623. hasáb.)

3. Budapest, Buda vagy Pestbuda? Változtassuk-e meg a székesfőváros nevét? (Városkultúra VI. évi., Szeged, 1933, 21. sz. 371—373. l. — Kivonatolta a Szolnoki Újság 1933 XI. 21-i sz.)

4. A kis Észtország, amely a nemzetiség bevallásának szabadságát büntetőjogi oltalomban részesíti. (Brassói Lapok 1934. I. 14-i sz.)

5. A márciusi és a mai ifjúság. (Délmagyarország, Szeged, 1934. III. 18-i sz. — U. a. Egyházi Híradó XIII. évf., Szeged, 1934, 12. sz. 2—4. l. — U. a. Fialat Magyarság IV. évf. Budapest, 4. sz. 61—63. l.)

6. A mai ifjúság. (Lendület I. évf., Békéscsaba, 1934. áprilisi sz. 4—6. l. — U. a. Tolnamegyei Hirlap, Szekszárd, 1934 IV. 1-i sz.)

7. Esetem Móra Ferencsel. (Délmagyarország, Szeged 1934 IV. 1-i sz. — U. a. Híradó, Pozsony, 1934 IV. 1-i sz. — Tolnamegyei Hirlap, Szekszárd, 1934 V. 19-i sz. — Kivonatolta a Pesti Hirlap 1934 IV. 5-i sz.)

8. Das Staatsangehörigkeitsrecht der Republik Estland. (SA aus Leske—Loewenfeld, Rechtsverfolgung im internationalen Verkehr Bd. VII: Das Recht der Staatsangehörigkeit der europäischen und ausser-europäischen Staaten. Teil 1.) Berlin 1934, S. 79—110.

9. La Lettonie d'aujourd'hui. (Nouvelle Revue de Hongrie XXVII^e année, Budapest, 1934. No 5, p. 530—531.)

10. Estland. Die neue Verfassung. (Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht Bd. IV., Berlin und Leipzig 1934. H. 2, S. 438—450.)

11. Finnek, észtek, magyarok. (Délmagyarország, Szeged, 1934. VI. 6.)

12. Die Verfassungsänderung in Estland. (Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht Bd. IV., Berlin und Leipzig 1934. H. 3, S. 536—543.)

13. Szerkesztette a Bibliotheca Hungarico-Esticát és azt a hat kötetből álló észt elbeszélő sorozatot, amely Kner északi sorozatában jelent meg Bán Aladár és Virányi Elemér fordításában Gyomán, 1933 karácsonyára.

Dr. SURÁNYI-UNGER TIVADAR ny. r. tanár:

1. „Die Entwicklung der theoretischen Volkswirtschaftslehre im ersten Viertel des 20. Jahrhunderts“ (Jena 1927) c. munkájának japánnyelvű fordítása Tsuneo Horitól, az Osaka University of Commerce professzorától, a Nippon Hyoronsha kiadásában, Tokio 1934. 540 l.

2. Világ gazdasági kibontakozás. Symptomatikus és átiológiai konjunkturakutatás. Szeged, 1933. 18 l.

3. Több könyvismertetés és bírálat gazdaságtudományi szakfolyóiratokban.

Dr. HORVÁTH BARNA ny. r. tanár:

1. A jog racionalizálása. Különlenyomat a Társadalomtudomány 1933. évi 1—2. számából. 14 l.

2. Les Sources du Droit positif. Annuaire de l'Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique. Paris, 1934. 132—144. l.

3. Rechtssoziologie. Probleme der Gesellschaftslehre und der Geschichtslehre des Rechts. Berlin 1934. 331 l. (Egyuttal: Beihefte des Archivs für Rechts- und Sozialphilosophie, Heft 28.)

4. Modern jogelméletek. Jogtudományi Közlöny, 69. évf. 23. sz. 1934. június 9. (szegedi szám) 130—131. l.

Dr. ALMÁSI ANTAL c. ny. rk. tanár:

1. Házassági jogi tanulmányok: I. Az eljegyzés (Jogállam XXXII. évfolyam 311—326 oldalakon.)

2. Újabb vagyonjogi fogalmak bírói gyakorlatunkban (Jogt. Közl. 1933. évi 47. szám.)

Dr. MESZLÉNY ARTUR c. ny. rk. tanár:

1. Nobe critiche sul progetto del primo libro del codice civile italiano. (Roma — Istituto di studi legislativi.) 1933. 60 oldal.

2. Gyógyszerek árusítása gyógyszerkereskedő részéről 1933. 54 oldal.

3. Gyógyszerek árusítása gyógyszerkereskedő részéről 1934 180 oldal.

4. A minták oltalmáról szóló rendelet tervezetére észrevételek 1934. 8 oldal.

5. Obligationenrecht. A Pester Lloyd 1934. április 24-i számában.

6. Das prozessuale Verfahren in Wettbewerbs-Angelegenheiten zum Begriff des Mitbewerbers. Előadományok a tisztességtelen verseny leküzdésére alakult nemzetközi liga 1934. évi berlini konferenciájára.

Dr. ZEHERY LAJOS c. ny. rk. tanár:

1. Gondolatok a büntetőjogi perorvoslati rendszer megjavításáról. Magyar Jogászegyleti Értekezések és Egyéb Tanulmányok. I. évf. 3. szám.

2. Grill Döntvénytár, 1933. kötet. Büntetőjog.

Dr. SCHNELLER KÁROLY magántanár:

Kriminalitásunk alakulása terület szerint. Miskolci Jogászélet Könyvtára. Új sorozat 5. 23 lap.

Hj. Dr. BOÉR ELEK magántanár:

1. Das Konjunktur- und Trendproblem bei J. M. Keynes. Schmollers Jahrbuch, Dezember 1933, S. 67. ff.

2. Bírálát a Weltwirtschaftliches Archiv 1933 júliusi számában (90 o. köv.) Paul Einzig, London, „International Gold Movements“ című munkájáról.

Dr. ZÖLDY MIKLÓS magántanár:

1. A megölt kívánságára történt szándékos emberölés (Btk. 282. §.) elhatárolása a közönséges emberölés (Btk. 279. §.) büntettétől. (Büntető Jog Tára LXXXV. 53.)

2. Dr. Jencs Árpád: Vuchétich Mátyás. (Tanulmányismertetés. Magyar Jogi Szemle. XIV. 30.)

3. Dr. vitéz Schultz Ágoston: Az orvos és az igazságszolgáltatás szerepe a jogtalan vetélések leküzdésében. (Tanulmányismertetés. M. I. Sz. XIV. 32.)

4. Dr. Rác György: Beszámoló a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem büntetőjogi szemináriumának munkásságáról az 1932—33. tanévben. (Ismertetés. M. I. Sz. XIV. 359.)

5. Némethy Imre két előadása. (Kritikai ismertetés. M. I. Sz. XV. 39.)

6. Dr. Rácz György: A Nemzetek Szövetségének büntetőjogi érdekű tevékenysége és feladata. (Tanulmányismertetés. M. I. Sz. XV. 69.)

7. Büntetőparancs és újrafelvétel. (Angyal Pál emlékkönyvben írt tanulmány.)

8. Büntetőparancsnak a jogegység érdekében megsemmisítése. (Megbeszélés. Bünt. Jog Tára. LXXXVI. 17.)

Dr. GEŐCZE BERTALAN magántanár:

A Magyar Jogi Szemle melléklapjaként szerkesztésében megjelenő Nemzetközi Jog Tára című szaklapban a következő cikkei jelentek meg:

1. 1933. okt. VIII/5. Vegyes döntőbírósi joggyakorlat.

2. 1934. jan. IX/1. A hágai nemzetközi törvényszék ítélkezése (Az egyetemi per.)

3. 1934. febr. IX/2. és 1934. máj. IX/3. A magyar—jugoszláv vegyes döntőbírósi ítélete (P. Gyula és feleségének az Agrár Alap elleni 233 számú perében.)

4. 1934. máj. IX/3. A magyar—délsláv vegyes döntőbírósi ítélete a menekült magyar köztisztviselők illetményperében.

Kari kiadványok.

A jog- és államtudományi Intézet kiadványai:

1. Dr. Szabó József: Dancig nemzetközi jogi helyzete.

2. vitéz Csiky János: Az általános jogelvek, mint a nemzetközi jog forrása.

3. Ifj. Bibó István dr. A szankciók kérdése a nemzetközi jogban.

2.

Az orvostudományi karon:

Élettani intézet.

Dr. VERESS ELEMÉR ny. r. tanár:

1. Wärmereiz und Wärmestarre der Muskeln. Zeitschrift f. Biologie Lehmann, München 1934. Bd. 95. 13 old. 10 ábra.

Dr. VERESS ELEMÉR és Dr. CSINÁDY JENŐ magántanár:

2. Vizsgálatok ergometrográfiával az izmok együttműködésére vonatkozólag. „Sportorvos“, a Testnevelés melléklete. Budapest 1933. szeptember, I. évf. 8 old. 7 ábrával.

3. Über den Synergismus der Muskeln untersucht mit dem Ergometrograph. Arbeitsphysiologie. 1934. Bd. 8. 9 old. 7 ábra. Berlin, Springer.

Gyógyszertani intézet.

Dr. ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár:

1. Sympathicus és parasympathicus. Orvosi Hetilap 1933. 18. sz.

2. Egyszerű módszer a histamin percutan alkalmazására. Orvosi Hetilap 1933. 42. sz.

3. A görcsoldó gyógyszerek synergismusáról. Orvosi Hetilap 1934. 14. sz.

4. Az új magyar gyógyszerkönyv ismertetése a gyakorló orvos szempontjából. Therapia 1934. 5. sz.

5. Beiträge zur Wirkung des Germanins. I., II. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. Bd. 173. H. 4—6.

6. Ein einfaches Megaskop zur Projection der Kymographion. 1933. Pflügers Arch. 1933. Bd. 233. H. 4.

7. Eine einfache Methode zur perkutanen Anwendung des Histamins. Medizinische Klinik 1934. Nr. 6.

8. Über d. Morphingewöhnung. Megjelenik az Arch. f. exp. Path. u. Pharm.-ban.

Dr. ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár, Dr. LEINZINGER MÁRIA tanársegéd és ifj. ISSEKUTZ BÉLA:

9. Spasmolytische Wirkung u. Oberflächenactivität. Megjelenik az Arch. f. exp. Path. u. Pharm.-ban.

Dr. ISSEKUTZ BÉLA és ifj. ISSEKUTZ BÉLA:

10. A felszinactivitás és a simaizmokat bénító — spasmolyticus — hatás közötti összefüggésről. Magy. Gyógyasztud. Társ. Értesítője. 1933. VIII. évf. 6. sz. 11 old.

Dr. JANCSÓ MIKLÓS magántanár és Dr. J. HERRLER HERTHA:

11. Chemotherapeutische Wirkung und Permeabilität. Vortrag Wiener Mikrobiologische Ges. (1932. nov. 19.) Arbeiten der II. Abt. des Ung. Biol. Forsch. Institut. Tihany 1933. Bd. 6. 16 old.

12. Wirkungsmechanismus des Germanins (Bayer 205) bei Trypanosen. Zentralbl. f. Bakt. 1934. 40 old.

13. The rôle of the natural defence forces in the evolution of the drug resistance of the trypanosomes. I. a. II. Annals of Tropical Medicine and Parasitology 1934. 16 ill. 15 old.

Dr. TUKATS SÁNDOR magántanár:

14. Über die Wertbestimmung des Mutterkorns mit dem Nephelometer. Pharm. Monatsheft Wien 1933. 6 old.

15. Rheum-termelési kísérletek Szegeden III. rész. Megjelenés alatt.

16. Secale cornutum hatékonysága. Megjelenés alatt.

Dr. DIRNER ZOLTÁN tanársegéd:

17. Über die Wirkung antithyreoidischer Substanzen auf die Gaswechsel der Ratte. Megjelenés alatt az Arch. f. exp. Path. u. Pharm.

Ifj. ISSEKUTZ BÉLA:

18. Die innervation des Dünndarms. Pflügers Arch. 1933. Bd. 233. H. 4.

Törvényszéki orvostani intézet.

Dr. JANKOVICH LÁSZLÓ ny. r. tanár:

1. Ein Beitrag zur Fettspaltung in den Lungen. Zieglers Beitr. 1933. Bd. 92. 110 old.

Dr. INCZE GYULA tanársegéd:

2. Adatok a heveny lysolmérgezés agyszöveti elváltozásaihoz. Orvosképzés. 1933. 1. füz. (A bécsi Haberda intézetben készült dolgozat).

3. Tájszöveti vizsgálatok az emberi agyvelőben különböző barbitursavszármazékok okozta heveny és idült mérgezés eseteiben. Budapesti Orvosi Újság 1933. 16. sz. (A bécsi Haberda int. kész. dolg.).

4. Fogaskerek által okozott ritka sérülés. Orvosi Hetilap 1933. 28. sz.

5. Vizsgálatok az A₁ és A₂ vércsoportok elkülönítésére. Orvosi Hetilap 1933. 30. sz.

6. Experimentelle histologische Veränderungen in den inneren Organen infolge unmittelbarer Stromwirkung. Deutsche Zeitschr. f. ges. ger. Med. Bd. 22. 309—21 old. (Bécsben kész. dolg.).

7. Traumás eredetű meningitis pneumococcica. Orvosi Hetilap 1934. 14. sz.

Dr. FAZEKAS I. GYULA tanársegéd:

8. A gerincoszloptörések törvényszéki orvosi szempontból. Orvosképzés 1933. 2. füz.

9. A kettős gyilkosság kísérlete lugkő oldatával. Therapia 1933. 6. sz.

10. A heveny allonalmérgezés okozta szöveti elváltozások, különös tekintettel a központi idegrendszerre. Budapesti Orvosi Újság 1934. 4. sz.

Általános kór- és gyógytani intézet.

Dr. JENEY ENDRE ny. r. tanár:

1. Weitere Beobachtungen an den blutbildenden Organen in Gewebekulturen. Virchow's Archiv Bd. 290. H. 2/3. S. 675. 1933. 13 old.

Dr. JENEY ENDRE és Dr. ROSZTÓCZY ERNŐ:

2. Wechselweise quantitative Isohalenagglutinations untersuchungen an 100 Personen. Zeitschr. f. Rassenphysiologie 1933. Bd. 6. H. 3/4. S. 97. 14 old.

Dr. KANYÓ BÉLA magántanár:

3. A Heine-Medin kór ellen lábbadozó savóval való védekezésre vonatkozó külföldi tapasztalatok. Népegészségügy. 1933. 15 old.

4. Himlőoltás. Dr. Darányi Gyula: Iskolaorvosi tanfolyam előadásai. Függetl. 1933. XVI. fejezet. 25—30 old.

Orvosi vegytani intézet.

Dr. SZENT GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

1. Nachtrag zur Arbeit über die Oxydation der Milchsäure und der β -Oxybuttersäure durch den Herzmuskel. Hoppe Seyler's Zeitschrift f. Physiologische Chemie 1933. okt. Bd. 220. H. 5—6. S. 278. 1 old.

2. Über den Mechanismus der Hauptatmung des Taubenbrustmuskels. Hoppe Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie 1934. május. Bd. 224. H. 1—2. S. 1—10, 9^{1/2} old.

Kórbonctani és kórszövettani intézet.

Dr. BALÓ JÓZSEF ny. r. tanár:

1. Zur Frage der Entstehungsursache der Pankreasnekrose. Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie 1933. 92. 14. 11 old.

2. A verrucák és rák gyakori együttes előfordulása. Orvosi Hetilap 1933. szept. 9. 2 old.

3. Über einen die Thyroxinvergiftung verhütenden Stoff des Pankreas. Comptes-Rendus de la II. Conférence internationale du Goitre 1933. 2 old.

4. Die Gehirnabbaufähigkeit des menschlichen Blutserums. Archiv für Psychiatrie 1934, Bd. 102, 201. 12 old.

Dr. KÁLLÓ ANTAL magántanár:

5. Lésions rénales causées par les sels d'or. Annales d'Anatomie pathologique. 1934. Tom XI. No 1. Jan. 8 old.

Dr. KÁLLÓ ANTAL és KÁLMÁN LAJOS:

6. Az újabb kicsapódási reakciók jelentősége a syphilis serodiagnostikájában. Gyógyászat 1933. 37. sz. 15 old.

Dr. KÁLLÓ ANTAL és Dr. TÖRÖK GÁBOR:

7. Zur Frage der Chloraufnahme und Chlordapoffunction im Säuglingsalter. Monatschrift für Kinderheilkunde. 1933. Bd. 57. H. 5. 10 old.

Leíró- és tájbonctani, valamint szövet- és fejlődéstani intézet.

Dr. KISS FERENC ny. r. tanár:

1. Senile und experimentelle Veränderungen an den Zellen der peripherischen Ganglien. Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie. 1933. Bd. 92. H. 1. 5 old.

2. Anatomie médico-chirurgicale des pédicules nerveux de l'appareil viscéral. Annales d'Anatomie Pathologique et d'Anatomie Normale Médico-Chirurgicale. Paris 1933. 21 old.

3. Comparative anatomy of the spinal ganglia. Journal of Anatomy. 1933. Vol. LXVIII, Part, I. 1 old.

4. The Spinal Accessory Nerve of the Camel. Proceedings of the Zoological Society of London, 1934. 4 old.

Dr. GELLÉRT ALBERT magántanár:

5. Sur les fibres amyeliniques des nerfs craniens. Comptes rendus de l'association des Anatomistes. 1933 április 10—12. 18 oldal.

6. Les ganglions nerveux du plexus carotidien interne chez l'homme. Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. 1933 november. 8. sz. 4 old.

7. A plexus caroticus internus ducai. Orvosképzés 1934. 1. sz. 6 old.

8. Az agyidegek szerkezete eredésüknél. A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem leíró- és tájbonctani intézetének közleménye 1934 március 8. 6 füzet, 16 old.

9. Ganglia of the internal carotid plexus. Journal of Anat. Vol. LXVIII, Part III. 1934. április. 6 old.

Dr. GELLÉRT ALBERT és Dr. BACSICH PÁL tanársegéd:

10. A fésűszerv vérkeringése. A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem leíró- és tájbonctani intézetének közleménye. 1934 február 7. 5. füzet. 9 old.

Dr. BOTÁR GYULA tanársegéd:

11. Discussion sur l'Anatomie médico-chirurgicale des pédicules nerveux de l'appareil visceral. Paris, 1933. Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. 2 old.

12. Sur la terminaison du nerf pneumogastrique antérieur. Paris 1933. Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. 5 old.

13. La classification des ganglions sympathiques et les dimensions de leurs cellules. Paris, 1934.

Dr. BOTÁR GYULA és Prof. R. ANTHONY:

14. Le néopallium des procyonidés. 1933. Commemoration du voyage d'Alcide d'Orbigny en Amérique du Sud. 13 old.

Dr. BACSICH PÁL tanársegéd:

15. Les ganglions intravisceraux du système nerveux végétatif. Annales d'Anatomie pathologique et d'Anatomie normale médico-chirurgicale. Paris 1933.

Dr. BACSICH PÁL és Dr. GELLÉRT ALBERT:

16. A fésűszerv vérkeringése. A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem leíró- és tájbonctani intézetének közleménye. 1934. február 7. 5. füzet. 9 old.

Dr. BOROS SÁNDOR gyakornok:

17. A cavum ischiorectale kötőszöveti váza. A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem leíró- és tájbonctani intézetének közleménye. 1933. 4 füzet, 10 old.

Dr. ERNYEI ISTVÁN szakorvos, tb. kórházi főorvos:

18. Ein Beitrag zur Kenntnis der Nerven der Augenhäute. Archiv für Ophthalmologie. Berlin 1934. Bd. 132, H. 1, 14 old.

19. Die Rolle des Musculus orbitalis (Müller) beim Menschen. Archiv für Ophthalmologie. Berlin 1933. Bd. 131, H. 3. 3 old.

Közegészségtani intézet.

Dr. TOMCSIK JÓZSEF ny. rk. tanár:

1. A diphtheria elleni védőoltás jelenlegi állása. Orvosi Hetilap 1933. december 16. 2 old.

2. Egészségvédelmi körzetek kialakulása Lengyelországban. Egészségpolitikai Szemle 1934. március. 13 old.

3. Immunitástan. Magy. Orv. Könyvkiadó-Társaság. Sajtó alatt. 120 old.

Dr. IVANOVICS GYÖRGY tanársegéd:

4. Die quantitativen Verhältnisse der Agglutininbindung lebender Bakterien. Z. f. Immunitätsforschung 1933. okt. Bd. 80. S. 90. 12 old.

5. Agglutininbindung der durch Hitzeeinwirkung modifizierten Bakterien. Z. f. Immunitätsforschung 1933. jan. Bd. 81. S. 518. 9 old.

Dr. KROMPASZKY SAROLTA gyakornok és Dr. NEMECSEKAY TIVADAR tanársegéd:

6. Véralvadás a terhességben. Magy. Orvosi Archivum 1934. jan. 4 old.

Sebészeti klinika.

Dr. HANASIEWICZ-HAJNÁDY OSZKÁR magántanár:

1. Tábori kórház mozgósítása a világháborúban. Magyar Katonai Szemle 1933. szept. 15 old.

Dr. GENERSICH ANTAL magántanár:

2. Die Supracondylären Oberarmfracturen. Monatsschrift Ungarischer Mediziner. 1934. augusztus. 6 old.

Dr. TROJÁN EMIL magántanár:

3. Beiträge zu der Chirurgie der Gallenwege. Wiener Klinische Wochenschrift. 1933. szept. No. 40. 6 old.

Orr-, fül- és gégerendelő intézet:

Dr. TREER JÓZSEF magántanár:

4. Összehasonlító klinikai vizsg. az arcüregen. Orvosi Hetilap 1933. augusztus 19. 8 old.

5. Összefüggés az orr kocsányos daganatai (polypus nasi) és a melléküregek tultengéses nyálkahártya gyulladása között. Budapesti Orvosi Újság. 1933. december. 8 old.

6. Vergleichende klin. Untersuchungen an der Himmorshöhe. Monatsschrift f. Ohrenheilkunde. 1933. július. 7 old.

7. Über die Beziehungen der Nasenpolypen zur hypertr. Nebenhöhlenentzündung. Monatsschrift f. Ohrenheilkunde. 1933. november. 14 old.

8. Über die Heilunghochradig zerstör. Speiseröhren. Vorläuf. Mitteilung. Monatsschrift f. Ohrenheilk. 1934. január. 1 old.

Bőr- és nemi kórtani klinika.

Dr. POÓR FERENC ny. r. tanár:

1. Száz év előtt: Magyar Orvosi műnyelvünk kialakulásának százados évfordulójára. Orvosképzés. 1933. 7 old.

2. Tuberculosis nodosa — haemorrhagica. Archiv f. Dermat. u. Syph. 1934. 5 old.

3. A bőr gümös kórképeinek klinikai jelentősége. Orvosképzés. 1934.

Dr. HEINER LAJOS magántanár:

4. A complementkötési reactio szerepe a női gonorrhoea felismerésében és kezelésében. Gyógyászat. Sajtó alatt.
5. A persistens complementkötésről gonorrhoeánál. Bőrgyógyászati Szemle. Sajtó alatt.
6. A gonorrhoeás complementkötési reactióról. Orvosi Hetilap. Sajtó alatt.

Dr. SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND magántanár:

7. Revival a gyakorlatban. Orvosi Hetilap. 1933. 52. sz.
8. Behandlung der Psoriasis mit Sodabädern. Dermat. Wochenschrift. 1934. Bd. 98.
9. A hőmezővásárhelyi Egészségvédő Intézet öt éves munkája. Bőrgyógy. Urolog. Venerolog. Szemle 1934. 4. sz.

Dr. SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND és Dr. LŐRINCZ FERENC:

10. Phlebotomus mac. előfordulása Magyarországon. Állattani Közlemények. 1933. 3—4. szám.
11. Über das Vorkommen von Phlebotomus mac. in Ungarn. (Untersuchungen über Hunde-Kala azar.). Archiv für Schiffs. u. Trop. Hyg. 1933. Bd. 37.

Dr. KOLB ENDRE tanársegéd és Dr. VLASICS TIBOR gyakornok:

12. Pigmentatio racemosáról. Orvosi Hetilap. 1934. 5 old.

Dr. VLASICS TIBOR gyakornok:

13. Histobiológiai vizsgálatok a molluscum contagiosum gócaiban. Archiv. f. Derm. u. Syph. 1934. 7 old.

Dr. SIPOS KÁROLY gyakornok:

14. Über Versuche mit Bläscheninhalt von Hauttuberculösen. Archiv. f. Derm. u. Syph. 1934. 5 old.
15. Epicutan érzékenység bőrtuberculosisnál. Bőrgyógy. Venerolog és Urolog. Szemle. 1934. 5 old.

Dr. DÓSA ANDRÁS gyakornok:

16. A gombás fluórtól előidézett felületes bőrsoormykosis és herpes zoster képében megjelenő soormykosisok esetei. Gyógyászat. 1934. 2 old.

Szemészeti klinika.

Dr. FALTA MARCELL magántanár:

1. Az egyöntetűségről a trachoma némely kérdésében. Budapesti Orvosi Újság. 1934. 3. sz. 4 old.
2. De l'unité dans quelques question du trachome. Revue d'Ophthalmologie Paris. 1934. 2. sz. 8 old.

Szülészeti és nőgyógyászati klinika.

Dr. BEREZCZ JÁNOS ny. r. tanár:

1. A császármetszés helye a szülészetben. Orvosi Hetilap 1933. 4 sz. 8 old.

2. A Kielland fogóról nagyobb klinikai anyagon szerzett tapasztalatok alapján. Orvosi Hetilap 1933. 8. szám. 9 old.

3. A terhességi toxicosisok (gestosisok). Orvosi Hetilap 1933. 13. sz. 8 old.

4. A fájásgyengeség okai és kezelése. Orvosi Hetilap 1934. 22. sz. 8 old.

Dr. BURGER KÁROLY c. rk. tanár:

5. A szülés és a szülészeti beavatkozás befolyása az újszülöttre. Orvosi Hetilap 1933. szeptember hó. 3 old.

6. Der Einfluss des Geburtsvorganges und der geburtshilflichen Operationen auf das Neugeborene. Monatsschrift f. G. und G. 1933 október hó. 8 old.

7. A szülés elhuzódásának újabb magyarázata hiatsó koponyatartás esetén. Orvosi Hetilap 1933. december hó. 6 old.

Dr. KÜHBACHER FERENC magántanár:

8. Ein Beitrag zur Verfeinerung der Differenzialdiagnose der engen Becken; über die „Conjugata lateralis“. Monatsschrift für Geb. u. Gyn. 1934. Bd. 96. 6 old.

9. Zur Frage der Schwangerschaft bei Amenorrhöe. Eine ungewöhnliche Ätiologie der Amenorrhöe. Zentralblatt für Gyn. 1933. 52. sz. 2 old.

10. Vércsoportvizsgálatok újszülötteken és szüleiken. Orvosi Hetilap 1934. 43. sz. 5. old.

Dr. KULITZY GÉZA tanársegéd:

11. Pyridiumtherapie bei entzündlichen Erkrankungen der Harnorgane. Zentralblatt für Gyn. 1933. 30. sz. 3 old.

12. Berliini és párisi tanulmányutaim tapasztalatai. Magyar Nőgyógyászat 1933. 11. sz. 8 old.

Dr. NEMECSKAY TIVADAR tanársegéd:

13. Az újszülött testsúlya. Budapesti Orvosi Újság 1933. 13. sz. 3 old.

14. Vérzések az átmeneti korban. Jó Egészség 1933. 16. sz. 3 old.

15. Constitutio és tejelválasztás. Orvosi Hetilap 1933. 24. sz. 3 old.

16. Véralvadás a terhességben. Magyar Orvosi Archivum 1934. 1. sz. 4 old.

Dr. HORVÁTH ZOLTÁN és Dr. HOLLÓSI KÁROLY gyakornokok:

17. Az újszülöttek icterusa és a haemoglobin index. Orvosi Hetilap. 1933. 48. sz. 4 old.

18. A szülőfájások és az újszülött vére. Budapesti Orvosi Újság 1933. 52. sz. 4 old.

19. Van-e szerepe a tartalékvérnek az icterus neonatorum előidézésében? Orvosi Hetilap 1934. 11. sz.

Belgyógyászati klinika.

Dr. RUSZNYÁK ISTVÁN ny. r. tanár:

1. Az extrarenalis tényezők szerepe a vesebajoknál. Orvosképzés 1933. szeptember. 4. sz. 14 old.

2. Eljárás májkészítmények hatásosságának ellenőrzésére. Orvosi Hetilap 1934. május. 18. sz. 10 old.

3. Vizsgálatok a postoperatív keringési zavarok keletkezéséről. Orvosi Hetilap 1934. április. 14. sz. 8 old.

Dr. ENGEL RUDOLF c. rk. tanár:

4. Adatok a gümös szövet biológiájához. Orvosi Hetilap 1933. szeptember. 34. sz. 11 old.

5. A vesebántalmak diagnostikája. Orvosi Szemle 1933. november. 11. sz. 13 old.

6. A typhus specificus prophylaxisáról és kezeléséről. Orvosképzés 1934. január. 1. sz. 9 old.

7. Eljárás májkészítmények hatásosságának ellenőrzésére. Orvosi Hetilap 1934. május. 18. sz. 10 old.

8. Szeged és vidékének malariás viszonyai. Orvosi Hetilap 1934. május. 20. sz. 16 old.

Dr. vitéz VARGA LAJOS magántanár:

9. Egy myeloma multiplex eset. Gyógyászat, 1933. szeptember 17. 38. sz. 2 hasáb.

10. Néhány szó a kecskebéka (*Rana esculenta*) vérében található mikrófiláriákról. Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. 1933. 25. kötet, 8 füzet, 4 old.

11. Über parasitische Protozoen in den Erythrocyten und im Blutplasma von *Rana Esculenta*. A Magyar Biológiai Kutató Intézet I. oszt. munkáiból. 1933. 6. kötet, 10 old.

Belgyógyászati diagnosztikai klinika.

Dr. PURJESZ BÉLA ny. r. tanár:

1. A rák kórismézésére irányuló kísérletes vizsgálatokról. Orvosi Hetilap 1934. 4. sz.

2. Az enterális sepsisről. Gyógyászat. 1934. 16. sz.

3. Über eine neue Magensekretionsprobe mittelst Alizarin. Klin. Wochenschr. 1934., 13, 915.

4. Über das biologische Verhalten gesunden und tumorgeimpften Tieren. Közlés alatt.

Dr. PURJESZ BÉLA, Dr. BERKESY LÁSZLÓ magántanár és Dr. GÖNCZI KLÁRA:

5. Über die biologische Speicherung der halogenen Elemente in den Hühnereiern und im tierischen Organismus. II. Mitt. Brom. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. 173. 553.

6. A halogen elemek biológiai elraktározásáról tyuktojásban és az állati szervezetben. II. Közlemény. Brom. Magyar Orvosi Archivumban közlés alatt.

Dr. BERKESY LÁSZLÓ magántanár:

7. Neuere Daten über das Vorkommen von latenten Banginfektionen in Ungarn. Wiener klin. Wochenschr. 1934. No 12.

8. A paprika hatása a gyomor elválasztó tevékenységére. Orvosi Hetilap. 1934. 18.

9. Die Wirkung des Paprikas auf die Magensekretion. Deutsches Arch. f. inn. Med. 1934. 176.

10. Tanulmány a gyomornedv összes és neutralis chlortartalmáról. Az Orvosi Hetilapban közlés alatt.

11. Untersuchungen über den gesammten und neutralen Chlorgehalt des Magensaftes. Közlés alatt.

12. Latens Bang fertőzések felderítését célzó vizsgálatok. Az Orvosi Hetilapban közlés alatt.

13. Erforschung latenter Banginfektionen. Közlés alatt.

14. Az elsődleges tüdőrák klinikumából. Közlés alatt.

15. Zur Klinik des primären Lungenkrebses. Közlés alatt.

16. A diagnostikai segéd eljárások jelentősége a fertőző betegségek kórismezésében. Közlés alatt.

Dr. BERKESY LÁSZLÓ, Dr. PURJESZ BÉLA és Dr. GÖNCZI KLÁRA:

17. Über die biologische Speicherung der halogenen Elemente in den Hühnereiern und im tierischen Organismus. II. Mitt. Brom. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. 173., 553.

18. A halogen elemek elraktározásáról tyuktojásban és az állati szervezetben. II. közl. Brom. Magyar Orvosi Archivumban közlés alatt.

Dr. BERKESY LÁSZLÓ és Dr. GÖNCZI KLÁRA:

19. A halogen elemek biológiai elraktározásáról tyuktojásban és a halogenezett tojások therapiás alkalmazásáról. Magyar Orvosi Archivum 1933. 34. köt. 5.

20. Über die biologische Speicherung der halogenen Elemente in den Hühnereiern und die therapeutische Verwendung der halogenisierten Eiern. 1. Mitt. Jod. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. 171 260.

21. 0₂ Verbrauch gesunder und Impftumortiere. Közlés alatt.

22. Das oxydo-reductiv Vermögen der Muskulatur gesunder und Impftumortiere. Közlés alatt.

Dr. BERKESY LÁSZLÓ és Dr. B. SIMON IRÉN:

23. Újabb adatok a Bang fertőzés magyarországi előfordulásáról. Orvosi Hetilap. 1933. 25.

Dr. LAJOS SÁNDOR tanársegéd:

24. A Szeged környékén észlelt rostonyás tüdőlobban szenvedők pneumococcus csoport szerinti hovatartozásáról. Gyógyászat 1933. 34.

25. Atyposus idült leukaemiás lymphadenosissal szövődött pneumonia biliosa esete. Gyógyászat 1933. 46.

26. A lipidfractiok arányszámainak változásáról nyulak májában és vérében ép és kóros körülmények között. Magyar Orvosi Archivum 1933. 34. köt. 5.

27. Über die Anwendung des Atebrin bei Malaria tertiana. Münchener med. Wochenschr. 1934. 1.

28. Az Atebrin alkalmazása malaria tertiana ellen. Gyógyászat 1934. 11.

Dr. GÖNCZI KLÁRA, Dr. PURJESZ BÉLA és Dr. BERKESY LÁSZLÓ:

29. Über die biologische Speicherung der halogenen Elemente in den Hühnereiern und im tierischen Organismus. II. Mitt. Brom. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. 173, 553.

30. A halogen elemek biológiai elraktározásáról tyuktojásban és az állati szervezetben. II. közlemény. Brom. Magyar Orvosi Archivumban közlés alatt.

Dr. GÖNCZI KLÁRA és Dr. BERKESY LÁSZLÓ:

31. A halogen elemek biológiai elraktározásáról tyuktojásban és a halogenezett tojások therapiás alkalmazásáról. Magyar Orvosi Archivum 1933. 34. köt. 5.

32. Über die biologische Speicherung der halogenen Elemente in den Hühnereiern und die therapeutische Verwendung der halogenisierten Eiern. I. Mitt. Jod. Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1933. 171. 260.

33. O₂ Verbrauch gesunder und Impftumortiere. Közlés alatt.

34. Das oxydo-reductiv Vermögen der Muskulatur gesunder und Impftumortiere. Közlés alatt.

Dr. GOTTWALD LÁSZLÓ és Dr. BALÁS KÁROLY:

35. A Szeged környékén észlelt varjú filariasisról. Gyógyászat. 1934. 42.

Dr. vitéz ROSZTÓCZY ERNŐ:

36. Systematische sportärztliche Untersuchungen während der militärischen Ausbildung und ihre praktische Verwertung. I. Mitt. Arbeitsphysiologie 1933. 7. 195.

37. Systematische sportärztliche Untersuchungen während der militärischen Ausbildung und ihre praktische Verwertung. II. Mitt. Arbeitsphysiologie. 1933. 7. 221.

38. Pulzus és vérnyomásingadozás vizsgálata rendszeres dozirozott munkateljesítmény alatt. Sportorvos 1934.

Ideg- és elmegyógyászati klinika.

Dr. MISKOLCZY DEZSŐ ny. rk. tanár:

1. Alters-erkrankungen des Nervensystems. Psych u. Neur. Wochenschrift 1933. 22. sz. 11 old.

2. Zur Kenntnis der Kleinhirnrinde des Kaninchens. Zeit. f. Anatomie und Entwickl. 1933. 100. köt. 7 old. 3 ábra.

3. Wanderungsbehinderungen und Lagewechsel der Purkinjezellen. Zeit. f. d. ges. N. u. P. 1933. 146. köt. 20 old. 11 ábra.

4. Symmetrische Mitbewegungen im Stupor. Psych. Neurol. Wochenschrift 1933. 33. sz. 1 old.

5. Über die Anatomische Korrelat der Schizophrenie. Zeit. f. d. g. N. u. P. 147. köt. 46 old. 9 ábra.

6. Atrophia cerebro-cerebellaris cruciata. Archiv. f. Psych. und Nervenkrankh. 1934. 101. köt. 4. füz. 19 old. 5 ábra.

7. A schizophrenia tüneteinek anatómiai alapja. Orvostképzés 1933. 5—6. sz. 7 old.

8. A kisagyi Purkinjeseitek megrekedése és kimozdulása. Magyar Tud. Akadémia Matematika és Természettudományi Értesítője, Budapest, 1933. 50. köt. 9. old. 4 ábra. Német összefoglalással.

9. A körülírt nagyvagi sorvadás felismerése. Magyar Röntgen Közöny. 1934. 1—2. sz. 4 old.

Dr. STIEF SÁNDOR c. rk. tanár:

10. Über die Wirkung des unterbrochenen Gleichstromes. (Leducher Strom) auf das Nervensystem. Archiv f. Psych. und Nervenkrankh. 101 köt. 19 old. 5 ábra.

11. Über einen Fall von Hemiatrophie des Gesichtes mit Sektionsbefund. Zeit. f. d. g. Neur. u. Psych. 1933. 147 köt. 20 old. 5 ábra.

12. Beiträge zur Pathologie der sogenannten symmetrischen Mitbewegungen. Deutsche Zeit. f. Nervenheilk. 1934. 133 kt. 16 old. 3 ábra.

13. Fájdalomcsillapítás az ideggyógyászatban. Orvostudomány 1934. 1. sz. 20 old. Német összefoglalással.

14. Adatok az ugynevezett symmetriás együttmozgások kórtanához. Gyógyászat 1933. 73. évfolyam, 43. sz.

15. Adat a piknolepsia kérdéséhez. 1 családfával. Gyógyászat 1934. 74. évfolyam, 2. sz.

Dr. NYIRŐ GYULA magántanár:

16. A schizophrénia kérdésének mai állásáról klinikai szempontból. Orvostudomány 1933. november. 5—6. sz. 19 old.

17. A sterilizáció. Protestáns Szemle 1934. június. 6. sz. 7 old.

Dr. TOKAY LÁSZLÓ magántanár:

18. A mai psychotherapiái módszerek áttekintése. Orvostudomány 1933. október. 5—6. füzet. 19 old.

19. Az orvosi lélektan újabb irányai. Iskola és Egészség 1934. január 1. 106—125 old.

20. Zur Frage der erblichen Taubstummheit. Monatschrift für Ohrenheilkunde und Laryngo-Rhinologie 1934. január. Jg. 68. H. 1. 42—48 old.

Gyermekgyógyászati klinika.

Dr. KRAMÁR JENŐ ny. rk. tanár:

1. Über die Verträglichkeit der Ascorbinsäure (krystallisiertes Vitamin C) im Säuglingsalter. Deutsche med. Wochenschr. 1933. 37. sz.

2. A szegedi poliomyelitis-járvány klinikai tanulságai. Orvosi Hetilap. 1933. Németül Archiv. f. Kinderheilk.-ban. 1933.

3. A csecsemők és gyermekek tüdőgyulladásáról immunitástani szempontból. Orvostudomány 1933. 5—6. füzet.

4. Kisgyermek átmeneti pneumóniája. Orvosi Hetilap 1933.

5. Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. I. Mitteilung. Archiv F. Kinderheilkunde 1934.

6. Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. II. Mitteilung. Archiv f. Kinderheilkunde 1934.

Dr. WALTNER KÁROLY c. rk. tanár:

7. A táplálék Ca- és P-tartalmának jelentősége. Orvosi Hetilap 1933. október 28. 977 old.

8. Az 1932.-i szegedi poliomyelitisjárvány tanulságai és a vérprophylaxis eredménye. Orvosi Hetilap 1933. december 16. 1137.

9. Über die Besonderheiten der Poliomyelitis-Epidemie in Szeged in 1932 und über unsere Erfahrungen mit der prophylaktischen Blutschutzimpfung. Arch. f. Kinderheilkunde. 1933. október. 100 köt. 147. old.

10. Táplálékunk elemei. Iskola és Egészség. 1934. március. 1. köt. 195. old.

11. Az A-vitamin jelentősége és hazai tápanyagaink A-vitamin-tartalma. Orvosi Hetilap 1934. április 14. 323.

12. A gyermektáplálás gyakorlati elvei. Iskola és Egészség. 1934. június. 1. köt. 288 old.

Dr. KOVÁCS ÖDÖN magántanár:

13. A csecsemőkori vérhas atypikus alakjáról. Orvosi Hetilap 1933. évf. 34. sz. 8 old.

Dr. LUKÁCS JÓZSEF magántanár:

14. Ergosterinhatás és tuberculinallergia. Orvosi Hetilap 1934.

Intézetek-klinikák szakszerű kiadványai.

Kórbonctani és kórszövettani intézet.

Abhandlungen auf dem Gebiete der allgemeinen Pathologie und pathologischen Anatomie. Bd. III. 1933. október 15.

Leíró- és tájbonctani, valamint szövet- és fejlődéstani intézet.

Travaux des laboratoires d'anatomie et d'histologie. Université de Szeged, Vol. IV.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

Dr. CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár:

1. Martialis epigrammái. (Kézirat.)

2. Homeros Iliása. 28 ív. (Kézirat. Sajtó alatt.)

3. Homeros Odysseiája. 22 ív. (Kézirat. Sajtó alatt.)

Dr. ERDÉLYI LÁSZLÓ ny. r. tanár:

1. Néhány észrevétel Anjoukori királyaink reformjai és a nápolyi viszonyok dolgában. Századok, 1933. nov. 357—8. l.

2. Esztergom nagy történelmi jubileuma. Esztergom Évlapjai, 1933. 5—15. l.

3. Szekfü Gyula: Magyar történelem XIX., XX. század. Pannonhalmi Szemle, 1933. 385—86. l.
4. Asztalos—Pethő: A magyar nemzet történelme. Pannonhalmi Szemle, 1933. 387—8. l.
5. A bécsi magyar történelmi intézet Évkönyve 1932. Pannonhalmi Szemle. 1933. 388—9. l.
6. A katolikus magyar egyháztörténetírás nagy lépése. Nemzeti Újság, 1933. december 31. 21 l.
7. Négy kötetes nagy magyar történelem. (Készülőben.)

Dr. BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár:
Szerkeszti az Acta litterarum filozófiai sectioját.

Dr. HORGER ANTAL ny. r. tanár:

1. A Magyar Nyelvjárások. Budapest, 1934. 174 l.
2. Kacsó és korcs. Magyar Nyelv, 1933. 2 l.
3. Recé. Magyar Nyelv, 1933. 1 l.
4. Inetimológikus p- és b fejlődése. Magyar Nyelv, 1933. 4 l.
5. Konok. Magyar Nyelv, 1934. 1 l.
6. Az egyszerejtés. Magyar Nyelv, 1934. 3 l.
7. Szérdék és szurduk. Magyar Nyelv, 1934. 1 l.
8. Piszok. Népünk és Nyelvünk, 1933. 1 l.
9. A magyar nyelvjárások ö-zése. Népünk és Nyelvünk, 1933. 7 l.
10. Trádor. Népünk és Nyelvünk, 1934. 1. l.
11. Gregus és Gegus. Népünk és Nyelvünk, 1934. 3 l.
12. Kócipór. Szegedi Füzetek, 1934. 4 l.

Dr. KOGUTOWICZ KÁROLY ny. r. tanár:

1. Szeged földrajzi viszonyai. Szeged, 1934. 9 l. (Szeged város építési problémái c. munkában).
2. Szeged város építési problémái c. mű zárószava. Szeged, 1934.

Dr. BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár:

1. A dipyloni temető halotti lakomát ábrázoló sírköve (németül is). Szeged, 1934. 16 l.
2. Cikk a Dézsi—Mészöly szerkesztette Világirodalmi Lexikonban. Budapest, 1934.
3. Hellénisztikus Istenkeresés. A misztériumos vallások. Szeged, 1933. 24 l.

Dr. IMRE SÁNDOR ny. r. tanár:

1. Hagyomány és nevelés. Szeged, 1933. Kny. az Egyetem 1932/3. évi Beszámolójából.
2. Kenyeres Elemér munkássága. Budapest, 1933. Kny. a Kisdied-nevelésből.
3. A gyermek hatása a szülők életére. Kecskemét, 1934. Kny. a Kecskeméti ref. tanítóképzőint. Ért. 1933/4.
4. A nevelői gondolkodás újabb alakulása. Népt. Lapja Budapest, 1934.
5. A tehetségesek nevelése. Népt. Lapja Budapest, 1934.

6. *Ism.*: Hajdu J., Eötvös József br. első minisztersége. Századok Budapest, 1934.

7. Kéziratban: A neveléstudomány magyar feladatai.

8—14. Kisebb cikkek a Kisdiednevelés, a Jövő Útjain (2), Magyar Közigazgatás, Orsz. Középisk. Tanáregy. Közlöny, Református Élet c. folyóiratokban és a Délmagyarországban. Budapest, Szeged, 1934.

Dr. ZOLNAI BÉLA ny. r. tanár:

1. A janzenizmus európai útja. Minerva-Könyvtár, 1933. 3. ív.

2. Kisebb cikkek a Széphalom-ban és a Nouvelle Revue de Hongrie-ban, 1933.

3. Irodalom és biedermeier. Acta, Szeged. (Sajtó alatt).

4. Széphalom. 1933. (Szerkesztés.)

Dr. FÓGEL JÓZSEF ny. r. tanár:

1. Megemlékezés Bonfiniről. (Kis cikk). Széphalom, 1928.

2. Seneca, Thomas, Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Marcoscottus eques extraxit Hannibalem Bentevolom de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum. Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum c. sorozatban, B. G. Teubner, Leipzig. 1932. V—68 l.

3. Fontius, Bartholomaeus, Carmina. (Juhász Lászlóval együtt). U. o. 1932. VI—34 l.

4. Verinus, Ugolinus, Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabelam reginam Hispaniarum de Saracena Baetidos gloriosa expugnatione. (Juhász Lászlóval együtt). U. o. 1933. IV—40 l.

5. Strozza, Titus Vespasianus, Borsias (Fragmenta) — Bucolicon liber. (Juhász Lászlóval együtt). U. o. 1933. 26 l.

6. Cortesius, Alexander, De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis. U. o. 1934. IV—34 l.

7. Olahus, Nicolaus, Carmina. (Juhász Lászlóval együtt). U. o. 1934. Kb. 80 l. (Sajtó alatt.)

8. Bevezetést írt Magyar költő magyarul. Janus Pannonius (Berczeli A. Károly fordításai) c. munkához. Szeged, 1934. 14 l.

Dr. FÜRSTER AURÉL ny. r. tanár:

Jelentés Vári Rezső Akad. r. tag és Korzenszky Eleonóra Onasandros kiadásáról. Akadémiai Értesítő, 1934. 4 l.

Dr. SOLYMOSSY SÁNDOR ny. r. tanár:

1. A vas babonás ereje. Ethnographia, Budapest, 1933. 3—4. füz. 23 l. Kny.

2. Magyarok dicsérete 1000 év előtt. Szegedi Füzetek, 1934. 18 l.

Dr. VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanár:

1. Egészlélektan és nevelés. Magy. Psych. Szemle, 1933. 150—156. l.

2. Piaget: Le jugement moral sib. Magy. Psych. Szemle, 1933. 160—164. l.

3. Poppelreuter: Psychokritische Pädagogik. Magy. Psych. Szemle, 1933. 121—124. l.

4. Boda: A zseni lélektanához. Széphalom, 1933. 21—22. l.

5. Joó: Troeltsch történetbölcseleté. Századok, 1933.

Dr. SÍK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. Le boy-scoutisme et les adultes. Nouvelle Revue de Hongrie, 1933. 8 l.
2. Arany János stílusművészete. Szegedi Füzetek, 1934. 20 l. (Különlenyomat.)
3. Fekete kenyér c. verskötet III. kiad. Budapest (Dom), 1933. 208 l.
4. Szent vagy Uram! Régi és újabb egyházi énekkincsünk Tára. II. kiad. Budapest (Magyar Kórus), 1933. Harmat Arturral.
5. Ariosto költészete. Budapest, Kath. Szemle, 1933. 10 l.
6. István király. Tragédia 3. felv. Budapest, Szt. István Társulat, 1934. 84 l.

Dr. MESTER JÁNOS ny. rk. tanár:

1. Az új-idealizmus alkonya Olaszországban. Budapest, Kath. Szemle, 1934. 8 l.
2. Az önuralom lélektana. Budapest, Magy. Psych. Szemle, 1934. 12 l.
3. A karácsonyi ünnep etikai jelentősége. Szeged, 1933. 3 hasáb.
4. Glattfelder püspök és a papnevelés. Szeged, 1934. 6 hasáb.
5. Könyvismertetések, bírálatok. Budapest, 1934. 15 hasáb.
6. Szt. István és a kath. nagygyűlés. Szeged, 1934. 4 hasáb. (Vezércikk.)

Dr. MÁLYUSZ ELEMÉR ny. rk. tanár:

1. Árpádházi Boldog Margit. Károlyi Emlékkönyv. Budapest, 1933. 341—384. l.
2. Három folyóirat. Századok, 1934. 45—65. l.
3. Szellemtörténet a helyi monografiákban. Protestáns Szemle, 1933. 442—8. l.
4. A szlavóniai és horvátországi középkori pálos kolostorok oklevelei az Orsz. Levéltárban. IX. közlemény. Levéltári Közlemények, 1933. 58—92. l.
5. Társszerkesztője a „Századok“-nak.

Dr. MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

1. Addenda recentiora ad „Homerus Comparatus IV.“ (2. közlem. és különnyomat). E. Phil. Közöny, 1933. 12 old.
2. A görög életeszmény értéke és mai jelentősége (különny., francia kivon.). Társadalomtudomány, 1933. 16 old. (Megjelent francia nyelven, címe: „L'importance et la valeur modernes de l'ideal grec“).
3. Hornyánszky Gyula (különny.). E. Phil. Közöny, 1934. 27 old.

Dr. BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár:

1. A hódmezővásárhelyi városi múzeum régészeti osztályának első öt éve. Szeged, 1934. 60 l. 93 tábla.
2. Neolitikus telep a kopáncsi Kiss-tanyában. Dolgozatok IX—X. Szeged, 1934. 30—43. l. 9 tábla.
3. Ásatás a hódmezővásárhelyi Kotacparton. Dolgozatok IX—X. Szeged, 1934. 54—84. l. 9 tábla.
4. Ásatások a hódmezővásárhelyi határ batidai és gorzsai részében. Dolgozatok IX—X. Szeged, 1934. 251—271 l. 5 tábla.

5. Benda László: Békésmegye őskori települése. (Ismertetés). Dolgozatok IX—X. Szeged, 1934. 312—313. l.

Megjegyzés: Valamennyinek van német szövege is.

Dr. TÁPAY-SZABÓ LÁSZLÓ c. rk. tanár:

1. Családunk története. Újvidék, 1933. 114 l.

2. Gli illustrissimi Cavalieri. Milano, 1934. 5 l. A „Crociana“ kiadása.

Dr. SZENTIVÁNYI RÓBERT magántanár:

Cikkek a Szegedi Új Nemzedékben. Szeged, 1934.

Dr. SZAKÁLL ZSIGMOND magántanár:

1. Beszéd a Kereskedelmi Iskolai Tanulók IV. Országos Tanulmányi Versenyén. „Közgazdaság és Kultúra“, 1933, 8—9. sz. 3 l.

2. Beszéd a hősi halottak emlékművének leleplezése alkalmával. A VIII. Vas-utcai f. k. isk. Értesítője. 1932/33. 2 l.

3. Fodor Ferenc dr.: Bevezetés a gazdasági földrajzba c. művének ismertetése. „Kereskedelmi Szakoktatás“, 1933/34. 2 l.

Dr. EPERJESSY KÁLMÁN magántanár:

1. Politikai és gazdasági elemek a Maros folyó történetében. (Károlyi Árpád emlékkönyv 142—152. K. Ny.). Budapest, 1933. 11 l.

2. Történelemtudomány és történelemtanítás. (A cselekvés iskolája. 1934. 7—8. sz. 267—277. K. Ny.). Szeged, 1934. 11 l.

3. Höpp N. 150 Jahre Băčka Palanka. (Könyvismertetés). Budapest, 1933. 1 l. Századok. 1933. 227 l.

4. Hunyadi F. Cegléd 1870-től napjainkig. (Könyvismertetés). Budapest, 1933. 1 l. Századok. 1933. 349. l.

5. Fördös L. A II. József-féle kataszteri földmérés. (Könyvismertetés). Budapest, 1934. 2 l. Századok. 1934. 110—112. l.

6. A Csanádvármegyei Könyvtár szerkesztője.

Dr. HILLE ALFRÉD magántanár:

A tábori időjelző szolgálat szervezési körvonalai. Magyar Katonai Szemle, 1933. 7 l.

Dr. OLAY FERENC magántanár:

Un maître français de l'histoire des Hongrois: Edouard Sayous. Budapest, Hornyánszky Nyomda, 1933, 98 l. 18 facsimile.

Dr. TETTAMANTI BÉLA magántanár:

1. A személyiség elve és a neveléstudomány. Szeged, 1934. 8 l. Kny.

2. Középiskolánk tanulmányi eredménye az 1932/33-i értsítők alapján. Szeged, 1934. 36 l. Kny.

3. Halasy—Nagy József, A filozófia kis tükre. Orsz. Középisk. Tanár-egyesületi Közlöny. 1934. 1 l.

Dr. ERDÉLYI GYULA magántanár:

1. A magyarok hadművészete. Budapest, 1933. 306 l.

2. A magyar tisztikar az Árpádok korában. (Tanulmány a Magyar Katonai Szemle 1933. novemberi számában). Magyar Katonai Szemle Budapest, 1933. 12 l.

Dr. BODA ISTVÁN magántanár:

1. Az értelmi nevelés feladatairól. Magyar Psych. Szemle, 1933. 1—52 l. Különnyomat is.
2. A Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Orsz. Egyes. Elaborátuma az iskolai jellemnevelő munka eredményesebbé tétele tárgyában. Budapest, 1934. 34 l. Gépelt.
3. A lélektani kutatás, néhány vezérelyéről. Magyar Psych. Szemle, 1933. 16—28 l. (Különnyomat is).
4. Lélektan és karakterológia. Magyar Psych. Szemle, 1933. 87—113 l. (Különnyomat is).
5. Zur Frage einer rein-psychologischen Typenlehre. A Bericht üb. d. XIII. Kongr. d. Deutschen. Gesellschaft f. Psych.-ban. Jena, G. Fischer, 1934. 114—117 l.
6. Die Intelligenzprüfungen und die sogen. „reinen Verstandesprüfungen“. Arch. f. Psych. 1934. 7 l.
7. Bevezető a lélektanba. Egy lélektani rendszer vázlata. (A Ferencz József-Tud. Egyetem pedagógiai-lélektani intézetének kiadványa). Budapest—Debrecen (Csáthy rt.), 1934. 186 l.
8. Szerkesztette a Magyar Psychologiai Szemlét.
9. Különböző helyeken: Könyvismertetések, bírálatok.

Dr. DEÉR JÓZSEF magántanár:

1. Heidnisches u. Christliches in der altungarischen Monarchie. Szeged, 1934. 122 l.
2. L'ancienne royauté hongroise. Nouvelle Revue de Hongrie 1934. Budapest, 1934. 9 l.

MAGYARYNÉ dr. TECHERT MARGIT magántanár:

- A hellén újplatonizmus története. (Magyar Tud. Akadémia kiadása). Budapest, 1934. 235 l.

Dr. LUKCSICS PÁL magántanár:

- Dr. Lukcsics Pál és Pfeiffer János: A veszprémi püspöki vár a katolikus restauráció korában. Veszprém, 1933. 254 l., 42 képpel és rajzzal.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar tudományos segédszemélyzetének irodalmi munkássága és intézeteinek szakszerű kiadványai:

Archaeologiai Intézet.

1. Dolgozatok. — Arbeiten-Travaux IX—X. évi. Szeged, 1934. 220 l. Szerk.: dr. Buday Árpád.
2. Acta scient. ac litterarum. Sectio hist.-geograph. Szeged, 1934. 124 l. Szerk.: dr. Buday Árpád és dr. Kogutowicz Károly.
3. Dr. *Bálint Alajos* tanársegéd:
 1. Jazig sírok Mártélyon. Jazig Gräber in Mártély. Dolgozatok, IX—X. 1933—34. 183—189. l.
 2. A hódmezővásárhelyi éremlelet. Der Münziund zu Hódmezővásárhely. Dolgozatok, IX—X. 1933—34. 272—296. l.

3. Újabb őskori telep Ószentiván határában. Eine neue urzeitliche Ansiedelung bei Ószentiván. Dr. Párducz Mihály tanársegéddel együtt. — Dolgozatok, IX—X. 1933—34. 44—53. l.
4. *Dr. Párducz Mihály* fizetéstelen tanársegéd:
 1. Újabb őskori telep Ószentiván határában. Dr. Bálint Alajos tanársegéddel együtt. Dolgozatok. 1933—34. 9 l.
 2. Ismertetés: Banner János, A kopáncsi és kotacpartj neolitikus telepek és a tiszai kultúra III. periodusa. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. 3. füzet.
 3. Ismertetés: Alföldi A., Magyarország népei és a római birodalom. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. 3. füzet.
 4. Ismertetés: Kuzsinszky B., A gázgyári római fazekastelep Aquincumban. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. 3. füzet.
 5. Ismertetés: Ondruch Voitech: Der römische Denarfund von Vyškovce aus der Frühkaiserzeit. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 3.
 6. Ismertetés: Szalay Á.: A dunabogdányi római castellumról. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 3.
 7. Ismertetés: Nagy Lajos: Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár utcában. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 3.
 8. Ismertetés: Cs. Sebestyén Károly: A magyarok íjja és nyíla. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 3.
 9. Ismertetés: Banner János: A neolithikum Szarvason. A bánkúti lovassír. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 4.
 10. Ismertetés: Banner J.: A hódmezővásárhelyi múzeum régészeti osztályának első öt éve. Ungarische Jahrbücher. B. XIV. H. 4.
5. *Szücs Andor*: Színpadi jelenetek a görög vázafestészetben. Budapest, 1933. 79 l. Doktori értekezés.

Földrajzi Intézet.

1. *Scheffer Gizella*: Orosháza földrajza. Szeged, 1933. 35 l. Doktori értekezés.
2. *Hubai Imre*: Gyula földrajza. Szeged, 1934. 47 l. Doktori értekezés.

Francia Filológiai Intézet.

1. Etudes Françaises 10—13. Szeged, 1933. 32 ív.
2. *Pelle, Erzsébet*: Un poète cosmopolite du XVIII^e siècle: Michel Csokonai et la littérature française. 1933. 69 l. Doktori értekezés.
3. *Gedeon, Jolán*: La Fortune intellectuelle de Verlaine (France, Allemagne, Autriche, Hongrie). Szeged, 1933. 167 l. Doktori értekezés.
4. *Droszt, Olga*: Les premiers imprimés en français de Vienne (1521—1538). Un supplément à la Bibliographie française de Vienne. Szeged, 1934. 175 l. Doktori értekezés.
5. *Barna, Katalin*: Une femme de lettres du second Empire La Comtesse Julie Apraxin. Sa vie, ses oeuvres. Szeged, 1934. 205 l. Doktori értekezés.

Közép- és Újkori Történelmi Intézet.

1. *Klamm Rezső* gyakornok: Egyiptom ősvallása a római uralom utolsó századában. Szeged, 1934. 72 l.
2. *Dr. Berczel Károly* gyakornok: Magyar költő magyarul. Janus Pannonius-fordítások. Szeged, 1934. 64 l.

Magyar Irodalomtörténeti Intézet.

1. *Kincs Elek*: Kölcsey a közéletben. Szombathely, 1931. 59 l. Doktori értekezés.
2. *Demeter Alice*: Tóth Árpád költészete. Szeged, 1934. 74 l. Doktori értekezés.
3. *Radnóczy Miklós*: Kaffka Margit művészi fejlődése. Szeged, 1934. 104 l. Doktori értekezés.
4. *Ortutay Gyula*: Tömörkény István. Szeged, 1934. 141 l. Doktori értekezés.
5. *Kratochvíl Baróti Dezső*: Dugonics András és a barokk regény. Szeged, 1934. 70 l. Doktori értekezés.

Magyar Művelődéstörténelmi Intézet.

1. *Tápay-Szabó Gabriella*: Szeged erkölcsi a XVIII. században. Gyoma, 1933. 85 old. Doktori értekezés.
2. *Devich Andor*: Társadalom és művelődés Miksa király magyar törvényeiben. Szeged, 1934. 80 old. Doktori értekezés.
3. *Latzkoviits László*: Alberik világkrónikájának magyar adatai. Szeged, 1934. 93 old. Doktori értekezés.
4. *Halmay István*: I. Apafi Mihály erdélyi fejedelemsége. (1661—1690.) Szeged, 1934. 72 old. Doktori értekezés.
5. *Dobozy Hajnalka*: Királynéink az Árpád- és Anjoukorban. Szeged, 1934. 98 old. Doktori értekezés.
6. *Hunya Sándor*: Endröd története a gyulai uradalomban. Szeged, 1934. 79 old. Doktori értekezés.

Magyar Nyelvészeti Intézet.

- Mokcsay Julia*: A tiszta v-tövű igék kodexeinkben. Szeged, 1933. 66 l. Doktori értekezés.

Néprajzi Intézet.

1. *Holló Domokos*: A garabonciás diák alakja a magyar néphagyományban. Budapest, 1934. 40 l. Doktori értekezés.
2. *Benkő László*: A „Halott völgyégy“ története. Marosvásárhely, 1934. 42 l. Doktori értekezés.

Pedagógiai Intézet.

1. Nevelésügyi Tanulmányok, szerkeszti: *dr. Imre Sándor* (Baranya) Erzsébet, Darvas Andor, Joó Tibor, Kis I., Márer Erzsébet, Simon E. és Tettamanti Béla dolgozatai). Szeged, 1934.

2. *Evva Gabriella*: A magyar nőnevelés két úttörője Karacs Ferencné és Karacs Teréz nőnevelési nézetei. Kecskemét, 1933. 74 l. Doktori értekezés.
3. *Fischer Julia*: A nevelés gondolata Bessenyei György munkáiban. Szeged, 1934. 96 l. Doktori értekezés.

4.

A matematikai és természettudományi karon:*Állatrendszertani Intézet.*

Dr. FARKAS BÉLA ny. r. tanár:

Vizsgálatok a halak hallóképességéről. I. rész. Állattani Közlemények XXXI. kötet, 3—4. füzet 1934. 157—179. l. „Untersuchungen über Gehörsempfindungen bei Fischen I.“ S. 176—177. német kivonattal.

Dr. DUDICH ENDRE magántanár:

1. Faunisztikai jegyzetek, IV. (Állattani Közlemények, XXX. 1933. p. 120—129).
2. Die Klassifikation der Höhlen auf biologischer Grundlage. (Mitt. üb. Höhlen- u. Karstforschung, 1933, H. 3. p. 35—43).
3. Vak. rákok. (Természettud. Közlöny, LXVI. 1934. p. 175—178).
4. Einleitung. (in: B. Wolf, Animalium Cavernarum Catalogus. Berlin, 1934, Pars 1. p. VII—XXIII).

Dr. KOLOSVÁRY GÁBOR magántanár:

1. Az erdők pókjai, „Az Erdő“ c. folyóiratban, 1933. I.
2. A barlang mint élettér és a pókok. Barlangvilág c. folyóiratban 1933. Bp. I.
3. Borókaerdőinkről. Az Erdő c. folyóiratban, 1933. VII.
4. Az állatlélektani kutatásokban használható dresszuramentes módszereiről. Az állatvédelem c. folyóiratban, 1933. XXV. 3.
5. Borókásainkról. A természet c. folyóiratban, 1933. XXIX. 9—10.
6. Über eine neue Weberknechtart: Roewerriolus hungaricus n. g. n. sp. A Zoolog. Anzeiger c. folyóiratban, 15. 5. 33. Bd. 102. H. 11—12.
7. A nagypele és az ürge téli álmáról. Az Erdő c. folyóiratban, 1933. VII. 6—7.
8. Motivations de la variabilité des phénomènes psychologiques. A Marseille Medical-ban jelent meg, 70. 9. 1933. 3. Marseille.
9. Apró édes vizi állati szervezetek átteelésének kérdéseiről. A Hálszat c. folyóiratban, 34. 1933. 11—12.
10. Beiträge zur Spinnen-fauna der ungarischen Tiefebene. Az Archiv für Naturgeschichte c. folyóiratban, N. F. Bd. 2. H. 1933.
11. Die Spinnen als Vogelnahrung. A Kócsag c. folyóiratban, 4. 1933. 1—2.
12. Az Állatok színmajmolása. Az Erdő c. folyóiratban, 1933. 12.
13. Ökológiai kutatásaim a Bükkhegység barlangjaiban. A Barlangvilág c. folyóiratban, III. 3—4. Bp.

14. Beiträge zur Faunistik und Ökologie der ungarlandischen Junipereten. A Zeitschr. für Morph. und Ökologie der Tiere c. folyóiratban, Bd. 28. Heft. 1. 1933.

15. Állatok hipnotizálásáról. A természettudományi közlöny c. folyóiratban, 1934. 1. Bp.

16. Időszerű kérdések az állatok téli nyugalmi állapotáról. A Halászat c. folyóiratban, 1934. 1.

17. Az *Argyroneta aquatica* nagybalatoni előfordulása. A Magyar Biológiai Kut. Intézet Munkái c. folyóiratban, Tihany, 6. k. 1. o. 1933.

18. A téli álmom. A Természet c. folyóiratban, 1394. 2.

19. A pókok mérge. A Természet c. folyóiratban, 1934. 4. XXX.

20. Die Spinnenbiosphäre der ungarlandischen Pannonbeckens. Az Acta Biologica c. folyóiratban, T. III. F. 1—2. 1934.

21. Neue Weberknechtstudien. Az Acta Biologica c. folyóiratban, T. III. F. 1—2. 1934.

22. Élet a borókaerdőben. Az Erdő c. folyóiratban, 1934. 4—5.

23. Van-e alkalmazkodás? A Természet c. folyóiratban, 1934. 9—10.

24. Dr. J. A. Loeser és Dr. Mottl Mária dolgozatairól írt ismertetések. Az Állattani Közlemények 1933. 2. füzetében, illetve a Debreceni Szemle 1934. 2. számában.

Általános Állattani Intézet.

Dr. GELEI JÓZSEF ny. r. tanár:

1. Über die Spritztätigkeit der Malermuschel. Mit 4 Abb. Natur u. Museum, Bd. 63. 1933. p. 283—288.

2. Über den Bau, die Abstammung und die Bedeutung der sog. Tastborsten bei den Ciliaten. Mit 7 Textabb. Arch. f. Protistenk. Bd. 80. 1933. p. 116—127.

3. Neuere Beiträge zum Feinbau der Zilien. Mit 1 Abb. Biol. Zentralblatt, Bd. 54. 1933. p. 512—515.

4. Wandernde Excretionsvacuolen bei den Protozoen. Mit 4 Textabb. (Mit Hilfe der Rockefeller-Foundation). Arch. f. Protistenk. Bd. 81. 1933. p. 231—242.

5. Beiträge zur Ciliatenfauna der Umgebung von Szeged. II. Vier Bryophyllum-Arten. Mit 24 Textabb. (Mit Hilfe der Rockefeller-Foundation). Arch. f. Protistenk. Bd. 81. 1933. p. 201—230.

6. Eine interessante Anomalie im Cytopharynx von *Paramecium*. Mit. Abb. 1. Zool. Anz. Bd. 105. 1934. p. 123—24.

7. Neue Silberbilder vom Nephridialapparat des *Parameciums*. Újabb ezüstözési eljárás a *Paramecium* nephridiális készülékének tanulmányozására. A Magyar Biológiai Kutató Intézet I. osztályának munkáiból. VI. köt. 1933. p. 13—17.

8. Die Vermehrung der Sinneshaare von *Euplotes* während des Teilungsprozesses. Zool. Anz. Bd. 105. 1934. p. 258—266.

9. Die amöboide Bewegung infolge Membranenkontraktion. Biol. Zentralbl. Bd. 1934. p. 264—277.

10. Über den Zusammenhang zwischen Protoplasma und Silberlinien, zugleich ein Vergleich der Scheckung des Ectoplasmas von *Euplotes*

und des Ectoderms der Turbellarien. Biol. Zentralbl. Bd. 54. 1934. p. 277—284.

11. Der feinere Bau des Cytopharynx von Paramecium und seine systematische Bedeutung. Mit 17 Textabb. u. Taf. 8. Arch. f. Protistenk. Bd. 82. 1934. p. 331—362.

12. Eine mikrotechnische Studie über die Färbung der subpellicularen Elemente der Ciliaten. Mit 24 Abb. auf 6 Tafeln. (Mit Unterstützung der Rockefeller-Foundation). Zeitschr. f. wiss. Mikroskopie etc. Bd. 5. 1934. p. 103—178.

13. A Ciliaták csilló-meridiánusainak differenciálódása és az iránymeridiánus kérdése. 5 szövegbeli ábrával. (A Rockefeller-alap segélyével). Math. Termtud. Értesítő. 1934. 50. köt. p. 1—32. Német kivonattal.

14. Az ázalékállatok (Parameciumok) garatjának alkata. 17 ábrával. Math. Termtud. Értesítő. 1934. 50. köt. 34 oldal. Német kivonattal.

Dr. VARGA LAJOS magántanár:

1. Wandelweg und heutiger Stand der Pütterschen Theorie. — Archiv für Hydrobiologie, XXVI. köt. 1933., 255—278. l.

2. Squantinella Geleii n. sp. egy új Kerekesféreg-faj hazánk faunájában. — Állattani Közlemények, XXX. köt. 3—4. füz. 1933., 177—186. l. 3 rajz.

3. Az Ochrida-tó állatvilága. — Pótfüzetek a Természettud. Közl.-höz, 1933. é. 65. köt. 2—3. sz., 78—80. l.

4. Újabb vizsgálatok a házi poloska érzékelésére vonatkozólag. — Természettud. Közlöny, 1933. é. 65. köt., 387—389. l.

5. Újabb adatok a pézsmapocok térfoglalásához. — U.-ott, 1933. é. 65. köt., 433—435. l.

6. A Nepenthes kancsók nedvében élő állatok rejtélye. U.-ott, 1934. é. 66. köt., 214—220. l. 7 kép.

7. Földrengést jelző hal. — Pótfüzetek a Természettud. Közl.-höz, 1934. é. 66. köt., 2—3. füz., 87. l.

8. A Fertő-tó lecsapolásának kérdése. — Földgömb, 1933. é. IV. évi., 10. sz., 273—282. l., 4 kép.

9. Az Artemia salina nevű sósvízi rákocská, mint táplálék. — A természet, 1934. I. XXX. k. 59. l.

10. A sikosangolna a Fertő mellett. — U.-ott, 1934. é. XXX. köt., 71—72. l., 1 kép.

11. Naef, A.: Phylogenie der Tiere. — Könyvismertetés. — Állattani Közlemények, 1934. 31. köt., 102—103. l.

12. Mollison, Th.: Phylogenie des Menschen. — Könyvismertetés. — U.-ott, 103—104. l.

13. Osztrák tervek a Fertő kiszáritására. Soproni Hirlap, 1933. é. júl. 2. száma.

14. A Fertő hetven év előtti kiszáradása. U.-ott, 1933. é. augusztus 20. száma.

15. A Fertő hetven év előtti kiszáradásának következményei. U.-ott, 1933. é. augusztus 27. száma.

16. Amikor a Fertő vize újra visszatért. U.-ott, 1933. é. szeptember 2. és 3. sz.

Dr. ROTHARIDES MIHÁLY magántanár:

1. Mikroskopische Untersuchung der roten Variante von *Planorbarius corneus* L., zugleich ein Beitrag zur Kenntnis der Schneckenparasiten. Zool. Anz. 103. p. 213—217, 1933. (2 ábra).

2. A Prosobranchiáták lábának szövettani felépítése. Der histologische Aufbau des Prosobranchier-Fusses. Állatt. Közlem. 30, p. 130—146. 1933. (3 ábra).

3. Bemerkungen zur Rolle der subepithelialen Drüsen bei den Lungenschnecken. Megjegyzések a Pulmonáták subepitheliális mirigyének szerepéhez. Magyar Biol. Kutatóint. I. oszt. munkái, 6. p. 33—43, 1933. (3 ábra).

4. Magyarország Molluscafaunájának rendszeres felsorolása. Systematische Aufzählung der Molluskenfauna Ungarns. Magyar Biol. Kutatóint. I. oszt. munkái, 6. p. 148—163, 1933.

5. A megtapadó (sessilis) vízi csigák környezeti stb. jellemzése az Ancyliákon végzett szövettani vizsgálatok alapján. Ökológische Charakterisierung der sesshaften (sessilen) Wasserschnecken auf Grund histologischer Untersuchungen an den Ancyliiden. Matem. és Természettud. Értesítő, 50. 1934. (Megjelenés alatt).

VIDACS JULIA tanársegéd:

A madarak mikroszkopikus csontszerkezetének típusai, femur diaphysis harántcsiszolatok alapján. Aquila. (Nyomás alatt).

HORVÁTH JÁNOS gyakornok:

Kahlia simplex nov. sp. alkata, élettani megvilágításban. Acta Biologica. Vol. III. Szeged, 1934.

PÁRDU CZ BÉLA gyakornok:

Egy kevésbé ismert *Hymenostomata*-véglény alkata, különös tekintettel az ezüstvonalrendszerre. Acta Biologica. Vol. III. Szeged, 1934.

Általános Növénytani Intézet.

Dr. GYÖRFFY ISTVÁN ny. r. tanár:

Dr. Gáyer Gyula (Nekrologus) arcképpel. — Acta biol. Tom. III. nov. ser. (ser. tot. V. tom.) 1—2. fasc. Szeged 1934: 77—86. — *Alnus incana* var. nova Gáyeri Györfy et Jávorka apud Dr. Jávorka a Magas Tátra egy érdekes egerfájáról Acta biol. V. Szeged 1934: 91—92, Tab. IV. — Szerkesztette Dr. Gelei-vel Acta Biol. IV. k. 3. f. Szeged 1933. — Beszámoló az 1929/30. tanévről (elmondotta Györfy István 1929/30. tanév rectora 1930. szept. 28-án tartott évnnyitó ünnepségén). A szegedi m. kir. F. J. tud. egyetem 1930/31. évi működéséről szóló Beszámoló, Szeged 1934: 19—54. — 1930/31. Beszámoló a Fűvészkertéről — u.-ott: 232—234. — Rudolf Wilczek: *Starodyluwjalne mchy Walawy i Baryczy* (Altdiluviale Moose von Walaw u. Barycz) cikke részére határozott mohát in Acta Societatis Botanicorum Poloniae Vol. IX. Suppl. 1932. Warszawa p. 243. — Abnormitäten von *Physcomitrium piriforme* aus Siebenbürgen und von *Meesea trichodes* aus der Hohen Tatra (Mit 9 orig. Zeichnungen) Magyar Botanikai Lapok XXXIII. 1934. Budapest 1934: 52—56. — Cserebogarak

a Magas Tátrában. — Ter. tud. Közlöny 66. 1934. 1001—1002. füz. p. 252. — *Phytophaenologia Szegediensis* anni 1933. XI. közlemény *Acta biol. III. (V.)* tom. Szeged 1934: 125—128. — Mohákat határozott Dr. Magyar Pál részére (v. ö. *Erdészeti Kísérletek XXXV.* 1933. Sopron, 3. szám. Sopron 1934: 155. — *Varia* in *Szegedi Új Nemzedék XVI. évi.* 51. szám. 1934. márc. 4. p. 4; 64. szám, 1934. márc. 21. p. 6. — Szerkesztette a *Folia Cryptogamica nun.^{us} X. nun.^{us}* 1933. col. 1113. — 1924. — *Funaria mediterranea* Monstruositäten aus Italien (Mit Taf I.) — *Nuovo Giornale Botanico Italiano (Nuova Serie)* Vol. XLI. Nr. 1. Firenze 1934. p. 134—141. — *Novitas bryologica.* VI. *Tetraplodon bryoides* (Zoeg.) Lindb. monstruosus in *Peninsula Labrador inventus. Duabus figuris adiectis* With Pl. II. — *The Bryologist XXXVII.* March. — Apr. 1934, Pittsburgh, Penns. 1934: 44—46.

Dr. SCHERFFEL ALADÁR c. ny. r. tanár:

1. Notiz über *Hyalobryon Leickii* Gessner (*Archiv für Protistenkunde* 80. B. 1933 p. 355—56) Jena.

2. Az általam Magyarországon észlelt, említésre érdemes Protisták jegyzéke, az 1896. évi „*Fauna Regni Hungariae*“ kiegészítésére (A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái. Vol. VI. p. 164—168) Tihany, 1933 s ennek rövid német kivonata: *Verzeichnis von mir in Ungarn beobachteter Protisten (Mastigophoren und Rhizopoden) zwecks Ergänzung der im Jahre 1896 erschienen. „Fauna Regni Hungariae“. I. c. p. 168—169.*

Dr. KOL ERZSÉBET magántanár:

1. Études sur le développement des Algues unicellulaires dans le vide par Fernand Chodat (Genève) et E. Kol (Szeged-Hongrie): *Extr. Bullet. de la Société Botanique de Genève, 2^{me} série, Vol. XXV.* (1933—1934) p. 1—25 (225—249). Fig. 1—3.

2. *Kryobiologische Studien I.* — *Verh. d. Intern. Verein. f. th. u. angew. Limnologie* Bd. VI. 275—82 (Stuttgart).

3. *Kryobiologische Studien am Jungfraujoch (3470 m) und in dessen Umgebung.* *Beih. zum Bot. Centralbl.* Bd. LII. (Dresden): 34—47 (Taf. I—II.).

Dr. GYÖRFFY ISTVÁNNÉ sz. GREISIGER IRMA:

1. *Sisyrrinchium angustifolium* Mill., ein neuer Bürger der Flora der Hohen-Tátra. *Magyar Botanikai Lapok XXXIII.* 1934. Budapest 1934: 76—78.

2. Über das Vorkommen der *Euphrasia tenuis* (Brenner) Wettst. und ihres Bastardes: *E. Lerschii* M. Gy. (*tenuis* x *coerulea*) in der Hohen-Tatra. Mit Taf. XI—XII. — *Magyar Botanikai Lapok XXXIII.* 1934. Budapest 1934: 94—97.

GYÖRFFY KATINKA:

Az *Oxymitra paleacea* Bisch. (*Tessellina pyramidata* Dumort.) összehasonlító fejlődéstörténete és phylogenetikai jelentősége. XXI—XXX. táblán 138 eredeti rajzzal, 1 szövegg. ábrásorozat 49 rajzával. *Folia Crypt. 10us num.* Vol. I. 1933: 1117—1252.

Általános Növénytani Intézet kiadványai.

1. Folia Cryptogamica, Zeitschrift zur Erforschung der Ungarischen Kryptogamenflora X. füzet 1934. Col. 1113—1324, Tab. XX—XXXV. 4^o.
2. IVa Index seminum anno 1933 collectorum quae Hortus Botanicus Universitatis Litterarum reg. Hung. Fr. Jos. Szegedensis pro mutua commutatione offert. Szeged 1934. 4^o (cum una photo.)

Ásvány- és Földtani Intézet.

Dr. SZENTPÉTERY ZSIGMOND ny. r. tanár:

1. A bükkhegységi gabbroidtömeg közeteinek magmaticus képződése. M. Tud. Akadémia Math. és Term. tud. Értesítő XLIX. k. 399—430. Budapest, 1933.
2. Physiographie und Genesis der Diabasarten des Bükker Ortásberges. Mit 3 Tafel. Acta Chem. Mineralog. et Phys. Tom. III. p. 66—97. Szeged, 1933.
3. Az Ortáshegy diabáza a Bükkhegységben. M. Tud. Akadémiai Math. és Term. tud. Értesítő. L. K. 530—558 I. Budapest 1934.
4. Porphyrítésre ober Hámor im Bükkgebirge. Acta Chem. Mineralog. et Phys. Tomm. III. p. 149. 181.

Dr. vitéz LENGYEL ENDRE magántanár:

1. Beiträge zur Petrographie der Hohen Tatra II. Die Gesteine des Felkaer Tales. Adatok a Magas Tatra közettanához II. A Felkai völgy közetei. (Finály és Szelényivel együtt.) Acta Chem. Min. et Phys. Tom. III. f. 1—2 Szeged, Ungarn 1933. p. 36—49.
2. Adatok a Magas Tátrai gránitok petrokémiai ismeretéhez. Beiträge zur petrochemischen Kenntnis der Granite der Hohen Tatra. Földtani Közöny LXII. 1933. Budapest p. 5—14.
3. Adatok a Magas Tatra közettanához III. A Tarpataki völgyek közetei. Beiträge zur Petrographie der Hohen Tatra III. Die Gesteine der Tarpataker Täler. Földtani Közöny LXIII. 1933. Budapest, p. 193—201.
4. Die geologischen und petrographischen Verhältnisse der Umgebung von Komlóska. Komlóska környékének földtani és közettani viszonyai. Acta Chem. min. et phys. Tom. III. f. 3. Szeged 1934. 126—148. I.

Dr. VIDACS ÁLADÁR gyakornok:

- Étude sur le rôle du quartz dans les roches de la partie orientale de la Petite-Fáttra. Acta chem. min. et phys. Tom. III. fasc. 3. Szeged, 1934. p. 115—125.

Dr. GAÁL ISTVÁN magántanár:

1. A fajok kihalása. Das Aussterben der Arten. (Állattani Közlem. XXX. köt. p. 1—11.) Budapest, 1933.
2. Remélhetünk-e földgázt Budapest környékén? Ist Erdgas in der Umgebung von Budapest zu erwarten? (Technika XIV. évf. p. 18—20). Budapest, 1933.
3. Állatok és növények megtévesztő elnevezése. (Debreceni Szemle VII. évf. p. 126—132). 1933.
4. Európa legérdekesebb barlangjai: a Nagy-Baradla. 1 térképpel. (Debreceni Szemle, p. 146—149). 1933.

5. Rapaics Raymund: A magyarság virágai. Bírálat. (Debreceni Szemle, p. 156—159). 1933.
6. A jávorszarvas legrégebb csontmaradványa Magyarországon. (Pótfüz. a Term. Közl. köz. 65. köt. p. 19—22. 2 kép.) Budapest, 1933.
7. Hiénás világ Magyarország földjén. 3 kép. (Nimród Vadászújság XXI. évf. p. 254—256 és 266—268.) Budapest, 1933.
8. A szuhogyi diluviális emlősmaradványok. (Pótfüz. Term. Közl. közl. p. 65—71. 4 kép.) Budapest, 1933.
9. Talpig férfi. — Emlékezés Mallász Józseféről. 1 fénykép. (Erdélyi Napló III. évf. 30. sz. p. 1—2.) Déva, 1933.
10. Nagyobb hullókról szóló koholmányok. (Term. Közl. p. 329—335. 2 kép.) Budapest, 1933.
11. A természet-rajongó Gárdonyi. (Debreceni Szemle, p. 373—383. és 446—462. Különnyomat p. 1—28.) Debrecen, 1933.
12. Szokott-e a borz fuvarozni? (Term. Közl. p. 575—577.) Budapest, 1933.
13. A pézsmatulok Magyarország diluviális földjén. (Pótfüz. Term. Közl. p. 129—131. 1 kép.) Budapest, 1933.
14. Baktay Ervin: India. II. köt. Bírálat. (Debreceni Szemle VIII. évf. p. 92—94.) Debrecen, 1934.
15. A borziúvar kérdés megoldása. (Kárpáti Vadász. VIII. évf. 3—4. sz. p. 32—35.) Beregszász, 1934.
16. Magyar márványok és — „márványok“. (Pótfüz. Term. Közl. p. 33—35.) Budapest, 1934.
17. A jávai ősember maradványok ösföldrajzi jelentősége. — Palaeogeographische Bedeutung der Urmenschenknochen von Java. (Földrajzi Közlem. p. 19—23 és 42—44.) Budapest, 1934.
18. Kessler Hubert: A Nagy-Brandla. — Bírálat. (Debreceni Szemle, p. 189—190.) Debrecen, 1934.
19. Hillebrand Jenő: Az őskor története. — Bírálat. (Debreceni Szemle, p. 190—192.) Debrecen, 1934.
20. Erdeink királyi vadjának családfája. (Nimród Vadászújság XXII. évf. p. 229—231. 2 kép.) Budapest, 1934.

Geometriai és Ábrázoló Geometriai Intézet.

Dr. KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanár:

1. Sur le caractere topologique des représentations conformes. Comptes Rendus de l'Académie des sciences, Paris, t. 198. (1934).
2. Sur les similitudes de l'espace. Ugyanott.
3. Sur la régularité des transformations d'un groupe continu simplement transitif. Ugyanott.
4. Über die fixpunktfreien Abbildungen der Ebene. Acta Litt. ac Scientiarum, sectio sc. math., 6. (1934).
5. Topologische Charakterisierung der linearen Abbildungen. U.-ott.
6. Sur le groupe des transformations topologiques du plan. Annali della R. Scuola Normale Superiore di Pisa, (2) t. 3. (1934.)
7. Über reguläre Abbildungen von Flächen auf sich. Acta Litt. ac Scient., sectio sc. math., 7 (1934.)

Dr. LIPKA ISTVÁN magántanár:

Zu den Verallgemeinerungen des Rolleschen Satzes. Acta Litt. ac Scient. Univ. Szeged, t. 6. (1933.)

Mathematikai Szeminárium.

Dr. RIESZ FRIGYES ny. r. tanár:

1. Sur l'existence de la dérivée des fonctions d'une variable réelle et des fonctions d'intervalle, Verhandlungen des internationalen Math.-Kongresses, Zürich (1932), 1, 258—269. old.

2. Über Sätze von Stone und Bochner, Acta Scientiarum Math., Szeged (1932), 6, 184—198. old.

3. Sur les points de densité au sens fort, Fundamenta Math., Varsó (1934), 22, 221—225. old.

4. Zur Theorie des Hilbertschen Raumes, Acta Scientiarum Math., Szeged (1934), 7, 34—39. old.

Dr. SZ. NAGY GYULA c. ny. rk. tanár:

1. Über die Lage der Nullstellen gewisser Minimal- und Extremalpolynome, Acta Scientiarum Math., Szeged (1932), 6, 49—58. old.

2. Konvex felületek centrális felülete, Math. és Természettudományi Értesítő, Budapest (1931), 48, 832—848. old. (Megjelent 1932. szeptemberben.)

3. Über einen Satz von Laguerre, Journal für die reine und angewandte Math., Berlin és Leipzig (1933), 169, 186—192. old.

4. Über die Ungleichungen für die Ordnung der ebenen Kurven vom Maximalklassenindex, Math. Zeitschrift, Berlin (1933), 37, 493—513. old.

5. Bizonyos minimum-polinomok zéróhelyeinek helyzetéről, Math. és Természettudományi Értesítő, Budapest (1932), 49, 1—15. old.

6. Über die Lage gewisser nichtreellen Nullstellen von reellen Polynomen und von gewissen ganzen Funktionen, Journal für die reine und angewandte Math., Berlin és Leipzig (1934), 170, 134—147. old.

7. Über die nichtreellen Nullstellen von reellen ganzen Funktionen, ugyanott, 148—153. old.

Dr. KALMÁR LÁSZLÓ magántanár, adjunktus:

1. Ein Beweis des Ruffini-Abelschen Satzes, Acta Scientiarum Math., Szeged (1932), 6, 59—60. old.

2. Zum Entscheidungsproblem der mathematischen Logik, Verhandlungen des internationalen Math.-Kongresses, Zürich (1932), 2, 337—338. old.

3. Über die Erfüllbarkeit derjenigen Zählausdrücke, welche in der Normalform zwei benachbarte Allzeichen enthalten, Math. Annalen, Berlin (1933), 108, 466—484. old.

4. Über einen Löwenheimschen Satz, Acta Scientiarum Math., Szeged (1934), 7, 112—121. old.

Elméleti Fizikai Intézet.

Dr. BAY ZOLTÁN ny. rk. tanár:

1. A kondenzált kisülések új elmélete és kísérleti megvizsgálása. Math. Term. Tud. Értesítő. 53. k.

2. Kis mozgásoknak csuklólánc által való nagyításáról. Math. Term. Tud. Értesítő, 53. k.

3. Egy új rendszerű elektrokardiográfról. Orvosi Hetilap. (Sajtó alatt.)

Dr. NÁRAY-SZABÓ ISTVÁN magántanár:

1. Untersuchungen zur Elektrochemie der komplexen Cuprohalogenionen. Zeitschr. f. phys. Chemie, A. 166, 228—240, 1933. (Szabó Zoltánnal).

2. Az ammoniumamalgám potenciálja. (Szlainay Lászlóval). Math. Term. Tud. Értesítő. 53. k., 155—168. l.

SZABÓ ZOLTÁN díjtalan gyakornok:

Diffuzios potenciál és az ionok saját aktivitási koefficiense. Magyar Chemiai Folyóirat. 39, 144—153, 1933.

Sz. NAGY BÉLA tanárjelölt, a Matematikai Szeminárium díjtalan gyakornoka:

Neues Verfahren zur Berechnung von Atomformfaktoren. (Sajtó alatt.)

Kísérleti Fizikai Intézet.

Dr. FRÖHLICH PÁL ny. r. tanár:

Das Temperaturoptimum phosphoreszierender Farbstofflösungen. (Acta Chem. Phys. IV. kötet 1—2. szám, 1934.)

Dr. GYULAI ZOLTÁN c. ny. rk. tanár:

1. Deformált Na Cl kristályok elektromos vezetéséhez. (Matematikai és Fizikai Lapok XLII. évf. 56. oldal. 1933.)

2. Additív festésű K₂Cl kristályok elektromos vezetése. (Matematikai és Fizikai Lapok XLII. évf. 67. oldal. 1933.)

I. Számú Vegytani Intézet.

Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanár:

1. Részletek az érzéstelenítő szerek chemiájából. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője. 7, 198—210.

2. Konstitúció jelentősége az organikus chemiában. Rectori székfoglaló beszéd. Szeged, 1933. Külön közölték még: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője. 10, 195—210 és a Természettudományi Közönlöny 66, 49—57.

Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanár és Dr. BRUCKNER GYÖZÖ tanársegéd:

3. Über die Zusammensetzung des Haselwurzöles. Journal für praktische Chemie 134, 107—140.

Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanár és Dr. HARASZTI JÓZSEF tanársegéd:

4. Beiträge zur Kenntnis der Struktur dimerer Modifikationen von Propenyl-phenolaethern. I. Eine neue Synthese des Di-isoeugenol methyläthers und des Di-isoeugenols. Liebigs Annalen der Chemie 503, 294—300.

5. Beiträge zur Kenntnis, dimerer Modifikationen von Propenylphenolaethern. II. Eine neue Synthese des Di-asarons. Liebigs Annalen der Chemie 507, 197—202.

6. Propenylláncu phenolaetherek dimer módosulatainak szerkezetéről. Magyar Chemiai Folyóirat 40, 13—23.

KÖSZEGI DÉNES magántanár:

1. Eine neue Wertbestimmungsmethode des Merкуроchlorids (Kalomels) Pharmazeutische Zeitung 36, 1—3.

2. A mercurchlorid (kalomel) érték meghatározásának új módja. A Magyar Biológiai Kutatóintézet II. Osztályának munkái: IV. 1—4.

3. Was für eine Manganverbindung entsteht bei der Oxydation des Manganhydroxyds. Zeitschrift für analytische Chemie 86, 346—352.

4. Milyen Magánvegyületté oxidálódik a manganhydroxyd? Magyar Chemiai Folyóirat 38, 145—150.

5. Kolorimetrische Verfolgung der allmählichen Verringerung des freien Phosphorgehaltes phosphorhaltiger Pillen. Pharmazetische Zentralhalle 75, 34—36.

6. Bestimmung der Stärke in mit Mehl verfälschten Gewürzpaprika. (Dr. Tomori Nándorral együtt). Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel 67, 538—541.

7. Keményítő kvantitatív meghatározása a lisztel hamisított örölt fűszerpaprikában. (Dr. Tomori Nándorral együtt). A Kísérletügyi Közlemények XXXVII. 1—4. f.

8. Titrimetrische Wertbestimmung des Merkurijodids. (Dr. Tomori Nándorral együtt). Közlés alatt álló dolgozat.

Dr. BRUCKNER GYÖZŐ tanársegéd:

1. Bemerkungen zur Mikro-Methoxyl-Bestimmung. Mikrochemie 12, 153—160.

2. Über das Pseudonitrosit des Asarons. Journal für praktische Chemie 138, 268—274.

3. Az asaronpseudonitrosit és átalakulási termékei. Magyar Chemiai Folyóirat. 40, 47—57.

4. Tanulmányok egy új alkanol-amin synthesis köréből. (Egy reversibilis O-N-acylvándorlásról. A 3, 4-dimethoxy-norephedrin és az 1, 3-dimethyl-6, 7-dimethoxy-isochinolin synthesise.) Közlés alatt álló dolgozat 221.

5. Reversibilis N-O-acylvándorlás oxy-hydroxylamin-származékoknál. Közlés alatt álló dolgozat 12 l.

Dr. HARASZTI JÓZSEF tanársegéd:

Az asaronsav származékairól. Acta Chem. Min. et Phys. Reg. Univ. Hung. Franc. Jos. II., 58—80.

Dr. SÜKÖSD JÓZSEF tanársegéd:

Phenolokból és acetontól előállított új vegyületekről és származékairól. Acta Chem. Min. et Phys. Reg. Univ. Hung. Franc. Jos. II., 230—240.

Dr. VARGHA LÁSZLÓ:

Zur Kenntnis der Acylwanderung in der Zuckergruppe. Berichte der Deutschen chemischen Gesellschaft 67. VII. f. 8. old.

II. Számú Vegytani Intézet.

Dr. KISS ÁRPÁD ny. r. tanár:

1. Über die Neutralsalzwirkung bei der Hydrolyse de Essigsäureanhydrds. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Segediensis III. 50—65. 1933. (Dr. Kocsis J. Endrével együtt).

2. Über die Neutralsalzwirkung bei der Reaktion Zwischen Ameisensäure und Jod. Z. anorg. u. allgem. Chem. 213. 353—364. 1933. (Dr. Urmánczy Antallal együtt).

3. Über die Neutralsalzwirkung bei Ionenreaktionen in konzentrierten Salzlösungen. Z. f. phys. Chem. Abt. A. 167. 354—364. 1933.

4. Ionreakciók kémiai kinetikája, V. A neutrális sóhatás törvényszerűségei tömény sóoldatokban. Magyar Chemiai Folyóirat XXXIX. 162—168. 1933.

5. Über den Einfluss der Temperatur auf die Geschwindigkeit von Ionenreaktionen; Z. f. anorg. u. allgem. Chem. 217. 305—320. 1934. (Dr. Vas Péterrel együtt).

6. Über den Mechanismus der Monobromacetat- und Xanthogenationenreaktion. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Segediensis III. 99—114. 1934. (Dr. Bossányi Irénnel együtt).

Dr. URMÁNCZY ANTAL tanársegéd:

1. A chinhydron elektród sóhibája és a hydrogenion aktivitási tényezője tömény sóoldatokban. Magyar Chemiai Folyóirat XXXIX. 125—137. 1933.

2. A hangyasav és az ecetsav disszociációs állandója tömény sóoldatokban. Magyar Chemiai Folyóirat. XXXIX. 169—179. 1933.

Füvészkert állapota.

Jelenti: Dr. GYÖRFFY ISTVÁN ny. r. tanár, füvészkerti igazgató.

Az 1931—34. években a Füvészkert betelepítését folytattuk. Most már az egész területnek mintegy fele rendszeresen betelepített. E munkák keretében létesítettük az alföldi tó és két hegycsoport vonzó látványosságát, 1000 m³ kiemelésével, illetve felhordásával.

Különös nehéz gondot okoznak a hegyvidékek és havasokról hozott élő növények megtartása. És, ha tekintélyes százalék el is pusztult, mégis több havasi faj teljes virágzásában gyönyörködtette az érdeklődőket (Primula auricula, Gentiana Kochii, Delphinium elatum, Papaver alpinum, Dianthus Tatrae, D. superbus var. speciosus, Leontopodium alpinum etc.)

Tavunk jól sikerültnek mondható, igen szépen virágzanak benne az Iris pseudacorus, Nymphaea candida, N. odorata (Egerből), Typha latifolia, T. angustifolia, Stratiotes aloides, Limnanthemum peltatum, Trapa natans, Potamogeton pectinatus. Nelumbo-k is virítottak. 1934. tavaszán már nádi rigó (Acrocephalus turdoides) is karicsál Phragmitetumunkban.

Élő növényeket küldött: Prof. Dr. GYÖRFFY ISTVÁN (Magas-Tátra, Pienninek), GREISIGER EDITH (Mágas-Tátra), Dr. KOL ERZSÉBET (Roma, Firenze), KLACSKÓ GYÖZŐ (Sopron), M. Kir. Kertészeti Tanintézet (Budapest), Budapest sziv. Kertészete (Budapest).

Hálával köszönjük az ajándékozók értékes küldeményeit.

Különböző csoportozatunkban következő számú fajokat ápolunk:

Alföldi tó	67
Arboretum	244
Faiskola	298
Futóhomok	34
Gramineae	112
Haszonnövények	72
Hidegház	443
Magas-Tátra Pienninek	144
Magyar temetők növényei	14
Mediterraneum	23
Melegágyak, tartalékkert	140
Melegház	203
Montanus regio (Bükk h.-ség, Budai h.)	94
Népies gyógynövények	12
Parasztkert	28
Phaenologia	91
Rosarium	98
Szikes terület	24
Egyéb csoportok	52

Összesen 2193 species.

Minden évben kiadjuk „Index seminum“ magcatalogusunkat. Újonnan következő külföldi botanikus kertekkel bővítettük ki cseviszonyunkat:

Alger (Afrika)	Modena (Italia)
Bordeaux (France)	Montevideo (Uruguay)
Bremen (Deutschland)	Münster i. Westf. (Deutschland)
Bucuresti (Romania)	Nanking (China)
Erlangen (Deutschland)	New Haven (U. S. A.)
Ferrara (Italia)	Ottava (Canada)
Frankfurt a. M. (Deutschland)	Padova (Italia)
Genova (Italia)	Palermo (Italia)
Greifswald (Deutschland)	Parma (Italia)
Hann. Münden (Deutschland)	Pisa (Italia)
Hatzendorf (Oesterreich)	Riga (Latvia)
Heidelberg (Deutschland)	Rostock (Deutschland)
Königsberg (Deutschland)	Shitomir (U. S. S. R.)
Liege (Belgique)	Trieste (Italia)
Lille (France)	Tübingen (Deutschland)
Lohja (Suomi)	Valencia (España)
Lund (Sverige)	Washington (U. S. A.)
Marseille (France)	Wilno (Polska)
Messina (Sicilia)	

Magcserét folytattunk tehát összesen 139 kerttel.

Nagyobb beruházásaink voltak: a második üvegház megépítése, mely az elsőnél valamivel tágasabb: továbbá kocsiszin és raktárépület építése és a kert egy tekintélyes részének vízvezető csövekkel és öntöző-csapokkal való ellátása. Ide számíthatjuk még a homoki és sziki növények

csoportjának beállításához szükséges fűtőhomok és szikes föld beszerzését. Hálával említjük fel, hogy Gazdasági Hivatalunk a melegház fűtésére egy jól működő kazánt állított be.

Ajándékba kaptunk a m. kir. Földmivvelésügyi Miniszteriumtól 50 m³ terméskövet a sziklacsoport elkészítéséhez. E kiváló, törekvéseinket megértő, ajándékaért hálás köszönetünket fejezzük ki.

A növénytan sikeresebb tanítása érdekében teendőink közé vettük a szegedi alsó- és középfokú iskoláknak a tanításához szükséges élő növényanyaggal való ellátását, most már két tanéven keresztül összesen 13 iskolának küldtünk a virágzás sorrendjében élő növényeket, megfelelő példányszámban.

A fűvészkert személyzete: Fodor Dezső és ifj. Somogyi Imre segédintézők, vitéz Paragi János szegődményes kocsis.

A Fűvészkert kiadványa: Index seminum, quae Hortus Botanicus Universitatis Litterarum regiae Hungaricae Francisco Josephinae Szegediensis pro mutuo commutanda offert anno 1931, 32, 33, 34.

Mathematikai és természettudományi kar intézeteinek szakszerű kiadványai:

Általános Növényteni Intézet.

GYÖRFFY KATALIN:

Az Oxymitra paleacea Bisch. összehasonlító fejlődéstörténete és phylogenetikai jelentősége. (Doktori értekezés).

Ásvány- és Földtani Intézet.

SZÜCS MÁRIA ILONA:

Dobogókő környékének közettani viszonyai. (Doktori értekezés).

I. Számú Vegytani Intézet.

ORENDI HERBERT:

Tanulmányok a flavonok köréből. (Doktori értekezés).

II. Számú Vegytani Intézet.

SZEKERES HEDVIG:

Kinetikai vizsgálatok folyadékok határfelületén lejátszódó reakcióknál. (Doktori értekezés).

KUKAI RÓZSA ILONA:

Ionreakciók hőmérsékleti koefficienséről. (Doktori értekezés).

GESZNER MIHÁLY:

Kobaltó-sók abszorpció spektruma tömény sóoldatokban. (Doktori értekezés).

VIII.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos előadásai.



1.

A jog- és államtudományi karon:

Dr. MENYHÁRTH GÁSPÁR ny. r. tanár:

A szegedi ügyvédjelöltek továbbképző tanfolyamán két előadást tartott „Az új uzsoratorvény- (1932: VI. t. c.)”-ről 1933 december és 1934 január havában.

Dr. KISS ALBERT ny. r. tanár:

Emlékezés Gr. Klebelsberg Kunóról 5 előadás az egyetemi ifjúság előtt — halálának 2. évfordulója alkalmából.

Dr. CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. Ungarns Staatsrecht nach dem Weltkrieg. Három előadás a „Nyári Egyetemen” Debrecénben 1933. VIII. 3—4-én.

2. Északi rokonaink. Két előadás a „Nyári Egyetemen” Debrecénben 1933 VIII. 4-én.

3. A reformáció politikai hatásai. A szolnoki református és evangélikus egyházak reformációi emlékünnepeyén a református templomban 1933 X. 31-én.

4. Államjogilag biztosított autonómiák. Észt és lett autonómiák. „Az Erdélyi Férfiak Egyesületének Jancsó Benedek Társaságától” a nemzetiségi önkormányzat kérdéséről rendezett előadássorozatban Budapesten 1933 XI. 23-án.

5. A márciusi és a mai ifjúság. A szegedi egyetemi és főiskolai hallgatók „Bethlen Gábor Körének” a református templomban 1934. március 15-én rendezett ünnepélyén.

6. Die kulturelle Zielsetzung der finnisch-ugrischen Bewegung. Elnöki megnyitó a Finnugor Kultúrkongresszusokat rendező állandó nemzetközi „Finnugor-Kultúrbizottság” ülésén Budapesten 1934. VI. 5-én.

Dr. SURÁNYI-UNGER TIVADAR ny. r. tanár:

1. „Világ gazdasági kibontakozás” címen 1933. nov. 30-án előadást tartott a Ferencz József-tudományegyetem Barátai Egyesületének Jog- és Államtudományi Szakosztályában.

2. „Szabad és kötött gazdaság” címen 1934. május 15-én előadást tartott Budapesten a Magyar Közgazdasági Társaságban.

Dr. HORVÁTH BARNA egyetemi ny. r. tanár:

1. Paris, Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique, 1933. október: „Les sources du Droit positif“.
2. Magyar Társadalomtudományi Társulat, 1934. április: „A béke technikája“.

Dr. ZEHERY LAJOS c. ny. rk. tanár:

1. Egyetem Barátainak Egyesülete Hódmezővásárhely: A válság és a leányok pályaválasztása.
2. Kazinczy kör Sátoraljaújhely: Magyar szemmel francia földön.
3. Uráni Egylet Vác: A francia lélek.
4. Szabadlyceum Hódmezővásárhely: A békerevizio jogi alapjai.

Dr. RÉTHEY FERENC magántanár:

A Magyar Külügyi Társaság Seminariumában és a budapesti kir. m. tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Karon az első félévben nemzetközi magánjogot adott elő.

Ifj. Dr. BOÉR ELEK magántanár:

A m. kir. Ferencz József-tudományegyetem Barátai Egyesületének Jog- és Államtudományi Szakosztályában f. é. április 17-én „Amerikai Gazdasági Kibontakozás“ címmel és

a Magyar Közgazdasági Társaságban, f. é. május 3-án a „Tanulmányi ankét az amerikai kísérletekről“ című ankéton a bevezető előadást tartotta.

Dr. ZÖLDY MIKLÓS egyetemi magántanár:

1934. évi április hó 20-án az „Americana“ jogászszakosztályának díszülésén (a budapesti egyetemen) tartott előadás: A gazdasági büntetőjogról.

Dr. GEŐCZE BERTALAN magántanár:

1933. november 15-én Külügyi Társaságban, Budapesten „Hatáskört kérdések a nemzetközi híráskodásban“.

2.

Az orvostudományi karon:

Élettani intézet.

Dr. VERESS ELEMÉR ny. r. tanár:

Az emésztés és a táplálkozás egészségtana. Népművelési előadás a szegedi I. sz. vegytani intézet tantermében. 1934.

Gyógyszertani és gyógyszerismereti intézet.

Dr. ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár:

1. A collapsus therapiája. Orvosi Továbbképző előadás Gyulán. 1934.
2. A tetrazolok hatásáról. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. 1934.

Dr. ISSEKUTZ BÉLA és ifj. ISSEKUTZ BÉLA:

3. A thyroxinhatás lényege. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. 1934.

Dr. JANCsó MIKLÓS magántanár:

4. A retikuloendothel kolloidfaló működésének kolloidchemiai magyarázata. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. Budapesten 1934. júniusban.

5. Chemotherapeutikumok opsoninszerű hatásmechanizmusa.

Dr. DIRNER ZOLTÁN tanársegéd:

6. Adatok a digitális hatás reversibilitásához. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. 1934.

Dr. DIRNER ZOLTÁN és Dr. NOVÁK ERNŐ gyakornok:

7. Cardiakumok hatása a békaszív dynamikájára. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. 1934.

Ifj. ISSEKUTZ BÉLA:

8. Az octin hatásáról. A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén. 1934.

Általános kór- és gyógytani intézet.

Dr. JENEY ENDRE ny. r. tanár:

1. Ascorbinsav méreggyengítő hatása a diphteria-toxinra. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. december 14.

2. A vércsoportvizsgálatok eddigi eredményei a turáni népeknél. A Turáni Társaság Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. január. 11.

3. Állatkísérletek jelentősége a betegségek okainak felismerésében. Népművelési Egyesületben. 1934. január 20.

4. Vérgenogramiai adataink magyar vonatkozásai. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. március 1.

5. További megfigyelések a túlélő csontvelőn. Magyar Élettani Társaság ülésén. 1934. június 5.

6. Arginin, máj- és gyomorkivonatok befolyása a B-avitaminosisra. Magyar Élettani Társaság ülésén. 1934. június 5.

Dr. JENEY ENDRE és BUCHHOLZ JÁNOS:

7. Monochromaticus ultraibolya sugarak bactericid hatása. Magyar Élettani Társaság ülésén. 1934. június 6.

Dr. JENEY ENDRE és Dr. KÖRPÁSSY BÉLA tanársegéd:

8. A sebgógyulás késése a scorbutos szervezetben. Gyógyítása ascorbinsavval. Magyar Élettani Társaság ülésén. 1934. június 6.

Dr. KANYÓ BÉLA magántanár:

9. A Shwartzmann-féle börtünet. Kir. Magy. Természettud. Társulat Mikrobiológiai Szakosztályában. 1934. február 28-án.

10. A himlőoltás. Pázmány Péter Tud. Egyet. Közegészségtani Intézetében tartott Iskolaorvosi tanfolyam. 1934. május 7-én.

11. A veszettség elleni védőoltások mai szervezete. Magyar Hygienikusok Társasága. Magyar Orvosi Nagyhat. 1934. május 30-án.

12. Védőoltási ártalmak és oltási balesetek. Magyar Hygienikusok Társasága. Magyar Orvosi Nagyhat. 1934. május 30-án.

Orvosi vegytani intézet.

Dr. SZENT GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

1. Über Vitamin C. Belgrad. 1934. március 24-én.

2. Die medizinische und biologische Bedeutung des Vitamin C. Wiesbaden. 1934. április 12-én.

Kórbonctani és kórszövettani intézet.

Dr. BALÓ JÓZSEF ny. r. tanár:

1. The relation of warts to cancer. Madrid, nemzetközi rákkongresszus. 1933. október 26-án.

2. Az idegrendszer fermentatív bontása. A budapesti kir. Orvosgyógyászati Társaságának ülésén. 1934. április 27-én.

3. Újabb adatok a vérsavó agybontó képességéről. A Magyar Pathologusok Társaságának ülésén. 1934. május 29-én.

4. Emberek és állatok szemölcssei és papillomái. A Magyar Pathologusok Társaságának ülésén. 1934. május 30-án.

5. Az emberi vastagbél polyposisa és ennek viszonya a rákhoz. A Magyar Pathologusok Társaságának ülésén. 1934. május 30-án.

Dr. KÁLLÓ ANTAL magántanár:

6. Az emésztőfermentek felszívódásának kérdése. A Magyar Pathologusok Társaságának nagygyűlésén, Budapesten 1934. május.

Dr. KÁLLÓ ANTAL és Dr. TÖRÖK GÁBOR:

7. Kísérleti adatok a konyhasóház kérdéséhez. A Magyar Gyermekorvosok Társaságának nagygyűlésén, Budapesten 1934. május.

Leíró- és tájbonctani, valamint szövet- és fejlődéstani intézet.

Dr. KISS FERENC ny. r. tanár:

1. Anatomie médico-chirurgicale des pédicules nerveux de l'appareil viscéral. Paris IV^e Réunion plénière de la Soc. Anatomique. 1933. okt. 13.

2. Recherches expérimentales sur les cellules des ganglions spinaux et sympathiques. Brüsszel, Réunion de l'Association des Anatomistes. 1934. március 28.

Dr. GELLÉRT ALBERT magántanár:

3. Az agyidegek szerkezete eredésüknél. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. március 8-án.

4. A könnyimirigy beidegzése. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. április 19-én.

Dr. GELLÉRT ALBERT és Dr. BACSICH PÁL tanársegéd:

5. A fésűszerv vérkeringése. A szegedi Egyetem Barátok Egyesülete Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. február 7-én.

Dr. BOTÁR GYULA tanársegéd:

6. La classification des ganglions sympathiques et les dimensions de leurs cellules. Brüsszel. Réunion de l'Association des Anatomistes. 1934. március 28.

Dr. BACSICH PÁL tanársegéd:

7. A vegetatív idegrendszer zsigeri ducsejtjei. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. november 30-án.

8. Összehasonlító vizsgálatok a Sudán III.-al. Carbol-Sudan festés. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Term. tud. Szakosztályának ülésén. 1934. február 7-én.

9. Adatok a zsirfestés elméletéhez. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. május 2-án.

Dr. BACSICH PÁL és Dr. GELLÉRT ALBERT:

10. A fésűszerv vérkeringése. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. február 7-én.

Dr. BACSICH PÁL és VÁRADI IMRE gyakornok:

11. Összehasonlító zsirfestési vizsgálatok a scharlach vörössel. A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. április 11-én.

Dr. BOROS SÁNDOR gyakornok:

12. A cavum ischiorectale kötőszöveti váza. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. szeptember 30-án.

Dr. ERNYEI ISTVÁN szakorvos, tb. kórházi főorvos:

13. Sur les nerfs de la gaine du nerf optique et les ganglions des nerfs ciliaires. Brüsszel, Réunion de l'Association des Anatomistes. 1934. március 28-án.

Közegészségügyi intézet.

Dr. TOMCSIK JÓZSEF ny. rk. tanár:

1. Fontosabb városegészségügyi problémák. Iskolán-kívüli Népművelés Bizottsága által rendezett tanfolyamon. Szeged 1934. április.

2. A társadalomegészségügy problémái. Dugonics Társaság. Szeged 1934. március.

3. A tuberculosis állása Magyarországon különös tekintettel az alföldi viszonyokra. Orvosi Továbbképző tanfolyamon. Szeged 1934. május.

4. A közegészségügyi munka újabb irányai. Orvosszövetség Szeged. 1933. november.

5. Fertőző betegségek elleni védekezés. 4 előadás. Községi Orvosi Tanfolyamon Budapesten. 1933. november.

6. Immunitástan. 16 előadás a Tiszti orvosi Tanfolyam Budapesten. 1934. január-április.

Dr. TOMCSIK JÓZSEF és Dr. BODON GYÖRGY tanársegéd:

7. A lépene elleni immunitas mechanizmusa. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. február 8-án.

Sebészeti klinika.

Dr. GENERSICH ANTAL magántanár:

1. Gennyes in hüvelygyulladás kezelése. A Magyar Sebésztársaság nagygyűlésén. 1934. május 27—30-án.

Dr. TROJÁN EMIL magántanár:

2. A mediastinalis emphysemáról. Budapest. A Sebésztársaság nagygyűlésén. 1934. május 28-án.

Orr-, fül- és gégerendelő intézet:

Dr. TREER JÓZSEF magántanár:

3. Súlyos nyelöcsőroncsolások gyógyulása. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. november 9-én.

4. Súlyos nyelöcsőroncsolások gyógyulása. Budapesti Orvosi nagyhéten. 1934. május 30-án.

Bőr- és nemi kórtani klinika.

Dr. POÓR FERENC ny. r. tanár:

1. A bőrtuberculosisról. Szeged, Orvosi Továbbképző. 1934. június 2-án.

Dr. HEINER LAJOS magántanár:

2. A complementkötés szerepe a női gonorrhoeánál. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. március 22-én.

3. A persistens complementkötésről gonorrhoeánál. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. május 3-án.

Dr. SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND magántanár:

4. „Antivenereás központ és kerület terve“. O. K. E. Antiveneriás Bizottsága Budapest. 1933. december 16-án.

5. A szociális orvostan ismereteiből tartott 8 napos tanfolyam keretében Budapesten: „Az iskolaköteles gyermekek egészségügyi sorozásának jelentősége a megelőzésben“. 1934. április 28.

Szemészeti klinika.

Dr. DITRÓI GÁBOR ny. r. tanár:

1. A szem és leggyakoribb betegségei. Népművelési előadás az I. sz. kémiai intézetben. 1934. március 7-én.
2. A szem tuberculosisa. Orvosi Továbbképző előadás a belgyógyászati klinikán. 1934. június 2-án.
3. Üvegtesti érképződés esete. A Magyar Szemorvostársaság budapesti nagygyűlésén. 1934. június 3-án.

Szülészeti és nőgyógyászati klinika.

Dr. BEREZ JÁNOS ny. r. tanár:

1. Constitutio és menstruatio. Magyar Nőorvosok Társasága 1934. évi nagygyűlésén, 1934. június 1-én.

Dr. KUNCZ ANDOR c. rk. tanár:

2. Adatok a lágyszülőcsatorna rendellenességeinek terapiájához. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1. és 2-án.
3. Idült gennyes mandulagyulladás okozta juvenilis vérzés. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1. és 2-án.

Dr. BURGER KÁROLY c. rk. tanár:

4. A szülés és szülészeti beavatkozás befolyása az újszülöttre. A Magyar Gyermekeorvosok Társasága VIII. nagygyűlésén. 1933.
5. A belső elválasztásos mirigyek szülészeti és nőgyógyászati vonatkozásai. Országos Közegészségügyi Egyesületben. 1934. január.
6. Újabb szempontok az időelőtti burokrepedés megítélésében. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június.
7. Első segélynyújtás a szülészetben. Mentőorvosok nagygyűlésén. 1934. május.
8. The new obstetrical regulation in Hungary. Londoni nemzetközi babaügyi kongresszuson. 1934. május.

Dr. MOLNÁR JÓZSEF magántanár:

9. A climaxos vérzések radiumtherapiája. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1. és 2-án.

Dr. KÜHBACHER FERENC magántanár:

10. Vércsoportvizsgálatok a menstruációs vérből és egyéb genitális eredetű vérzésekből. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. FILEP ALADÁR tanársegéd:

11. Carcinomás anyagunk tanulságai. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. STROBL FERENC tanársegéd és Dr. KARÁDY ISTVÁN gyakornok:

12. Histamin-vizsgálatok a gestatio folyamatokkal kapcsolatban. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. KULITZY GÉZA tanársegéd:

13. A Chevassu-féle retrograd ureteropyelographia jelentősége a nőgyógyászati urológiában. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. NEMESKAY TIVADAR tanársegéd és Dr. AMBRUS PÁL gyakornok:

14. Menstruatio és vörösvérttestresistentia. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. HORVÁTH ZOLTÁN és Dr. HOLLÓSI KÁROLY gyakornokok:

15. Menstruatio és hőmérséklet. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

16. A dysmenorrhoea gyógykezelése. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. HOLLÓSI KÁROLY és Dr. MARTZY ISTVÁN gyakornokok:

17. Összehasonlító vizsgálatok a genitalis és peripherias vérből, különös tekintettel a menstruációra. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Dr. BRUCHTER ALBERT gyakornok:

18. A menstruatio, mint determináló momentum a nő lelki életében. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén. 1934. június 1—2-án.

Belgyógyászati klinika.

Dr. RUSZNYÁK ISTVÁN ny. r. tanár:

1. A vesebajok therápiája. A Hódmezővásárhelyi Továbbképző tanfolyamon. 1933. szeptember.

2. Vizsgálatok a postoperatív keringési zavarok keletkezéséről. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. március.

3. Vizsgálatok a postoperatív keringési zavarok keletkezéséről. Kir. Magyar Orvosegyesületben Budapest. 1934. március.

4. A szív működési vizsgálatáról. Balatonfüredi Orvosi Hét. 1934. május.

Dr. ENGEL RUDOLF c. rk. tanár:

5. A vesebajok diagnostikája. A Hódmezővásárhelyi Továbbképző tanfolyamon. 1933. szeptember.

6. Szeged és vidékének maláriás viszonyai. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. október.

7. Typhusbacillus gazdák klinikai vizsgálatáról. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. május.

Belgyógyászati diagnostikai klinika.

Dr. PURJESZ BÉLA ny. r. tanár:

1. A rák kórismézésére irányuló kísérletes vizsgálatokról. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1933. október 19-én.

2. Az enteralis sepsisről. A budapesti Orvosi Körben, Budapesten. 1934. január 8-án.

3. A rákproblema mai állásáról. Az Országos Közegészségügyi Egyesületben Budapesten. 1934. április 17-én.

Dr. BERKESY LÁSZLÓ magántanár:

4. A paprika hatása a gyomor elválasztó tevékenységére. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1933. október 19-én.

5. Tanulmány a gyomornedv összes és neutralis chlortartalmáról. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. február 1-én.

6. Latens Bang fertőzések felderítését célzó vizsgálatok. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1933. november 30-án.

7. Az elsődleges tüdőrák klinikumából. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1934. április 5-én.

Dr. LAJOS SÁNDOR tanársegéd:

8. Az Atebrin alkalmazása malaria tertiana ellen. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésén. 1933. október 19-én.

Ideg- és elmegyógyászati klinika.

Dr. MISKOLCZY DEZSŐ ny. rk. tanár:

1. A kisagyi Purkinje-sejtek megrekedése és kimozdulása. A Magyar Tudományos Akadémia III. oszt. 1933. február 13-án tartott ülésén.

2. Az agydaganatok felismerése. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. február 15-én.

3. A Pick-féle betegség életben felismert esete. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. április 12-én.

4. Keresztezett kisagyi sorvadás. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. április 12-én.

5. Tükörképszerű együttmozgások stuporos betegen. A Budapesti Kir. Orvos Egyesület Elme- és Idegkórtani Szakosztályának ülésén. 1934. febr. 5.

6. Az olivo-cerebellaris pálya végződési módjáról. A Budapesti Kir. Orvos Egyesület Elme- és Idegkórtani Szakosztályának ülésén. 1934. febr. 5.

Dr. STIEF SÁNDOR c. rk. tanár:

7. Adat az együttmozgások lokalisatiojához. (Encephalogramm, betegmutatással). A Budapesti Kir. Orvosi Egyesület Elme- és Idegkórtani Szakosztályának 270-ik ülésén. 1934. február 5-én.

8. Újabb adatok a falilebény tünettanához. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. április 12-én.

Dr. NYIRŐ GYULA magántanár:

9. Lélek- és elmekórtan. Az Országos Védőnőképző Intézetben tartott előadások.

10. Lélek- és elmekórtan. Az Országos elmebetegápoló tanfolyamon tartott előadások.

11. A schizophreniás hallucinációk. A Budapesti Orvosegylet Szakosztályában. 1934. június.

Dr. TOKAY LÁSZLÓ magántanár:

12. A suggestioról. Szeged szab. kir. város Iskolánkívüli Népművelési Bizottságában. 1934. április 7-én.

13. Újabb lélektani elméletek. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1934. április 12-én.

14. Psychotherapia a gyermekkorban. Az orvosi nagyhéten a Magyar Gyermekorvosok Társaságában. 1934. május 29-én.

Gyermekgyógyászati klinika.

Dr. KRAMÁR JENŐ ny. rk. tanár:

1. A szegedi Heine-Medin járvány klinikai tanulságai. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. május.

2. A poliomyelitisről. Orvosi Továbbképző előadás Gyulán. 1933. május.

3. A gyermektuberculosis prophylaxisa. Délvidéki Továbbképző előadás. Szeged, 1933. május.

4. Tulérezékenység azonosfajú fehérjével szemben. A Magyar Gyermekorvos Társaság ülésén. Budapest 1933. június.

5. A vesebetegségek a gyermekkorban. Orvosi Továbbképző előadás Hódmezővásárhelyen. 1933. szeptember.

6. A fertőző betegségek prophylaxisa. Orvosi Továbbképző előadás Kecskeméten, 1933. október.

7. A pneumococcusperitonitis abortív alakjáról. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. november.

8. A strychnin gyógyszeres adagja a gyermekgyógyászatban. A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén. 1933. november.

9. Az iskola szerepe a fertőző betegségek leküzdésében. Szeged szab. kir. város Népművelési Bizottsága előadássorozatában. 1933. február.

10. A csecsemő és kisgyermekkorai tuberculosos. Orvosi Továbbképző előadás. Szeged, 1934. június.

11. A reconvalescens- és felnőtt-savó alkalmazásának gyakorlati értéke a fertőző betegségekben. A Magyar Gyermekorvos Társaság felkérésére tartott referátum. Budapest, 1934. június.

Dr. WALTNER KÁROLY c. rk. tanár:

12. Az A-vitamin. Zürichi Gyermekorvosok Társaságában. 1933. november 14-én.

13. Népélelmezési tervezet. Magyar Hygienikusok Társaságában. 1934. február 27-én.

14. A gyermekek táplálásának újabb irányelvei. Kecskeméti Orvosszövetségben. 1934. február 28-án.

15. Mennyi A-vitaminra van szükségünk? A Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Orvosi Szakosztályának ülésén, 1934. május 24-én.

16. A gyermekek vitaminfogyasztása és vitaminszüksége. A Magyar Gyermekorvosok Társaságában Budapesten, 1934. május 29-én.

Dr. LUKÁCS JÓZSEF magántanár:

17. Újab eredmények a csecsemőbetegségek kezelésében. Továbbképző Tanfolyam tisztiorvosok részére. Budapesten az Országos Közegészségügyi Intézetben 1934.

18. A fertőző betegségek megelőzése. Orvosi Továbbképző tanfolyamon a kir. m. Pázmány Péter tudományegyetem gyermekklinikáján 1933.

19. Az újszülöttek táplálásának vezetése. Magyar Orvosi Nagyhétén 1934. június.

20. Az újszülött vaccinatios resistenciája. Magyar Orvosi Nagyhétén 1934. június.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

Dr. CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár:

1. Az epigramma mestere: Martialis. Felolvasás a Kisfaludy Társaságban és a Rádióban (1933 október).

2. A szerelem latin dālosai: felolvasás a Rádióban.

3. Európa legrégebb költője (Hesiodos): felolvasás a Kisfaludy Társaságban és a Rádióban (1934. június).

4. A magyar Odysseia bemutatása a Parthenonban és a Kisfaludy Társaság nagykörösi gyűlésén.

Dr. BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár:

1. Bevezetés az újkori bölcsélet történetébe címen felolvasás a Bölcsészeti Szakosztály ülésén (Szegeden, 1933. november hónap).

2. Napjaink bölcselete címen felolvasás a Dugonics-Társaságban (1934. március hónap).

3. A kiválogatás a középiskolában és főiskoláink címen felolvasás az Egyetemi és Főiskolai tanárok összejövetelén (1934. május havában).

4. A „szellem“ bölcséleti vizsgálata címen felolvasás a M. Tudományos Akadémián (Budapesten, 1934. május havában).

Dr. BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár:

A dipyloni temető egyik siremléke címen felolvasás a EBE bölcsészeti szakosztálya ülésén (1934 február hónap).

Dr. ZOLNAI BÉLA ny. r. tanár:

Biedermeyer-irodalom címen előadás a Philologiai-Társaságban (Budapest, 1933).

Dr. SOLYMOSSY SÁNDOR ny. r. tanár:

Ósi emlékek népmeséinkben címen felolvasás a Rádióban (1934. július 10-én).

Dr. VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanár:

1. A férfi és női lelkiség pszichés különbségei címen felolvasás a Dolgozó Nők Klubjában (Szegeden, 1932. december 10-én).
2. Az értelmiségvizsgálatokról címen szabadegyetemi előadás (Szegeden, 1933. február 22-én).
3. Pascal vallásbölcselete címen felolvasás a Piarista Diákszövetségen (Szeged, 1933. április 23-án).

Dr. SIK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. Ady Endre címen szabadegyetemi előadás a budapesti Egyetemen (1933. november—december hónap).
2. Arany János műhelyéből címen rádió-felolvasás (Budapesten, 1934. január 3-án).
3. Irodalom és világnézet címen felolvasás a Bessenyei-Szövetségben (Nyiregyházán).
4. Petőfi címen felolvasás a Szeged-alsóvárosi Iskolánkívüli Népművelési Bizottság előadás-sorozatában (1934. február hónap).
5. Ariosto költészete címen felolvasás a szegedi Egyetem ünnepélyén (1934. február hónap).
6. Az Ember Tragédiájáról címen felolvasás az Egyetembarátok Egyesületének összejövetelén (Szeged, 1934. február 28-án).

Dr. MÁLYUSZ ELEMÉR ny. rk. tanár:

Herrschaftsformen in mittelalterlichen Ungarn címen felolvasás a VII. nemzetközi történettudományi kongresszuson. (Varsó, 1933 aug. 24.).

Dr. BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár:

1. Neolithikus pásztorélet emlékei az Alföldön címen felolvasás az Egyetembarátok Egyesülete összejövetelén (Szeged, 1934. február 16-án).
2. Mit lát a laikus Görögországban az orthodox egyházból címen felolvasás a Rk. szemináriumban (Szeged, 1934. május 20-án).

Dr. MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

1. Latin tanulás és egyetemi tanulmányok címen a Parthenontól rend. előadássorozatban: „Miért tanulunk latinul?“ felolvasás (1933. december 5-én).
2. Hornyánszky Gyula emlékezete címen felolvasás a Budapesti Philológiai Társaság közgyűlésén (1934. január 16-án).

Dr. SZENTIVÁNYI RÓBERT magántanár:

Theológiai tanári előadások Szegeden (Nagyszeminárium).

Dr. SZAKÁLL ZIGMOND magántanár:

Az ált. gazdasági földrajz didaktikája címen előadások a budapesti kir. magy. tudományegyetemi közgazdaságtudományi karon (1933—34. tanév I. felében).

Dr. EPERJESSY KÁLMÁN magántanár:

Erdély és a revízió címen felolvasás a Hargitaváralja jelképes község összejövetelén (Szeged, 1933. december 9-én).

Dr. OLAY FERENC magántanár:

1. A magyar idegenvezető külpolitikai feladatairól címen két felolvasás a Cserkészszövetség összejövetelén (Fővárosi Pedag. Szemináriumban 1933-ban).
2. Mit tanítanak az utódállamok tankönyveiben Magyarországról? címen felolvasás a Magyar Külügyi Társaságban (képviselőházi előadóterem, 1933-ban).

Dr. BODA ISTVÁN magántanár:

1. Több előadás a Magyar Psychologiai és a Magyar Pedagógiai Társaságban, a Keresk. Szakis. Tanárok Országos Egyesületében és annak pedag. szakosztályában.
2. Két előadás:
 - a) A Deutsche Gesellschaft f. Psychologie leipzig-i kongresszusán: „Zur Frage einer reinpsychologischen Typenlehre“ címen.
 - b) A Deutsche Gesellschaft f. Psychologie tübingeni kongresszusán: „Die Organisation der Empfindungen. Ergebnisse ungarischer Forschungen“ címen.
3. Lélektani alapfogalmak címen négy előadás a debreceni nyári egyetemen (1934. augusztus havában).

Dr. DEÉR JÓZSEF magántanár:

Magyar trónörökösödés a X—XII. században címen felolvasás a Magyar Történelmi Társulatban (Budapest, 1934. január 17-én).

MAGYARY ZOLTÁNNÉ Dr. TECHERT MARGIT magántanár:

Az újplatonizmus racionalista iránya: Proklos filozófiája címen felolvasás a M. Filozófiai Társaságban (Budapest, 1934. május 21-én).

4.

A matematikai- és természettudományi karon:

Állattrendszertani Intézet.

Dr. FARKAS BÉLA ny. r. tanár:

1. A halak hallóképessége. Előadás a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának 1934. február 7-én tartott szakülésén.
2. Adatok a gerincesek egyensúlyozó készülékeknek ismeretéhez. Előadás u.-ott a május 2-iki szakülésén.
3. Halak hallásáról. Előadás a Kir. M. Természettudományi Társulat Állattani Szakosztályának Budapesten 1934. március 2-án tartott ülésén. L. Állat. Közl. XXXI. k. 1—2 f. 112. l. 1934.
4. A halak hallószervéről. Előadás a Kir. M. Természettudományi Társulat Állattani Szakosztályának 1934. június 1. tartott ülésén. L. Állattani Közlemény XXXI. k. 3—4 f. 1934.

5. A hal és az ember. Népszerű természettudományi előadás a M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesületének Természettudományi Szakosztályában. L. Magyarság 1934. május 13. Szegedi Új Nemzedék XV. évf. 196. sz.

Dr. DUDICH ENDRE magántanár:

1. Faunisztikai újdonságok (Budapest, Állattani Szakoszt. 1933. X. 6.).
2. Az ember származása. (Esztergom, Kath. nyári Egyet. 5 óra 1934. VII. 7., 9., 10., 11.).

Dr. KOLOSVÁRY GÁBOR magántanár:

1. Die Spinnen als Vogelnahrung. A. M. O. Sz. 1933. március 2-iki ülésén.
2. Über eine neue Weberknechtart. Roeweriolus hungaricus n. g. n. sp.: Az Állattani Szakosztály 1933. évi május hó 5-iki ülésén.
3. Az állati cselekmények lélektani autonómiaja, ugyanakkor. Ugyanez a M. O. és Term. Vizsg. Vándorgyűlésén 1933. június 9-én előadva.
4. Beiträge zur Faunistik und Ökologie der ungarlandischen Junipereten. Ugyanott előadva.
5. Ökológiai kutatásaim a Bükkhegység barlangjaiban. A Barlangkutató Társulat 1933. évi október 31-iki ülésén előadva.
6. Újabb adatok a Roeweriolus hungaricus ismeretéhez. Előadás az Állattani Szakosztály 1933. évi november 3-iki ülésén.
7. A házi egér és az ürge színérzékéről. Előadás ugyanott. 1933. évi december hó 1-én.
8. Reakcióvizsgálatok különböző egérfajokról. Előadás ugyanott, 1934. évi január 5-én.
9. Új pókfaj a Szeleta barlangból. Előadás a Barlangkutató Társulat 1934. évi április 28-iki ülésén.
10. Reakcióvizsgálatok különböző egérfajokról II. Előadás az Állattani Szakosztály 1934. évi május hó 4-iki ülésén.

Általános Állattani Intézet.

Dr. GELEI JÓZSEF ny. r. tanár:

1. Főmeridiánus a csillások testén. E. B. E. 1933. október 25.
 2. Vorticella áltelep környezeti jelentősége. E. B. E. november 29.
 3. Brachydactylia a foglyok lábán. E. B. E. 1934. március 7.
 4. Az ázalékállatka oszlása. E. B. E. 1934. április 11.
- Népszerű előadás:*
5. Az élő szervezet és a társadalmi szervezkedés. E. B. E. 1934. február 8.
 6. Hogyan népesült be a szárazföld állatokkal. E. B. E. 1933. november 14.

Dr. VARGA LAJOS magántanár:

1. A lappok és hazájuk. Szeged, Egyetem Barátainak Egyesülete, 1934. február 10. Vetített képekkel.
2. A madárdal és biológiai jelentősége. Grammofon lemezekkel. Sopron, a M. Ornithologusok Szövetségének soproni körzete, 1934. május 19.

3. Az ivari hormonok jelentősége. Sopron. Rákóczi Intézet tanári kara, 1934. február 6.

Dr. ROTARIDES MIHÁLY magántanár:

1. Megjegyzések a Pulmonáták subepitheliális mirigyének szerepéhez. A Szegedi Egyetem Barátai Egyesülete Természettud. Szakosztályában, 1933. okt. 25-én.

2. Megtapadó vízi csigák környezettani jellemzése c. dolgozatot dr. Entz Géza a M. Tud. Akad. r. tagja a M. Tud. Akadémia III. osztályának 1933. évi december 11-én tartott felolvasó ülésén ismertette. („A Magyar Biológiai Kutatóintézet munkálatairól“ címen hirdetett előadásában).

3. Szárazföldi csigák lokomotiójának gyorsasága c. dolgozatot Dr. Entz Géza a M. Biol. Kutatóintézet és a M. Nemzeti Múzeum Természettudományi oszta-lyainak igazgatója a Magyar Élettani Társaság Budapesten 1934. június 6-án tartott ülésén ismertette. (A Biológiai Kutatóintézet I. osztályában végzett kísérletes kutatások újabb eredményei címen hirdetett előadásában).

HORVÁTH PÉTER tanársegéd:

1. Woodruffia Szeged-környéki előfordulása és tápláléka. E. B. E. 1933. november 15.

Népszerű előadás:

2. Szeged város halászata. Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma, város-ismertető tanfolyamán 1934. április 16.

VIDACS JULIA tanársegéd:

A struc és borjú femurjának összevetése hosszcsiszolaton. E. B. E. 1934. május 2.

Dr. STILLER JOLÁN tanársegéd:

Kútvizek vizsgálata biológiai szempontból. E. B. E. 1934. február 21.

HORVÁTH JÁNOS gyakornok:

1. Feulgen kontrasztfestés, bemutatással. E. B. E. 1933. október 25.

2. Végtagok tapogató tüskéinek származása. E. B. E. 1934. március 7.

PÁRDU CZ BÉLA gyakornok:

A csillók szaporodása az osztlás alatt E. B. E. 1934. április 11.

Ásvány- és Földtani Intézet.

Dr. SZENTPÉTERY ZSIGMOND ny. r. tanár:

A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályában és a Szegedi Egyetem Barátai Egyesülete természettudományi szakosztályában tartott szakelőadásokat.

Dr. vitéz LENGYEL ENDRE magántanár:

1. 1933. évi november 8. Egyetem Barátai Egyesülete term. tud. szakosztálya szakülésén: Adatok a Tokajhegyaljai Komlócska vidékének geológiájához.

2. 1933. évi december 13. Magyarhoni Földtani Társulat szakülésén, Budapesten. Adatok a Magas-Tátra közettanához: a Tarpataki-völgyek közei.

3. 1934. március 20. Egyetem Barátai Egyesülete Term. tud. szakosztálya által rendezett szabadegyetemi előadás: A tokaji hegység természeti szépségei.

4. 1934. évi május 16. Egyetem Barátai Egyesületének term. tud. szakosztálya szakülésén: Adatok az Alacsony-Tátra közettanához.

Dr. MIHÁLTZ ISTVÁN tanársegéd:

1. Újabb adatok a Fehértó talajának ismeretéhez. (M. Kir. Ferencz József-Tud. Egyetem Barátai Egyesülete term. tud. szakülése 1934. V. 16.)

2. Kirándulások a Bajor Erdőben és a Frank Jurában. (M. kir. Ferencz József-Tud. Egyetem Barátai Egyesülete népszerű természettudományi előadásai, 1934. IV. 17.)

Dr. VIDACS ALADÁR gyakornok:

1933. november 8. A quarz szerepe a Kis-Fátra gránitmagiában. (Előadta az E. B. E. természettudományi szakülésén.)

Geometriai és Ábr. Geometriai Intézet.

Dr. KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanár:

1. A függvénytan topologiai problémái. Előadás a báró Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban, 1934. január 25.

2. Természeti törvény és matematika, az 1934. május 29-i egyetemi évzáró ünnepélyen tartott előadás. Megjelenik az egyetemi beszámolóban.

3. A geometria megalapozásáról. 1934. július 2—7, a budapesti középiskolai tanárképző intézet által a középiskolai tanárok továbbképzésére rendezett tanfolyamon tartott 6 előadás.

Mathematikai Szeminárium.

Dr. RIESZ FRIGYES ny. r. tanár:

1. Sur l'existence de la dérivée des fonctions d'une variable réelle et des fonctions d'intervalle. Előadás a zürichi nemzetközi matematikai kongresszus plénuma előtt (u. n. Conférence générale), 1932. szeptember 9-én.

2. Haar Alfréd matematikai munkásságáról. Emlékelőadás az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban (Budapest), 1934. március 26-án.

3. Az integrálfogalom átalakulásáról. Előadások a budapesti M. Kir. Középiskolai Tanárképzőintézet által rendezett mennyiségtani továbbképző tanfolyamon (Budapest), 1934. június 25-én és 27-én, összesen 4 órában.

Dr. KALMÁR LÁSZLÓ magántanár, adjunktus:

Zum Entscheidungsproblem der mathematischen Logik. Előadás a zürichi nemzetközi matematikai kongresszus VII. sectiójában, 1932. szeptember 7-én.

Elméleti Fizikai Intézet.

Dr. BAY ZOLTÁN ny. rk. tanár:

1. A kondenzált kislülésék elmélete és annak kísérleti igazolása. M. Kir. Ferencz József Tud.-Egyetem Barátai Egyesülete Term. Tud. Szakosztály 1933. november 22.

2. Egy új oszcillográfról. Ugyanott, 1934. május 9.
3. Áramlökések új vizsgálati módszere. Matematikai és Fizikai Társulat, Budapest, 1934. május 26.
4. Törvény és szabadság a modern fizikában. Szabadegyetemi előadás, Szeged, 1934. február 22.

Dr. NÁRAY-SZABÓ ISTVÁN magántanár:

1. Egy új wolfram módosulatról. M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályában 1933. november 22-én.
2. A táplálkozás kémiája. (Népszerű előadás.) Ugyanott 1934. február 27.

Kísérleti Fizikai Intézet.

Dr. FRÖHLICH PÁL ny. r. tanár:

A koncentráció befolyása a festékoldatok phosphorescencia emissiójára. Magyar Tud. Akadémia III. osztályának 1934. évi IV. hó 23-án tartott ülésén.

Dr. GYULAI ZOLTÁN c. ny. rk. tanár:

Additiv festésű káliumclorid elektromos vezetése (bemutatással). Egyetem Barátai Egyesülete Term. Tud. Szakosztályának 1934. II. hó 28-án tartott ülésén.

I. Számú Vegytani Intézet.

Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanár:

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának 1934. április hó 25-én tartott ülésén „Újabb adatok a chemiai konstitúció és fűszerhatás közötti összefüggéshez” címmel.

Dr. KÖSZEGI DÉNES magántanár:

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának 1934. február 28-án tartott ülésén, a fűszerpaprika liszttel való hamisításának kvantitatív ellenőrzése címmel. Ugyanez egyesület rendezésében 1934. április 24-én népszerű előadás tartott. Hogyan állapítja meg a vegyész az anyag összetételét címmel.

Dr. BRUCKNER GYÖZŐ tanársegéd:

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályának 1934. április 25-én tartott ülésén „Tanulmányok egy új alkanol-amin synthesis köréből” címmel. Ugyanennek a szakosztálynak 1934. május hó 30-án tartott ülésén „A pseudo-nitrositek új átalakulási reakciójáról” címmel. A M. Kir. Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán, mint a Szerves Chemia és Chemiai Technologia megbízott előadója működött.

II. Számú Vegytani Intézet.

Dr. KISS ÁRPÁD ny. r. tanár:

Az 1933—34. tanévben 2 tudományos előadást tartott a M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályában.

Dr. URMÁNCZY ANTAL tanársegéd:

Az 1933—34. tanévben 2 tudományos előadást tartott a M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem Barátai Egyesülete Természettudományi Szakosztályában.

IX.

**Kinevezések, előléptetések, elhalálozások,
magántanári képesítések.**



1.

A jog- és államtudományi karon :

✓ Dr. KOVÁTS FERENCET, a közgazdaságtan és pénzügytan ny. r. tanárát a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1934. július 18.-án kelt legfelsőbb elhatározásával a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemhez nevezte ki.

Dr. DÁNOS ÁRPÁD c. ny. rk. tanár, a magyar ipari és közgazgatási jog magántanára 1933. július havában hunyt el.

Magántanári képesítés:

Dr. BALÁS P. ELEMÉR m. kir. igazságügyminiszteriumi miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsos a „Büntetőjog“-ból egyetemi magántanárrá képesítettett, megerősítettett 17.830/1934. IV. vkm. sz. a. kelt rendelettel.

2.

Az orvostudományi karon :

Az 1933—34. tanév folyamán a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr az 1934. évi június hó 18.-án kelt 18.556/1934. IV. sz. rendelettel a kórtani tanszéket a közegészségtani, a törvényszéki orvostani tanszéket a kórbonctani tanszékkel vonta össze és így tanszékek száma szeptember hó 1.-vel kezdődő 1934.—35.-ik tanévre kétfővel csökkent.

Dr. JANKOVITS LÁSZLÓT, a törvényszéki orvostan ny. r. tanárát,

Dr. JENEY ENDRÉT, az általános kór- és gyógytan ny. r. tanárát a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1934. évi július hó 18.-án kelt legfelsőbb elhatározásával a debreceni Tisza István Tudományegyetemhez,

Dr. KISS FERENCet, a leíró- és tájbonctan r. tanárát a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemhez méltóztatott ki nevezni.

Dr. IMRE JÓZSEF a szemészet volt ny. r. tanára 1933. évi szeptember hó 8.-án Budapesten hunyt el.

Dr. ENGEL RUDOLF egyetemi magántanárnak, a belgyógyászati klinika adjunctusának az orvosképzés és a szakirodalom művelése terén szerzett érdemei elismeréséül a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1934. évi április hó 3.-án kelt legfelsőbb elhatározásával az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta.

Magántanári képesítések:

Dr. BERKESY LÁSZLÓ belgyógyászati klinikai tanársegédnek „A fertőző betegségek diagnosztikája“.

Dr. deési DADAY ANDRÁS OTI ellenőrző orvosnak „Fejezetek a magyar orvostörténelemből, különös tekintettel közegészségügyünk kialakulására“.

Dr. KÜHBACHER FERENC szülészeti és nőgyógyászati klinikai tanársegédnek „Szülészeti pathologia“.

Dr. MÉHES GYULA a tihanyi magyar biológiai kutató intézet adjunctusának „Gyógyszerhatástani gyakorlatok“.

Dr. REJTŐ KÁLMÁN bőrgyógyászati klinikai tanársegédnek „Bőrgyógyászati diagnosztika“

című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését 1934. évi június hó 4.-én,

Dr. CSINÁDY JENŐ élettani intézeti tanársegédnek „Munkafiziológia“.

Dr. GAÁL ANDRÁS m. kir. közegészségügyi intézeti egészségügyi felügyelőnek „Egészségvédelem hazánkban és külföldön“.

Dr. PETRÁNYI GYÖZÖ gyermekklinikai tanársegédnek „Gyermekgyógyászati propedeutika“

című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését 1934. évi július hó 5.-én hagyta jóvá, illetőleg erősítette meg a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr.

Dr. WALTNER KÁROLY c. rk. tanár magántanári tárgykörének „A fertőző betegségek“ című tárgykörre történt kiterjesztését a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 1934. évi július hó 27.-én hagyta jóvá, illetőleg erősítette meg.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon :

✓ Dr. HUSZTI JÓZSEF, a classica-philologiai (latin) tanszék ny. r. tanára kineveztetett a budapesti Pázmány Péter-Tudományegyetem latin-philologiai tanszékére nyilvános rendes tanárrá (VKM.: 12.709/1934. IV. sz. r.).

✓ Dr. IMRE SÁNDOR, a pedagógia ny. r. tanára kineveztetett a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi egyetem pedagógiai tanszékére ny. r. tanárrá. (VKM.: 20.141/1934. IV. sz. r.).

✓ Dr. MESTER JÁNOS, a II. philosophiai tanszék ny. rk. tanára kineveztetett ugyanezen tanszék nyilvános rendes tanárává (VKM.: 20.147/1934. IV. sz. r.).

✓ Dr. MÁLYUSZ ELEMÉR, a magyar történelmi tanszék ny. rk. tanára kineveztetett a budapesti kir. magyar Pázmány Péter tudományegyetemen a „Magyar történet 1526-ig“ című tanszékre ny. r. tanárrá (VKM.: 20.142/1934. IV. sz. r.).

✓ Dr. SOLYMOSSY SÁNDOR, az ethnographiai tanszék ny. r. tanára 70. életévét betöltve nyugalomba helyezését kérte.

Magántanári képesítések:

Dr. LUKCSICS PÁL, Br. Eötvös József-kollegiumi rendes tanár, „A pápaság története a XIV. és XV. században“ című tárgykörből; a képesítés ideje: 1934. április 26., VKM.: 16.798/1934. IV. sz. r.

Dr. BÁLINT SÁNDOR okl. középiskolai és tanítóképző-intézeti tanár, ethnographiai-intézeti tanársegéd, „Az alföldi magyarság néprajza, különös tekintettel Szeged népére“ című tárgykörből; a képesítés ideje: 1934. május 24., VKM.: 17.974/1934. IV. sz. r.

4.

A matematikai és természettudományi karon :

Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanárt, az I. számú kémiai Intézet igazgatóját a Kormányzó Úr Ő Főméltósága 1934. évi július hó 18.-án kelt legfőbb elhatározásával a budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetemen az analitikai és gyógyszerészeti kémia tanszékére nyilvános rendes tanárrá kinevezte.

Dr. GYULAI ZOLTÁN magántanár, egyetemi adjunctusnak az egyetemi oktatás és tudományos irodalom terén szerzett érdemei elismeréséül a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1930. évi január 9.-én legfelsőbb elhatározásával az egyetemi ny. rk. tanári címet adományozta.

Dr. DÉGEN ÁRPÁD c. ny. r. tanár 1934. évi március hó 30.-án hunyt el.

X.

Kitüntetések, kiküldetések, megbizatosok, tanulmányi segélyek, arany oklevelek adományozása.



1.

A jog- és államtudományi-karon :

Dr. TÚRY SÁNDOR KORNÉL ny. r. tanár a Magyar Jogászegylet hiteljogi Szakosztályának alelnökévé választott.

Dr. CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanárt a Kormányzó úr a Magyar Vöröskereszt Egylet országos átszervezése és fejlesztése, valamint emberbaráti és szociális feladatainak megvalósítása körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar vöröskereszt érdemkeresztjével tüntette ki Gödöllőn, 1933 szeptember 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával.

Az Észti Irodalmi Társaság tiszteleti tagjává, a Finnugor Kultúrbizottság magyar osztálya elnökévé, a Magyar Vöröskereszt Szeged-Városi Választmánya főtítkárává és a Kis Akadémia rendes tagjává választotta.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a kisújszállási református reálginázium 1934 június 20—22-i szóbeli érettségi vizsgálataihoz kormányképviselőül küldötte ki.

Dr. SURÁNYI-UNGER TIVADAR ny. r. tanárt az Institut International de Sociologie 1933-ban tagjává választotta.

Dr. HORVÁTH BARNA ny. r. tanárt az Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie juridique tagjául meghívta,

az Institut International de Sociologie associéjává,
a Magyar Társadalomtudományi Társulat alelnökévé választotta.

Dr. MESZLÉNY ARTUR c. ny. rk. tanár, az International Law Association 1934. évi budapesti kongresszusán a fizetési-keptelenségi joggal foglalkozó albizottság elnöke volt.

Dr. ZEHÉRY LAJOS c. ny. rk. tanár kormányképviselőül küldetett ki 1933 szeptember és december hónapban a budapesti ref. főgináziumban tartott érettségi vizsgálatokhoz, — 1934

június hóban pedig a pápai ref. gimnáziumban tartott érettségi vizsgálatokhoz.

Az Igazságügyminiszter Úr képviselőjében a Collegium Hungaricum követség alakuló közgyűlésére küldetett ki.

Ugyancsak az Igazságügyminiszter Úr képviselőjében küldetett ki a Magyar Statisztikai Társaságnak 1934. évi május hó 31. napján Győrött tartott ünnepi ülésére.

Dr. ZÖLDY MIKLÓS magántanár a „Magyar Jogi Szemle“ c. folyóirat szerkesztőbizottságának (állandó) tagja.

Dr. GEÖCZE BERTALAN magántanár, a m. kir. Kormány megbízásából a menekült köztisztviselők (cca. 3000) képviselőjében kiküldetett:

1933 szeptember hónapban Neuchâtelbe a Magyar-Jugoszláv Vegyes Döntő Bíróság ülészakára,

1934. január hónapban Párisba a Magyar-Jugoszláv és a Magyar Cseh-Szlovák Vegyes Döntő Bíróság ülészakára és

1934 június hónapban Párisba a Magyar-Román Vegyes Döntő Bíróság ülészakára.

2.

Az orvostudományi karon :

Dr. POÓR FERENC ny. r. tanárt az „Archiv für Dermatologie und Syphilis“ belső munkatársává választotta.

Dr. BÉRE CZ JÁNOS ny. r. tanárt a „Magyar Nőorvosok Társasága“ az 1936. évi nagygyűlésére elnökké választotta.

Dr. JENEY ENDRE ny. r. tanárt a „Finn Duodecim Orvostársaság“ tiszteletbeli tagjává, a „Turáni Társaság“ orvostudományi szakosztálya elnökévé, a „Magyar Hygienikusok Társasága“ választmányi tagjává választotta.

Dr. BALÓ JÓZSEF ny. r. tanárt a „Société Anatomique de Paris“ 1933. december 7-iki ülésén membre associé étranger-ré választotta.

Dr. KISS FERENC ny. r. tanárt a franciaországi „Association des Anatomistes“ taggá választotta. Lauréat de la Société d'Anthropologie Paris „Prix Fauvelle“.

Dr. SZENT GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanárt a Hallei Karl Ludvig Akadémia tagjává választotta.

Dr. TOMCSIK JÓZSEF ny. rk. tanárt az „Országos Közegészségügyi Tanács“ rendkívüli tagjává nevezte ki a belügy-

miniszter Úr 1934. évi március hó 27-én, a „Magyar Hygienikusok Társasága“ választmányi tagjává, a gümőkór ellen védekező szegedi egyesület elnökévé választotta.

Dr. BURGER KÁROLY c. rk. tanár az 1934-ben Londonban tartott nemzetközi bábaügyi kongresszusnak magyar delegátusa volt.

Dr. WALTNER KÁROLY c. rk. tanár e tanévben két hónapot a Zürichi egyetem vendégeként Svájcban töltött. Zürichben a gyermekklinikán és a vegytani intézetben is folytatott tanulmányokat, meglátogatta továbbá a báseli és a berni egyetemek gyermekklinikáit is.

Dr. GENERSICH ANTAL magántanár a „Sebésztársasági Nagygyűlésen“ az elnöki tisztet töltötte be az 1934. évben.

Dr. NYIRÓ GYULA magántanárt a „Magyar Pszichológiai Szemle“ másodszerkesztőjévé hívták meg.

Dr. TREER JÓZSEF magántanárt a „Magyar Fül- és Gégeorvosok Egyesületébe“ alelnökké választották meg.

Dr. GELLÉRT ALBERT magántanárt a franciaországi „Association des Anatomistes“ taggá választotta.

Dr. JANCÓS MIKLÓS magántanár a „Reiner L. (Tuckahoe, N. V.—U. S. A.) által Kopp J. emlékezetére 1931—33-ban megjelent, magyar intézetben készült kísérleti bakteriologiai és immunitástani dolgozatra kitűzött pályadíjjal jutalmaztatott.

Dr. KISS FERENC ny. r. tanár a brüsseli anatómiai kongresszuson való részvétel céljából a VKM-től 500 pengő tanulmányi segélyben részesült.

Dr. GELLÉRT ALBERT magántanár „Az Egyetem Barátainak Egyesületétől“ 1933. július 15-től november 23-ig terjedő párisi tanulmányújtjára 300 pengő segélyben részesült.

Aranyoklevéllel tüntetett ki:

Dr. SINKOVITS AURÉL ny. honvédtörzsorvos † 1933.

Dr. TURCSA JÁNOS tábornok-orvos † 1935.

3.

A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon:

Dr. CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Kazinczy Gábor és neje jutalmát (400 pengő). A Magyar Tudományos Akadémia Classica-Philologiai

Bizottságának elnökévé választatott. A budapesti Kegyesrendi Gimnáziumban az érettségi vizsgálaton elnökölt.

Dr. SCHMIDT HENRIK ny. r. tanár érettségi elnök volt a szegedi Áll. Baross Gábor Reáliskolánál. Képviselte Egyetemünket: Dr. Petz Gedeon professzor 70. születésnapja alkalmából rendezett ünnepségen, a PEN-CLUB 1934 március 18-án tartott Móra-émlékünnepélyen, dr. Bleyer Jakab temetésén. Megválasztatott az Országos Ösztöndíjtanács tagjává — a dr. Huszti József távozásával megüresedett helyre.

Dr. ERDÉLYI LÁSZLÓ ny. r. tanár megválasztatott és meg erősített az 1933/34. tanévre szólóan Egyetemünk pro-rectorává.

Dr. BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár érettségi biztos a szegedi Áll. Klauzál Gábor-Reálgimnáziumnál, taghelyettes a tisztviselők szabályszerű elbírás alá vonását megelőző eljárásra kiküldött bizottságban.

Dr. HORGER ANTAL ny. r. tanár megválasztatott az Egyetemi Gazdasági Bizottság tagjává a dr. Huszti József távozásával megüresedett helyre.

Dr. MÉSZÖLY GEDEON ny. r. tanár kineveztetett az 1930/31. tanévtől számítandó 5 éves időszak hátralevő részére a szegedi Áll. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság elnökévé a dr. Huszti József távozásával megüresedett helyre.

Dr. BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár kormányképviselő a sárospataki Református Gimnázium érettségi vizsgálatán és a nagykőrösi Református Gimnázium érettségi vizsgálatán; — megválasztatott az Áll. Polg. I. Tk. Főisk. igazgató-tanácsának tagjává.

Dr. FÖGEL JÓZSEF ny. r. tanár megválasztatott póttagnak az Egyetemi Testnevelési Bizottságba.

Dr. ZOLNAI BÉLA ny. r. tanár megválasztatott: a Revue des Études Hongroises szerkesztő-bizottságának tagjává, a Société des Amis de la Nouvelle Revue de Hongrie választmányi tagjává.

Dr. FÖRSTER AURÉL ny. r. tanár megválasztatott a szegedi M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet igazgatótanácsának tagjává.

Dr. VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanár képviselte Egyetemünket az 1934. évi február hó 10-én városunkban tartott tanítói értekezleten.

Dr. SIK SÁNDOR ny. r. tanár elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Voinits-érmét (1933-ra).

Dr. MÁLYUSZ ELEMÉR ny. rk. tanár a Magyar Tudományos Akadémia képviselőjében részt vett a varsói, VII. nemzetközi történettudományi kongresszuson.

Dr. BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár megválasztott a belgrádi Archaeologiai Társaság levelező tagjává, kinevezetett az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává.

Dr. TÁPAY-SZABÓ LÁSZLÓ c. rk. tanár 1934. augusztus 13-án kormányfőtanácsosi címet kapott.

Dr. HILLE ALFRÉD magántanár kinevezetett a M. Kir. Légügyi Hivatal műszaki aligazgatójává.

Dr. CSEFKÓ GYULA magántanár kinevezetett az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává.

Dr. OLAY FERENC magántanár, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium miniszteri osztálytanácsosa a VK. Miniszterium IV. ügyosztályának főnöke lett, az olasz kir. vas-koronarend tiszti keresztjével ruháztatott fel, kiküldetett a m. kir. külügyminiszteriumban szervezett külügyi fogalmazói vizsgabizottság tagjává a m. kir. VKM úr képviselőjeként, a Finnugor Kultúrbizottság *magyar* osztályának tagjává választott, a Kir. Magyar Tud. Egyetemi Nyomda igazgató-tanácsának tagjává a V. K. M. úr képviselőjeként.

Dr. TETTAMANTI BÉLA magántanár a Magyar Pedagógiai Társaság rendes tagjává választott.

Dr. BODA ISTVÁN magántanár megválasztott a Deutsche Gesellschaft für Psychologie tagjává, a Magyar Psychologiai Társaság alelnökévé, a Keresk. Szakisk. Tanárok Orsz. Egyesülete pedagógiai szakosztálya elnökévé, kiküldetett a Magyar Psych. Társaság képviselőjében a Deutsche Gesellschaft f. Psych. leipzig-i és tübingeni kongresszusára, a Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Országos Egyesületének megbízásából szerkesztett egy Elaborátumot az iskolai jellemnevelő munka eredményesebbé tétele tárgyában (felterjesztett a V. K. M.-hez).

Dr. DEÉR JÓZSEF magántanár kinevezetett a Magyar Nemzeti Múzeumhoz X. fiz. osztályú múzeumi segédőrré.

Tanulmányi és egyéb tudományos célú segélyek:

Dr. BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár 1933 március 28-án Hariseion ösztöndíj címén görögországi tanulmányútra 2500

pengőt kapott. Az összeg fele a folyó tanévben használtatott fel: dr. Buday Árpád 1934 március 15-től május 11-ig Görögországban tanulmányúton volt.

Dr. IMRE SÁNDOR ny. r. tanár a Pedagógiai Intézet számára, az Intézet kiadásában újonnan megjelenő szakkiadványok költségeinek fedezésére 500 pengő rendkívüli segélyt kapott a V. K. Miniszter urtól.

Dr. BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár 1933 március 28-án Hariseion ösztöndíj címén görögországi tanulmányútra 2000 pengőt kapott. Az összeg fele a folyó tanévben használtatott fel: dr. Banner János 1934 március 15-től május 11-ig Görögországban tanulmányúton volt.

Dr. OLAY FERENC magántanár Sayous Ede genfi emléktáblájának leleplezési ünnepségeire 1934. őszén kiküldetett.

Dr. BODA ISTVÁN magántanár tanulmányúti segélyt kapott a vallás- és közoktatásügyi Miniszter urtól a Deutsche Gesellschaft f. Psychologie leipzig-i kongresszusára (1933. októberben), a Deutsche Gesellschaft f. Psychologie tübingeni kongresszusára (1934. májusban).

Aranyoklevelet kapott:

Dr. munkácsi JOÓ IMRE nyug. főgimnáziumi r. tanár.

4.

A matematikai és természettudományi karon:

Dr. GYÖRFFY ISTVÁN ny. r. tanárt 1934. VI. 7-én a Finnische Zoolog: botanische Gesellschaft Vanamo (Helsinki-Helsingfors) levelező tagjává nevezte ki: „tudományos munkássága elért eredményei és Finnország, valamint annak biológiai kutatása iránt tanúsított érdeklődése elismeréséül“.

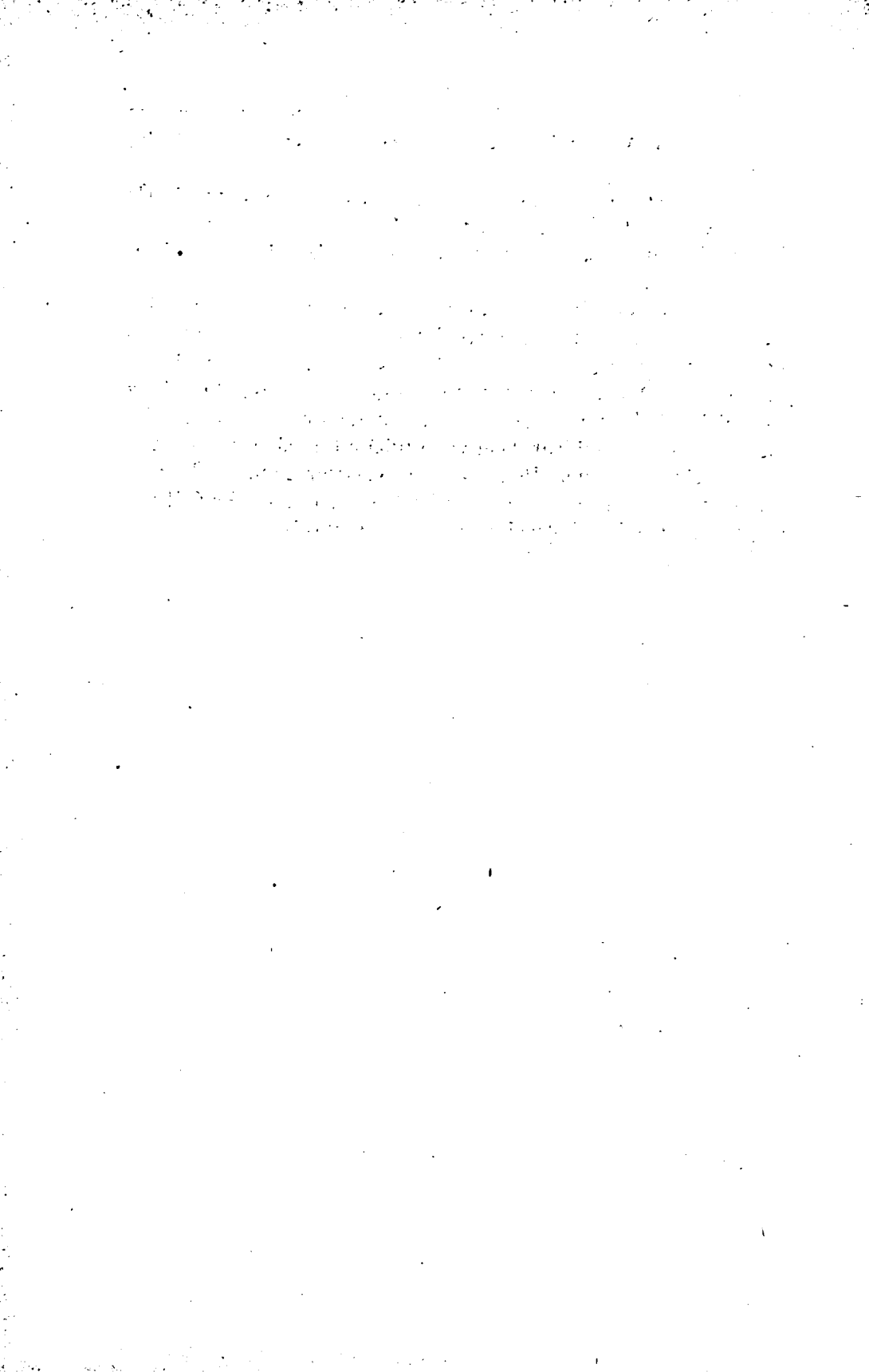
Dr. SZÉKI TIBOR ny. r. tanár a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán az analitikai és gyógyszerészeti kémiai tanszékére ny. r. tanárrá neveztetett ki 1934. évi július 18-án, a Magyar Tudományos Akadémia 1934. évi május hónap levelező tagjává választotta.

Dr. KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanárt a Magyar Tudományos Akadémia 1934. évi május hónap levelező tagjává választotta, az Encyclopédie Francaise szerkesztősege munkatársul kérte fel.

Dr. Szőkefalvi NAGY GYULA c. ny. rk. tanárt a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjául választotta 1934. évi május hóban.

Dr. GYULAI ZOLTÁN magántanárnak a Kormányzó Úr Öfőméltósága 1934. évi január hó 24-én kelt legmagasabb elhatározásával az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet adományozta.

Dr. DUDICH ENDRE magántanár a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán az állatrendszertani tanszékre egyetemi nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett ki 1934. évi július hó 18-án, a budapesti Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává neveztetett ki, a Magyar Rovartani Társaság választmányi tagjává választotta, a „Mitteilungen über Höhlen- und Karstforschung“ (Berlin) belső munkatársa lett, a Magyar Tudományos Akadémiától segélyt kapott a hazai Amphipodarákok kutatására.



XI.

Tudományos kutató ösztöndíjak.



1.

A jog- és államtudományi karon :

A bécsi Collegium Hungaricum állami ösztöndíjas növendéke volt *iff. dr. Bibó István* és *dr. Szabó József*.

Belföldi tudományos kutató ösztöndíjat élvezett *dr. Szabó Mihály*.

2.

Az orvostudományi karon :

I. Külföldi ösztöndíjat kapott:

Dr. Mészáros Gábor egyetemi magántanár, a betegélelmezési osztály vezetője a folyó tanév második felére a bécsi Collegium Hungaricumba, diabetikai tanulmányok folytatására.

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült:

Blazsó Sándor gyermekklinikai díjtalan gyakornok. Az ösztöndíj összege 800 pengő.

III. Az orvostudományi kar a Kubinyi Pálné-alapítvány jutalomdíját *Dr. Kórányi András* belgyógyászati klinikai tanársegédnek ítélte oda.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon :

A bécsi Collegium Hungaricum díjmentes helyén volt az egész tanévben: *Papp János* okl. ki. tanár.

A berlini Collegium Hungaricum díjmentes helyén volt az egész tanévben: *Dr. Párducz Mihály* okl. ki. tanár, archaeologiai-intézeti díjt. tanársegéd.

Belföldi kutatási ösztöndíjat (évi 800 pengőt) élvezett: *Dr. Joó Tibor* könyvtári gyakornok.

A lengyel—magyar diákcseré-akció folytán *Sawicki László* lengyel állampolgár, mint *csereösztöndíjas*, bölcsészethallgató, finn-ugor nyelvészeti tanulmányokat folytatott.

4.

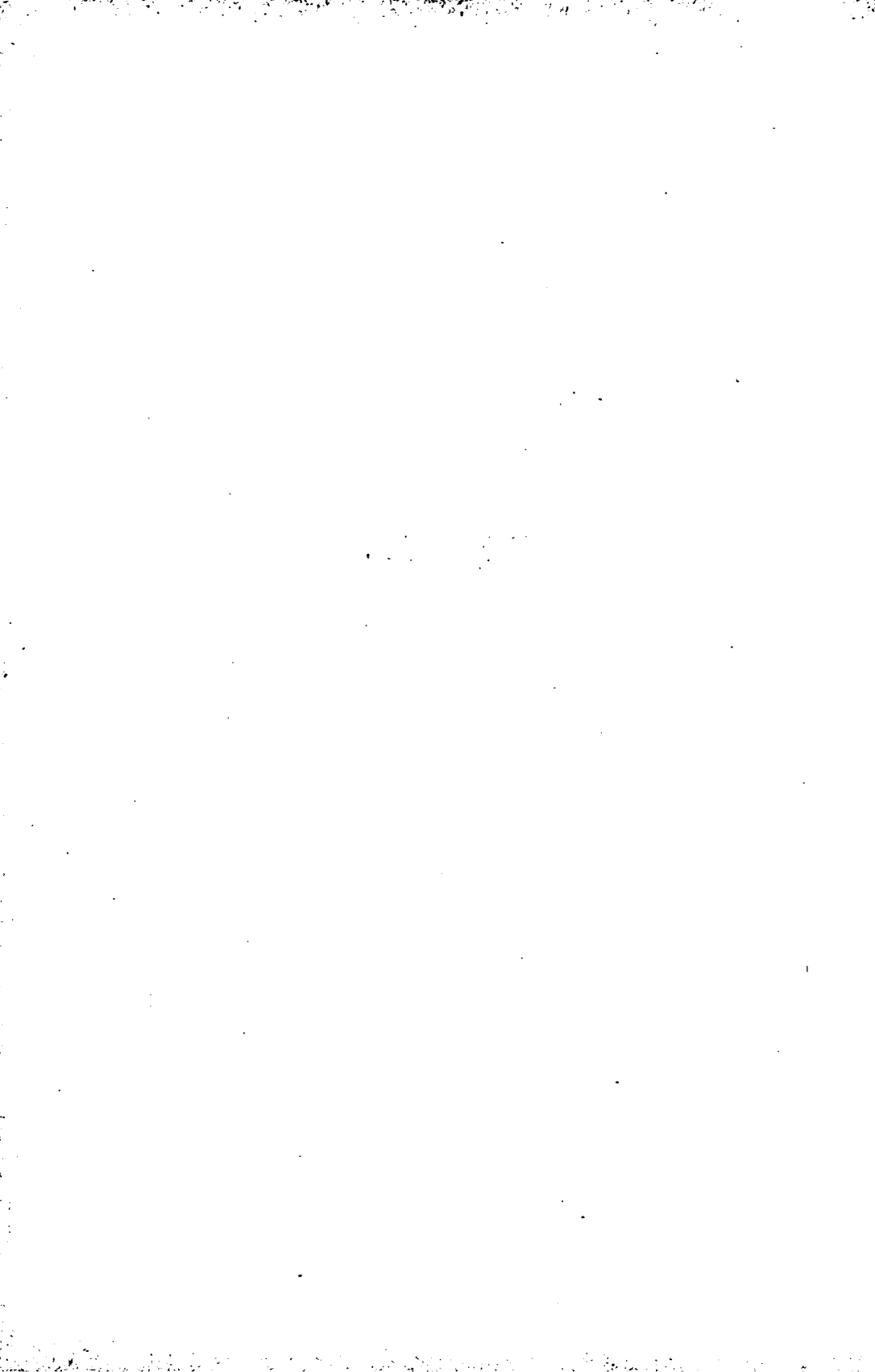
A matematikai és természettudományi karon:

Dr. Bruckner Győző okl. vegyész-mérnök, egyetemi tanársegéd 400 P belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült.

Dr. Vidacs Aladár okl. középiskolai tanár, egyetemi fizetéstelen tanársegéd 400 P belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült.

XII.

Pályadíjak.



1.

A jog- és államtudományi karon :

A magyar magánjogból *Boros Kálmán* IV. éves hallgató,
a magyar közjogból *Aubermann Miklós* III. éves hallgató,
a római jogból *Török Béla* II. éves hallgató,
a nemzetközi jogból dicsérettel vitéz *Csiky János* jog-
szigorló nyert pályadíjat.

A közgazdaságtanból szorgalmi díjat nyert *Barthó Béla* II.
éves hallgató.

2.

Az orvostudományi karon :

Pályadíjban, illetőleg szorgalmi díjban részesültek:

1. Orvosvegytani pályadíj *Straub F. Brunó* VI. f. é. és
Hoffmann Béla IV. é. hallgató, jutalom 2 egység.

2. Élettani pályadíj *Kovács Ferenc* VI. f. é. hallgató.

3. Bonctani pályamunka szerzői *Antalfy István* és *Nagy
István* VIII. f. é. hallgatók, a Müller Antal és Nyáry István féle
alapítvány kamataiból jutalomdíjban részesültek.

4. A szövettani pályamunka szerzői *Fischer Béla* és *Váradt
Imre* VIII. f. é. hallgatók fél egységnek megfelelő szorgalmi
díjat kaptak.

5. A gyógyszer-tani pályadíjat két pályamunka szerzője,
Drexler Etelka és *ifj. Issekutz Béla* VIII. f. é. hallgató nyerte el,
mindketten a pályadíj egy-egy egységével jutalmaztattak.

6. A kórbonctani pályadíjat *Békei Márta* és *Kovács Ernő*
X. f. é. hallgatók két pályamunkája nyerte el, jutalmuk egy-egy
egység.

7. A közegészségtani pályadíjat *Lamper József* és *Ferenczi
Endre* X. f. é. hallgatók nyerték, jutalmuk egy egység.

8. A gyógyszerértári pályatételre *Kiszel József* matematikai és term. tud. kari vegyészhallgató nyújtott be pályamunkát, amely $\frac{1}{2}$ egységnyi szorgalmi díjjal jutalmaztatott.

9. A bőrgyógyászati pályadíjat *Kovács Julia* és *Thiel Klára* VIII. f. é. hallgatók nyerték, munkájuk 2 egységgel jutalmaztatott.

10. A szemészeti pályadíj nyertese *Lazarits Jenő* VIII. f. é. hallgató. Jutalma egy egység.

11. A szülészeti pályatételre *Farkas Lajos* IX. f. é. hallgató nyújtott be pályamunkát, amely $\frac{1}{2}$ egységnyi szorgalmi díjat kapott.

12. A belgyógyászati pályadíjat 2 pályamunka nyerte. Szerzői *Vas László*, *Boskó József* X. f. é. és *Márkus Veronika* IX. f. é., vitéz *Benkő Sándor* VIII. f. é. hallgatók. Jutalmuk pályamunkánként egy-egy egység.

13. A belgyógyászati diagnosztikai pályatételre *Hönig Vilmos* és *Hajdu Ferenc* VI. féléves hallgatók nyújtottak be pályamunkát, amelyre $\frac{1}{2}$ egységnek megfelelő szorgalmi díjat és dicséretet kaptak.

14. A gyermekgyógyászati pályadíjat *Benedek Sándor* és *Gasslunger József* X. f. é. hallgatók nyerték, jutalmuk egy egység.

A beérkezett 17 pályamunka közül az előadottak szerint 12 dolgozat pályadíjat (köztük 2 munka kettős pályadíjat), 5 pedig szorgalmi díjat nyert.

Versenyboncolás törvényszéki orvostanból.

Dr. Jankovich László ny. r. tanár által Dr. Genersich Antal emlékére rendezett versenyboncolás nyertesei:

I. díjat nyerte *Mezei Béla* X. f. é. hallgató,

II. díjat nyerte *Benedek Sándor* X. f. é. hallgató.

Írásbeli dicséretet kapott *Farkas Lajos* X. f. é. hallgató.

3.

A bölcsész-, nyelv- és történettudományi karon :

Pályadíjat nyertek:

Reiniger Magdolna III. é. *Valamelyik XIX. századi folyóirat (pl. Vasárnapi Ujság) nevelésügyi vonatkozású közleményeinek összeállítása és ismertetése* című pályamunka írója, — pályadíja 100 P.

Inczeffi Géza IV. é. *Abafája nyelvjárása* című pályamunka írója, — pályadíja 100 P.

Kratochvíll Dezső IV. é. *Dugonics András regényei* című pályamunka írója, — pályadíja 100 P.

Reks Mária IV. é. *Dunántúli német diákönevek régi térképeken Pesthy Frigyes kérdőívein* című pályamunka írója, — pályadíja 100 pengő.

Török Gyula III. é. *A Dunántúl germán leletei* című pályamunka írója, — felemelt pályadíja 150 P.

Holló Domokos IV. é. *Néhány népi Mátyás-anekdotánk forrásai* című pályamunka írója, — pályadíja 100 P.

Holló Katalin III. é. *Tata és környéke* című pályamunka írója, — pályadíja 100 P.

Szorgalmi díjat nyert:

Schillinger Klára IV. é. *Az ifjúkor viszonya a szépirodalomhoz* című pályamunka írója, — szorgalmi díja 50 P.

Könyvjutalomban részesültek:

Sawicki László IV. é. a Magyar Tudományos Akadémia magyar nyelvészeti tárgyú jutalomkönyveit, *Vozáry Judit* IV. é. a Magyar Tudományos Akadémia történelmi tárgyú jutalomkönyveit kapta.

4.

A matematikai és természettudományi karon:

Az állatrendszertani pályadíjban részesült:

Kormos József IV. éves tanárjelölt kari hallgató „*Vizsgálatok a Szeged környéki Suctoriusokról*“ c. „...beaucoup de faits douteux restaient à éclaircir“ jeligéjű pályamunkája.

Általános állattani pályadíjban részesült:

Párducz Béla végzett kari hallgató „*Adatok a Hymenostomata véglények leszármaztatásához és rendszerezéséhez*“ c. „*Natura in minimis maxima*“ jeligéjű pályamunkája és

Horváth János végzett kari hallgató „*A Kahlia simplex élete*“ c. „*Élettan*“ jeligéjű pályamunkája.

Növényzeti pályadíjban részesült:

Domján Anna végzett kari hallgató „*Vizigombák a tihanyi félszigetről*“ c. „*Fehér szegfű*“ jeligéjű pályamunkája.

Matematikai pályadíjban részesült:

Grünwald Géza III. éves tanárjelölt kari hallgató „*A Lagrange interpolációs polinomok divergenciájáról*“ c. „*Béta*“ jeligéjű pályamunkája.

Az elméleti fizikai pályadíjban részesült:

Horváth Antal IV. éves tanárjelölt kari hallgató „*Új önindukció-mérés elmélete*“ c. „*Önindukció*“ jeligés pályamunkája.

Kísérleti fizikai pályadíjban részesült:

Boros János III. éves tanárjelölt kari hallgató „*Nagy nyomások okozta merevülések megszűnése természetes NaCl kristályokon*“ c. „*Smekal*“ jeligéjű pályamunkája.

Szervetlen vegytani pályadíjban részesült:

Kukai Rózsa Ilona végzett kari hallgató „*Ionreakciók hőmérsékleti coefficienséről*“ c. „*Arrhenius*“ jeligéjű pályamunkája és

Katona Emil IV. éves vegyészhallgató „*A CuSO₄ oldat absorptios spektruma szintelen neutrális sók koncentrált oldataiban*“ c. „*Angström*“ jeligéjű pályamunkája.

Jutalomban részesült:

Árokszállásy Zoltán IV. éves tanárjelölt kari hallgató „*Sajószentpéter környéki túfák közettani vizsgálatai*“ c. „*Csodákkal teljes a természet temploma*“ jeligés pályamunkája.

Szorgalmi díjban részesült:

Dambacher József IV. éves tanárjelölt kari hallgató „*Planktonvizsgálatok a Maros alsó szakaszán*“ c. „*Magyar jövő*“ jeligés pályaműve.

Szabados Margit végzett kari hallgató „*Balatoni és alföldi Euglena tanulmányok*“ c. „*Szebb jövőt*“ jeligés pályaműve.

XIII.

Statisztikai kimutatások.



1. A tanárok és tanítók létszáma.

A tudománykarok megnevezése	Nyilvános rendes		Nyilvános rendkívüli		Címzetes és tiszteletbeli nyilv. rendes		Címzetes nyilvános rendkívüli		Helyettes		Magán		Előadó		Magán-tanító		Test-nevelési tanár		Összesen	
	t a n á r																			
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n																			
Jog- és államtu- dományi kar	12	12	—	—	1	1	3	3	—	—	11	11	4	4	—	—	—	—	31	31
Orvostudományi kar	13	13	3	3	—	—	11	11	—	—	34	34	—	—	—	—	—	—	61	61
Bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi kar	15	14	2	—	—	—	6	6	—	—	22	24	—	—	14	13	—	—	59	57
Mathematikai és ter- mészettudományi kar	9	9	1	1	2	2	2	2	—	—	17	17	—	—	—	—	—	—	31	31
Testnevelési Intézet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
Mindössze	49	48	6	4	3	3	22	22	—	—	84	86	4	4	14	13	2	2	184	182

2. A tudományos segédszemélyzet létszáma.

A tudománykarok megnevezése	Adjunktus		Fizetéses		Díjtalan (Címz.)		Megbizott		Gyógyszer-tári fő-vegyész		Dijas		Díjtalan		Tudományosan foglalkoztatott diplomás		Összesen	
			tanársegéd				gyakornok											
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n																	
A jog- és államtudományi kar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Az orvostudományi kar	7	7	33 ¹⁾	33 ¹⁾	22	22	—	—	—	—	31 ²⁾	31 ²⁾	62	62	—	—	139	139
A bölcsész-, nyelv- és történettudományi kar	2	2	1	1	5	5	—	—	—	—	1 ³⁾	1 ³⁾	1	1	4	5	13	14
A matematikai és természettudományi kar	6	6	11	11	11	11	—	—	—	—	6 ⁴⁾	6 ⁴⁾	16	16	2 ⁵⁾	2 ⁵⁾	45	45
Mindössze																	197	202

1) E létszámból egy az adjunktusoknál is szerepel.

2) Ebből a létszámból 15 a díjtalan tanársegédeknek is szerepel.

3) Címzetes tanársegéd.

4) Ebből a létszámból 5 a díjtalan tanársegédeknek is szerepel.

5) Egyik a fizetéstelen tanársegédeknek, a másik a díjtalan gyakornokoknak is szerepel.

3. Az egyetemi előadások és heti órák száma.

A tudománykarok megnevezése	A kollégiumok száma		A heti órák száma	
	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n			
A jog- és államtudományi karban	37	34	115	109
Az orvostudományi karban	68	53	310	280
A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karban	108	94	215	191
A matematikai és természettudományi karban	74	71	346	333
Összesen	287	252	986	913

4. A hallgatók megoszlása vallás- és születési hely szerint.

A tudománykar megnevezése	Félév	Rendes	Rendkívüli	V a l l á s							S z ü l e t é s				Külföldi	Összesen			
				róm. kat.	gör. kat.	gör. keleti	örmény kat.	református	ág. h. ev.	unitárius	felek. kiv.	izraelita	Honi	csatlótt magyar területi					
														Ausztriaiához			Cseh-szláv-hoz	Jugosz-lávához	Roma-nához
log. és államtud.	I.	1028	8	616	8	1	—	182	78	4	—	147	998	1	2	4	30	1	1036
	II.	894	5	536	7	—	—	163	71	3	—	117	867	—	—	6	23	—	899
Orvostudományi	I.	354	1	190	2	2	—	48	27	5	1	80	309	—	—	4	37	5	355
	II.	330	2	176	2	—	—	48	27	5	1	71	292	—	—	4	32	4	332
Bölcsészlet-, nyelv- és történettud.	I.	184	—	113	2	—	—	27	18	1	—	23	177	—	—	—	—	—	184
	II.	173	1	103	3	—	—	25	18	1	—	23	168	—	—	—	—	—	174
Mathemath.- és természettudományi	I.	146	4	96	1	—	—	22	15	—	—	16	142	—	1	1	3	—	150
	II.	139	2	91	1	—	—	19	14	—	—	16	136	—	—	—	—	—	141
I. éves gyógyszerész hallgató	I.	32	—	17	—	—	—	7	3	—	—	5	26	—	—	—	—	—	32
	II.	33	—	17	—	—	—	7	4	—	—	5	27	—	—	—	—	—	33
II. éves gyógyszerész hallgató	I.	31	—	17	—	—	—	7	—	—	—	6	22	—	—	—	—	—	31
	II.	29	—	15	—	—	—	7	—	—	—	6	20	—	—	—	—	—	29
Polgári iskolai	I.	—	187	125	5	—	—	39	13	—	—	5	175	—	5	2	4	1	187
	II.	—	83	60	3	—	—	13	4	—	—	3	81	—	2	—	—	—	83
Apponyi-kollégiumi	I.	—	—	125	5	—	—	39	13	—	—	5	175	—	5	2	4	1	187
	II.	—	—	120	5	—	—	38	11	—	—	5	172	—	4	—	—	—	179
Összesen :	I.	1775	308	1254	22	4	—	348	159	10	1	285	1955	1	10	14	95	8	2083
	II.	1598	294	1137	22	4	—	321	150	9	2	246	1786	—	9	14	77	5	1892

5. A hallgatók száma az 1932/33. és az 1933/34. tanévekben.

Tanévben	Félév	k a r o k b a n				Összesen	Gyógy- szerézt.	Együttessen
		Jogi	Orvosi	Bölcs., ny. és tört.-tud.	Math. és term.-tud.			
1932/33.	I.	1076	340	407	237	2060	66	2126
	II.	977	331	385	220	1913	64	1977
1933/34.	I.	1036	355	391	238	2020	63	2083
	II.	899	332	371	228	1830	62	1892

Jegyzet: A hallgatók évenkénti számáról szóló kimutatást az egyetem alapítása óta lásd az 1930—31. tanévről szóló „Beszámolóban“.

6. Kimutatás

az 1933/34. tanév I. és II. felében egyetemünkre beiratkozott hallgatókról, a szülők foglalkozása és származási hely szerint.

A kar vagy szak megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																			A hallgatók összlétszáma	
		az östermelés				az ipar és bányászat			a kereskedelem, hitel és közlek.		az értelmiség											
		k ö r é b e t a r t o z ó																				
		földbirtokos, bérlő	gazdasági tisztviselő	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkal- mazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkal- mazott	köz- tisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	más értelmiségű (mérnök, or- vos, ügyvéd)	polgári és katonai altiszt	nyugdíjas tisztviselő	nyugdíjas altiszt	magán- tisztviselő	Tökés, háztulaj- donos	Eltartásos, kegy- díjas		Egyéb ismeretlen (meghalt)
Jog- és államtudo- mányi kar	I.	89	17	1	85	8	10	77	23	5	207	93	9	78	37	133	38	38	30	12	46	1036
	II.	82	9	1	76	11	10	62	19	4	180	70	13	64	29	155	34	16	27	7	30	899
Orvostudományi kar	I.	18	3	—	32	4	1	41	6	6	51	45	9	36	8	43	13	19	5	11	4	355
	II.	19	1	—	28	4	2	39	6	2	52	40	4	26	9	54	9	12	11	10	4	332
Bölcsészeti, nyelv- és történettudományi kar	I.	14	2	1	11	2	4	14	2	1	27	33	2	8	4	35	8	7	4	1	4	184
	II.	15	2	—	14	—	—	17	2	1	25	34	3	6	4	27	8	7	4	3	2	174
Matematika és ter- mészettudományi kar	I.	5	—	—	17	1	5	4	4	—	29	25	1	10	6	26	6	2	2	5	2	150
	II.	5	—	—	16	—	7	2	1	—	31	21	—	9	5	28	7	1	3	3	2	141
Orvoskari gyógy- szerészek	I.	5	—	—	2	—	—	4	—	—	4	—	—	5	—	6	—	—	1	—	4	31
	II.	6	—	—	2	—	—	3	1	—	4	—	—	5	—	4	—	—	—	—	4	29
Matematikai kari gyógyszerészek	I.	6	—	—	1	—	—	1	1	—	4	2	—	12	1	1	—	1	1	—	1	32
	II.	6	—	—	1	—	—	1	1	—	4	—	—	13	—	3	—	2	1	—	1	33

A kar vagy szak megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja														A hallgatók összlétszáma					
		az östernelés		az ipar és bányászat		a kereskedelem, hitel és közlekt.		az érelmiség		köz- társító		az érelmiség		Tökés, háztulajdonos			Eltartásos, kegydíjas		Egyéb ismeretlen (meghalt)		
		1.	II.	1.	II.	1.	II.	1.	II.	1.	II.	1.	II.	1.	II.		1.	II.	1.	II.	
Apponyi kollegium bölcsész hallg.	I.	2	—	—	4	2	1	1	—	—	—	3	—	1	1	3	—	—	1	1	20
	II.	2	—	—	3	1	1	1	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	1	1	18
Apponyi kollegium matematikai hallg.	I.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
	II.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Polgári isk. tanj. bölcsész hallg.	I.	14	3	—	11	1	5	5	1	—	36	46	1	4	10	27	9	3	3	4	187
	II.	12	3	1	11	2	6	5	1	—	36	41	2	2	4	26	11	1	7	4	179
Polgári iskolai tanj. matematikai hallg.	I.	8	2	—	7	—	—	4	2	1	9	17	—	1	6	17	4	1	1	2	83
	II.	8	2	1	8	—	—	3	2	1	12	17	—	2	8	13	2	—	1	1	83
Összesen	I.																				2083
	II.																				1892

7. Kimutatás

az 1933/34. tanév I. és II. félévében egyetemünkre beiratkozott rendes- és rendkívüli hallgatókról a nemre való tekintettel.

A karok, illetve a szak megnevezése		A beiratkozott hallgató				Összesen	
		f é r f i		n ö			
		I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
Jog- és állam- tudományi kar	rendes	1027	893	1	1	1028	894
	rendkívüli	8	5	—	—	8	5
Orvostudományi kar	rendes	292	274	62	56	354	330
	rendkívüli	1	1	—	1	1	3
	gyógyszerész	23	21	8	8	31	29
Bölcsészeti-, nyelv- és történet- tudományi kar	rendes	83	84	101	89	184	173
	rendkívüli	—	1	—	—	—	1
Mathematikai és természet- tudományi kar	rendes	105	100	41	39	146	139
	rendkívüli	2	—	2	2	4	2
	gyógyszerész	16	16	16	17	32	33
Polgári Iskolai Tanárképző	bölcs.	6	59	14	120	20	179
	mathem.	1	32	4	51	5	83
Apponyi-kollégium	bölcs.	65	4	122	14	187	18
	mathem.	32	—	51	4	83	4
Összesen		1661	1490	422	402	2083	1892

8. Az 1933/34. tanév I. és II. félévében befolyt tandíj.

A tudománykar megnevezése	I.				II.				III.							
	B e f o l y t								V i s s z a t é r í t é s				N e t t ó t a n d í j			
	I.		II.		I.		II.		I.		II.					
	f é l é v b e n															
Jog- és államtudományi kar	77484	—	68978	50	—	—	153	—	77484	—	68825	50				
Orvostudományi kar	23606	50	20165	50	102	—	72	—	23504	50	20093	50				
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	15564	—	13707	—	30	—	63	50	15534	—	13643	50				
Mathematikai és természet- tudományi kar	13826	50	12241	50	102	—	—	—	13724	50	12241	50				
Összesen :	130481	—	115092	50	234	—	288	50	130247	—	114804	—				

9. A tandíjmentes hallgatók száma és az elégedett tandíj összege az 1933/34. tanévben.

A tudománykar megnevezése	Tandíjmentességet nyert														Az elégedett tandíj összege				Az elégedett tandíj évi összege		
	teljes		3/4		1/2		1/4		Tandíj kedvezményt nyert		Tandíj kedvezményt és tandíjmentességet nyert		A valamely mentességet élvezők összes száma		I. félévben		II. félévben				
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	Pengő	f	Pengő	f		Pengő	f
	f é l é v b e n																				
Jog- és államtudományi kar	65	58	—	—	41	27	—	—	138	122	66	47	310	254	20808	—	17110	50	37918	50	
Orvostudományi kar	52	58	1	1	16	17	—	1	45	72	46	42	160	191	11971	50	13770	—	25741	50	
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	21	19	15	15	12	11	3	11	59	41	207	217	317	314	14224	50	14155	50	28380	—	
Mathematikai és természettudományi kar	26	28	2	5	8	9	1	—	44	23	88	113	169	178	8916	50	9667	50	18584	—	
Összesen:	164	163	18	21	77	64	4	12	286	258	407	419	956	937	55920	50	54703	50	110624	-	

10. Az 1933/34. tanév I. és II. felében kiadott távozási és végbizonyítványok száma..

Kiadatott	Jog- és állam- tudományi		Orvos- tudományi		Bölcs-, nyelv- és tört. tud.		Math. és term. tudományi		Összesen	
	k a r o n									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n									
Távozási bizonyítvány	10	9	6	4	4	4	2	3	22	20
Végbizonyítvány	60	176	10	35	3	15	—	4	73	230
Összesen	70	185	16	39	7	19	2	7	95	250

11. Kimutatás
a jog- és államtudományi karon az 1933/34. tanévben tett
vizsgálatokról és szigorlatokról.

Vizsgálatok	I. alapvizsga			II. alapvizsga			III. alapvizsga			Jogtud.		Államtud.		
	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	államvizsga				
										Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva
Egész	276	157	119	264	190	74	223	185	38	—	—	—	—	—
Pót	102	70	32	80	59	21	51	43	8	—	—	—	—	—
Összesen	378	227	151	344	249	95	274	228	46	—	—	—	—	—

Szigorlatok	Jogtudományi				Államtudományi			Kanon jogtudományi			Kiegészítő államtudományi	Kiegészítő jogtudományi			Kombinált államtudományi		
	I.	II.	III.	pót	I.	II.	pót	I.	II.	pót	I.	pót	I.	II.	pót	I.	pót
	s z i g o r l a t																
Tartva	215	258	242	169	118	113	57	7	6	—	13	2	19	19	13	19	—
Elfogadva	167	163	117	156	68	66	53	6	6	—	11	2	14	10	12	18	—
Visszatartásítva	48	95	125	13	50	47	4	1	—	—	2	—	5	9	1	1	—

12. Kimutatás

a jog- és államtudományi karon az 1933/34. tanévben tett vizsgálatok és szigorlatok eredményéről.

Alap- vizsgálatok	Egyhangúlag kitünő		Szótöbbséggel kitünő		Egyhangú		Szótöbbséges		Egy tárgyból		Teljes is- métlés		Ösz- szesen	Pót- vizs- gálat	Elfogadva		Vissza uta- sítva		Ösz- szesen	Együtt
		0/0		0/0		0/0		0/0		0/0		0/0				0/0		0/0		
I.	1	0:36	4	1:45	34	12:31	118	42:76	80	28:99	39	14:13	276	102	70	68:63	32	31:37	102	378
II.	6	2:27	13	4:93	33	12:50	138	52:27	56	21:21	18	6:82	264	80	59	73:75	21	26:25	80	344
III.	1	0:45	1	0:45	30	13:45	153	68:61	35	15:69	3	1:35	223	51	43	84:31	8	15:69	51	274
Összesen	8	1:05	18	2:36	97	12:71	409	53:61	171	22:41	60	7:86	763	233	172	73:82	61	26:18	233	996

Jegyzet: Államvizsgálat nem volt.

Szigorlatok	Egyhang- gúlag kítűnő		Szótöbbség- gél kítűnő		Egyhangú sikerrel		Szótöbbsé- ges si- kerrel		Egy tárgyból		Teljes is- mételésre ut.		Ösz- szesen	Pót- szigor- lat	Elfogadva		Vissza- uta- sitva		Ösz- szesen	Együtt
	1	o/o	3	o/o	5	o/o	8	o/o	10	o/o	15	o/o			39	o/o	3	o/o		
I. Jogtudományi	1	0·47	3	1·40	35	16·28	128	59·53	33	15·35	15	6·97	215	42	39	92·85	3	7·15	42	257
II. Jogtudományi	3	1·16	6	2·33	45	17·44	109	42·25	74	28·68	21	8·14	258	70	66	94·28	4	5·72	70	328
III. Jogtudományi	—	—	9	3·72	20	8·26	88	36·37	92	38·02	33	13·63	242	57	51	89·47	6	10·53	57	299
I. Államtudományi	—	—	1	0·85	5	4·24	62	52·54	31	26·27	19	16·10	118	27	25	92·59	2	7·41	27	145
II. Államtudományi	1	0·89	3	2·66	10	8·86	52	46·01	29	25·66	18	15·92	113	30	28	93·33	2	6·67	30	143
I. Kánonjogtudományi	—	—	2	28·57	1	14·29	3	42·85	—	—	1	14·29	7	—	—	—	—	—	—	7
II. Kánonjogtudományi	—	—	3	50·00	2	33·33	1	16·67	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	6
Kiegészítő államtud.	1	7·69	1	7·69	1	7·69	8	61·55	2	23·08	—	—	13	2	2	100	—	—	2	15
I. Kiegészítő jogt.	1	5·26	1	5·26	4	21·05	8	42·11	5	26·32	—	—	19	4	4	100	—	—	4	23
II. Kiegészítő jogt.	1	5·26	—	—	1	5·26	8	42·12	6	31·58	3	15·78	19	9	8	88·88	1	11·12	9	28
Kombinált államtud.	2	10·53	3	15·78	4	21·06	9	47·37	1	5·26	—	—	19	—	—	—	—	—	—	19
Összesen	10	9·72	32	3·11	128	12·44	476	46·26	273	26·53	110	19·44	1029	241	223	92·56	18	7·47	241	1270

13. Kimutatás
az orvostudományi karon az 1933/34. tanévben tett szigorlatokról és vizsgálatokról s ezek eredményéről.

A) Orvosi szigorlatok.

Első szigorlat első fele:

1. Kitünő	13
2. jó	27
3. elégséges	39
4. elégtelen	30
Összesen:	109

Második szigorlat:

1. Kitünő	11
2. jó	22
3. elégséges	26
4. elégtelen	11
Összesen:	70

Negyedik (záró) szigorlat:

1. Kitünő	5
2. jó	18
3. elégséges	36
4. elégtelen	15
Összesen:	74

Első szigorlat második fele:

1. Kitünő	14
2. jó	26
3. elégséges	31
4. elégtelen	20
Összesen:	91

Harmadik szigorlat:

1. Kitünő	8
2. jó	30
3. elégséges	30
4. elégtelen	26
Összesen:	94

Összesítés I.—IV. szigorlatig:

1. Kitünő	51
2. jó	123
3. elégséges	162
4. elégtelen	102
Összesen:	438

B) Gyógyszerészi szigorlatok.

Első (gyakorlati) szigorlat:

1. Kitünő	3
2. jó	11
3. elégséges	16
4. elégtelen	1
Összesen:	31

Második (elméleti) szigorlat:

1. Kitünő	3
2. jó	10
3. elégséges	15
4. elégtelen	9
Összesen:	37

Gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbációs) vizsga:

1. Kitünő	2
2. jó	7
3. elégséges	17
4. elégtelen	1
Összesen:	27

Gyógyszerészi szigorlatok és vizsga összesítése:

1. Kitünő	8
2. jó	28
3. elégséges	48
4. elégtelen	11
Összesen:	95

14. Kimutatás

I. a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon,
 II. a matematikai és természettudományi karon az
 1933/34. tanévben tett vizsgálatok illetve szigorlatokról.

A) Bölcsészettudományi szigorlatok.

	Summa cum laude	Cum laude	Rite	Összesen
I. Bölcsészet-, nyelv- és történet- tudományi karon	11	6	9	26
II. Mathematikai és természet- tudományi karon	2	3	1	6

B) Gyógyszerészi elővizsgálatok.

	Kitűnő	Jó	Elegendés	Elegendelen
I. Fizika	5	16	13	8
II. Növénytan	8	14	17	—
III. Vegytan	5	13	13	5
Összesen :	18	43	43	13

15. Kimutatás
a m. kir. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt
az 1933/34. tanévben tett vizsgálatokról.

S z a k o k	Alap-			Szak-			Paedagógiai-		
	v i z s g á l a t								
	tartott	eifogadtott	%	tartott	eifogadtott	%	tartott	eifogadtott	%
Magyar, latin	3	3	100	1	—	—	—	—	—
„ német	10	8	80—	7	5	71·42	5	5	100
„ francia	5	3	60—	6	4	66·67	5	5	100
Latin, német	—	—	—	—	—	—	1	—	—
„ történelem	1	1	100	1	1	100	—	—	—
Német, francia	6	6	100	5	4	80—	4	4	100
Történelem, földrajz . . .	17	10	58·82	15	13	86·67	12	10	83·33
Mennyiségtan, természetan	17	13	76·47	9	7	77·78	12	10	83·33
Természetan, vegytan . . .	4	4	100	5	4	80—	3	3	100
Természetrájz, földrajz . .	11	10	90·9	14	12	85·71	5	4	80—
„ vegytan	3	3	100	1	1	100	—	—	—
Harmadik tárgy	3	3	100	3	3	100	—	—	—
Összesen .	80	64	80—	67	54	80·59	47	41	87·23
<i>Jegyzel :</i>	Ebből			Ebből			Ebből		
Nő	32			33			21		
Férfi	48			34			26		
Róm. kath.	45			45			35		
Ref.	16			8			4		
Ág. h. ev.	11			6			4		
Gör. kat.	—			1			—		
Unitárius	—			2			2		
Izraelita	8			5			2		

16. A Középiszkolai Tanárképző Intézet tagjainak száma.

	I. félév	II. félév
I. A Bölcsészeti-, nyelv- és tört. tud. tanárképzőintézeti tagok:		
Magyar-német szakos	56	54
„ -francia „	22	25
„ -latin „	11	8
„ -francia-latin „	1	1
„ -latin-görög „	3	3
Német-francia „	32	30
„ -latin „	3	3
Francia-latin „	1	1
Történelem-földrajz „	67	72
„ -latin „	3	3
„ „ -görög „	1	1
Történelem-földrajz-magyar „	1	1
Magyar „	—	1
Összesen	201	203
II. A Matematikai és term. tud. tanárképzőintézeti tagok:		
Természetrész-földrajz szakos	34	36
„ -vegytan „	11	12
Mathematika-fizika „	67	67
Mathematika-fizika-ábr. geom. „	1	1
Fizika-vegytan „	23	22
Összesen	136	138
Mindössze	337	341

17. Kiadott oklevelek.

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
A) A jog- és államtudományi karon:				
<i>a) Kánonjogi doktori oklevelet kaptak:</i>				
1	Bába Miklós	1893	Hajdudorog	734/1933—34
2	Kriegler György	1898	Mosontarcsa	119/1933—34
3	Lini János	1894	Csanálos	1373/1933—34
4	Patton János	1904	Máza	642/1933—34
5	Steger Sándor	1901	Nagyhalmagy	1317/1933—34
6	Szabó Árpád	1895	Csorna	842/1933—34
<i>b) Jogtudományi doktori oklevelet kaptak:</i>				
1	Aczél Béla	1907	Antalfalva	1374/1933—34
2	Adorján György	1911	Golop	458/1933—34
3	Antal György	1909	Budapest	1162/1933—34
4	Asztalos Imre dr.	1883	Hódmezővásárhely	999/1933—34
5	Babó Szilárd	1908	Nyitra	368/1933—34
6	Bakó József	1910	Gyula	397/1933—34
7	Bakonyi Béla vitéz	1911	Szeged	430/1933—34
8	Balassa István	1911	Hódmezővásárhely	1209/1933—34
9	Balla István László	1911	Nyiregyháza	494/1933—34
10	Baloghy Vilmos	1908	Lugoskislalu	735/1933—34
11	Barna Zoltán	1911	Poroszló	368/1933—34
12	Bartl József	1903	Hátszeg	350/1933—34
13	Basch Béla	1912	Szeged	1115/1933—34
14	Bánhegyi László	1911	Diósgyőr	999/1933—34
15	Bekker Béla	1908	Paks	676/1933—34
16	Bekker József	1909	Paks	1374/1933—34
17	Bekker Sándor	1906	Paks	643/1933—34
18	Benedek Imre	1902	Székelylengyelfalva	676/1933—34
19	Bergel Ernő	1910	Zenta	1318/1933—34
20	Bertényi István	1895	Budapest	1318/1933—34
21	Békés János	1908	Kisszolyva	750/1933—34
22	Biró József	1905	Nagyszabolcs	1115/1933—34
23	Biró József	1910	Kunszentmárton	1209/1933—34
24	Bleier Zoltán dr.	1899	Hódmezővásárhely	350/1933—34
25	Bodis Gábor	1908	Mezőtelezd	1374/1933—34
26	Bogdán László vitéz	1896	Cegléd	1318/1933—34
27	Bóta Béla	1909	Eger	494/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
28	Bucsics István	1908	Acsalag	1374/1933—34
29	Csávás János	1909	Kecskemét	1318/1933—34
30	Dános István	1912	Budapest	1374/1933—34
31	Dávid Ferenc	1912	Hódmezővásárhely	1374/1933—34
32	Densz Sándor dr.	1909	Homona	809/1933—34
33	Deutsch László	1911	Felsőzsolca	458/1933—34
34	Dénes Zoltán	1902	Resicabánya	1162/1933—34
35	Dobolyi Dezső	1908	Szászcsanád	1318/1933—34
36	Dutkay István	1907	Gyula	458/1933—34
37	Eiler Nándor	1894	Kiskunhalas	494/1933—34
38	Elek Pál Géza	1907	Újpest	1374/1933—34
39	Erdélyi Jenő György	1908	Mátészalka	999/1933—34
40	Erdős József	1910	Zalaegerszeg	953/1933—34
41	Eszes Endre	1911	Kiskundorozsma	1374/1933—34
42	Fa Géza	1906	Enying	1374/1933—34
43	Farkas Antal Dezső dr.	1909	Budapest	458/1933—34
44	Fógel Károly Lajos	1911	Szatmár	1374/1933—34
45	Friedmann László	1906	Nyiregyháza	253/1933—34
46	Gaál Gyula	1909	Kiskunhalas	75/1933—34
47	Gaál Imre	1910	Hódmezővásárhely	785/1933—34
48	Gellmann László	1908	Gyalu	494/1933—34
49	Gergely András dr.	1909	Vári	458/1933—34
50	Gergely Ödön	1910	Kolozsvár	430/1933—34
51	Gémes Szilárd	1911	Szarvas	1374/1933—34
52	Göndör Lajos	1893	Németújfalú	843/1933—34
53	Günther Ernő	1912	Arad	1374/1933—34
54	Hajdu József dr.	1907	Pozsony	368/1933—34
55	Halassy Sándor	1907	Dánszentmiklós	148/1933—34
56	Halász Endre	1911	Cegléd	148/1933—34
57	Halász Sándor	1910	Szolnok	614/1933—34
58	Hantos István	1910	Csősz	809/1933—34
59	Harajda Nándor dr.	1906	Drugetháza	785/1933—34
60	Hauptvogel László	1909	Szeged	676/1933—34
61	Haverl Márton	1902	Debrecen	1209/1933—34
62	Hegyesi Ferenc	1908	Tárcsó	350/1933—34
63	Heid Sándor	1904	Makó	953/1933—34
64	Heidrich Gyula dr.	1900	Kompolt	953/1933—34
65	Heimlich Sándor	1906	Sárospatak	614/1933—34
67	Herczeg István dr.	1910	Budapest	676/1933—34
68	Hetessy Kálmán	1911	Kecskemét	750/1933—34
69	Hégely Gábor	1908	Békés	953/1933—34
70	Hirschler István	1910	Szeged	350/1933—34
71	Holczer László	1905	Szabadka	1374/1933—34
72	Holics Zoltán	1910	Korpona	458/1933—34
73	Holler Márton	1910	Győr	1318/1933—34
74	Hollósy Tódor	1909	Felsővisó	368/1933—34
75	Horváthy Attila	1910	Balassagyarmat	676/1933—34
76	Ignáth Sándor dr.	1902	Debrecen	1374/1933—34
77	Jakab Ferenc	1909	Kassa	430/1933—34
78	Jákó István	1907	Nagyvárad	318/1933—34
79	Jóó Géza	1904	Kolozsvár	809/1933—34
80	Juhász János Menyhért	1909	Szeged	1115/1933—34
81	Kalmár György	1910	Balassagyarmat	917/1933—34
82	Kapás László dr.	1894	Sátoraljaújhely	917/1933—34
83	Karácson András dr.	1907	Izsópallaga	843/1933—34
84	Kiss Sándor dr.	1909	Makó	1374/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
85	Klein Lajos	1912	Hódmezővásárhely	1374/1933—34
86	Kohn Lajos	1910	Megyesbodzás	350/1933—34
87	Kósa Mihály	1904	Szamosszeg	614/1933—34
88	Kotritz Zoltán	1909	Szeged	75/1933—34
89	Kőrösi János Jenő	1910	Szeged	494/1933—34
90	Körösy Zoltán	1910	Hajdunánás	785/1933—34
91	Kun Viktor dr.	1900	Sárospatak	809/1933—34
92	Ladányi György	1912	Tenke	1318/1933—34
93	Lantos Károly	1909	Hódság	973/1933—34
94	Lejthényi László	1908	Budapest	318/1933—34
95	Linzer László	1905	Jászládány	1374/1933—34
96	Lövy Emil	1894	Jászapáti	494/1933—34
97	Lukáts Miklós	1900	Jászkarajenő	148/1933—34
98	Major János	1908	Kecskemét	1374/1933—34
99	Malina Lajos	1912	Szeged	1318/1933—34
100	Malmos László	1908	Sepsiszentgyörgy	1374/1933—34
101	Mezei Andor	1911	Gyöngyös	750/1933—34
102	Miklós Gábor	1907	Magyarlápós	1115/1933—34
103	Molnár Kálmán	1911	Békéscsaba	843/1933—34
104	Móricz Ernő	1898	Pocsj	494/1933—35
105	Nagy Barna	1911	Edelény	1281/1933—34
106	Nagy Imre	1900	Monor	610/1933—34
107	Nagymihály Sándor	1912	Barkaszó	1209/1933—34
108	Nemes László dr.	1909	Lábod	75/1933—34
109	Németh Demeter	1910	Jászládány	430/1933—34
110	Nikics Gyula	1910	Budapest	397/1933—34
111	Orosz Zoltán	1907	Miskolc	843/1933—34
112	Ötvös István	1910	Kecskemét	735/1933—34
113	Óze Imre	1912	Szentes	917/1933—34
114	Papp Zoltán Bertalan	1907	Hatvan	785/1933—34
115	Pál József	1907	Szombathely	318/1933—34
116	Perlmann Imre	1911	Nyirbátor	1374/1933—34
117	Pethes László	1911	Heves	120/1933—34
118	Piskóty Tihamér	1911	Cegléd	1058/1933—34
119	Pollák György dr.	1912	Nagykanizsa	953/1933—34
120	Posgay Béla	1911	Ujfehértó	735/1933—34
121	Pozsonyi Károly dr.	1897	Pozsony	180/1933—34
122	Rauschenberger Jenő	1910	Zalaegerzeg	750/1933—34
123	Reitzer Béla	1911	Szeged	318/1933—34
124	Rédai István	1909	Makó	318/1933—34
125	Rédei László	1904	Jászdózsa	494/1933—34
126	Réthi Sándor	1908	Kisjenő	1318/1933—34
127	Róth Béla	1909	Kassa	1318/1933—34
128	Róth Sándor	1909	Kunszentmárton	1318/1933—34
129	Rubido-Zichy János báró	1908	Modor	1374/1933—34
130	Salczmann Zoltán	1908	Rimaszombat	843/1933—34
131	Sallay Lóránd	1911	Máramarossziget	120/1933—34
132	Sárközy Béla	1910	Kecskemét	1281/1933—34
133	Sárközy Mihály	1911	Békés	1374/1933—34
134	Serley Sándor	1912	Szabadka	350/1933—34
135	Séra Gyula	1910	Törökszentmiklós	999/1933—34
136	Singer István	1912	Szeged	1058/1933—34
137	Sinos Jenő	1910	Kecskemét	180/1933—34
138	Sóti Gábor	1910	Zilah	214/1933—34
139	Sörösi Andor dr.	1904	Nagykikinda	1162/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
140	Steinherz Miklós	1911	Kecskemét	494/1933—34
141	Stern Rudolf	1908	Hódmezővásárhely	1374/1933—34
142	Stróbel István	1910	Acsád	643/1933—34
143	Surányi Lajos	1901	Liszó	785/1933—34
144	Szabó Miklós	1908	Magyarszögyén	1318/1933—34
145	Szalay Sándor	1908	Fertőszéplak	614/1933—34
146	Szegő Béla	1907	Sátoraljaiújhely	1374/1933—34
147	Szerdahelyi Henrik	1902	Szerdahely	1115/1933—34
148	Szerényi László	1911	Szeged	750/1933—34
149	Szibert Andor	1911	Vily	843/1933—34
150	Szikszay András	1907	Ibrány	999/1933—34
151	Szicsák István	1909	Szabadka	750/1933—34
152	Szomolányi László	1911	Nyiregyháza	1374/1933—34
153	Sztrapkovic László	1910	Hajduszoboszló	643/1933—34
154	Szujer József dr.	1908	Bácsbokod	368/1933—34
155	Szücs Jenő	1910	Szolnok	1374/1933—34
156	Szvoboda Dénes	1910	Gödöllő	1374/1933—34
157	Schiffer László	1912	Kunszentmárton	1209/1933—34
158	Schiffert György	1910	Dunakeszi	458/1933—34
159	Schuster Sándor	1906	Budapest	1318/1933—34
160	Takáts Kálmán	1908	Rábacsanak	1058/1933—34
161	Talabér László	1910	Sümege	843/1933—34
162	Tardos József	1910	Mezőberény	785/1933—34
163	Tary Sándor	1909	Székelyudvarhely	1115/1933—34
164	Toldy-Ósz Gyula	1910	Budapest	494/1933—34
165	Tollée Dezső dr.	1889	Ipolynyék	180/1933—34
166	Tolnai István	1901	Budapest	1374/1933—34
167	Tormássy Ferenc	1910	Kecskemét	1374/1933—34
168	Tóth András	1899	Csikszen tmihály	1209/1933—34
169	Tóth Antal	1908	Kiskunlacháza	1281/1933—34
170	Tóth Ferenc	1910	Eger	809/1933—34
171	Tőkey Jenő	1911	Makó	1374/1933—34
172	Török István	1902	Nagyvárad	397/1933—34
173	Török Sándor	1908	Temesvár	809/1933—34
174	Török Sándor	1912	Órkény	1318/1933—34
175	Ulrich Rezső	1895	Budapest	350/1933—34
176	Vajda Ferenc	1905	Szeged	614/1933—34
177	Valentin Ottó	1893	Budapest	973/1933—34
178	Valj Gyula	1907	Kompolt	1374/1933—34
179	Vákár Szilárd	1911	Gyergyószentmiklós	1374/1933—34
180	Vecsernyés István dr.	1910	Gyula	614/1933—34
181	Verebes Jenő	1910	Hódmezővásárhely	253/1933—34
182	Verebélyi László dr.	1908	Budapest	735/1933—34
183	Versényi Pál	1909	Versec	1374/1933—34
184	Vértes Tibor	1900	Kalocsa	917/1933—34
185	Vida Ferenc	1911	Csongrád	1058/1933—34
186	Vider Imre	1910	Nagyszöllős	494/1933—34
187	Vigh Béla	1910	Hejőkürt	1162/1933—34
188	Votisky Tamás	1910	Budapest	917/1933—34
189	Wagner Jenő	1910	Zagyvaróna	1318/1933—34
190	Wáhl Ernő	1907	Szabadka	318/1933—34
191	Welt Artur	1903	Gyöngyös	809/1933—34
192	Weisz Ernő	1905	Füzesabony	458/1933—34
193	Winkler Miklós Pál	1912	Szeged	1281/1933—34
194	Zalai Ernő Gyula	1912	Csermő	1318/1933—34
195	Zádor Antal	1910	Lobonya	614/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
196	Zobay András	1912	Zsombolya	1281/1933—34
<i>c) Államtudományi doktori oklevelet kaptak:</i>				
1	Antal Ferenc	1911	Füzesabony	677/1933—34
2	Argényi Gyula	1909	Adony	495/1933—34
3	Bajkó István	1908	Cegléd	181/1933—34
4	Balányi László	1904	Miskolc	1283/1933—34
5	Balogh Antal	1901	Szeged	751/1933—34
6	Bárdosi József	1908	Vát	369/1933—34
7	Benedek Tibor	1904	Szatmárnémeti	918/1933—34
8	Bertók László	1910	Békéscsaba	844/1933—34
9	Béli János	1907	Tomas	76/1933—34
10	Bibó István dr.	1911	Budapest	1044/1933—34
11	Bocz Lajos	1907	Budapest	1163/1933—34
12	Bornemisza Gyula	1912	Pesterzsébet	1375/1933—34
13	Buday Barna	1909	Nagyvárad	1000/1933—34
14	Csatáry Rezső	1905	Losonc	844/1933—34
15	Csiky János vitéz	1912	Szeged	1282/1933—34
16	Csontos Lajos	1910	Érsekújvár	844/1933—34
17	Daru András	1910	Szeged	495/1933—34
18	Déry Endre	1913	Szeged	1374/1933—34
19	Dobray László	1904	Túrístvándi	1210/1933—34
20	Drabon József	1908	Crescent	844/1933—34
21	Édelmann Sándor	1894	Budapest	1375/1933—34
22	Eiler Nándor dr.	1894	Kiskunhalas	1319/1933—34
23	Exner Béla	1898	Hódmezővásárhely	974/1933—34
24	Faller Ferenc	1908	Budapest	1116/1933—34
25	Fridrich Géza	1910	Budapest	1319/1933—34
26	Füley Gusztáv	1900	Nagybánya	751/1933—34
27	Fülöp Miklós	1893	Palánka	1059/1933—34
28	Gáspár Zoltán	1901	Nyíregyháza	1319/1933—34
29	Gedeon József	1900	Kolozsvár	254/1933—34
30	Giday László	1905	Hajdúhadház	615/1933—34
31	Godál Gyula	1904	Eger	495/1933—34
32	Győrbiró Dezső	1912	Temesvár	615/1933—34
33	Gyura Géza	1896	Cegléd	121/1933—34
34	Haberbüchler Albert	1898	Móricföld	1375/1933—34
35	Heitler Tivadar	1907	Sopron	1375/1933—34
36	Hermesz József	1899	Magyarhertelend	954/1933—34
37	Herovits Gyula	1900	Déneslak	844/1933—34
38	Hevesi Géza	1911	Füzesabony	677/1933—34
39	Höfmann György	1898	Csepel	459/1933—34
40	Imre János	1904	Kistelek	1375/1933—34
41	Jeszzenszky Károly	1909	Pestszentlőrinc	1116/1933—34
42	Jordán János	1890	Arad	1375/1933—34
43	Karáth László	1909	Celldömök	1282/1933—34
44	Kaszab Géza	1911	Farmos	751/1933—34
45	Keresztesi Ödön	1906	Budapest	1210/1933—34
46	Kernács Lajos	1908	Cegléd	398/1933—34
47	Kiss István	1911	Budapest	844/1933—34
48	Klein Vilmos	1898	Högyész	351/1933—34
49	Kolozsváry Gyula	1908	Miskolc	786/1933—34
50	Kólya Sándor	1895	Ungvár	736/1933—34
51	Koszó Ferenc	1909	Zombor	495/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevéi szám
52	Kovács László	1907	Budapest	351/1933—34
53	Kökényesi Pál	1910	Arad	954/1933—34
54	Kukely Gusztáv	1909	Sajóvárkony	121/1933—34
55	Lampért Miklós	1908	Csorna	677/1933—34
56	Lapsánszky János	1889	Salgótarján	1375/1933—34
57	Lehrmann Gyula	1898	Budapest	810/1933—34
58	Leszl Frigyes	1911	Temesvár	736/1933—34
59	Lénárd Tibor	1906	Budapest	974/1933—34
60	Lipcsey Attila	1909	Tiszafüred	351/1933—34
61	Ludwig Sándor	1906	Ujpest	369/1933—34
62	Lukinich Frigyes	1900	Kassa	369/1933—34
63	Magyarka Ferenc	1912	Temesvár	1375/1933—34
64	Massányi Antal	1909	Pozsony	736/1933—34
65	Moczár Pál	1909	Jászárokszállás	459/1933—34
66	Molnár Aladár	1907	Magyarbánhegyes	677/1933—34
67	Molnár József	1908	Magyardombegyház	644/1933—34
68	Molnár Zoltán	1908	Csikvánd	1163/1933—34
69	Moró Lajos	1912	Baracs	1319/1933—34
70	Morvai Vilmos	1893	Szegvár	1116/1933—34
71	Nagy László	1898	Técső	844/1933—34
72	Nánássy István	1910	Ujfehértó	459/1933—34
73	Nyuli Lajos	1909	Doboz	319/1933—34
74	Orbán Dénes	1906	Sárkány	495/1933—34
75	Palasovszky Andor	1898	Sátoraljaiújhely	459/1933—34
76	Papp Károly	1908	Gádoros	215/1933—34
77	Parassin István	1912	Szeged	1282/1933—34
78	Pálinkás József	1910	Abasár	844/1933—34
79	Pálinkás Sándor	1911	Abony	844/1933—34
80	Pápay Zoltán	1909	Ságvár	786/1933—34
81	Pesti Tibor	1909	Jászberény	1375/1933—34
82	Pettkó Dezső	1909	Tiszavárkony	459/1933—34
83	Polgár Károly	1897	Miskolc	495/1933—34
84	Pollák György	1912	Nagykanizsa	495/1933—34
85	Radnótfáy Nagy Sándor	1896	Seebach	319/1933—34
86	Rácz Béla	1909	Kézdivásárhely	1116/1933—34
87	Rest Ferenc	1909	Nagyécsfalu	810/1933—34
88	Rhemann Emil	1900	Szolnok	459/1933—34
89	Róna Pál	1910	Nagyvárad	974/1933—34
90	Rozsics Tibor	1908	Kassa	615/1933—34
91	Simich Ferenc	1900	Szeged	736/1933—34
92	Sipos Gyula	1911	Sopron	974/1933—34
93	Solymos János	1908	Budapest	1282/1933—34
94	Somogyi Gábor	1908	Hajdunánás	495/1933—34
95	Soós István	1911	Budapest	844/1933—34
96	Sulkovszky Géza	1903	Budapest	459/1933—34
97	Szabó István	1897	Szőkefalva	844/1933—34
98	Szebenyi Endre	1912	Nagylak	1375/1933—34
99	Szekeres György	1911	Celldömölk	1375/1933—34
100	Szent-Imre Gyula	1909	Mezőzombor	810/1933—34
101	Szeinttamásy Ágoston	1910	Szolnok	1163/1933—34
102	Szilvai József	1901	Nagykanizsa	431/1933—34
103	Szücs Ervin	1908	Zombor	844/1933—34
104	Szücs István	1909	Szeged	751/1933—34
105	Tamás András	1905	Marosvásárhely	615/1933—34
106	Tauth Béla	1899	Eperjes	1375/1933—34
107	Terék Elemér	1907	Temesvár	1319/1933—34

E. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
108	Tolnay-Knefely Ödön	1910	Budapest	1163/1933—34
109	Tomcsányi Géza	1905	Ungvár	810/1933—34
110	Vas Tibor	1911	Budapest	1282/1933—34
111	Vasady Lajos	1909	Nagyvárad	398/1933—34
112	Vermes Ferenc	1907	Szombathely	1163/1933—34
113	Wagner Ernő	1901	Rudna	786/1933—34
114	Wanié András	1911	Szeged	1210/1933—34
115	Weinberger Andor	1903	Belényes	1375/1933—34
116	Weisz Endre	1911	Gyórszentmárton	1375/1933—34
117	Wéninger Géza	1907	Jászberény	76/1933—34

B) Az orvostudományi karon:

a) Orvosdoktori oklevelet kaptak:

1	Abonyi Blanka	1909	Zombor	149/1933—34
2	Aigner Károly	1910	Szeged	1376/1933—34
3	Appel Klára	1909	Budapest	1376/1933—34
4	Ábrányi Zoltán	1907	Zalaegerszeg	216/1933—34
5	Bakay József	1908	Magyarakanizsa	1414/1933—34
6	Balla Mária	1907	Törökkanizsa	1414/1933—34
7	Baneth Aniko	1909	Szeged	787/1933—34
8	Barabás Erzsébet	1908	Budapest	496/1933—34
9	Bartók Watzek Ilona	1910	Kolozsvár	1376/1933—34
10	Bense Sándor	1908	Kecskemét	1414/1933—34
11	Berényi Imre	1908	Szentes	182/1933—34
12	Bohus Tibor	1909	Orosháza	1376/1933—34
13	Boros József	1908	Szeged	496/1933—34
14	Botár Gyula	1901	Torockó	182/1933—34
15	Braun József	1907	Mezőberény	182/1933—34
16	Cseh Pál	1909	Szeged	182/1933—34
17	Dobó Margit			
	Kurucsev Sándorné	1902	Szeged	1414/1933—34
18	Erdős László	1909	Péterréve	352/1933—34
19	Farkas László	1905	Máramarossziget	787/1933—34
20	Flieg Ferenc	1906	Vác	811/1933—34
21	Friedländer Erzsébet	1908	Hódmezővásárhely	975/1933—34
22	Fürst László	1909	Budapest	1164/1933—34
23	Gajzágó István	1902	Nagyvárad	1414/1933—34
24	Gerzanits Pál	1907	Versec	320/1933—34
25	Györke Géza	1906	Kolozsvár	496/1933—34
26	Hajdú György	1911	Orosháza	1414/1933—34
27	Halpern Alfréd	1907	Hódmezővásárhely	1060/1933—34
28	Harnóczy Lajos	1906	Kikunhalas	737/1933—34
29	Hutter Károly	1909	Szeged	1376/1933—34
30	Jachan Géza	1907	Temesvár	182/1933—34
31	Just Gyula	1908	Orosháza	370/1933—34
32	Kalmár Imre	1907	Hatvan	1060/1933—34
33	Kelemen János	1909	Kisjenő	77/1933—34
34	Király György	1904	Szomotor	496/1933—34
35	Kis István	1908	Kecskemét	1414/1933—34
36	Kiss Kálmán	1906	Mélykút	496/1933—34
37	Klein Viktor	1908	Ózd	352/1933—34
38	Kosaras Ferenc	1905	Magyarbánhegyes	787/1933—34
39	Kovács Pál	1904	Szihalom	645/1933—34

F. sz.	N é v.	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
40	Krausz Ferenc	1906	Huszt	919/1933—34
41	Krausz József	1908	Kiskunfélegyháza	737/1933—34
42	Kuna Aladár	1910	Szeged	1414/1933—34
43	Ligetj Magda	1909	Budapest	1414/1933—34
44	Madaras István	1908	Budapest	1414/1933—34
45	Oblatt Erzsébet	1909	Veszprém	149/1933—34
46	Pál István	1904	Gádor	1117/1933—34
47	Pontyos Ödön	1909	Alsólászló	149/1933—34
48	Radó Károly	1909	Nagykörös	1414/1933—34
49	Sámuel András	1910	Szentes	1414/1933—34
50	Stein Dezső	1897	Marosvásárhely	975/1933—34
51	Szablics Imre	1900	Góla	122/1933—34
52	Szabó Márta	1908	Békéscsaba	845/1933—34
53	Szabó Szilárd	1908	Zenta	737/1933—34
54	Schweitzer Iván	1904	Kiskunfélegyháza	320/1933—34
55	Vadas Imre	1909	Budapest	1376/1933—34
56	Völgyesi Ferenc	1908	Szeged	975/1933—34
57	Winter Aladár	1908	Szeged	1117/1933—34

b) Gyógyszerész doktori oklevelet kapott:

1	Müller István	1910	Bácbstopolya	783/1933—34
---	---------------	------	--------------	-------------

c) Gyógyszerészmesteri oklevelet kaptak:

1	Fischer László	1905	Cegléd (Honosítás)	820/1933—34
2	Ádám Magda	1911	Munkács	820/1933—34
3	Ákos Ernő	1911	Nagykároly	820/1933—34
4	Baksay László	1910	Nagykáta	319/1933—34
5	Bartha Mária	1912	Nagyilonda	820/1933—34
6	Berzován János	1906	Arad	319/1933—34
7	Bors Margit	1910	Sásd	820/1933—34
8	Csúzi József	1905	Somogyaszaló	757/1933—34
9	Duha Tibor	1906	Somlyóújlak	820/1933—34
10	Fehér Mária	1911	Kerekegyháza	820/1933—34
11	Gellért Pál	1905	Cegléd	820/1933—34
12	Gopcsa András	1903	Szamosújvár	820/1933—34
13	Györi Pál	1910	Hódmezővásárhely	820/1933—34
14	Ivanitzs István	1908	Budapest	820/1933—34
15	König Erzsébet	1911	Mohács	820/1933—34
16	Lárencz László	1909	Budapest	820/1933—34
17	Módy Mihály	1909	Madaras	239/1933—34
18	Nyitrai István	1910	Dévaványa	820/1933—34
19	Pilissy Béla	1902	Sátoraljaujhely	820/1933—34
20	Réder László	1911	Székelyhida	820/1933—34
21	Szabados József	1912	Pitvaros	820/1933—34
22	Szendrovics László	1909	Nagydorog	72/1933—34
23	Szentessy István	1902	Nagyszalonta	187/1933—34
24	Szűts Dezső	1904	Jászalsószentgyörgy	665/1933—34
25	Szűts László	1910	Szeged	820/1933—34

I. Az Orvostudományi Karon az 1933/34. tanévben felavatott orvosdoktorok megoszlása nem, vallás és állampolgárság szerint:

Férfi	46
nő	11
római katolikus	25
református	5
evangelikus	3
unitárius	1
görög keleti	1
izraelita	22
magyar állampolgár	55
román „	2

II. Gyógyszerészmesteri oklevelet nyertek:

Férfi	20
nő	6
római katolikus	15
református	6
görög keleti	1
izraelita	4
magyar állampolgár	21
román „	4
jugoszláv „	1

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
C) Bölcsészettudományi oklevelet kaptak:				
<i>a) A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon:</i>				
1	Barna Katalin	1909	Szeged	1165/1933—34
2	Benkő László	1912	Szeged	1377/1933—34
3	Demeter Alice	1912	Szeged	1377/1933—34
4	Devich Andor	1908	Karánsebes	976/1933—34
5	Dobozy Hajnalka	1910	Piskitelep	1377/1933—34
6	Droszt Olga	1906	Budapest	1165/1933—34
7	Erdélyi László	1910	Budapest	1283/1933—34
8	Évva Gabriella	1899	Miskolc	738/1933—34
9	Fischer Julia	1908	Szeged	1377/1933—34
10	Gedeon Jolán	1907	Budapest	460/1933—34
11	Halmay István	1910	Nagybecskerek	1211/1933—34
12	Holló Domokos	1911	Nagyszében	1165/1933—34
13	Hubaj Imre	1912	Világos	1377/1933—34
14	Hunya Sándor	1909	Endrőd	1320/1933—34
15	Juharos Ferenc	1909	Baracháza	1283/1933—34
16	Kincs Elek	1897	Szamosújlak	1165/1933—34
17	Kratochvíl Dezső	1911	Torda	1377/1933—34
18	Laczkovits László	1911	Szeged	1211/1933—34
19	Mokcsay Júlia	1902	Máramarosziget	1377/1933—34
20	Ortutay Gyula	1910	Szabadka	1377/1933—34

F. sz.	N é v	Szüle- tési év	Születési hely	Oklevél szám
21	Papp János	1908	Székesfehérvár	1044/1933—34
22	Pelle Erzsébet	1907	Bánffyhunyad	321/1933—34
23	Radnóczy Miklós	1909	Budapest	1377/1933—34
24	Szűcs Andor	1894	Verbo	752/1933—34
25	Scheffer Gizella	1909	Kassa	846/1933—34
26	Tápay-Szabó Gabriella	1902	Budapest	616/1933—34
27	Tolnai Gábor	1910	Kunszentmiklós	399/1933—34

b) *A matematikai és természettudományi karon:*

1	Geszner Mihály	1908	Tápiószele	1415/1933—34
2	Kukai Rózsi	1911	Szeged	1321/1933—34
3	Orendi Herbert	1909	Begafő	497/1933—34
4	Szekeres Hedvig	1909	Szenhubert	150/1933—34
5	Szűcs Mária	1909	Szeged	1415/1933—34

18. Kimutatás az 1933—34. tanévben kitüntetéssel vizsgázott hallgatókról:

A) A jog- és államtudományi karon:

I. alapvizsga:

a) Egyhangulag kitünő

Oláh Ferenc

b) Szótöbbséggel kitünő

Acs-Sánta János
Juhász-Nagy Béla
Steffler György
Szepessy Mihály

II. alapvizsga:

Csillag József
Gémes Lajos
Kiss László
Reich Miklós
Török Béla
Varvasovszky László

Bartha L. Béla
Bereczky András
Dick György
Lacsny Tibor
Laufer László
Leimdörfer András
Mayer József
Menyhárh László
Mihalovics László
Molnár Béla
Schwarcz Ferenc
Vágó Béla
Váry Lajos

III. alapvizsga:

Aubermann Miklós

Klivinyi Lajos

I. jogtudományi (történeti) szigorlat:

Vass Tibor

Csikós Miklós
Darvas József
Günthner Ernő

II. jogtudományi (vegyes) szigorlat:

vitéz Csiky János
Szebenyi Andre
Vas Tibor

Acs Ferenc
Basch Béla
Pálkás Sándor
Pollák György
Séra Gyula
Zalai Ernő

III. jogtudományi (tétéles) szigorlat:

a) Egyhangulag kitűnő

b) Szótöbbséggel kitűnő

Darvas József
 Erdélyi István
 Halász Endre
 Ladányi György
 Nagymihály Sándor
 Nádor László
 Reitzer Béla
 Sztrapkovics László
 Zalai Ernő,

I. államtudományi szigorlat:

Szeidl Sándor

II. államtudományi szigorlat:

Pacsi Jenő

Lampért Miklós
 Légrády László
 Sulkovszky Géza

I. Canonjogtudományi (római jog) szigorlat:

Bába Miklós
 Simon Lajos

II. Canonjogtudományi (egyházjog) szigorlat:

Bába Miklós
 Stéger Sándor
 Szabó Árpád

Kiegészítő államtudományi szigorlat:

Vas Tibor

Bordás Géza

I. kiegészítő jogtudományi szigorlat:

vitéz Csiky János

dr. Móricz Ernő

II. kiegészítő jogtudományi szigorlat:

vitéz Csiky János

Kombinált átmeneti államtudományi szigorlat:

vitéz Csiky János
 Szebenyi Endre

Déry Endre
 Pálinkás Sándor
 Pollák György

B) Az orvostudományi karon :

a) Orvosi szigorlatok.

Első szigorlat I. rész:

Apáthy Jenő
Bordás Sándor
Greschner Klára
Hermán Béla
Juhász Béla
Kőfalvy Anna
Lányi György
Oláh Ferenc
Reiniger Miklós
Szabó Miklós
Tariányi Ferenc
Tomba Sándor
Wilheim Dezső

Első szigorlat II. rész:

Balogh Pál
Deák Ferenc
Dékány Jenő
Forrai Kálmán
Guiya Aladár
Hajas Sándor
• Hoffmann Béla
• Kneffel Pál
• Kováts János
• Nagy Klára
• Popják György
Sobó Géza
Tömösközy Lenke
Vándor Ferenc

Második szigorlat:

• Barbie János
Békei Márta
• Bugyi Balázs
Ferenczi Endre
Fórizs Ödön
Glauber Andor
Kovács Ernő
Lázár Gergely
Máhler Margit
Réti József
Vajda György

Harmadik szigorlat:

• Aigner Károly
Baneth Anikó
Bartók Watzek Ilona
Bohus Tibor
K. Dobó Margit
Hajdu György
Ligeti Magdolna
Weisz Imre

Negyedik szigorlat:

Bohus Tibor
K. Dobó Margit
Haller Artur
Takáts László
Weisz Imre

b) Gyógyszerészmesteri szigorlatok.

Gyakorlati szigorlat:

Bors Margit
Duha Tivadar
König Erzsébet

Elméleti szigorlat:

Bors Margit
Györi Pál
König Erzsébet

c) Gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbatio) vizsga.

Adler István Szőkefalvi Nagy Albert

d) Gyógyszerészdoktori szigorlat.

Müller István

C) A bölcsész-, nyelv- és történettudományi karon :

Summa cum laude tett doktorátust:

Barna (Blau) Katalin
Benkő László
Dobozy Hajnal
Fischer Julianna
Ifj. Holló Domokos
• Kratochill Dezső

Latzkovits László
Mokcsay Julianna
• Ortutay Gyula
• Rádnóczi (Glatte) Miklós
• Tolnai Gábor

D) A matematikai és természettudományi karon :**a) Bölcsészeti doktori szigorlat:**

(Summa cum laude.)

Győrffy Katalin, Orendi Herbert.

b) Gyógyszerészi elővizsgálatok:**Fizikából:**

Forgách Emma, Gyurkicza Blanka, Hofbauer András, König Stefánia, Kurtz Endre.

Botanikából:

Polner Ödön, Forgách Emma, Glasz Imre, Gyurkicza Blanka, Hofbauer András, König Stefánia, Kurtz Endre, Tápay Etelka.

Chemiből:

Hofbauer András, König Stefánia, Kurtz Endre, Malina Hermina, Tóth Iona.



XIV.

Alapítványok.



Alapítványok

az egyetemi quaestura kezelésében 1934. évi június hó 30-án.

Sor-szám	Kelte	N e v e	Célja
1	1923. II. 25.	Szeged-Csongrádi Takarékpénztár alapítványa 4 drb. 1417—20. számú á 100 P n. é. saját részvény és 362 P 10 f osztaléka, illetve annak kamata	Az egyetem tanárai, magántanárai, adjunctusai, tanársegédei és gyakoronokai tudományos tárgyú dolgozatainak kiadása
2	1924. III. 12.	Dr. Tóth Lajos államtitkár és gelencei Mihályz Ödön és neje Debreceni Julia egyesített alapítványa. Takarékbetét könyvben 217 P 20 f tőke és kam.	Karonként felváltva, évenként egy-egy hazafias, szorgalmas és tehetséges hallgató jutalmazása
3	1924. IX. 4.	Dr. Hermann Antal és neje Jósza Aranka egyetemi néprajzi pályadíj-alapítványa. Takarékbetét könyvben 82 P 80 f tőke és kamat	Néprajzi tárgyú dolgozat jutalmazása
4	1925. I. 26.	Kendi-Finály Henrik emlékdíj alapítványa 3 drb á 1000 K n. é. 6%-os nosztrifikált járadék kölcsönkötvény (jelenleg érték nélkül) és 119 P 20 f tőke és kam.	Archaeologiai tárgyú dolgozat jutalmazása
5	1926. V. 20.	Dr. Mészáros Andor és neje K. Szabó Teréz jutalomdíj alapítványa 5 drb á 50 P n. é. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank részvény és 2 drb (5-5 összevont) á 15 P n. é. Mezőgazdasági és Ipar Rt.-i részvény és 405 P 40 f tőke és kamat, illetve a részvények kamatszélvény jövedelme	A szegedi egyetem hallgatóinak támogatására
6	1926. VI. 25.	Dr. Kubinyi Pálné sz. Bartányi Anna emlékdíj alapítványa. Takarékbetét könyvben 1637 P 54 f tőke és kamat	Egy orvoskari tanársegéd tudományos dolgozatának jutalmazása
7	1927. XI. 25.	Dr. Csengery János alapítványa. Takarékbetét könyvben 243 P 60 f tőke és kamat	Klasszika-filológiai dolgozat jutalmazása
8	1928. XII. 3.	Dr. Tóth Károly egyetemi pályadíj alapítványa. Takarékbetét könyvben 4620 P 50 f tőke és kamat	Jogtudományi tárgyú dolgozat jutalmazása

Sorszám	Kelte	Neve	Célja
9	1934. II. 12.	Dr. Dános Árpád ösztöndíj alapítványa 2 db összesített (a 10—10 db) 1745. és 1795. sz. együtt 9600 K n. é. Budapest-székesfővárosi 4½%-al kamatozó 1914. évi kibocsátású kölcsönkötvény és a hozzájuk tartozó kamatszelvevények	A kamatszelvevények jövedelme mint 1—1 tanévre szóló ösztöndíj a jogi Kar által kijelölt hallgatóknak 10 havi előleges és egyenlő részletben fizetendő ki
10	1934. III. 7.	Dr. munkácsi Jóó Imre ösztöndíj alapítványa 500 P tőke	Bölcs-, nyelv- és tört. tud. szakba vágó dolgozatok jutalmazása
11	1934. IV. 10.	Müller Antal és Nyáry István pályadíj alapítványa takarékbetét könyvben 9446 P 30 f	Orvoskari pályamunkák jutalmazására

XV.

Jelentések.



1.

Az Egyetemi Könyvtár jelentése.

Az Egyetemi Könyvtár az 1933/34. tanévben ugyanazon helyiségekben folytatta működését, mint az előző tanévben, a Dugonics-téri Központi Épület első emeletén.

A Könyvtár látogatottsága az 1933/34. tanévben a következő:

Látogatók száma:

	Olvasók	Kölcsönzők	Összesen
1931/32.	43.507	3.026	46.533
1932/33.	45.487	2.575	48.062
1933/34.	46.201	3.120	49.321

Az olvasók legnagyobb száma: 1. Nagy olvasóteremben 1934. február 9-én: 956. (1933. évi 48.032). 2. Folyóírat olvasóteremben: 27. (1933. évi 2.186.).

Olvasók részletezése: (A nagy olvasóteremben). 1. Egyetemi hallgatók: 41.782. (1933: 37.980). 2. Főiskolai hallgatók: 2.003. (1933: 1.632). 3. Középiskolai tanuló: 872. (1933: 1.406). 4. Szellemi munkás: 2.994. (1933: 2.176). 5. Anyagi munkás: 736: (58).

Egyetemi hallgatók közül: 1. Joghallgató: 22.852. (1933: 20.607). 2. Orvostanhallgató: 8.610. (1933: 9.255). 3. Bölcsész hallgató: 6.146. (1933: 5.188). 4. Matematikai és term. tud. hallgató: 2.227. (1933: 2.940). 5. Gyógyszerész: 305.

A látogatók számának gyarapodását a következő statisztika bizonyítja:

	Olvasók	Kölcsönzők	Látogatók összes száma
1925/26.	—	—	9.700
1926/27.	13.237	—	14.897
1927/28.	20.397	—	22.094
1928/29.	28.989	1.871	31.667
1929/30.	28.853	2.178	49.460
1930/31.	41.966	3.026	45.000
1931/32.	43.495	3.026	46.533
1932/33.	45.487	2.575	48.062
1933/34.	46.201	3.120	49.321

A látogatók száma tehát 9 év leforgása alatt megötszörözött.

A könyvtár gyarapodása 1933/34. tanévben: 10.215 mű, 11.216 kötet, 2.640 füzet és 1.059 darab, Összesen: 25.124.

A folyóirat-olvasó kurrens folyóiratainak száma: 330.

A Könyvtár jelenlegi (1934. július) állománya: 198.632 kötet, (illetve darab). 1932/33. évi állomány 173.508 kötet, (illetve darab).

2.

A „Horthy-Kollégium“ jelentése.

A kollégium Szeged sz. kir. város és a m. kir. vall. és közokt. kormány áldozatkészségének köszöni létrejövetelét.

Szeged sz. kir. város közönsége, élén az ez évben elhunyt dr. Somogyi Szilveszterrel mindent megtett, hogy a Kolozsvárról kiűzött Ferencz József-tudományegyetem és annak Diákotthona méltó elhelyezést kapjon Szegeden.

Szeged sz. kir. város egyetemi diákotthon céljaira a D. M. K. E. palotáját vásárolta meg s azt használatra átengedte a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak, mely hozzáépítéssel, teljes átalakítással és egészen új berendezéssel „Horthy-Kollégium“ elnevezéssel mintaintézetet alkotott belőle.

Az épület új formájában egyik díszje a városnak, központi fűtőberendezésével, állandó hideg-melegvíz szolgáltatásával és kitűnő berendezésével pedig büszkesége egyetemünknek.

A kollégium összefüggő közös területen, három egymástól elkülönített — „A“, „B“ és „C“ néven jelzett — épületben van elhelyezve. Az „A“ és „C“ épület a férfiosztályé, a „B“ épület a nőiosztályé.

A férőhelyek száma a férfiosztályon 183, a nőiosztályon 162. A kollégium összférőhelyéből további 40 hely, a báró Eötvös Loránd kollégium céljaira engedtetett át.

A kollégium lakószobái 2, 3 és 4 személyesek. Az ellátási díj a 2 személyes szobában havi 53 P, 3—4 ágyas szobában havi 45 P volt. Ezek természetesen mind államsegélyes helyek voltak, mert a vallás- és közoktatásügyi Miniszterium évi 14.000 P támogatást adott.

Ezekkel az árakkal, szinte vezetünk az országban, mert e mérsékelt összegekért az egyetem ifjúsága a kitűnő kollégiumi

lakáson kívül, napi háromszori bőséges étellemezt. és ágy-neműt kap.

A kollégium ifjúsága közül a segélyezésre érdemesek és arra tényleg rászorulók (összesen 129) kapott külön kollégiumi segélyt és pedig érdemességük és rászorultságuk sorrendjében havi 21, 18, 15, 12, 9, 6 és 5 P-s összegekben. Így a legkiválóbb és szegénysorsú egyetemi hallgatók a teljes kollégiumi ellátást havi 24 P befizetése ellenében élvezték.

E külön kollégiumi segélyezésekre, a magas miniszterium 6000 P-t, egyetemünk Tanácsa pedig 7428-95 P-t adományozott. A fentebb említett külön kollégiumi segélyek tehát e két adományból fedeztettek.

A kollégium ez anyagi forrásokkal a mai nagy gazdasági válságban áldásos és nemes hivatást töltött be: biztosította egyetemünk bentlakó ifjúságának a zavartalan és gondmentes életét s így megadta annak lehetőségét, hogy az ifjúság minden idejét tanulmányainak szentelje.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr a kollégiumhoz I—1 angol, francia, olasz és német lektort rendelt ki, akik a kollégium ifjúságát e nyelvekre ez évben is díjtalanul tanították.

A kollégium az 1933/34. tanévben az ifjúság nagy örömeire egy kis sportteleppel bővült.

A nőosztály a tanév egész tartama alatt zsúfolásig telve volt. Nyolc felvételt kérőt már el is kellett utasítani. A férfiosztályon 9 hely volt a tanév II. felében üres. E helyeken a szigorlatra érkezők napi 3 P 36 fillér mérsékelt díjért kaptak teljes kollégiumi ellátást.

3.

Jelentés az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda működéséről.

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Harmadikszor van szerencsém megtennem évi jelentésemet a Diákjóléti és Diákvédő Iroda működéséről. Előző jelentéseimben részletesen kifejtettem a megoldandó nehézségeket és azokat a szempontokat, melyek követésével a rendelkezésre álló anyagi eszközök keretében igyekeztünk megfelelni Irodánk feladatának, a rászoruló ifjúság anyagi és erkölcsi támogatásának. Ismétlésükbe bocsátkoznom nem szükséges. Egyet talán

mégsem felesleges jelentenem: A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban dr. Szily Kálmán államtitkár úr, majd dr. Fülei-Szántó Endre osztálytanácsos úr elnökletével június 7. és 18. napjain értekezlet volt. Az egyetemek Diákvédő Irodáinak vezetői beszélték meg azokat a szempontokat, melyeket a diákság anyagi támogatásánál egységesen követendőnek tartanak. Örömmel állapítottam meg, hogy mi eddig is azokat az elveket követtük s így nálunk az esetleges miniszteri rendelkezés nem fog változást okozni. Mindenesetre nagy haszna volt ezeknek az értekezleteknek: egyfelől az említett megnyugtató tapasztalat, másfelől az az elhatározás, hogy a segélyezéseknél a köz érdekében szigorú mértéket kell alkalmaznunk, s a kölcsönöket lehetőleg apasztanunk. Utóbbi elhatározásra különösen az *a nemzetközi tapasztalat* indította az értekezletet, hogy az ú. n. becsületbeli adósságok visszatérítése terén elszomorító állapotok uralkodnak. A segélyezések szigorú megszorítását pedig az indokolja, hogy a diáksegélyezésre rendelkezésre álló összegek folyton kisebbek. De különben sem kívánatos, hogy a gyenge tanulmányi eredményt felmutatók támogatásával elősegítsük a látszat-szakemberek táborának növekedését, mikor a kiválóan képzetek elhelyezkedése is nehézségekbe ütközik. És — a mi szempontunkból ez a legközvetlenebb és legnyomósabb ok — amikor valóban ígéretes ifjak kellő megsegítésére sincs tehetségünk. Előző jelentéseink a bizonyosága annak, hogy eddig is ezeket az elveket követtük; gyakorlásukra mégis erőt ad az a tény, hogy az összes hivatalosak és hivatottak így látják helyesnek. Mert erő kell ahhoz és a helyesen cselekvés megnyugtató öntudata, hogy bizonyos esetekben — szegénységi alapon indokoltnak látszó — kéréseket megtagadjunk. Az ifjúság általában már koránál fogva is önző, csak a maga érdekeit néző. És jólelkű abban az értelemben, hogy a saját mulasztásaira azonnal talál felmentő indokokat. Nagy helyesléssel fogadja a megállapítást, hogy a segélyt csak az az egyébként szegény hallgató kapjon, aki legalább „jó“ rendű előmenetelt mutat fel. Az egyes ifjak azonban, a maguk külön egyéni esetére mindig találnak valami különösen méltánylást érdemlő okot, akár a szegénységet, akár a tanulmányi előmenetelt illetőleg. Mi azonban, ha a viszonylagos szegénységet mérlegeljük is, a tanulmányi előmenetel megkövetelésében nem engedhetünk. Közpénzzel nem támogathatunk — esetleg javítással létrejött — „elégéses“ rendű „eredményeket“. A köznek min-

dig szüksége van jól képzett, magas iskolázottságú emberekre. Adódhatnak helyzetek, amikor — jobbák hiányában — a gyengébbekre is szükség lehet. Most azonban nem az és a jól képzettek bősége mellett belátható időn belül nem is lesz az a helyzet. De amilyen egyedül helyes általános szempontból ez az alapelv, épen olyan nehéz azt — nem megértetni, mert az aránylag könnyű, hanem — elfogadtatni az érdekeltekkel. Néha valóban indokoltnak látszhatik, a rendkívüli esetre való tekintettel, a különös méltánylás. Holott kétségtelen tény, hogy minden ilyen — bármily indokoltnak látszó — kivétel az elvi alapról való lacsúszás veszedelmével fenyeget. Mert az első lépés után majdnem lehetetlen elkerülni a másodikat, harmadikat, stb. Már pedig el *kell* kerülnünk, lévén a rendelkezésre álló fedezet évről-évre kevesebb; de még inkább azért, mert nem érdeke senkinek hivatásérzet nélküli diplomások tenyésztése; maguknak az ilyen diplomásoknak sem. Anyagi erőink csökkenésének képe ez:

Tavalyelőtt 76 ezer pengőn felüli forgalmat bonyolított le az Iroda; tavaly már csak nem egészen 54 ezer pengőnyit; akkor segélyben részesült 804 folyamodó, tavaly csak 727; irattári naplószámaunk azonban jóval több volt tavaly, mint tavalyelőtt. A forgalom tehát nem kissebbedett az összeg apadásával, sőt növekedett. Az összeg pedig pontosan annyival kevesebb, amennyivel kisebb volt a második évben az államsegély. Hasonló a viszony ebben az évben: a múlt évi 53.763 P 55 fillérrel szemben: 50.232 P 74 fillér volt az idei forgalom; az államsegély pedig 3100 pengővel volt kevesebb a tavalyinál.

E számbavétel eredményeként kitűnik tehát, hogy van az Irodának bizonyos állandónak tekinthető jövedelme, mellyel — ha az egyetemi hallgatók létszáma jelentősen nem változik — körülbelül 50.000 pengős forgalmat lehet lebonyolítani.

Erre kell alapítanunk tevékenységünket.

Az Iroda 1933/34. tanévi pénzforgalmáról az alábbi összeállítás nyújt képet:

I. Bevétel volt:

előző évi maradványból — — — — —	680.73 P
adományokból (részletesen lásd alább) — — —	11.861.20 „
ifjúsági járulékból — — — — —	14.562.— „
visszafizetett kölcsönökből — — — — —	10.354.75 „
átmeneti kölcsönök, letétek és egyéb bevételek —	<u>12.774.06 „</u>
	Összesen: 50.232.74 P

II. *Kiadtunk:*

élmezési segélyekre	— — — — —	2.584.50 P
lakbérsegélyekre	— — — — —	4.626.50 „
ruházati segélyekre	— — — — —	1.684.21 „
tan- és vizsgadíjakra	— — — — —	18.645.90 „
tankönyvbeszerezésekre	— — — — —	641.59 „
gyógykezelési segélyekre	— — — — —	686.17 „
uti segélyekre	— — — — —	342.— „
kamatmentes kölcsönökre	— — — — —	13.893.48 „
jutalom, ill. munkadíjakra	— — — — —	960.— „
nyomtatvány és írószerekre, felszerelésekre	— — — — —	320.72 „
portóköltiségekre	— — — — —	149.50 „
átmeneti kölcsönök, letétek visszafizetésére	— — — — —	4.715.— „
egyéb vegyes kidásokra	— — — — —	196.70 „
maradvány az új tanévre átvive	— — — — —	786.47 „*

Összesen: 50.232.74 P

A *bevételek* rovatában legnagyobb az ifjúsági járulékok tételének összege. Közvetlenül utána következik *az adományokból befolyt összeg* az alábbi részletezés szerint:

A vall.- és közokt. ügyi m. kir. minisztériumtól	— — — — —	3.400.— P
Ady Lajos dr. úr adománya	— — — — —	1.— „
Banner János dr. egyet. c. nyilv. rk. tanár úr adom.	— — — — —	2.— „
DMKE és Délvidéki Otthon együttes adománya	— — — — —	3.956.50 „
Hamza Gyula jogszigorló úr adománya	— — — — —	10.— „
Jankovich László dr. egyet. nyilv. r. tanár úr adom.	— — — — —	10.— „
Jog- és államtudományi Kar adománya	— — — — —	622.50 „
Kovács Károly gyógyszerész úr adománya	— — — — —	15.— „
Mester János dr. egyet. ny. rk. tanár úr adománya	— — — — —	70.— „
N. N. egyetemi nyilv. r. tanár úr adománya	— — — — —	130.— „
N. N. adománya egy orvostanhallgató részére	— — — — —	5.— „
Szeged-belvárosi rk. Egyházközség adománya	— — — — —	501.— „
Szegedi kir. Közjegyzői Kamara adománya	— — — — —	100.— „
Szent József Akció adománya	— — — — —	200.— „
Széki Tibor dr. Rector Magnificus adománya	— — — — —	300.— „
Az egyetem tanárainak testületi adománya	— — — — —	2.400.— „
Vargha László dr. Rt. vezérigazg. úr (B.-pest) ad.	— — — — —	100.— „
Várady Irén egyet. tisztviselő nő könyvek eladási árából	— — — — —	1.60 „
Veress Gábor dr. MÁV. üzletigazgató úr adom.	— — — — —	36.60 „

Összesen: 11.861.20 P

* Jegyzet. Ezzel a kedvezőnek látszó eredménnyel szemben áll 1200 P törlesztetlen előleg, azaz kölcsön.

Ehhez járulnak még az alábbi, ha nem is a mi közvetítésünkkel, de a mi meghallgatásunk és részben ajánlásunk alapján adott segélyek:

A VKM. két hallgatónak rendkívüli segélyként — — 130 P
 A VKM. az Egyet. Luther Otthonnak egyszeri segély 300 „
 A helybeli református egyház 26 hallgatónak adott — 1.260 „
 segélyt, még pedig részben egyszerre (tandíj, vizsga, stb.) részben lakbérsegélyként egész esztendőm át. Megállapodtunk az egyház vezetőségével, hogy jövőben az egyetemi hallgatóknak szánt segélyek kifizetésénél is igénybe veszi szolgálatainkat.

Minden adományt megköszöntünk annak vételekor. De valósággal lelki szükségét érezzük annak, hogy itt is köszönetet mondjunk azoknak, akik rászoruló és érdemes ifjaink támogatására siettek, s ezzel építő munkánkat támogatták. Az általános köszönet mellett legyen szabad itt kiemelten is megköszönnünk elsősorban *dr. Hóman Bálint* Vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Önegyméltóságának kegyes érdeklődését és támogatását. *Dr. Szily Kálmán* államtitkár úr Öméltósága egyetlen találkozást el nem mulaszt arra, hogy melegen érdeklődjék Irodánk működése iránt, mindig készségesen ajánlva fel támogatását. Hasonló meleg érdeklődést tanusítanak *dr. Flandorffer Pál* min. tanácsos, főosztály főnök úr Öméltósága, *dr. Olay Ferenc* osztálytanácsos úr, az ő helyettese és az ifjúsági szociális ügyek főintézője, valamint *dr. Fülei-Szántó Endre* miniszteri főelőadó urak. Mikor az ő támogatásukról beszélünk nemcsak azt kell mérlegre tennünk, amit készpénzben utalványoztak. A viszonyok természetes következménye, hogy ez az összeg kevesebb, mint a múlt évben volt, s csak valamivel több a tizedrészénél annak, amit tavalyelőtt kaptunk a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól. — Nagy gondot okozott nekünk az államsegélynek ez a nagymérvű csökkenése! De minél természetesebb következménye a gazdasági élet átalakulásának; nehezebbé válásának, annál kevésbé ért bennünket váratlanul. Készültünk reá és előkészítettük az ifjúságot. Még pedig azoknak a beszélgetéseknek az alapján, melyeket minden találkozás alkalmával módunkban volt a nevezett urakkal folytatnunk. — Múlt évi jelentésünk rámutat arra, hogy milyen elvi módosuláson kellett átmennie Irodánk működésének a viszonyok változása következtében. Abban, hogy ez az átalakulás zökkenő és ifjúsági áldozatok nélkül mehetett végbe, nagy

része van az említett urak jólelkű tájékoztatásainak, az ifjúság sorsa iránt való melegszívű érdeklődésének.

Minden évben a meghatottság érzésével mondunk köszönetet a DMKÉ-nek és Délvidéki Otthonnak, melyek együttes adománya az idén meghaladta az államsegély összegét. Az Iroda vezetőjének módja volt az idén — végre! — megragadnia az alkalmat, hogy köszönetünket nagyobb nyilvánosság előtt hangoztassa. Annál nagyobb és őszintébb a mi hálánk, mert hiszen jól tudjuk, hogy milyen körülménnyel kell nekik is gazdálkodniuk, hogy a sokféle igényt kielégíthessék. Hálánk elsősorban a vezetőket, a velük együtt tépelődőket illeti; ezek: *Dr. Horger Antal, dr. Buócz Béla, Unterreiner József és Török Sándor* urak; de szól a hála a két egyesület minden tagjának.

Tovább tartott kellemes együttműködésünk a Belvárosi róm. kath. Egyházközség vezetőivel, *Raskó Sándor* főesperesplébános és dr. Berecz János egyetemi tanár, világi elnök és Schmidt Ferenc urakkal. Támogatásukért érzett hálánk annál nagyobb, mélyebb és őszintébb, mert tudjuk, hogy az Egyházközség jótékonyági feladatai állandóan növekednek, ebben az évben mégis több, mint kétszerannyit nyújtottak odaforduló ifjúságunknak, mint az elmúlt esztendőben.

A Szent József Akció adományáért dr. Somogyi Szilveszterné és dr. Poór Ferencné Öméltóságukat, az Akció vezetőit illesse mélységes hálánk és köszönetünk.

Ebben az évben is felkeresett adományával a *Szegedi Közjegyzői Kamara*; köszönetünket *dr. Jedlicska Béla* elnök urnak fejeztük ki és kértük annak a Kamara tagjaihoz való közvetítését.

Egyetemünk tanári testülete együttesen, azonfelül a jog- és államtudományi Kar és egyes tanárok külön is jelentős összegeket juttattak Irodánk céljaira. Ez is mutatja, hogy egyetemünk tanárai mennyire szívükön viselik derék tanítványaik boldogulását, s az Iroda eredményes működésének előmozdítását.

Hálás köszönet illeti ezenfelül Egyetemünk Tanácsát Irodánk működésének hathatós támogatásáért; hálánk szól elsősorban az ezidei Rector Magnificusnak, dr. Széki Tibor Öméltóságának, aki személy szerint is jelentős adománnyal segített rajtunk.

Természetbeni adományokat is kaptunk a következőktől:

Dr. Jankovich László egyetemi ny. r. tanár urtól 1 öltözet használt férfi ruha, 1 nadrág, 1 pár félcipő és 1 pár bokavédő,

Dr. Kiss Albert egyetemi tanácsos urtól 3 pár használt félcipő,

Dr. Vargha László vezérigazgató urtól 1 használt sacco öltöny, 1 frakk két mellénnyel, 1 drb. szmoking két mellénnyel, 1 drb. Ferencz József-kabát mellénnyel, 1 drb. kiskabát, 4 drb. különböző mellény, 1 pár új férfi cipő, 3 drb. új férfi ing, 6 drb. gallérral, 3 drb. inggallér, 3 drb. nyakkendő, 12 pár új harisnya 3 drb. harisnyatartóval,

Wimmer Fülöp kormányfőtanácsos, vezérigazgató úr adománya: 1 öltözet használt férfi ruha.

A Belvárosi és a Széchenyi Mozgóképző-színházak igazgatósága a tanév folyamán szegénysorsú egyetemi hallgatók részére mintegy 800 drb. ingyenjegyet engedélyezett. Fogadja a mélyen tisztelt Igazgatóság e helyen is köszönetünk hálás kifejezését.

Itt említjük meg, hogy a tanév folyamán a szegénysorsú diákok között részint teljesen ingyen, részint a beszerzési vagy kedvezményes áron kiosztásra került az alábbi, alkalmi vételből származó ruhanemű:

40 öltözet új férfi ruha, 31 drb. új felöltő és 27 pár új férfi cipő.

Fogadják mindazok, akik tehetségükhöz képest, bármily csekélységgel, de jó szívvel segítettek szegénysorsú ifjainkon, a megsegítettek nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Pénzforgalmunkról szóló kimutatásunk kiadási címe alatt részletezzük, hogy milyen címen, milyen összegeket juttattunk segélyezésekre.

Segélyben részesült:

joghallgató és szigorló	— — —	273
orvostanhallgató és szigorló	— —	190
bölcsészettanhallgató ill. tanárjelölt		110
math. term. tud.-kari hallgató és tanárjelölt	— — — — —	78
gyógyszerésztanhallgató és szigorló		27
tanárképző főiskolai hallgató és Apponyi kollégista	— — —	74

Összesen: 752 folyamodó.

A segélyezés alapelveiről már több ízben, s most bevezetőül szólottunk. Itt csak arra kell rámutatnunk, hogy ezekhez az elvekhez való ragaszkodás igen szép gyümölcsöket termett. Az egyetem pályadíjkiosztó ünnepén a Rector Magnificus örömmel mutatott rá arra a jelenségre, hogy az előző évek eredményével szemben komoly haladás állapítható meg: többben és jobb pályamunkát készítettek. *Irodánk részéről hasonló örömmel számítottuk ki, hogy a nyertes pályamunkák szerzőinek több, mint 67 százaléka élvezte az Iroda támogatását.* Nagy öröm ez nekünk, mert azt mutatja, hogy érdemes az ifjúsáért dolgoznunk. Másfelől is nyerünk erre biztatást: naponta gyönyörködhetünk szép vizsgai eredményekben, nem kis számuakban, nem ritkán olyanokéban, kik a mi buzdításunkra, néha feddésünkre tértek magukhoz és a komoly megfeszített munkára. Igaz, hogy segélyezési elveinket ismerve, általában csak a jobb tanulók fordulnak hozzánk.

Ezeket az elveket teljes mértékben igyekszünk érvényesíteni *a kölcsönök nyújtásánál is.* Volt idő, hogy a hallgató nem érdemelvén segílyt, mindjárt előállott: „*Akkor kölcsönt tessék adni!*“ A tapasztalat bizonyítja, hogy hátsó gondolata már akkor az volt: *Úgy sem fizetem meg!* Fájdalom ez a gondolkodás ma sem szűnt meg teljesen; az ifjúság, sőt a szülők fizető készsége messze mögötte marad fizető képességének. Mi igyekszünk minden eszközzel küzdeni a múltban kölcsön adott összegek visszafizetéséért; új kölcsönt pedig csak a leg-ritkább esetben adunk s olyanoknak, akik a visszafizetésre komoly anyagi vagy erkölcsi biztosítékot tudnak nyújtani. Számadási évünkben mindenesetre nagy haladás történt ebben a tekintetben is: a kölcsönadott összeg kb. 80 százalékanak megfelelő összeg folyt be visszafizetett kölcsön címén. A gazdaságt romlás megindulása óta ilyen kedvező arányra nem volt példa.

Tankönyvtárunk gyarapítására ebben az évben 42 drb. tankönyvet vásároltunk 641 P 59 fillérért. A kölcsönzés nagy munkáját továbbra is *dr. vitéz Széchenyi Sándor* könyvtártiszt úr végezte, a tőle megszokott szabatossággal. Kölcsönvett 642 hallgató 1518 művet; 1835 kötetben.

A múlt évi gyakorlatnak megfelelően ebben az évben is voltak szivesek az alábbi klinikai urak arra vállalkozni, hogy szegénysorsú beteg hallgatókat; Irodánk utalványra alapján ingyenes gyógykezelésben részesítik. Ezek voltak: Berecz János ny. r. tanár, Ajtay Gyula, Berkesy László, Lajos Sándor,

Kolb Endre, Treer József, Falta László, Tokay László, Troján Emil, Kirschbaum Jenő, Fejér Gyula és Karácsonyi Aladár magántanár, ill. tanársegéd urak. — Mikor ezt az ingyenes rendelést megszerveztük arra gondoltunk, hogy fontos szolgálatot fog ez tenni a szülői háztól távol megbetegedő szegénysorsú ifjaknak. Dehogy is jutott eszünkbe, hogy jómódú, sőt határozottan vagyonos ifjak „takarékoskodási” lehetőségét teremtsük meg. Csakhamar észre kellett vennünk, hogy ezek is „jogot” tartanak az ingyenes kezelésre; másik eset az, amikor szegénysorsú hallgatók és hallgatónők az intézményt alkalomnak tekintik ingyenes kozmetikai kezelésre. Még ma is előfordul, hogy nem könnyű egyeseket meggyőznünk arról, hogy a szeplő eltávolítás, stb. nem közérdek, tehát erre vonatkozó ingyenes rendelésre utalványt nem adhatunk. Másfelől kétségtelen, s évről-évre megbizonyítódik, hogy a diákvédelemnek egyik legfontosabb eszköze ez az intézmény. Nem tudunk eléggé hálásak lenni a felsorolt urak áldozatkészségéért, s valóban csak azt mondhatjuk, hogy jóságuk önmagában hordozza jutalmát. Ebben az évben az alábbi számú ingyenes rendelésre szóló utalványt adtuk ki (zárjelben a tavalyi adat):

bőrgyógyászati rendelésre	146	(98)
szemészeti „	112	(68)
belgyógyászati „	66	(66)
sebészeti „	40	(17)
fogászati „	7	(4)
ideggyógyászati „	2	(1)
Összesen:	373	(256)

Azt hisszük, hogy ehhez nem kell semmi magyarázat, s ha más nem, az első két tétel világosan mutatja, hogy milyen szükség van ezekre az ingyenes rendelésekre.

Gyógyszerért 686 P 17 fillért fizettünk ki, teljesen szegénysorsú ifjakért. Volt egy-két eset arra is, hogy az ifjak kórházi ápolásra szorultak. Ennek költségeit — fájdalom — nem vállalhattuk el, hanem közbenjártunk az illetők érdekében egyfelől az állami tüdőbetegszanatóriumoknál, másfelől az illető klinikánál. Mindkét irányban szerzett tapasztalatunk megnyugtató abban a tekintetben, hogy addig is, míg a gazdasági helyzet jobbra fordul, s az ifjúság kórházi ápolását intézményesen biztosíthatjuk, van mód a valóban rászorultak kórházi kezelésének biztosítására.

Az Iroda — ünnepnapok kivételével — ebben az évben is

~~mindennap 8—2-ig állott az ifjúság rendelkezésére. Az elnök szintén mindennap tartott fogadóórát, kivéve a március 15-től május 12-ig terjedő időt, midőn külföldi tanulmányuton volt. Természetesen gondoskodva arról, hogy az Iroda munkájában lehetőleg ne legyen fennakadás, amint nem is volt. — Az irattári napló 3176 iktató számot, a pénztári napló 3685 tételszámot mutat fel. E számok némi fogalmat adhatnak az Iroda forgalmáról, melyhez még a sok felvilágosítás, fürdő- és mozgóképszínházi jegykiadás, s egy csomó kezelési munka is járul. Mind ezt az irodai munkát ebben az évben is Kerner Irma kisasszony végezte, már többször kiemelt türelemmel, figyelemmel és teljes odaadással. Segítségére volt Papp Teréz tanárjelölt kisasszony, az Irodától nyert tanulmányi segély fejében. Becsületos kötelességteljesítésük megérdeműi, hogy e helyen elismeréssel megemlítsessék.~~

Tekintetes Egyetemi Tanács! Lehetne talán még egyetmást jelentenem Irodánk működéséről. Leginkább olyan, mindig megisméltődő jelenséget, melyekről már előző jelentéseimben is szóltam, s itt többé-kevésbé ismétlés volna felemlítésük. Ezért mellőzöm, s kérvén jelentésem szives tudomásul vételét, maradtam

Szegeden, 1934. július hó 7-én

a Tekintetes Egyetemi Tanácsnak

alázatos szolgája

Dr. Buday Árpád,

egyetemi nyilv. r. tanár,
elnök.

4.

Jelentés a Mensa Academica Publica működéséről.

Intézményünk harmadik (1933—34.) tanévi működéséről az alábbiakat van szerencsém jelentenem:

A tanév elején Felügyelőbizottságunk tárgyalta és elfogadta a Bizottság előadója által két évi tapasztalat alapján készített Szervezeti Szabályzat tervezetét. A tervezetet Egyetemünk Tanácsa, a tudománykarok meghallgatása után, f. évi március hó 14-én tartott VII. rendes ülésében tárgyalta és a függelékként közölt szövegben jóváhagyta. Ilyen módon az Egyetemi Tanács 1931. március 4-iki V. rendes ülésében megalapított intézmény végleges szervezetet nyert, s most már biztos vágányon haladhat célja felé.

A felügyelőbizottságban személyi változás annyiban történt, hogy dr. Huszti József ny. r. tanár, az alapításnak egyik lelkes munkása Budapestre távozása következtében helye betöltetlen. Előre látható, hogy rövidesen más üresedések is lesznek a felügyelőbizottságban. A megüresedő helyek betöltéséről őszi rendes ülésünknek lesz feladata gondoskodnia.

Az ügyek közvetlen vezetése ebben az évben is a dr. Berecz János elnöklete alatt dr. Főgel József és dr. Buday Árpád tagokból álló intézőbizottság kezében volt.

A szükséges helyiséget ebben az évben is a Horthy-kollégium bocsátotta rendelkezésre, díjtalanul; csak a víz- és villanyfogyasztás árát kellett megtérítenünk, közös megállapodással méltányosan megszabott összegben. — Nem történt változás az étkezési jegyek eladása és elszámolása, valamint az éttermi felügyelet és ellenőrzés tekintetében sem: amazt az idén is dr. Bálint Alajos egyetemi tanársegéd, emezt Dömötör Gyula szig. orvos végezte. Az ő fillérekre menő gondosságuknak és takarékosságuknak köszönhető, hogy bár az intézőbizottság a költségvetési tervzetten túlmenőleg volt kénytelen segélyeket engedélyezni, amit megtoldott azzal, hogy nagyon komolyan indokolt esetekben a félévi szünet alatt, s a június 6—20-ig terjedő időközben is folyósította azokat, — az általános gazdálkodásban mégis 3392 P megtakarítás mutatkozik, amiből az említett túlkiadások fedeztettek. Nemcsak ez, hanem 4041 P tiszta megtakarítás is mutatkozik.

Az intézőbizottság gondját fokozta az, hogy mint már a múlt évben jelentettük, az Egyetemi Tanács határozatából a beiratkozott hallgatóktól fejenként 70—80 fillérrel kevesebbet kaptunk, mint a múlt években, mikor mindenki 6 pengőt fizetett a Mensa Academica Publica céljára. A múlt évben u. i. a Horthy-kollégium felügyelőbizottsága, hivatkozással államsegélyének rendkívüli megapadására és régi jogcímére, azt kívánta, hogy a Mensa céljaira szedett 6 pengőből 2 pengő engedtesse át a Horthy-kollégium mensájának. Felügyelőbizottságunk a régi jogcímet nem ismerhette el. Annál inkább méltányolta a Horthy-kollégium helyzetét és a miénkkel rokon nemesis hivatását. Beleegyezett tehát abba, hogy az Egyetemi Tanácshoz a kívánt értelmű előterjesztés tétessék. Az Egyetemi Tanács bölcsessége aztán megtalálta a módját annak, hogy a Horthy-kollégium is megkapja a magáét, s a Mensa Academica Publicának se 2 pengőről, hanem annak csupán mintegy har-

madrészeről kelljen lemondania. Ez a harmadrész is majdnem 4000 P, azaz közel 20 %-os bevételi apadást jelentett intézményünknek. Ugyanakkor u. i. az érdekes és rászorult hallgatók egy részének az ú. n. mellékdíjakat, benne az intézményünk számára fizetendő összeget is, elengedték a tudománykarok. Emellett vigyáznunk kellett arra is, hogy most már nincs módunkban a tartalékösszezből ráfizetnünk; arra u. i. előbb-utóbb szükségünk lesz a végleges berendezkedésnél és felszerelésnél. Számoltunk végül azzal, hogy társadalmunk szegénysége — legalább egyelőre — állandósul, a támogatásra szorulóak száma tehát nem, hogy apadna, hanem inkább emelkedni fog. Mindezeket számbavéve megállapodtunk az Egyetemi Gazdasági Hivatal Élelmezési Osztályával, mely az élelmezést eddig is szolgáltatta, hogy napi 80 fillér helyett 70 fillért fizetünk fejenként, a nélkül, hogy a díj leszállítása akár az élelem mennyiségén, akár annak minőségén megérződnék. A megállapodás bevált; semmi panaszt nem hallottunk. — A hallgatók által fizetendő teljes díj havi 21 P volt; a kedvezményesek vagy ingyenesek voltak, vagy 5, 10, ill. 15 pengőt fizettek. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy valójában a teljes díjasok is kaptak kedvezményt. Mert hiszen az Élelmezési Osztálynak fizetett térítmény tulajdonképpen csak a nyers anyag ára, az elkészítés, felszolgálás, kezelés (adminisztráció), fűtés és világítás költségei náluk is kedvezmény számba mennek.

A havi 21 pengős élelmezési díjból a következő számmal adtunk engedményt:

A kedvezmény neme	Az I.	A II.	J e g y z e t
	félévben volt		
ingyenes	11	12	E kedvezmények értéke : 16.342 P, amihez hozzáadandó az egész díjat fizetőkre is vo- natkozó kiadások összege : 6.052 P 37 fillér, Összesen : 22.394 P 37 fillér, levonva a már említett megta- karítás : 3.392 P Marad a tényleges segélyek ösz- szege : 19.002 P 37 fillér.
havi 5 pengőt fizető	27	33	
„ 10 „ „	67	74	
„ 15 „ „	58	46	
Összesen :	163	165	

Fájdalom most sem mondhatjuk, hogy minden rászoruló-
nak is eleget adhattunk. Még az érdemeseknek sem annyit,
amennyire szükségük volt. Ezt bizonyítja az, hogy a Diákjóléti
és Diákvédő Iroda kénytelen volt 2584 P 50 fillérrel pótolni a mi
segítségünket. Részben azért, mert alapelvül tekintettük, hogy
csak természetbeni segílyt adunk, tehát csak azoknak, kik a
Mensa Academica Publikán étkeznek. Már pedig vannak a kü-
lönböző kollégiumokban lakók, kik ottani étkezésre kötelezet-
tek; ezek tehát még érdemesség esetén sem kaphattak tőlünk
segélyt. És van azoknak a szerencsétleneknek a csapata, kik
minden hivatásérzet és hozzá minden anyagi fedezet nélkül
jöttek az egyetemre; akik bukdácsolásokkal, megszakításokkal
és javítgatásokkal végzik tanulmányaikat, legkisebb remény
nélkül arra, hogy akár maguknak, akár a köznek valaha valami
haszna lesz foltozással borított oklevelükből. Bármennyire meg-
ható, sőt igen gyakran megrendítő ezeknek hihetetlen nélkülö-
zése, mégsem lehetünk segítségükre, nem adhatunk tápot
amugyis beteg önáltatásuknak. Gyakran kell hihetetlen erősza-
kot tennünk emberi érzésünkön, mikor az ilyenek kérésére ki-
mondjuk a segély megtagadását. Mégis meg kellett mindig ten-
nünk, — az ő érdekükben. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy
minden értékesnek ígérkező folyamodót szívesen, hivatásunk-
nak megfelelően igyekeztünk, érdeme szerint támogatni. És azt
hisszük jogosan mondhatjuk el, hogy sok ilyet valóban meg is
segítettünk.

Befejezésül álljon itt az 1933/34. tanévre vonatkozó zár-
számadásunk:

	Bevétel	Kiadás
1. Maradvány a múlt tanévről	12.183·74 P	
2. Quaesturától a befolyt járulékok	20.129·90 „	
3. Élelmezési díjakból	17.224·10 „	
4. Térítések :		
a) Főiskola : viz, villanyért	400·— „	
b) edénytörésért	20·10 „	
5. Tiszteletdíjak		705·— P
6. Bérek		1.336·16 „
7. Jutalmak, segélyek		413·80 „
8. Irodai szükségletek :		
a) irodaszerek, kassza biztosítási díja	111·66 P	
b) nyomtatványok	254·40 „	366·06 „

9. Berendezés javítása	---	---	39.20 P
10. Élelmezési kiadások:			
a) ifjúsági élelmezés	31.781	16 P	
b) személyzet	913	32 „	
c) papírszalvéták	122	33 „	
d) törülközők	76	32 „	
e) edények	580	34 „	33.473.47 „
11. Horthy-kollégiumnak viz, villany- fogyasztásért	---	---	1.400.— „
	Összesen	49.957.84 P	37.733.69 P
	egyenleg, mint maradvány		12.224.15 „
	mérleg 1934. június 30-án	49.957.84 P	49.957.84 P

Tartaléktökének tehát a múlt évvel szemben 40 P 41 fillérrel gyarapodott.

Szeged, 1934. július hó 3-án

Dr. Berecz János,
egyetemi ny. r. tanár,
a Mensa Academica Publica
Felügyelő- és Intéző Bizottságának
elnöke.

5.

A „Kitartás“ Egyetemi Atlétikai Club jelentése.

Az egész év fáradságos munkáját, sokszor hiába való fáradozását, reménytelenségét és sok esetben sikertelenségét egy közös forrásra vezethetjük vissza, mely eredője minden nehézségnek, s ez az anyagiaknak sokszor teljes hiánya volt. Az előző évekhez mérten ebben az évben dolgoztunk a legkisebb költségvetéssel akkor, amikor a sportolók száma egyre nő, akkor, amikor a sport mind jobban és jobban átmege a köztudatba, amikor a sport már nemzeti ügy és a népek fórumán, mint értékmérő szerepel. Egyesületünk keretei sok esetben szűknek bizonyultak a sportolók számához és a sportok különféle neméhez mérten.

Az első, amit az új tisztikar tisztségének átvételekor konstatálhatott, az volt, hogy egy olyan küzdelemteljes évről nézünk eléje, amelynek nehézségét csak fokozta az a körülmény, hogy a multról ránk háruló terheket is vállalnunk kellett, amely megbéníthatja az Egyetem aktív sportját. A sportpálya, torna-

terem, felszerelések, stb. hiánya mellett sportról nehéz beszélni és mégis talán egy év sem tudja olyan beszédes tanujelét adni működésének, mint ez az év. A meg nem értést legyőzte az akarat, a nehézségeket és hiányosságokat a sportszeretet annyira, hogy az egyetemek versengésében számtalan esetben szereztük meg egyetemünknek a pálmát mi, akik a legszegényebbek vagyunk, akik a legrosszabb körülmények között sportolunk.

A vezetőség feladata magaslatán állott és dacolt a közönnyel, dacolt a meg nem értéssel, csak egy célt tartva szem előtt, azt, amelyet az elődeink és az Egyetem vezetői az Egyetem zászlajára írtak. Az anyagi és más nehézségek hangoztatása megkívánja a reális indokolást. Az anyagi nehézségek előállása egész természetes következménye a KEAC évi dotációjának leszállításának. 4.500 pengőből tíz szakosztályt 350 taggal működtetni, pályát fenntartani, pályaszolgát fizetni, clubhelyiséget bérelni és az Egyesületet adminisztrálni és reprezentálni szinte lehetetlen. Ezen ténymegállapítások számadatokban a következőképpen jutnak kifejezésre. A pályaszolga évi fizetése, O. T. I. járandóságával 1.150 pengő, a szövetségekben való szereplésekre jogosító szövetségi tagdíj meghaladja az 1.000 P-t, a pálya karbantartására és biztosítási díja a legszűkebb keretek között is több, mint 400 P, a clubhelyiség bérösszege 300 P, a legszükségesebb adminisztráció és reprezentáció tíz szakosztálynál 300 P. Vagyis a tíz szakosztály aktív sportjára maradna 1.350 P, ha nem kellene a sportolási lehetőségeket biztosító pályákat, torna-, vívó-, birkózó- stb. termeket bérelni.

Mindezekből az a szomorú tény állapítható meg, hogy a KEAC a jövő évben hasonló körülmények között eredményesen nem szerepelhet, mert a terhek évről-évre nőnek s a dotációnk évről-évre kisebb. Pedig, hogy mit mutatott a KEAC ez évben is az egyes sportok terén, annak regisztrálásába bocsátkoznunk felesleges, mert az egyes szakosztályokról való általános beszámolóban ezekre ugyis kitérünk. Hogy csak egyet említsünk előlegezésképen, a súlyos körülmények ellenére 2 új szakosztályunk alakult ez évben, a céllövő és a motoros szakosztály és olyan eredményes munkával kezdték meg működésüket, mint Egyesületünk régebbi szakosztályai. Küszöbön a harmadik új szakosztály megalakulása is, a box szakosztályé.

Nem célunk az egyes szakosztályok között rangsort megállapítani, de az eredményesség szempontjából legtöbbet mu-

tató szakosztályok működésével kezdve beszámolóinkat első helyen kell említenünk a labdarugó szakosztály működését.

A labdarugó szakosztály szerezte ebben az évben Egyetemünk számára a legtöbb dicsőséget. Megnyerte az országos főiskolai bajnokságot és kivívta magának azt a dicsőséget is, amelyet eddig egy egyetemi csapat sem tudott elérni: a déli kerületi bajnokság megnyerése, a középmagyarországi és a budapesti bajnokcsapat legyőzése után az országos amateur bajnokság döntőjébe került és csak határtalan balszerencsével vesztette el a mérkőzést, amely Magyarország amateur bajnokságát jelentette volna. Büszke öntudattal tölt el az előkelő helyezés és az elért eredmény, amely eddig egy egyetemi csapatnak sem jutott osztályrészül. A szakosztály 3 csapatot szerepeltetett. Tagjai között kiváló erők és országos viszonylatban is számításba kerülő tehetségek vannak. Így a magyar amateur válogatott Bukovetzky Mihály és a főiskolai válogatott v. Feketekóvács Győző, Tóth László, Tóth Lóránd, Dr. Karácsonyi István és Sipos Géza.

Hasonló eredményes munkát végzett az atlétikai szakosztály is, amelynek tagjai között több országos bajnok és rekorder van. Sajnos, az atlétikai szakosztály érzi leginkább az anyagi nehézségeket és a pálya hiányát. Helybeli ellenfelek hiányában a budapesti versenyeztetés volna az egyetlen fejlődést biztosító lehetőség, amelyről azonban sok esetben kénytelenek vagyunk lemondani. Az atlétika, ez a legrégebb és legnevesebb sport nélkülözi a támogatást úgy a sportszerető közönség, mint a sportoló egyének részéről is. Bár tömegsport a szó legszorosabb értelmében véve, mégis éppen a tömegek hiányoznak leginkább. Ennek az évnek a működésére is talán ez nyomta rá bélyegét elsősorban, pedig sok-sok országos nagyság mutatja szakosztályunkban az utat a fiatalságnak. Több atlétája van, akik sok esetben képviselték már dicsőségesen a magyar nemzet színeit a külföldiekkel való versengésben és az országok közötti mérkőzéseken. Pl. Dr. Boros József, Lázár László, Stumpf György és Farkas Pál, akik egyuttal többszörös országos és főiskolai bajnokok és rekorderek. Az atlétikai szakosztályban mutatkozó kis hanyatlás szinte természetes következménye annak, hogy, amikor egy kiváló atléta abbahagyja a versenyzést és a fiatalok még nem nőttek fel hozzá, egy ür támad utána. Azonban a jövőre vonatkozó reménységeket a fiatalokhoz fűzik, akik máról holnapra az ország legjobbjai közé

verekedtek fel magukat. Góby József országos rekorddal nyerte az ifjúsági 100 m-es bajnokságot, Ketter Ferenc pedig a pentatlon bajnokságot és Csekey Sándor a középtávúfutásban ért el kiváló és nem remélt eredményeket. Mindent egybevetve az atlétikai szakosztály végezte a legnehezebb munkát, mert pálya nélkül, anyagi erők nélkül Magyarország összes egyesületei között már a múltban kivívott dicsőséges helyét ebben az évben is meg tudta őrizni.

Tennisz szakosztályunk kiváló pályákkal, gyönyörű clubházzal és rendkívül tehetséges versenyzőkkel rendelkezik. A szakosztály lelke és mozgóatója Dr. Csermák Ernő, aki egyúttal a szakosztály legkiválóbb versenyzője. Az ő fanatizmusának és dolgozni akarásának köszönhető, hogy a tennisz szakosztály előkelő helyet foglal el az Egyesületek rangsorában. Sok nehéz, de sikeres küzdelemben védtek meg szegedi és vidéki hegemoniájukat. Hölgyszerenyzőink élén Dr. Szent-Györgyiné Ómél-tósága áll, aki a szeptember 13—15.-i versenyekben Magyarország legjobb vidéki hölgyszerenyzőjének bizonyult. A tennisz szakosztály fejlődése a legszebb reményekre jogosít, mert nagyon sok tehetséges fiatal versenyzője van, akik a legszebb ígéretek. Így Máhr Iger, Issekutz Béla, Kuhn László stb.

Vívószakosztályunk ez évi működése hozta meg először a nem várt sikert, t. i. megnyertük Délmagyarország egyéni tőr- és kardbajnokságát Dr. Molnár László és Vass személyében. A kardcsapatbajnokságban pedig csak másodszori holtverseny után szorultunk a második helyre. A szakosztály lelkes vezetőjének Dr. Völgyessy Ferencnek agilitása révén sikerült Békéscsaba, Makó, Kecskemét vívóival összemérni erőinket, amely mérkőzések szép sportot és még szebb sikereket hoztak. A sikerek részesei a már említetteken kívül még Vigh Ferenc, Gál Imre és Dr. Molnár Imre. A szakosztály egyébként 40 férfi és 20 hölgyszerenyzővel rendelkezik.

Az asztali tennisz szakosztály működése az előző évekkal szemben egy kis hanyatlást mutat, amelynek oka azonban szintén az anyagiakban keresendő, mert erre vezethető vissza, hogy egyik kiváló hölgyszerenyzőnk Gál Magda, aki az asztali tennisz világbajnokságban második helyet vívott ki magának, kilépett egyesületünkől, mert nem tudtuk biztosítani számára a versenyzési lehetőségeket. A szakosztály Dr. Csányi András vezetésével több értékes győzelemmel gazdagította az Egyetem jó hírnevét.

A céllövő szakosztály, amely szinte máról-holnapra nagy taglétszámmal vett részt a versenyeken, rövid idő alatt vívta ki magának más egyesületek osztatlan elismerését. A tavasz folyamán rendezett nagy országos versenyen elért erkölcsi siker biztosítja a jövő fejlődés útját.

Birkózó szakosztályunk az egyetlen, amely még nem fejlődhetett ki teljes egészében éppen az anyági nehézségek miatt és így nem is tudta megállni helyét az Egyesületek közötti nagy versengésben. Az elnökség azonban mindent elkövet, hogy ezt a klasszikus sportágat kultiváló szakosztályt is a többi szakosztály nivójára emelje.

A motoros szakosztály, amely ez évben alakult Scherer Péter Pál agilitása révén országos hírnévre tett szert. Az augusztusban rendezett csillagturáján József Ferenc főherceg is részt vett. Azt hiszem, ez volt a legszebb elismerés Egyesületünk mótorszakosztályának. A szakosztály elnöke Zombori Rónay Imre agilitásával széleskörű összeköttetést biztosít a szakosztály számára. Sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy a szakosztály életrehívója, Scherer és legfőbb mozgatója Budapestre költözött és távozását a szakosztály jóideig fogja érezni.

Végigpillantva az Egyesület egész évi működésén talán különös helyet kell biztosítani a torna szakosztály működésének elismerésére, amely szakosztály résztvett az 1934. évi tornász világbajnokságokon és szereplését általános elismerés kísérte. A szakosztályt Kovács Buna János tanár vezeti, akinek a vezetése alatt érte el a szakosztály sok szép és értékes győzelmét.

Végül meg kell emlékeznünk még egy sajnálatos eseményről is, amely Egyesületünket és főképen atlétikai szakosztályunkat érte. Egyik legkiválóbb versenyzőnk, Villányi-Frankó Endre tragikus körülmények között váratlanul elhunyt. Halálával az atlétikai szakosztály egyik legszebb reményekre jogosító és legtehetségesebb atlétája dőlt ki a küzdők sorából. Az Egyesület Villányi iránti háláját egy emlékverseny alapításával óhajtja leróni.

Mindent egybevetve, ha végigtekintünk az Egyesület ez-évi működésén meglegéddel kell konstatálnunk, megtettük kötelességünket. A sportban hullámhegyek és hullámvölgyek vannak s hol a dicsőség, hol pedig a sikertelenség lesz osztályrésze a sportolóknak.

Az elnökség munkálkodásának a koronáját az új pálya építésével kapcsolatos eddig elért sikeres eredmények mutatják. Az új pálya megvalósulásával olyan fejlődési lehetőségek nyílnak az Egyesület számára, hogy az eddig elért szép eredményeket messze felülmuljuk. Ehhez azonban szükségünk van az Egyetemi Tanács további jóakaratu támogatására és megértésére.



XVI.

**Pályatételek az 1933-34. tanévre
és a pályázati szabályok.**



Az egyes pályadíjak mérvét az Egyetem Tanácsa az 1934. évi április havi tanácsülésén fogja megállapítani, legalább is az 1932/33. tanévi pályadíjaknak megfelelően.

I. A jog- és államtudományi kar pályatételei :

1. *A római jogból:* „A kártérítés tana a római magánjogban“. (Először.)

2. *A magyar közjogból:* „A királyi család jogállása az 1921:XLVII. t. c. alapján“. (Másodszor.)

3. *A közgazdaságtan köréből:* „Fejtsék ki a vámvédelem gondolatának irodalomtörténeti kialakulása“. (Másodszor.)

4. *A nemzetközi jogból:* „Az Állandó Nemzetközi Bíróság véleményező hatásköre“. (Először.)

5. *A statisztikából:* „Az extrapoláció jelentősége a modern közgazdasági kutatásban“. (Először.)

6. *A jogbölcséletből:* „A jogi módszer“. (Először.)

7. *A magyar magánjogból:* „Ismeresse a pályázó és bírálja meg a jelzalogról szóló törvény (1927:XXXV. t. c.) újításait“. (Másodszor.)

8. *A büntetőjogból:* „A jogellenesség, mint bűncselekményi ismérv“. (Először.)

9. *A közigazgatási jogból:* „A közigazgatási bíraskodás“. (Először.)

10. *A kereskedelmi jogból:* „Fejtsé ki a pályázó a tulajdonjogfenntartás jogi szabályozásának alapelveit de lege lata összehasonlító alapon és de lege ferenda, különös tekintettel az intézmény gazdasági jelentőségére“. (Másodszor.)

11. *A politikából:* „Az utódállamok nemzeti kisebbségeire vonatkozó belső államjogi szabályok“. (Másodszor.)

II. Az orvostudományi kar pályatételei :

1. *Bonctan:* Kidolgozandók és leírandók a medence és gát erei.

2. *Szövettan*: A glomus caroticum összehasonlító szövet-tana.

3. *Szülészet*: A rendes gyermekágy lefolyása újabb vizsgálatok alapján.

4. *Általános kórtan*: Alacsony és magas légköri nyomás hatása a belső elválasztással bíró szervekre.

5. *Belgyógyászat*: Az újabb vérnyomásmérő eljárások jelentősége keringési zavaroknál.

6. *Szemészet*: Vizsgáltassanak a szemklinika egy évi járóbeteg-anyagából a fertőzőes kötőhártyagyulladások bakteriologiai leletei.

7. *Bőrgyógyászat*: Az erythema kórképek s azok pathogenesisise.

8. *Közegészségtan*: Faecalis eredetű és más származású lactose erjesztő baktériumok megkülönböztetése és előfordulása.

9. *Orvosvegytan*: Szabadon választott thema.

10. *Gyermekgyógyászat*: Van-e összefüggés a meteorológiai faktorok és a kruppos pneumonia fellépése között. (A gyermekklinika anyagán.)

11. *Gyógyszertan*: Szabadon választott vizsgálat.

12. *Élettan*: Tanulmányozza a pályázó az extrasystolékat.

13. *Törvényszéki orvostan*: Szabadon választott thema.

14. *Elmekórtan*: Végeztessenek klinikai megfigyelések az ép és kóros izomtónusra vonatkozóan.

15. *Egyetemi gyógyszertár*: A higanykenőcs összehasonlító értékmeghatározása a Magyar és Német Gyógyszerkönyvek szerint.

16. *Kórbonctan*: A központi idegrendszer állományának fermentatív bontásai.

17. *Sebészet*: Az Alföld sebészi gümőkóros megbetegedései. (Befolyásolhatóságuk gyógyeljárásainkkal a sebészeti klinika beteganyaga alapján.)

18. *Belgyógyászati diagnosztika*: Vizsgáltassék a keringő vér mennyisége egészségeseken és betegeken.

III. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar pályatételei:

1. *Philosófiából*: a) Az ethikai idealismus tüzetes ismeretése Böhm bölcselete alapján.

b) Kemény Zsigmond történetfilozófiai gondolatai.

2. *Paedagógiából*: Valamelyik XIX. századi folyóirat (pl.

Vasárnapi Ujság) nevelésügyi vonatkozású közleményeinek összeállítása és ismertetése.

3. *Paedagogiai-lélektanból*: Az ifjúkor viszonya a szépirodalomhoz (adatok feldolgozása.)

4. *Magyar nyelvészetből*: Valamely alföldi magyar város vagy község nyelvjárásának ismertetése.

5. *Magyar irodalomtörténetből*: Dugonics András, mint regényíró.

6. *Német philológiából*: Dunántúli német dülönevek régi térképeken és Pesthy Frigyes kérdőívein.

7. *Francia irodalomból*: A berlini francia színház története.

8. *Classica-philológiából*: Mikor írta Platon a „Gorgias“-t?

9. *Magyar történelemből*: A *natio*, *gens* és *populus* szavak jelentése Szent István, Szent László és Kálmán törvényeiben.

10. *Magyar művelődéstörténelemből*: Alföldi helytörténet vagy kisebb kortörténet művelődése, társadalomrajza.

11. *Régészetből*: A Dunántúl germán leletei.

12. *Néprajzból*: Néhány népi Mátyás-anekdotánk forrásai.

13. *Földrajzból*: Bármely alföldi kisebb tájegység földrajzi monografiája.

14. Valamely község néprajzi monografiája (lehet vázlat is) vagy szabadon választott néprajzi téma. Egyenlő értékűek között az első tétel részesül előnyben. (Hermann-féle alapítvány.)

15. *Csengery-pályatétel*: Sophokles-fordításaink a XIX. század végéig.

IV. A matematikai- és természettudományi kar pályatételei:

1. *Állatrendszertanból*: Szabadon választható tétel az állatrendszertan köréből. (A pályamunkákhoz készített gyűjtemény az állatrendszertani intézet tulajdona marad.)

2. *Általános állattanból*: Szabadon választható tanulmány az általános állattan köréből.

3. *Ásvány- és földtanból*: Szabadon választható tétel az ásvány- és földtan köréből.

4. *Növénytanból*: Szabadon választható tanulmány a virágtalanok köréből, különös tekintettel a Nagy-Alföld flórájára. (A dolgozathoz készült rajzok és nagyítós készítmények melléklendők. A praeparatumok a növénytani intézet tulajdonába mennek át.)

5. *Geometriából*: Szabadon választható tanulmány a geometriai vizsgálatok köréből.

6. *Mathematikából*: Szabadon választható tanulmány a valós- vagy komplex-változós függvények elméletéből.

7. *Elméleti fizikából*: Szabadon választható tétel.

8. *Kísérleti fizikából*: Szabadon választható tanulmány a kísérleti fizika bármely ágából.

9. *Szerves vegytanból*: Szabadon választható kísérlet vagy irodalmi tanulmány a szerves vegytanból.

10. *Szervetlen vegytanból*: Szabadon választható kísérleti tanulmány a physiko-chemia bármely ágából.

Pályázati szabályok.

1. A tudományegyetem részéről kihirdetett jutalomtélélekre csak a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem rendes, tanárjelölt és gyógyszerészhallgatói „valamint az egyetemi végbizonyítvány kiállítása után egy évig a doktori szigorlatra készülő jelöltek“ pályázhatnak.

2. A pályázatok nyelve — ha csak kivételesen más nincs meghatározva — egyedül a magyar.

3. Valamennyi pályadolgozat beadásának határnapja 1934. évi április 15-ike. A jutalmakat 1934. május 29-én adja ki az Egyetemi Tanács az egyetem évről-évre ünnepélyen.

4. A pályadolgozatok negyedréfben, tisztán, más által írva, lapszámozva, bekötve és jeligével ellátva nyújtandók be az illető Kar dékáni hivatalához.

5. A dolgozathoz használt források és segédeszközök pontosan megjelölendők.

6. A szerző nevét, egyetemi hallgatói minőségének megjelölését tartalmazó pecsételt levélen ugyanaz a jelige álljon, amely a pályamű címlapján olvasható.

7. A megjelölt kellékekkel nem bíró, vagy a kitűzött határidő után érkezett dolgozatok a pályázaton nem vehetnek részt.

8. A beérkezett kéziratok semmi szín alatt sem adhatók vissza, hanem az illető kar levéltárában őrzendők meg.

9. A jutalmat a viszonylag legjobb munka csak abban az esetben nyeri el, ha az magában véve is díjra méltó.

10. Pályadíjat rendszerint csak egy dolgozó nyerhet el; azonban a pályakérdést kitűző kar többek közreműködését is helyénvalónak ítélni.

11. A pályamű a szerző tulajdona marad, annak kinyomtatása felől szabadon rendelkezhetik. Ha azonban művének kiadása alkalmával az egyetemi pályázatra, illetve jutalmaztatásra hivatkozik, köteles a bírálatokat egész terjedelmükben a dolgozathoz kinyomtatni.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
I. Tanévnyitó ünnepély — — — — —	3
A) Rectori lánc átvétele — — — — —	5
B) Rectori székfoglaló: A konstitúció jelentősége az orga- nikus chemiában — — — — —	7
II. Tiszteletbeli és „sub auspiciis Gubernatoris“ doktori avatások 31	
1. Wagner János tiszteletbeli doktorrá avatása — — —	33
a) Dékáni jelentés — — — — —	33
b) Rector Magnificus beszéde — — — — —	34
c) Wagner János beszéde — — — — —	35
2. Dr. moóri Glattfelder Gyula tiszteletbeli doktorrá avatása 37	
a) Dékáni jelentés — — — — —	37
b) Rector Magnificus beszéde — — — — —	39
c) Dr. moóri Glattfelder Gyula beszéde — — — — —	41
3. ifj. dr. Bibó István és Papp János „sub auspiciis Guber- natoris“ doktorrá avatása — — — — —	45
a) Dr. Szily Kálmán m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár, kormányzói képviselő beszéde 45	
b) Rector Magnificus beszéde — — — — —	48
III. Halálozások — — — — —	51
1. Id. Imre József temetésén mondott búcsúbeszéd: dr. Ditrói Gábor — — — — —	53
2. Móra Ferenc temetésén mondott búcsúbeszéd: dr. Schmidt Henrik — — — — —	55
3. Dr. Degen Árpád temetésén mondott búcsúbeszéd: dr. Gyórfy István — — — — —	57
4. Dr. Somogyi Szilveszter temetésén mondott búcsúbeszéd: Rector Magnificus — — — — —	62
IV. Egyetemi ünnepélyeken elmondott beszédek és tudományos elő- adások — — — — —	65
1. néhai dr. Gr. Klebelsberg Kúno emlékünnepele — — —	67
Rector Magnificus megnyitó beszéde — — — — —	67
Dr. Kováts Ferenc ünnepi beszéde — — — — —	70

	Oldal
2. Ludovico Ariosto emlékünnepe — — — — —	85
Rector Magnificus beszéde — — — — —	85
Dr. Sik Sándor emlékbeszéde — — — — —	86
3. Egyetemi és főiskolai tanárok VIII. Baráti összejövele —	94
a) Rector Magnificus megnyitó beszéde — — — — —	94
b) Dr. Bartók György: A kiválasztás kérdése és az egyetem — — — — —	97
c) Gr. Klebelsberg Kúno sírjának megkoszorúzása: dr. Varga Zsigmond — — — — —	97
d) Dr. Somogyi Szilveszter sírjának megkoszorúzása: dr. vitéz Moór Gyula — — — — —	99
4. Farkas Lajos és Kolosváry Sándor mellszobrainak felavatása — — — — —	101
a) Dr. Heller Erik Dékán beszéde — — — — —	101
b) Dr. Menyhárház Gáspár beszéde — — — — —	103
V. Tanévzáró ünnepély — — — — —	111
a) Rector Magnificus beszéde — — — — —	113
b) Dr. Kerékjártó Béla: Természeti törvény és matematika — — — — —	120
VI. Rectori beszámoló beszéd az 1933—34. tanévről — — — —	131
Rectori lánc átadása — — — — —	154
VII. Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segéd- személyzet tudományos munkássága — — — —	157
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	159
2. Az orvostudományi karon — — — — —	162
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — —	174
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	182
VIII. Az egyetemi tanárok, magántanárok és tudományos segéd- személyzet tudományos előadásai — — — —	195
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	197
2. Az orvostudományi karon — — — — —	198
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — —	207
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	209
IX. Kinevezések, előléptetések, elhalálozások, magántanári képesi- tések — — — — —	215
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	217
2. Az orvostudományi karon — — — — —	217
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — —	219
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	219
X. Kitüntetések, kiküldetések, megbízások, tanulmányi segélyek, aranyoklevelek adományozása — — — — —	221
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	223

	Oldal
2. Az orvostudományi karon — — — — —	224
3. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon — —	225
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	228
XI. Tudományos kutató ösztöndíjak — — — — —	231
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	233
2. Az orvostudományi karon — — — — —	233
3. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon — —	233
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	234
XII. Pályadíjak — — — — —	235
1. A jog- és államtudományi karon — — — — —	237
2. Az orvostudományi karon — — — — —	237
3. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon — —	238
4. A matematikai és természettudományi karon — — —	239
XIII. Statisztikai kimutatások — — — — —	241
1. A tanárok és tanítók létszáma — — — — —	243
2. A tudományos segédszemélyzet létszáma — — — — —	244
3. Az egyetemi előadások és heti órák száma — — — — —	245
4. A hallgatók megoszlása vallás és születési hely szerint —	246
5. A hallgatók száma az utolsó két tanévben — — — — —	247
6. A hallgatók megoszlása a szülők foglalkozása és a szár- mazási hely szerint — — — — —	248
7. A hallgatók megoszlása nem szerint — — — — —	251
8. A befolyt tandíj — — — — —	252
9. A tandíjmentes hallgatók száma és az elengedett tandíj összege — — — — —	253
10. Kiadott távozási és végbizonyítványok — — — — —	254
11. A jog- és államtudományi karon tartott vizsgálatok és szí- gorlatok — — — — —	255
12. A jog- és államtudományi karon tartott vizsgálatok és szí- gorlatok eredménye — — — — —	256
13. Az orvostudományi karon tartott vizsgálatok, szigorla- tok és eredményük — — — — —	258
14. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karon, a matematikai és természettudományi karon tartott vizs- gálatok és szigorlatok — — — — —	259
15. A m. kir. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt tett vizsgálatok — — — — —	260
16. A Középiskolai Tanárképző Intézet tagjainak száma —	261
17. Kiadott oklevelek — — — — —	262
A) A jog- és államtudományi karon — — — — —	262
B) Az orvostudományi karon — — — — —	268
C) Bölcsészettudományi oklevelek — — — — —	270

	Oldal
a) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon	— 270
b) A matematikai és természettudományi karon	— 271
18. Kitüntetéssel vizsgázott hallgatók	— — — — — 272
A) A jog- és államtudományi karon	— — — — — 272
B) Az orvostudományi karon	— — — — — 274
C) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon	— — — — — 274
D) A matematikai és természettudományi karon	— — — — — 275
XIV. Alapítványok	— — — — — 277
XV. Jelentések	— — — — — 281
1. Egyetemi könyvtár	— — — — — 283
2. Horthy-Kollégium	— — — — — 284
3. Diákjóléti és Diákvédő Iroda	— — — — — 285
4. Mensa Academica Publica	— — — — — 294
5. „Kitartás“ Egyetemi Atlétikai Club	— — — — — 298
XVI. Pályatételek és pályázati szabályok	— — — — — 305
Talomjegyzék	— — — — — 311